

Møteinnkalling

Utval:	Fylkestinget
Møtestad:	Grand Hotel Terminus, Bergen
Dato:	05.03.2019
Tid:	10:00

Medlemene i fylkestinget vert med dette kalla inn til møte i Hordaland fylkesting 5. mars 2019 på Grand Hotel Terminus, Bergen.

Til dette møte har følgjande meldt forfall:

Mari Klokkestuen Kjellesvik (A)
Ragnhild Hoff Eilertsen (A)
Torgeir Toppe (A) – kl 12:15 – 15:30
Gunnar Bakke (FRP)
Tom Sverre Tomren (KRF)
Terje Kollbotn (R)

Stiller som vara:

Kari Foseid Aakre (A)
Torbjørn Reigstad (A)
Øyvind Hardeland (A) - kl 12:15 – 15:30
Anita Garlid Johannessen (FRP)
Nils-Anders Nøttseter (MDG)
Jeanette Syversen (R)

Køyreplan: sjå neste side.

For dei representantane som har meldt frå at dei treng overnatting, er det tinga rom på Grand Hotel Terminus 4. – 5. Alle må sjekke ut av romma før tinget startar.

Oppmodar om at avklaring om habilitet vert meldt i forkant av møtet.

Dersom nokon av utvalet sine medlemmer ikkje kan møta og må melda forfall, vert dei bedne om å gjere dette snarast ved å fylle ut skjemaet på www.hordaland.no/forfall.

Innkallinga gjeld valde medlemmer i fylkestinget. Ved eventuelt forfall frå faste medlemmer vil varamedlemmer bli kalla inn særskilt.

Anne Gine Hestetun
fylkesordførar

Fylkestinget i Bergen 05. mars 2019

Køyreplan

Tysdag 05. mars

09:00 –	Møte i valnemnda
10:00 – 13:00	Opning Kunstnarleg innslag Talar Saksbehandling
13:00 – 13:45	Lunsj
13:45 – 15:00	Utdeling av miljøpris Svar på interpellasjonar/innkomne spørsmål Saksbehandling
15:00 – 15:15	Kaffipause
15:15 –	Saksbehandling til tinget kan avsluttast

Sakliste

Utvals- saknr	Innhald	Arkiv- saknr	U.Off.
PS 1/19	Godkjenning av møteinnkalling og sakliste		
PS 2/19	Opning av fylkestinget		
PS 3/19	Referatsaker (meldingar)		
RS 1/19	Oppfølging av tilleggspunkt til Kvalitetsmeldinga	2018/15114	
RS 2/19	Oppfølging kvalitetsmelding 2017/18 - tilråding mobbeombod	2018/15114	
RS 3/19	Rapport frå elev- og lærlingombodet - tiltak for oppfølging	2018/15114	
RS 4/19	Nye/reviderte retningsliner for oppdragsverksemd	2017/16384	
RS 5/19	Oppfølging av ulike problemstillingar rundt målbyte i vgs.	2016/34193	
RS 6/19	Løypemelding pilotprosjekt Bømlo - samarbeid skule og næringsliv	2017/4991	
RS 7/19	Løypemelding samarbeidsprosjekt Nordhordland	2014/10030	
RS 8/19	Verbalpunkt om oppfølging av samarbeidsprosjekt i Nordhordland	2014/10030	
RS 9/19	Kjønnsnøytral tittel på øvste leiar	2018/12797	
PS 4/19	Interpellasjonar/spørsmål		
FO 1/19	Interpellasjon frå Astrid Aarhus Byrknes (KRF) - Inntaksområdet i den vidaregående skulen, har Fellesnemnda mandat til å gjere vedtak?	2019/1801	
PS 5/19	Ymse		
PS 6/19	Finansforvaltninga i 2018	2014/927	
PS 7/19	Nye namn på skular i Hordaland fylkeskommune 2019	2018/15305	
PS 8/19	Myndigheitskontakt og partssamarbeid innan samferdsel	2018/10651	
PS 9/19	Oppfølging av Fylkestinget sitt vedtak i sak PS 107/18 – Selskapskontroll av Grieghallen IKS	2017/15170	
PS 10/19	Årsmelding for kontrollutvalet for 2018	2017/2535	
PS 11/19	Søknad om fritak frå verv som leiar i fylkeseldrerådet	2017/732	
PS 12/19	Søknad om fritak frå verv som varamedlem til styret i Ferde AS	2017/732	
PS 13/19	Søknad om fritak frå fylkeskommunale verv - Elise Loftheim	2017/732	

PS 1/19 Godkjenning av møteinnkalling og sakliste

PS 2/19 Opning av fylkestinget

PS 3/19 Referatsaker (meldingar)

Notat

Dato: 20.11.2018
Arkivsak: 2018/15114-3
Saksbehandlar: hilrun

Til:	Utval for opplæring og helse Fylkestinget
Frå:	Fylkesrådmannen

Oppfølging av tilleggspunkt til Kvalitetsmeldinga

Fylkesrådmannen viser til tilleggspunkt til sak Kvalitetsmeldinga i møte i OPHE 6. nov.:

«OPHU er bekymret over den høye andelen av voksne som mobber i HFK sine skoler på enkelte fagområder.

Vil peke på endringene i opplæringsloven kap 9A som er at det er lovfestet krav om at skolen skal ha nulltoleranse mot mobbing, etc. Eleven har en individuell rett til et trygt og godt skolemiljø. Da er det viktig med tydelige voksne i skolen.

Ber rådmannen om ei orientering i **kommande utvalsmøte** om hvilke tiltak som er satt i gang og hvordan slike saker blir håndtert.»

Fylkesrådmannen gir med dette ei oversikt over gjeldande prosedyrer knytt til opplæringslova §9A og vil kome med ein kort presentasjon i møtet om tiltak og korleis saker vert handtert etter §9A-5.

Etter endringane i opplæringslova kap 9A i 2017 har Hordaland fylkeskommune revidert retningslinjer for arbeidet med skulemiljøet, jf følgjande prosedyrer i kvalitetsportalen:

- Nulltoleranse og systematisk arbeid etter opplæringslova §§9A-3 og 13-10, med føremål å sikre at skulane arbeider aktivt og systematisk med tiltak som fremjar eit godt skulemiljø og som verkar førebyggjande mot krenking.
- Informasjons- og involveringsplikta oppl §§ 9A-9 og 9A-8
- Aktivitetsplikta etter oppl §§9A-4, 9A-5 og 13-10
 - Aktivitetsplikta presiserer og erstattar tidlegare lovreglar om enkeltvedtak.
- Når tilsette krenkjar, oppl §9A-5
 - Ny §9A-5 inneber skjerpa aktivitetsplikt dersom ein som arbeider på skulen, krenkjer ein elev. Ved mistanke eller kjennskap til slike hendingar, skal skuleeigar varslast.
 - Føremålet med prosedyren er å sikre rutinar for etterleving av aktivitetsplikta gjennom ivaretaking av
 - eleven sine rettar
 - arbeidsrettslege prinsipp, jf prosedyre for behandling av personalsaker.

Fylkesrådmannen sikrar oppfølging av opplæringslova kap 9A gjennom

- Oppfølging av skulane sitt arbeid med læringsmiljø
- Tema på m.a. skulebesøk som oppfølging av kvalitetssystemet, tilsyn ved behov
- Rådgeving overfor skuleleiinga knytt til enkeltsaker (regionleiar, mobbeombod, HR)
- Samarbeid med og involvering av HR-seksjonen i samband med §9A-5
- Tema knytt til implementering og oppfølging av regelverk på rektorsamlingar og eigne kursrekker om oppll kap 9A
- Årleg skulemiljøkonferanse
- Kartleggingsverktøy og metodikk for arbeid med læringsmiljø (Spekter)
- Malar utarbeidde for prosedyrer i kvalitetsportalen
- Meldingsrutiner og rapportering frå skulane til skuleleigar to gonger pr år
- Evaluering og justering av prosedyrer i samband med fylkessamanslåinga
- Deltaking i evaluering i regi av Udir om endringane i kap 9A

Når tilsette krenkar, oppl. § 9A-5

1. Føremål

Føremålet med denne prosedyren er å sikre rutinar for etterleving av aktivitetsplikta etter opplæringslova § 9A-5, i tråd med dei arbeidsrettslege prinsippa om omsorgsplikt og kontradiksjon.

«Dersom ein som arbeider på skolen, får mistanke om eller kjennskap til at ein annan som arbeider på skolen, utset ein elev for krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering, skal vedkommande straks varsle rektor. Rektor skal varsle skoleeigaren. Dersom det er ein i leiinga ved skolen som står bak krenkinga, skal skoleeigaren varslast direkte av den som fekk mistanke om eller kjennskap til krenkinga. Undersøking og tiltak etter § 9 A-4 tredje og fjerde ledd skal setjast i verk straks.»

Denne prosedyren er ein av fire prosedyrar etter kapittel 9A. Dei tre andre er Prosedyre nulltoleranse og systematisk arbeid, Prosedyre informasjon og involveringsplikta, og Prosedyre aktivitetsplikt. For krava til utarbeiding av aktivitetsplan, sjå prosedyren om aktivitetsplikta. Sjå òg styringsdokumentet for det pedagogiske utviklingsarbeidet og retningslinjer for miljøarbeidarar.

For andre typar klagar på lærar, som ikkje gjeld ein eller fleire elevar sitt psykososiale skulemiljø, sjå rutinen Klage på lærar og rutinane for konflikthandtering og personalsaker.

2. Omfang

Aktivitetsplikta gjeld **alle** tilsette med skulen som arbeidsstad.

Aktivitetsplikta inneber at alle tilsette skal følgje med, gripe inn og varsle om dei får mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skulemiljø. Om det er ein tilsett som krenker ein elev, skal ein straks varsle rektor, eller den rektor har delegert dette til. Om det er ein i leiinga, skal skuleeigar varslast. Skulen har plikt til å undersøkje og sette inn eigna tiltak som syter for at eleven får eit trygt og godt skulemiljø.

Sakene må handterast raskt, samstundes er det viktig å sikre ein forsvarleg prosess, jf. dei arbeidsrettslege prinsippa om omsorgsplikt og kontradiksjon. Dersom det er mistanke om at ein tilsett er involvert i krenkingar overfor ein elev, skal dette undersøkast grundig. Dette kan gjerast med ikkje-anonyme spørjeundersøkingar, samtalar og/eller faktaundersøkingar. Både eleven og den tilsette si meining og oppfatning av situasjonen skal høyrast.

3. Gjennomføring

1. Den tilsette som får mistanke om eller kjennskap til at ein elev vert utsett for krenking frå ein tilsett, melder straks frå til rektor.
2. Vedlagte skjema for varsling om eleven sitt psykososiale skulemiljø skal nyttast. Avviksmelding i Kvalitetsportalen kan ikkje nyttast, då meldinga vil innehalde personopplysningar som er underlagt teieplikt.
3. Rektor skal varsle fylkesdirektør opplæring ved regionleiar.
4. Når det er ein i leiinga ved skolen som står bak krenkinga, skal fylkesdirektør ved regionleiar varslast direkte.
5. Undersøking skal setjast i verk straks.
6. Der undersøkinga viser behov for tiltak, skal det lagast aktivitetsplan for eleven.
7. Rektor/regionleiar skal ivareta den tilsette sitt behov for informasjon, støtte og rettleiing.

8. Rektor/regionleiar ser til at partsrettar for den tilsette vert ivaretekne og følgjer gjeldande prosedyrer for eventuell iverksetting av sanksjonar.

Fylkesdirektør opplæring skal syte for at rutinane vert evaluert årleg.

4. Relevante prosedyrar, rutinar og retningsliner i Hordaland fylkeskommune

Informasjonsskriv til elevar om klage på lærar

Konflikthandtering

Prosedyre for behandling av personalsakar

Handsaming av klage på lærar

Etiske retningsliner

Aktivitetsplikta etter opplæringslova §§ 9A-4, 9A-5 og 13-10

1. Føremål

Å sikre rutinar for etterleving av aktivitetsplikta etter opplæringslova §§ 9A-4 og 9A-5: Opplæringslova § 9A-4 Aktivitetsplikt

«Alle som arbeider på skolen, skal følgje med på om elevane har eit trygt og godt skolemiljø, og gripe inn mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering dersom det er mogleg. Alle som arbeider på skolen, skal varsle rektor dersom dei får mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø. Rektor skal varsle skoleeigaren i alvorlege tilfelle. Ved mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø, skal skolen snarast undersøkje saka.

Når ein elev seier at skolemiljøet ikkje er trygt og godt, skal skolen så langt det finst eigna tiltak sørge for at eleven får eit trygt og godt skolemiljø. Det same gjeld når ei undersøking viser at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø. Skolen skal sørge for at involverte elevar blir høyrde. Kva som er best for elevane, skal vere eit grunnleggjande omsyn i skolen sitt arbeid. Skolen skal lage ein skriftleg plan når det skal gjerast tiltak i ei sak.

I planen skal det stå

- a) kva problem tiltaka skal løyse
- b) kva tiltak skolen har planlagt
- c) når tiltaka skal gjennomførast
- d) kven som er ansvarleg for gjennomføringa av tiltaka
- e) når tiltaka skal evaluerast.

Skolen skal dokumentere kva som blir gjort for å oppfylle aktivitetsplikta etter første til femte ledd.»

Opplæringslova § 9 A-5 Skjerpa aktivitetsplikt dersom ein som arbeider på skolen, krenker ein elev

«Dersom ein som arbeider på skolen, får mistanke om eller kjennskap til at ein annan som arbeider på skolen, utset ein elev for krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering, skal vedkommande straks varsle rektor. Rektor skal varsle skoleeigaren. Dersom det er ein i leiinga ved skolen som står bak krenkinga, skal skoleeigaren varslast direkte av den som fekk mistanke om eller kjennskap til krenkinga. Undersøking og tiltak etter § 9 A-4 tredje og fjerde ledd skal setjast i verk straks.»

2. Omfang

Aktivitetsplikta gjeld alle tilsette ved skulen, leiinga, pedagogisk personale og andre tilsette som m.a. assistentar, kontorpersonale, miljøarbeidarar, reinhaldarar og vaktmeister.

Aktivitetsplikta inneber at alle tilsette skal følgje med, gripe inn og varsle om dei får mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skulemiljø. Om det er ein tilsett som krenker ein elev, skal ein straks varsle rektor. Skulen har plikt til å undersøkje og sette inn eigna tiltak som sørgjer for at eleven får eit trygt og godt skulemiljø.

Kapittel 9A gjeld på skulen, i friminutta, på skulevegen og all aktivitet i skulen sin regi. I utgangspunktet gjeld ikkje kapittel 9A på fritida, men om elevane opplever noko på fritida som gjer at dei ikkje har det trygt og godt på skulen, må skulen likevel handle i tråd med aktivitetsplikta.

Skulen har eit todelt dokumentasjonskrav. Skulen skal lage ein skriftleg plan, ein aktivitetsplan, når det blir sett inn tiltak i ei sak. I tillegg skal skulen dokumentere kva som blir gjort for å følgje opp delpliktene i kvar einskild sak, det inneber følgje med, gripe inn, varsle, undersøkje og sette inn tiltak. Vedlagt følgjer mal for slike aktivitetsplanar og døme på logg.

Rektor skal varsle Opplæringsavdelinga som skuleeigar, ved seksjonsleiar skule, regionleiar og jurist i Opplæringsavdelinga i alvorlege tilfelle. Slik melding sendast per e-post, i anonymisert form. Døme på alvorlege tilfelle er

- Saker der krenkingane er valdelege
- Der fleire elevar er innblanda i mobbing av ein enkeltelev
- Situasjonar der krenkingane har gått over lang tid utan at skuleleiinga har klart å løyse saka
- Mobbing på tvers av skular, særleg digital og grove trugsmål gjennom sosiale medium

Kva som er alvorleg er ei skjønsmessig vurdering. Saker som involverer politiet vil som oftast vere alvorlege.

3. Gjennomføring

1. Alle som arbeider på skulen skal følgje med på om elevane har eit trygt og godt skulemiljø.
2. Alle som arbeider på skulen skal gripe inn mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering dersom det er mogleg.
3. Alle som arbeider på skulen, skal varsle rektor dersom dei får mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skulemiljø. Vedlagte skjema for varsling om eleven sitt psykososiale skulemiljø skal nyttast. Melding i Kvalitetsportalen kan ikkje nyttas, då meldinga vil innehalde personopplysningar som er underlagt teieplikt.
4. Elev og foreldre til umyndige elevar skal så snart råd er, og seinast innan 5 virkedagar, få eit svar om at meldinga er motteken, informasjon om skulen sine rutinar i slike saker og invitasjon til møte. Vedlagt følgjer døme på slikt svarbrev, Døme på svarbrev til elev/foreldre.

5. Rektor syter for at saka vert undersøkt. Aktuelle tilsette samlar inn informasjon, observerer, snakkar med aktuelle elevar, gjennomfører klasse miljøundersøking og elevsamtaler, osv. Eleven og foreldre til umyndige elevar skal informerast undervegs.
6. Det er rektor, eller den/dei rektor har delegert oppgåva til, som sørgjer for at det vert halde møte med elev og evt. foreldre og at det vert utarbeidd ein aktivitetsplan. Planen skal innehalde eigna tiltak som sørgjer for at eleven får eit trygt og godt skulemiljø. Rektor skal syte for alle involverte elevar blir høyrde i prosessen. Ein skal heile tida vurdere kva som er eleven sitt beste. Sjå vedlagte dokument Mal for aktivitetsplan.
7. Aktivitetsplanen skal evaluerast saman med elev og foreldre til umyndige elevar og om naudsynt justerast med nye tiltak til eleven har eit trygt og godt skulemiljø.

Elevar kan melde om tilhøve ved sitt psykososiale skulemiljø både munnleg og skriftleg, utan krav om at noko spesielt skjema skal nyttast.

Det er rektor som er ansvarleg for at denne prosedyren vert gjennomført. Arbeidet kan delegerast til andre ved skulen.

Ressursar i dette arbeidet er mellom anna Utdanningsdirektoratet sitt rundskriv Udir-3-2017 og nettstaden nullmobbing.no, særleg sida <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/skolemiljo/aktivitetsplikt/>. Sjå og vedlagte døme på sjekklister for handtering av saker etter kapittel 9A.

4. Rapportering

Rektor skal syte for at rutinane vert evaluert årleg.

Varsel, svarbrev, aktivitetsplan og logg vert arkivert i elevmappa i ephorte.

Kopi av aktivitetsplan blir lagra i Opplæringsavdelinga si mappe i ephorte, mappe 2016/35027.

5. Skjema og vedlegg

- a. Skjema for varsling om eleven sitt psykososiale skulemiljø
- b. Døme på svarbrev til elev/foreldre
- c. Mal for aktivitetsplan
- d. Døme på logg
- e. Informasjon til elev og foreldre om melding til Fylkesmannen og klage til Utdanningsdirektoratet § 9A-6
- f. Døme på sjekklister for handtering av saker etter kapittel 9A.

Prosedyre for informasjons- og involveringsplikta §§ 9A-9 og 9A-8

Føremål

Denne prosedyren skal syte for at informasjons- og involveringsplikta vert overheldt.

Omfang

Rutinane omfattar alle dei vidaregåande skulane i Hordaland. Det er rektor som er ansvarleg for at prosedyren vert etterlevd, men utføringa kan delegerast til andre ved skulen. Prosedyren er tredelt og skal ivareta både plikta til å gi generell informasjon, informasjon i spesielle høve, og plikta til å involvere ulike organ. Elevar, råd, utval og foreldre skal ha informasjon, rett til uttale og framlegg om alt som er viktig for skulemiljøet.

Gjennomføring

Del 1. Generell informasjon

Rektor har ansvar for tenlege informasjonsrutinar til alle elevar og foreldre etter opplæringslova § 9A-9 (1):

«Skolen skal informere elevane og foreldra om rettane i dette kapitlet. Skolane skal òg informere om aktivitetsplikta etter §§ 9 A-4 og 9 A-5 og om høvet til å melde saka til Fylkesmannen etter § 9 A-6.»

Informasjonen skal vere tilgjengeleg for alle mottakarane. Informasjonen skal vere forståeleg, og det kan vere naudsynt med tolk. Det er ikkje nok å la elevane vidareformidle informasjon til foreldra. Skulane kan til dømes gi informasjonen på foreldremøter, i klassen, på skulen si nettside, gjennom It's Learning og/eller på e-post, men må i alle tilfelle sikre at informasjonen når alle den er meint å nå.

Del 2. Informasjon i spesielle høve

Rektor vurderer tilhøva knytt til det fysiske og psykososiale skulemiljøet og informerer om tilhøve og/eller hendingar som kan ha negativ verknad for elevane si helse etter § 9A-9 (2):

«Dersom skolen finn ut at noko ved skulemiljøet kan skade helsa til elevane, skal elevane og foreldra snarast mogleg varslast om det.»

Det er same krav til at informasjonen skal vere tilgjengeleg og forståeleg som for Del 1. Her må skulane vurdere kva sakar som kan skade helsa til elevane, både fysisk og psykososialt. Vidare må skulen sikre at slik informasjon vert gjeve på ein måte som varetek personvernet til eventuelle involverte elevar.

Del 3. Involveringsplikta

Rektor ser til at saker som er viktige for skulemiljøet vert handsame på møte i råd og utval gjennom skuleåret, etter § 9A-9 (3):

«Samarbeidsutvalet, skoleutvalet, skolemiljøutvalet, elevrådet og foreldra skal haldast informerte om alt som er viktig for skolemiljøet, og så tidleg som mogleg takast med i arbeidet med skolemiljøtiltak. Dei har rett til innsyn i all dokumentasjon som gjeld det systematiske arbeidet for eit trygt og godt skolemiljø, og har rett til å uttale seg og komme med framlegg i alle saker som er viktige for skolemiljøet.»

Rektor må vurdere om saka er viktig for skulemiljøet og i tilfelle sende utvala sakspapir i god tid. Rektor ser til at elevane gjennom elevrådet får ta del i planlegging og gjennomføring av arbeidet for eit trygt og godt skulemiljø etter § 9A-8:

«Elevane skal få ta del i planlegginga og gjennomføringa av arbeidet for eit trygt og godt skolemiljø.

Elevrådet kan oppnemne representantar til å vareta elevane sine interesser overfor skolen og styresmaktene i skolemiljø saker. Dersom det finst eit arbeidsmiljøutval eller liknande organ ved skolen, kan elevane møte med opp til to representantar når utvalet behandlar saker som gjeld skolemiljøet. Representantane skal bli kalla inn til møta med talerett og rett til å få meininga si protokollert. Dei skal ikkje vere til stades når utvalet behandlar saker som inneheld opplysningar som er omfatta av lovfesta teieplikt.

Representantane skal få den informasjonen dei treng, men ikkje opplysningar som er omfatta av lovfesta teieplikt. I den mon det trengst, har dei rett til opplæring for å skjømte oppgåvene og fritak frå undervisninga.»

Rapportering

Informasjonsrutinane skal vere dokumenterte og innarbeidde i internkontrollsystemet ved skulen. Sjå òg prosedyre for Nulltoleranse og systematisk arbeid etter opplæringslova §§ 9A-3 og 13-10. Det skal førast møtereferat frå råd og utval.

Nulltoleranse og systematisk arbeid etter opplæringslova §§ 9A-3 og 13-10

1. Føremål

Føremålet er å sikre at skulane arbeider aktivt og systematisk med tiltak som fremjar et godt skulemiljø og som verkar førebyggjande mot krenking, jf. opplæringslova §§ 9A-1 og 9A-3.

«§ 9 A-3 Nulltoleranse og systematisk arbeid. Skolen skal ha nulltoleranse mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering. Skolen skal arbeide kontinuerleg og systematisk for å fremje helsa, miljøet og tryggleiken til elevane, slik at krava i eller i medhald av kapitlet blir oppfylte. Rektor har ansvaret for at dette blir gjort.»

2. Omfang

Prosedyrane omfattar elevane ved dei vidaregåande skulane i Hordaland. Oppfyltinga av eleven sin rett til eit trygt og godt skulemiljø skjer på skulen, medan skuleeigar er den øvste ansvarlege. Hordaland fylkeskommune har som skuleeigar det overordna ansvaret og skal sjå til at leiinga ved kvar skule etterlever krava og pliktene etter opplæringslova kap. 9A. Dette følgjer av kravet til forsvarleg system som er heimla i opplæringslova § 13-10.

3. Gjennomføring

Det systematiske arbeidet med skulemiljøet skal gjennomførast med systematisk observasjon, kartlegging, utarbeiding og oppfølging av mål og planar, iverksetting av tiltak og evaluering. Skulen skal også følgje opp og sette i verk tiltak ved brott på §§ 9A-4 og 9A-5, jf. prosedyre for aktivitetsplikta. Leiinga, tilsette, elevar og foreldre skal vere involverte i arbeidet.

Rektor skal sjå til at

- Regelverket vert følgt, jf. opplæringslova kap. 9A, og at arbeidet vert gjennomført aktivt, systematisk og planmessig for å nå mål og førebyggje problem.
- Tilsette vert informert om aktivitetsplikta ved starten av kvart skuleår, og at nytilsette vert informert ved tiltreding i stilling. Alle tilsette skal ha ei årleg gjennomgang av aktivitetsplikta og kva den inneber på skulen.
- Vurdere om det i tillegg er naudsynt med gjennomgang av aktivitetsplikta og oppfølging av den i etterkant av konkrete sakar.
- Skulen gjennomfører kartleggingar av utfordringar og risikoar ved skulemiljøet
- Skulen har konkrete mål for skulemiljøet og skulemiljøarbeidet. Mål, tiltak og rutinar skal evaluerast årleg.
- Skulen har rutinar for å følgje med på skulemiljøet og den enkelte eleven si oppleving av det, medrekna rutinar for å avdekke, handtere og følgje opp brott på kap. 9A. Rutinane inneheld oversyn over kven som er ansvarleg for kva delplikt i dette arbeidet.
- Skulen har skriftleg dokumentasjon på system for internkontroll og kontrollerer at rutinar vert etterlevd.

Informasjonen i dei to første kulepunkta skal vere både munnleg og skriftleg. I den årlege gjennomgangen skal skulen ta opp kva som ligg i «eit trygt og godt skulemiljø», «å følgje med», «kunnskap om» og «mistanke om», kva handlingar ein skal ha merksemd mot og korleis tilsette

kan gripe inn, jf. forskrift om ordensreglement. Det er viktig å gripe inn mot både verbale og non-verbale krenkingar.

Skulemiljøutvalet skal

- Medverke til at skulen, tilsette, elevar og føresette tek aktivt del i arbeidet for å skape eit godt skulemiljø.
- Kunne uttale seg og kome med framlegg i saker som gjeld skulemiljøet for elevane.

Alle tilsette skal

- Kjenne til kapittel 9A og ha særleg god kunnskap om aktivitetsplikta etter §§ 9A-4 og 9A-5. Alle tilsette skal vite korleis dei skal etterleve disse pliktene i praksis. Sjå prosedyre for aktivitetsplikta.

Elevrådet skal

- Fremje fellesinteressene til elevane på skolen og arbeide for å skape eit godt skule- og læringsmiljø.

Elevane skal

- Etterleve forskrift om felles ordens- og åtferdsreglement ved dei vidaregåande skulane i Hordaland fylkeskommune og skolen sitt eige reglement.
- Medverke til eit godt skule- og læringsmiljø.
- Melde frå om dei ser medelevar som ikkje har eit godt klasse/skulemiljø.
- Melde frå om tilhøve som kan verke negativt inn på skulemiljøet.

Sjekkliste

Til hjelp i arbeidet har Utdanningsdirektoratet utarbeidd ein disposisjon til [sjekkliste](#), som kan vere nyttig som grunnlag for skulen sitt arbeid:

- Skaff oversikt over kva lovkrava er og korleis dei er å forstå
- Set mål for arbeidet med skulemiljø
- Kartlegg utfordringar og risikoar
- Ha planar og tiltak for å nå måla
- Lag felles rutinar for å følge opp at alle elevar har det bra
- Definer kven som har ansvar for kva
- Sørg for at alle kjenner krava og rutinane
- Evaluer og vurder eigen praksis

Disposisjonen er per 1.9.2017 under arbeid hjå Udir, sjå siste versjon her

<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/skolemiljo/systematisk-forebyggende-arbeid-med-skolemiljo/#b>. Sjå òg dokumentet Døme på sjekkliste for handtering av saker etter kapittel 9A.

Vidare ressursar i dette arbeidet er mellom anna Utdanningsdirektoratet sitt rundskriv Udir-3-2017 og nettstaden nullmobbing.no.

Prosedyre for behandling av personalsaker

Innleiing

Alminneleg tenestemessig oppfølging skal ikkje reknast for behandling av personalsak. Med alminneleg tenestemessig oppfølging siktar ein til arbeidsgivarar oppfølging og rettleiing av den einskilde arbeidstakar i det daglege, for eksempel gjennom uformelle samtalar og i medarbeidersamtalar.

Personalsaker kan ha ulikt opphav, slik som personlege problem, helseplager, konflikthar på arbeidsplassen, dårleg arbeidsmiljø, manglande tilpassing til arbeidet og oppgåvene, brot på arbeidsreglement, manglande og/eller ikkje tilfredsstillande utføring av arbeidsoppgåver osv, med det resultat at den tilsette ikkje kan yte det arbeidet ein forventar i høve tilsetningstilhøvet. Arbeidsgivar (leiarar med personalansvar), arbeidstakar, verneombod og dei tillitsvalde har alle ansvar for å førebyggje konflikthar og problem på arbeidsplassen.

Leiar har hovudansvaret for å førebyggje og ta initiativ til å løyse personalsaker. Nokre personalsaker med grunnlag i konflikthar mellom tilsette er så kompliserte at leiaren opplever at einaste løysinga er å avslutte arbeidstilhøvet for den eller dei tilsette. Leiaren si tilnærming til slike saker må vere individuelt tilpassa, men likevel slik at det vert opplevd som lik behandling av tilsvarande saker i heile organisasjonen.

Fylkesrådmannen har med verknad frå 1. januar 2014 delegert behandlinga av tilrettevising og skriftleg irettesetting i høve til eigne tilsette, særskilt til rektorar, overtannlegar, direktøren for Skyss og direktøren for Bybanen utbygging. Fullmakta til å handtere personalsaker ligg elles til fylkesdirektørane. Dersom leiar vurderer saka slik at det kan verte aktuelt å reagere på ein annan måte enn ved tilrettevising eller skriftleg irettesetting, skal leiar på eit så tidleg tidspunkt som mogleg gje melding om dette til fylkesdirektør.

Prosedyrar i samband med handtering av personalsaker

1. Innkalling til møte med grunngjeving for innkallinga
2. Opplyse om høve til å stille med tillitsvald/fullmektig
3. Innsynsrett i all relevant dokumentasjon som ikkje er underlagd teieplikt.
4. Høve til kontradiksjon frå arbeidstakar
5. Referat med kopi til arbeidstakar

Det er viktig at ein følgjer desse rutinane heilt i frå starten i ei personalsak, mellom anna for i størst mulig grad å sikre lik behandling av personalsaker, og for at ein skal ha dokumentasjon på kva arbeid som er gjort i høve til den tilsette. Prosedyrane er rettleiande for korleis ei personalsak skal handterast. Prosedyrane bør som hovudregel følgjast. For hastesaker eller saker som er av ein slik karakter at ein annan framgangsmåte vil vere føremålstenleg, kan det likevel gjerast heilt eller delvis unntak frå prosedyrane for handtering av personalsaker. Arbeidsgivar må gjer ei vurdering i det einskilde tilfelle om det skal gjerast slike unntak.

Det er arbeidsgivar sin styringsrett som gjev rett til å reagere overfor arbeidstakar. Med styringsrett meiner ein arbeidsgivar sin rett til å styre, leie og kontrollere arbeidet. I dette ligg det mellom anna at arbeidsgivar, innfor ramma av dei avgrensingar som følgjer av lov, tariffavtalar og det einskilde arbeidsforhold, har rett til å gje arbeidstakar tilrettevising, rett til å stifte og bringe til opphør eit arbeidstilhøve osv. Kva forhold som utgjør bakgrunnen for personalsaka, og i kva grad den tilsette har handla i strid med reglement og lovverk, vil vere utslagsgjevande for kva reaksjon arbeidsgivar kan gje.

HR-seksjonen skal vere ein viktig støttespelar i personalsaker, og den einskilde leiar har høve til å konferere med HR-seksjonen undervegs i prosessen.

Dokumentasjonsgrunnlaget

Uavhengig av kva reaksjon som skal brukast overfor arbeidstakar, er det grunnleggjande kravet at det ligg føre god dokumentasjon. Ved strengare reaksjonar, til dømes oppseiing, suspensjon eller avskil, bør dokumentasjonen helst vere oppsamla over noko tid. Dokumentasjonen kan vere skriftlege innkallingar til, og tilhøyrande referat frå møte med arbeidstakaren, logg som skildrar arbeidstakaren si åtferd og/eller arbeidsgivar si oppfølging overfor arbeidstakar, e-postar osv. Dokumentasjonen kan også vere skriftlege meldingar frå kollegaer og andre som har hatt opplevingar med den tilsette, vitneutsegner osv. Denne dokumentasjonen må vere open og tilgjengeleg for den tilsette, med unntak av forhold som er underlagd teieplikt.

For tilsette i undervisningsstillingar vil klagar frå elevar og foreldre/føresette kunne inngå i dokumentasjonsgrunnlaget. Eigne prosedyrereglar for behandling av elevklager og – konflikhtar kan supplere desse rutinane.

Tilrettevising

Arbeidsgivar kan gje tilrettevising i arbeidet, det vil seie mellom anna å gje arbeidstakar rettleiing i korleis arbeidet skal utførast, korleis ein arbeidstakar skal oppføre seg eller handle i gitte situasjonar og gje ei omtale av dei pliktene som ligg til stillinga. Slik tilrettevising har ikkje ein arbeidsrettsleg konsekvens med det same.

Tilrettevisinga kan gjevast munnleg eller skriftleg. I samband med at arbeidstakar vert gjeven ei tilrettevising, må vedkommande få høve til å gje sitt syn på saka. Dersom tilrettevisinga vert gjeven munnleg, skal arbeidsgivar skrive ein logg frå samtalen/møtet med arbeidstakar.

Arbeidsgivar må syte for at prosedyrane for behandling av personalsaker vert følgde. Det kan likevel gjerast unntak frå dette i hastesaker eller i saker der faktum er godt opplyst.

Skriftleg irettesetjing

Dersom tilrettevising ikkje fører til endring hjå arbeidstakar, eller saka har høg grad av alvor, kan arbeidsgivar gje ei skriftleg irettesetjing. Ei skriftleg irettesetjing siktar mot ein konsekvens dersom ikkje arbeidstakar rettar seg etter irettesetjinga. Ei skriftleg irettesetjing vil reknast som eit "enkeltvedtak" etter forvaltningslova. Arbeidsgivar må difor syte for følgjande:

- a) Skriftleg førehandsvarsel og/eller skriftleg innkalling til møte med grunngeving for innkallinga: I innkallinga må grunnlaget for møtet klårt gå fram, helst med å vise til den tilgjengelege dokumentasjonen som vert nytta. Innkallinga må utformast slik at den tilsette får tid til å områ seg i høve grunngevinga for møtet. Den tilsette må i innkallinga få høve til å ta med tillitsvald /hovudtillitsvald/verneombod eller annan fullmektig.

Dersom det ikkje skal haldast møte, bør arbeidstakar få rimeleg frist til å uttale seg skriftleg i saka.

- b) At det vert gjeve rett til innsyn i all dokumentasjon som ikkje er underlagt teieplikt og å gje høve til å imøtegå grunnlaget for saka (kontradiksjon). Dokumentasjonen må anten vere tilgjengeleg for gjennomsyn eller verte kopiert og sendt saman med innkallinga.
- c) Dersom det vert halde eit møte, skal arbeidsgivar skrive eit referat frå møtet der standpunkta kjem tydeleg fram, og der det kjem fram at arbeidstakaren har fått høve til å fremje sitt syn på saka. Dersom arbeidstakaren har ønske om mindre endringar i referatet kan ein justere dette i etterkant. Ved meir omfattande kommentarar er det naturleg at desse vert lagt ved referatet som eige dokument.
- d) Etter at referatet er ferdigstilt kan arbeidsgivar sende enkeltvedtaket med overskrift "Åtvaring i ditt arbeidstilhøve i Hordaland fylkeskommune". Det må samstundes opplysast om høve til klage i samsvar med forvaltningslova.

Om sjølve møtet:

Ved skriftleg irettesetjing skal representant for HR-seksjonen stille saman med lokal arbeidsgivar i møtet, samstundes må ein mellomleiar må vere til stades og vere ansvarleg for å skrive referat.

Arbeidsgivar bør i slutten av møtet informere arbeidstakar om vidare saksgang, og eventuelt tidspunktet for når arbeidsgivar vil ta ei avgjerd på om det skal fattast vedtak i saka. Det kan i slike møte kome fram nye moment som gjer at saka må utgreiast vidare. Arbeidsgivar bør i slike tilfelle opplyse om at det kan verte aktuelt å kalle inn til eit nytt møte på eit seinare tidspunkt.

Etter møtet:

Før endeleg enkeltvedtak vert fatta, skal HR-direktøren saman med lokal arbeidsgivar skrive grunngjeving og konklusjon i saka.

Kort om ein eventuell vidare prosess i ei personalsak:

Oppseiing: Dersom situasjonen ikkje vert betre etter at åtvaring er gjeve, eller dersom saka er alvorleg, bør arbeidsgivar v/fylkesdirektøren gå vidare til oppseiing av arbeidstilhøvet. Slike prosessar vert handtert av HR-direktøren ved å nytte advokat gjennom den avtalen fylkeskommunen har med omsyn til advokattenester. Advokaten vil deretter yte hjelp med å styre saka korrekt i tråd med lov- og avtaleverk.

Avskjed: I nokre tilfelle kan tillitsbrotet i høve arbeidsgivar vere så grovt at tilsettingstilhøvet må avsluttast omgåande. Når arbeidsgivar v/fylkesdirektøren vil gjere vedtak om avskjed skal fylkeskommunen sin advokat yte bistand i saka.

Notat

Dato: 21.01.2019
Arkivsak: 2018/15114-7
Saksbehandlar: oydzien

Til: Fylkestinget

Frå: Fylkesrådmannen

Oppfølging kvalitetsmelding 2017/18 - tilråding mobbeombod

Fylkesrådmannen viser til møte i OPHE 06.11.18 og RS 62/2018, der utvalet vedtok følgjande:

«Utval for opplæring og helse ber om at fylkesrådmannen kjem tilbake til utval for opplæring og helse med ei utgreiing for oppfølging av tilrådingane til elev- og lærlingombodet og mobbeombodet i rapportane for vår 2018.»

I utvalsmøtet 27.11.18 la fylkesrådmannen i PS 111/2018 fram ein plan for korleis tilrådingane frå mobbeombodet vil bli følgt opp. I samband med handsaming av PS 118/18 *Kvalitetsmelding skuleåret 2017/2018*, vedtok fylkestinget 11.12.18, sak PS 118/18 følgjande:

«Fylkesrådmannen si oppfølging av tilrådingane frå elev- og lærlingombodet og mobbeombodet vert lagt fram som sak for fylkestinget i mars 2019.»

Vedlegget til denne meldinga gjer greie for korleis fylkesrådmannen planlegg å følgje opp tilrådingane frå mobbeombodet. Fylkesrådmannen kjem tilbake med status på arbeidet som eiga melding.

Arkivnr: 2018/16437-1
Saksbehandlar: Linda Farestveit

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Yrkesopplæringsnemnda		20.11.2018
Utval for opplæring og helse		27.11.2018

Rapport og løypemelding frå mobbeombodet i HFK 2018 - oppfølging frå fylkesrådmannen

Samandrag

Fylkesrådmannen viser til RS 13/2018 frå møte i fylkestinget 12.06.18, og RS 62/2018 Løypemelding frå mobbeombodet i Hordaland i Utval for opplæring og helse 06.11.18. Utvalet ber i møte 06.11.18 fylkesrådmannen vurdere tilrådingane og gjere greie for korleis tilrådingane er følgt opp.

Fylkesrådmannen sluttar seg i all hovudsak til dei tilrådingane som er lagt fram i rapportane frå mobbeombodet. Fleire av tilrådingane frå mobbeombodet er kome fram gjennom samarbeid og dialog mellom mobbeombodet og opplæringsavdelinga. Denne saka gir ei skjematisk oversikt over status og planar for vidare oppfølging av tilrådingane.

I tillegg til det som går direkte fram av tilrådingane, vil fylkesrådmannen særleg sjå nærmare på korleis ein skal sikre god koordinering av ulike innsatsar for å hindre mobbing i skulane. I dette ligg ei klargjering av roller og ansvar og plan for samarbeid mellom omboda og opplæringsavdelinga.

Økonomi: Midlar til kompetanseheving vert sett av som del av plan for kompetanseutvikling

Klima: Ingen konsekvensar

Folkehelse: Eit godt psykososialt miljø i skulane er viktig i eit folkehelseperspektiv

Regional planstrategi: Ingen konsekvensar

Forslag til vedtak

Utval for opplæring og helse tek saka til orientering.

Ingrid Kristine Holm Svendsen
kst. fylkesrådmann

Svein Leidulf Heggheim
fylkesdirektør opplæring

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift.

Fylkesrådmannen, 09.11.2018

	Tilråding frå mobbeombodet :	Fylkesrådmannen sine kommentarar:
1	Hordaland fylkeskommune opprettar ei informasjonsside på www.hordaland.no om elevar og lærlingar sine rettar.	Hordaland fylkeskommune vil ta initiativ til å opprette ei informasjonsside på www.hordaland.no Ansvar for planlegging og gjennomføring er lagt til rådgjevar i skulemiljøsaker i seksjon skule.
2	Hordaland fylkeskommune sørgjer for systematisk kompetanseheving for alle tilsette med arbeidsstad skule om førebygging og handtering av saker etter kapittel 9A.	Dei siste åra er det lagt til rette for årlege kurs som har gått over tre dagar gjennom eit skuleår. Kursa vart arrangert av mobbeombodet fram til 2018. Kursa er ikkje obligatoriske for alle. Opplæringsavdelinga vil halde fram med dette tilbodet i dialog med mobbeombodet og eksterne kompetansemiljø. Tiltaket vert finansiert gjennom plan for kompetanseutvikling. Det er eit mål å legge kursa til ulike regionar. Ansvarleg for planlegging og tilrettelegging er lagt til ein seniorrådgjevar i opplæringsavdelinga v/seksjon skule.
3	Opplæringsavdelinga har ein eigen person (skulemiljørådgjevar) som har ansvar for skulemiljø, kapittel 9A og ansvar for det interne kvalitetssystemet på dette feltet.	Oppgåver knytt til informasjon, kompetanseheving og førebygging er lagt til ein seniorrådgjevar i seksjon skule i opplæringsavdelinga. Ho skal vere kontaktperson og koordinere innsats frå opplæringsavdelinga. I det vidare arbeidet vil det bli lagt vekt på å etablere eit tettare samarbeid med PPT kring kompetanseutvikling og rådgjeving i skulane. Når det gjeld den forvaltningsmessige kvalitetsoppfølginga av skulane sitt arbeid innanfor kapittel 9A, er dette ansvaret lagt til to juristar i seksjon fellestenester i opplæringsavdelinga. Dei har ansvar for å følge opp og sikre dokumentasjon i 9A-saker frå skulane og leggje det fram i samarbeidsmøte med leiinga i opplæringsavdelinga.
4	Det blir gjennomført tilsynsbesøk etter prosedyren «Retningslinjer for tilsynsbesøk i tråd med krav i lov og forskrift – kapitla 9A og 11.	Planlegging og gjennomføring av tilsynsbesøk er lagt til to juristar i opplæringsavdelinga. Tilsynsbesøka skal skje i dialog med regionleiar og skulane og i tråd med gjeldande rutinar for tilsynsbesøk. Det er så langt ikkje gjennomført tilsyn frå skuleeigar, men det er eit mål at dette skal gjennomførast årleg. Ansvar for gjennomføring er lagt til regionleiarane i opplæringsavdelinga i samarbeid med juristane.
5	Det opprettast eit innsatsteam mot mobbing, som kan gå inn i konkrete saker og støtte skulane. Dette kan gjerne opprettast i samarbeid med Sogn og Fjordane, slik at det er klart til samanslåinga	Det er ikkje etablert eit innsatsteam. Opplæringsavdelinga vil tidlegast ta stilling til dette hausten 2019 etter at dei viktigaste rammene for organisering av opplæringssektoren i nye Vestland fylkeskommune er på plass.
6.	Nettverksgruppa for psykososialt miljø (OT/PPT) hjelper skulane med	Det er etablert ei nettverksgruppe for psykososialt miljø i OT/PPT. Det vil bli arbeidd vidare med å sjå på korleis gruppa kan bidra inn mot skulane.

	handteringskompetanse på kapittel 9A.	Ansvar er lagt til leiar OT/PPT
7	OT/PPT jobbar vidare med betre metodar for å avdekke mobbing i avklaringssamtalen når ein elev planlegg å slutte på skulen	Opplæringsavdelinga vil gjennomgå og revidere malar og skjema for avklaringssamtalar slik at ein i større grad kan fange opp om det er sider ved skulemiljøet/mobbing som er årsak til at ein elev ønskjer å slutte på skulen. Nye skjema/malar skal etter planen takast i bruk frå 2019. Ansvaret er lagt til leiar OT/PPT.

Notat

Dato: 21.01.2019
Arkivsak: 2018/15114-8
Saksbehandlar: oydzien

Til: Fylkestinget

Frå: Fylkesrådmannen

Rapport frå elev- og lærlingombodet – tiltak for oppfølging

Fylkesrådmannen viser til møte i OPHE 06.11.18 og RS 61/2018, der utvalet vedtok følgjande:

«Utval for opplæring og helse ber om at fylkesrådmannen kjem tilbake til utval for opplæring og helse med ei redegjering for oppfølging av tilrådingane til elev- og lærlingeombodet og mobbeombodet i rapportane for vår 2018.»

I utvalsmøtet 27.11.18 la fylkesrådmannen i PS 110/2018 fram ein plan for korleis tilrådingane frå elev- og lærlingombodet vil bli følgt opp. I samband med handsaming av PS 118/18 *Kvalitetsmelding skuleåret 2017/2018*, vedtok fylkestinget 11.12.18 at fylkesrådmannen si oppfølging av tilrådingane frå elev- og lærlingombodet og mobbeombodet skulle leggjast fram som sak for fylkestinget.

Vedlegget til denne meldinga gjer greie for korleis fylkesrådmannen planlegg å følgje opp tilrådingane frå elev- og lærlingombodet. Fylkesrådmannen kjem tilbake med status på arbeidet som eiga melding.

Notat

Dato: 21.01.2019
Arkivsak: 2018/15114-8
Saksbehandlar: oydzien

Til:

Frå: Øydis Rydland Ziem

Rapport frå elev- og lærlingombod - vedlegg

Vedlegg

1 Rapport frå elev- og lærlingombod - vedlegg

NotatDato: 22.01.2019
Arkivsak: 2017/16384-2
Saksbehandlar: catmell

Til:	Utval for opplæring og helse Fylkesutvalet Fylkestinget
Frå:	Fylkesrådmannen

Nye/reviderte retningslinjer for oppdragsverksemd

Fylkesrådmannen viser til sak PS 8/18 «Forvaltningsrevisjon innan "Innkjøp og forretningsdrift i vidaregåande skular – Del 2"» i fylkestinget 8. mars 2018 der fylkestinget vedtok tilrådinga frå kontrollutvalet.

Eitt av oppfølgingspunkta frå forvaltningsrevisjonen var at det vart tilrådd å utarbeide og/eller revidere eksisterande retningslinjer og rutinar som skal sikre tilstrekkeleg internkontroll knytt til forretningsdrift. I sak PS 13/18 «oppdragsverksemd organisering av ekstern kursverksemd», også handsama i fylkestinget 8. mars 2018, vart det vedteke at nye og/eller reviderte retningslinjer og rutinar for oppdragsverksemda som vart tilrådd utarbeidd etter forvaltningsrevisjonen, skulle handsamast i Utval for opplæring- og helse.

Fylkesrådmannen laga i mai 2018 handlingsplan til kontrollutvalet. Handlingsplanen viser kva tiltak som skal setjast i verk for å følgje opp tilrådingane i rapporten, kven som skal ha ansvaret for iverksettinga og frist for iverksetting. Det vart etablert ei gruppe med representantar frå økonomi- og organisasjonsavdelinga og opplæringsavdelinga som skal sikre at tiltaka i handlingsplanen vert gjennomført. Etter at handlingsplanen vart laga, har arbeidet med etablering av Vestland fylkeskommune kome skikkeleg i gang. Dette arbeidet syner at mange av oppfølgingspunkta i handlingsplanen vil vere naturleg å behandle i samband med utvikling av nye rutinar for Vestland fylkeskommune. Fylkesrådmannen har difor utsett arbeidet med handlingsplanen slik at det fell samtidig med arbeidet med nye rutinar for Vestland fylkeskommune.

Utarbeiding av nye og/eller reviderte retningslinjer og rutinar som skal gjelde for Vestland fylkeskommune, er varsla levert i 4. kvartal 2019.

Notat

Dato: 22.01.2019
Arkivsak: 2016/34193-6
Saksbehandlar: sveheg1

Til: Utval for opplæring og helse
Fylkesutvalet
Fylkestinget

Frå: Fylkesrådmannen

Oppfølging av ulike problemstillingar rundt målbyte i vidaregåande skule

Fylkesrådmannen viser til møteprotokoll frå fylkestinget 2. oktober 2018, FO 10/18:

«Fylkestinget oppfordrar fylkesadministrasjonen til å halde oppe dialogen med UiB om eit forskingsprosjekt på problemstillingar rundt målbyte i vidaregåande skule i Hordaland. Fylkestinget ber om tilbakemelding til utval for opplæring og helse».

I august 2015 sende fylkesrådmannen i tråd med RS 28/2015 ein førespurnad til Universitetet i Bergen om samarbeid om eit forskingsprosjekt om bruk av nynorsk i vidaregåande skule i Hordaland. Bakgrunnen var at svært mange elevar i Hordaland vel bort nynorsk som hovudmål når dei startar i vidaregåande opplæring og ønske om å kartlegge årsaker til dette. Eit anna mål var å undersøke kva mekanismar som gjer at elevane vel bort nynorsk som hovudmål, og å utvikle ein nynorskdidaktikk som gir trygge nynorskbrukarar. Førespurnaden peikte på aktuelle spørsmål som det var ønske om å få meir forskning på:

- I kva omfang skjer målbytet?
- Når skjer målbytet?
 - På ungdomsskulen?
 - Ved overgangen til vidaregåande?
 - I vidaregåande opplæring?
- Kva rolle har undervisninga for val av målform?
- Er nynorsk synleg/usynleg i undervisninga?
- På kva måte vert nynorsk tematisert i undervisninga?
- Kva rolle spelar den uformelle skulescena for val av målform?
- Kva rolle spelar rolleidentitetar utanfor skulen med omsyn til val av målform?
- Kva rolle spelar familien for val av målform?
- Kva funksjon har nynorsken i høve til den allmenne språk- og tekstlæringa?
- Korleis legg dei vidaregåande skulane til rette for elevar som vel å ha nynorsk som hovudmål?

Hausten 2016 samarbeidde UiB og fylkesdirektør opplæring om utarbeiding av ein søknad om å starte opp eit kompetanseprosjekt finansiert gjennom statlege midlar og eigendel frå samarbeidspartnarane. Hordaland fylkeskommune ville i samarbeid med Universitetet i Bergen gå inn i eit kompetanseprosjekt knytt til nynorsk leia av professor Endre Brunstad med planlagt start hausten 2017. Opplæringsavdelinga skulle bidra med tilrettelegging ved dei aktuelle vidaregåande skulane, og med å få fram elevopplysningar som var relevante for prosjektet.

22.11.16 vart fylkesdirektør opplæring informert om at UiB hadde konkludert med at dei ikkje ville sende søknad på det tidspunktet på grunn av at dei ikkje hadde kome langt nok i prosjektutviklingsarbeidet. Dei hadde behov for å arbeide meir med problemstillingar og metodologi, og ville derfor i første omgang bygge vidare på samarbeid om eit utviklingsprosjekt i Fjell kommune, og på dei nettverka og avtalane som var gjort der. Fagmiljøet på Nordisk ved LLE, Institutt for lingvistiske, litterære og estetiske studium ved Universitetet i Bergen, har dei siste åra samarbeidd med Fjell kommune om eit språkstyrkingsprosjekt blant skuleelevar i Fjell kommune. Prosjektet "Stolt av eige språk", er breitt forankra i ungdomsskulane i kommunen, og er i dag finansiert av Fjell kommune, bl.a. gjennom ein prosjektkoordinator i delstilling.

Universitetet i Bergen driv følgeforskning, og har gjennomført ei digital spørjeundersøking om språkbruk blant alle ungdomsskuleelevane i kommunen og gjennomført kvalitative forskingsintervju blant elevar. Granskinga er primært knytt til nynorsk, men òg til bokmål, dialekt og engelsk. Det er lagt vekt på språkbruk i ulike digitale medium for å få meir innsikt i elevsyn på digitale tekstkulturar, og med bakgrunnsvariablar knytt til kjønn, foreldrebakgrunn, skulebakgrunn, framtidsutsikter og identitetskategorisering. Det skal etter planen publiserast ein forskingsrapport på grunnlag av erfaringane i Fjell kommune hausten 2019.

Fylkesdirektør opplæring har som oppfølging av vedtak i fylkestinget 02.10.18, bedt om eit møte med professor Endre Brunstad der fylkeskommunen får presentert funn frå utviklingsprosjektet i Fjell kommune, og der ein drøftar om det kan vere grunnlag for å ta opp igjen dialogen om eit mogleg forskingsprosjekt i vidaregåande opplæring. Møtet er lagt til 22.03.19. Fylkesdirektør opplæring vil kome med ei ny orientering til Utval for opplæring og helse hausten 2019.

Notat

Dato: 14.01.2019
Arkivsak: 2017/4991-22
Saksbehandlar: torsan12

Til: Yrkesopplæringsnemnda
Utval for opplæring og helse
Fylkesutvalet
Fylkestinget

Frå: Fylkesrådmannen

Løypemelding pilotprosjekt Bømlo - samarbeid skule og næringsliv

Fylkestinget fatta i oktober 2016 (sak 72/16) vedtak om å greie ut eit pilotprosjekt på Bømlo som skal styrkje samarbeidet mellom næringsliv og skule slik at opplæring som krev kostbare investeringar i verkstader og bygg innan yrkesfag kan gjennomførast ute i bedrift.

Frå vedtak vart fatta i FT i 2016 vart det satt i gang eit arbeid med å utforme oppdragsspesifikasjon. Prosjektorganisasjonen blei endeleg sett i januar 2018, og prosjektplan blei handsama i fylkesutvalet i mai 2018 (sak 186/2018). Prosjektgruppa har levert ein rapport som har vore handsama og godkjent i styringsgruppa, som ligg til grunn for vidare arbeid for å styrke samarbeidet mellom skule og arbeidsliv.

Denne rapporten blir lagt fram som løypemelding for prosjektet. Rapporten har blitt skrive frå februar til hausten 2018, og arbeid knytt til dei enkelte tilrådingane er sett i gong. Tiltak på dei sju funna rapporten peikar på som forbetningsområde, er difor under arbeid, og status per i dag kan vere noko annleis enn kva som var status då prosjektgruppa ferdigstilte rapporten.

Funn og innhald i rapporten må sjåast i samanheng med dei prosessane som framover skjer rundt samanslåing av skulane, programmering og utarbeiding av rom- og funksjonsprogram. Det inkluderer arbeid rundt moglege løysingar knytt til utforming og lokalisering av verkstadareal. Dette arbeidet vil fylkesrådmannen kome tilbake til på eit seinare tidspunkt. Tiltak for å styrke kvalitet i opplæringa og samhandling mellom alle aktørane i opplæringsløpet vil implementerast frå skulestart 2019 (implementeringsfasen i prosjektet).

Pilotprosjektet har gjennomført ei omfattande informasjonsinnsamling frå skule og arbeidsliv, og har tilrådd å arbeide vidare med ei forbetring av dagens opplæringsmodell i piloteringsperioden 2019 – 2023 der ein arbeider med følgjande:

1. Betre rekruttering til fagarbeidaryrket
2. Heilskapleg oppfølging av elev frå Vg1 fram til fagbrev
3. Betre samarbeid skule og arbeidsliv
4. Utnytte fleire arenaer for praksisopplæring enn i dag
5. Auke involvering av bedrift i praksisopplæringa, både i skule og bedrift
6. Betre styring av praksisopplæring
7. Auke grad av hospitering av lærarar

Betre rekruttering til fagarbeidaryrket

Prosjektgruppa tilrår å arbeide med å betre rekruttering til fagarbeidaryrket ved at kommunen legg til rette for å vekke den praktiske interessa hos barn og unge gjennom barne- og ungdomsskulen. Informantar peikar på at dette kan skje gjennom praktiske oppgåver, gjerne med problemstillingar frå arbeidslivet. I tillegg må skulen, og andre som driv rekrutteringsarbeid, vere flinkare til å vise kva ein fagarbeidar leverer – sluttproduktet – ut til ungdommar på arenaer der ein treffest.

Prosjektgruppa peikar òg på at bedrifter må bli flinkare til å spisse kommunikasjonen mot ungdom som målgruppe når dei skal selje inn fagarbeidaryrket, vise konkrete eksempel på kva ein fagarbeidar leverer av prosjekt og gjerne bruke lærlingar og unge tilsette i kommunikasjonsarbeidet.

Heilskapleg oppfølging av elev frå Vg1 fram til fagbrev

Det kjem fram i informasjonsinnsamlinga at det er uklart kven som har ansvar for eleven i dei ulike fasane frå dei startar på vgs fram til fagbrev. Prosjektgruppa tilrår at det blir gjort ei rolleavklaring for kven som gjer kva i arbeidet med å sikre at ein elev som startar på yrkesfagleg utdanning har eit godt fagbrev i handa etter 4 (4,5) år, for å sikre ei heilskapleg oppfølging av elev frå Vg1 fram til fagbrev. Kva gjer skulen, kva gjer fagopplæringskontor, kva gjer opplæringskontoret, kva gjer arbeidslivet og så bortetter. Dette bør beskrivast på ein slik måte at det blir intuitivt og enkelt for både elev, skule og bedrift til å finne ut kven ein skal forholde seg til i dei ulike fasane i utdanningsløpet.

Betre samarbeid skule og arbeidsliv

Det kjem tydeleg fram gjennom informasjonsinnsamlinga at det må leggjast betre til rette for å betre samarbeid og samhandling mellom skule og arbeidsliv, og at det er ein føresetnad at det blir etablert ein koordinatorfunksjon i skulen til å styre dette arbeidet i ein periode. Stillinga bør inn i pilotprosjektet snarast råd er. Koordinatoren må jobbe tett med elevar som skal ut i lære, skule og fagopplæringskontor, og ut mot bedriftene, og sjåast i samheng med skuleleiar sitt ansvarsområde. Koordinatorrolla er førebels, og målet er at oppgåvene skal takast i vare gjennom ordinære leiaroppgåver ved skulen.

Det bør òg etablerast ei styringsgruppe frå det lokale arbeidslivet som representerer breidda av bedrifter, både i forhold til bransje og storleik, og denne må ha ein tydeleg leiar som koordinerer og vidareformidlar innspel frå gruppa til skulen, og omvendt. Opplæringskontoret bør òg vere del av denne gruppa. Alternativt kan allereie eksisterande og relevante arenaer nyttast for å koordinere innspel frå næringslivet til skulen.

Koordinator i skulen må ta ansvar for planlegging og koordinering av praksis i bedrift på eit overordna nivå, koordinering av samarbeidet ungdomsskule, vgs, arbeidsliv, kommune, opplæringskontor og fagopplæringskontor, og det må etablerast ein samfunnskontrakt mellom arbeidsliv og skule som forpliktar samarbeidet. Vidare må koordinator etablere ein felles møteplass for nemnde interessentar.

Utnytte fleire arenaer for praksisopplæring enn i dag

Mange bedrifter gjev tilbakemelding på at dei er usikre på kor mykje kapasitet dei har for å gje meir praksisopplæring i bedrift enn kva dei tilbyr i dag, både med tanke på tilgjengeleg utstyr og på kompetanse. Enkelte melder til og med om utfordringar med å drive innovasjonsarbeid i eiga bedrift, då verktøy og maskiner der er i full produksjon. Arbeidslivet har difor løfta tanken om at kanskje skulen sitt areal for praksisopplæring i yrkesfaga EL og TIP kunne vore ein arena der små og mellomstore (SMB)-bedrifter kunne få tilgang til maskiner og utstyr for å drive testing, prototyping og utvikling av nye løysingar. Pilotprosjektet peikar difor på at ein bør utnytte fleire arenaer for praksisopplæring enn i dag, og tydeleg definere kva arena ein har.

Fleire SMB-bedrifter har gjerne behov for same type verktøy og maskinar, men kan ikkje forsvare ei investering på eiga hand. Då kunne ein vurdert eit spleiselag mellom bedrifter og skule, og utplassert slikt utstyr i verkstaden til «nye» Bømlø vgs. Motorlab-prosjektet som ikkje blei sett i gang i 2016 er eitt

eksempel på noko arbeidslivet på Bømlø framleis ønskjer å få til saman med skulen, der elevar kan ha eit fullt operativt motorrom med ein hybridmotor på land, og drive oppgåve- og problemløysing på ein moderne motorlab. Bedrifter kan då også drive testing, utvikling og andre forsøk. I tillegg blir det trekt fram at ein prøvestasjon for automasjon (for bruk ved førebuing til fagprøve), og anna utstyr arbeidslivet ønskjer å dele med skulen, som til dømes 3D-skrivar og robotarmar, med fordel kan vurderast inn som utstyr i skulen sitt verkstadareal. Innkjøpet kan vurderast som eit spleiselag mellom skule og arbeidslivet, mot at arbeidslivet får tilgang til slikt utstyr for prototyping og testing i sitt innovasjonsarbeid.

Teknologisenteret til UNITECH som no er under oppføring på Rubbestadneset, er òg del av ein norsk katapult for berekraftig maritim industri, som er eit nasjonalt katapultsenter innanfor ulike typar energisystem som batteri, brenselceller og hybride system til havnæringane og relatert industri. Teknologisenteret vil òg ha utstyr som oppdrettsanlegg, renseanlegg for fisk, container for transport av levande sjømat, sensorar for å måle tilstand i ulike vasskar osv. ved teknologisenteret, som vil vere tilgjengeleg for utviklings- og utdanningsformål. Her ønskjer ein velkommen utdanningsinstitusjonar, forskarar og arbeidsliv til å bidra og til å lære å bruke ny teknologi, noko som inkluderer elevar og lærarar ved vidaregåande skule, og dette er ein arena ein absolutt må dra nytte av i praksisopplæringa ved vidaregåande skule.

Eit katapultsenter vil tiltrekkje seg bedrifter frå heile landet, òg utlandet, og opnar opp for å gje praksis til elevar i skulen saman med bedrifter som ein vanlegvis ikkje finn i regionen, men som arbeider og utviklar ny og spanande teknologi. I tillegg vil ein komme tett på innovasjonsarbeid og innovasjonsprosessar.

Ein moderne skule for yrkesfagleg utdanning, tett på industrien, meiner arbeidslivet er ein føresetnad for å få til den omstillinga og kunnskapsoverføringa som må til mellom ulike næringar, for å skape framtidens teknologi og arbeidsplassar. Det blir trekt fram at det er viktig at skulen sitt verkstadareal er fysisk tett på, då det vil gje nærleik til kompetanse og rollemodellar som lett kan komme og hjelpe ved praktisk opplæring og oppgåveløysing i skule.

Pilotprosjektgruppa meiner difor at det bør vurderast å gjere verktøy og maskiner i skulen tilgjengeleg for arbeidslivet i periodar der skulen ikkje bruker dei sjølv, og sjå yrkesfagleg utdanning opp mot teknologi- og katapultsenteret som no er under etablering på Rubbestadneset.

Auke involvering av bedrift i praksisopplæringa, både i skule og bedrift

Pilotprosjektet ser på korleis ein kan auke involvering av bedrift i praksisopplæringa, både i skule og bedrift. I informasjonsinnsamlinga som er gjort, kjem det fram at arbeidslivet synest det er utfordrande å leggje til rette for meir praksis i bedrift i Vg1 og Vg2. Årsakene til dette er fleire, t.d. aldersgrense på 18 år for bruk av verktøy og maskiner og krav om HMS- og dokumentert opplæring før bruk. Sistnemnde er tidkrevjande øvingar om det skal gjennomførast for mange elevar som skal ut i bedrift, og kanskje på ulike tidspunkt. Arbeidslivet er elles klare på at ei grunnleggjande basisopplæring må vere på plass før ein kjem ut i bedrift, både for å ha ein viss kompetanse, men òg slik at elevane kan lære og feile i trygge omgjevnader. Elles må det nemnast at arbeidslivet er tydeleg på at læretida på 2 (2,5) år er noko dei ønskjer å behalde, for dei opplever at denne ordninga fungerer godt.

Når det gjeld integrert praksisopplæring i bedrift, har det vore uklårt for arbeidslivet kva og kor mykje opplæring det er snakk om, når den skal finne stad, og korleis det skal organiserast. Det er mange måtar å involvere bedriftene på, men eitt alternativ er at skulen tek ansvar for å trekkje fleire bedrifter inn på ein workshop for å definere ei problemstilling elevar kan jobbe med som eit prosjekt gjennom eit skuleår, som kan involvere fleire bedrifter i ein verdikjede, og som kan gå på tvers av programfaga. Bedriftene stiller med mentorar, og gjev tilgang til det verktøy og maskiner som er naudsynt for å gjennomføre oppgåva, og som skulen gjerne ikkje har tilgang til. I tillegg kan ein leggje opp til å bruke verktøy og maskiner på andre arenaer ved behov, og skulen må ta ansvar for å avklare dette med dei det gjeld.

Arbeidslivet må syte for at oppgåva som blir utarbeidd ikkje krev meir kapasitet enn bedrifta kan tilby, og skulen må saman med bedrift organisere opplæringa slik at det er ledig kapasitet på dei verktøy og maskiner som er aktuelle å bruke gjennom opplæringa.

Betere styring av praksisopplæring

Tilbakemeldingar frå arbeidslivet er at det i dag er det tilfeldig og personavhengig om korleis praksis blir planlagt og gjennomført i bedrift i Vg1 og Vg2. Skal ein få til meir integrert praksisopplæring i bedrift, er det ei klar forventning frå arbeidslivet at ein først får ei **betere styring av praksisopplæring** og ryddigare struktur på praksisopphald, og klarer å demonstrere at ein når praksismål, før ein ev. aukar mengda praksis i bedrift.

Pilotprosjektgruppa tilrår difor å etablere eit godt og brukarvennleg styringsverktøy for å støtte opp under praksisopplæring i bedrift. Her må praksis vere knytt opp mot læreplanmål, bedrifter må kunne dokumentere praksis som er gjennomført, og ikkje minst må bedrifter kunne melde inn kapasitet og ledig tidspunkt for praksisopplæring i bedrift. Lærarar må kunne bruke verktøyet for å planlegge gjennomføring av praksisen.

Auka grad av hospitering av lærarar

Pilotprosjektgruppa meiner, når det gjeld **auka grad av hospitering av lærarar**, at får ein til ein god modell for integrert praksisopplæring i bedrift, der lærar og elev kjem tettare på bedrift gjennom praktisk oppgåveløysing, vil dette gje lærar eit godt bilete av kva bedrifter driv med gjennom undervisnings-situasjonen, og i mykje større grad enn i dag.

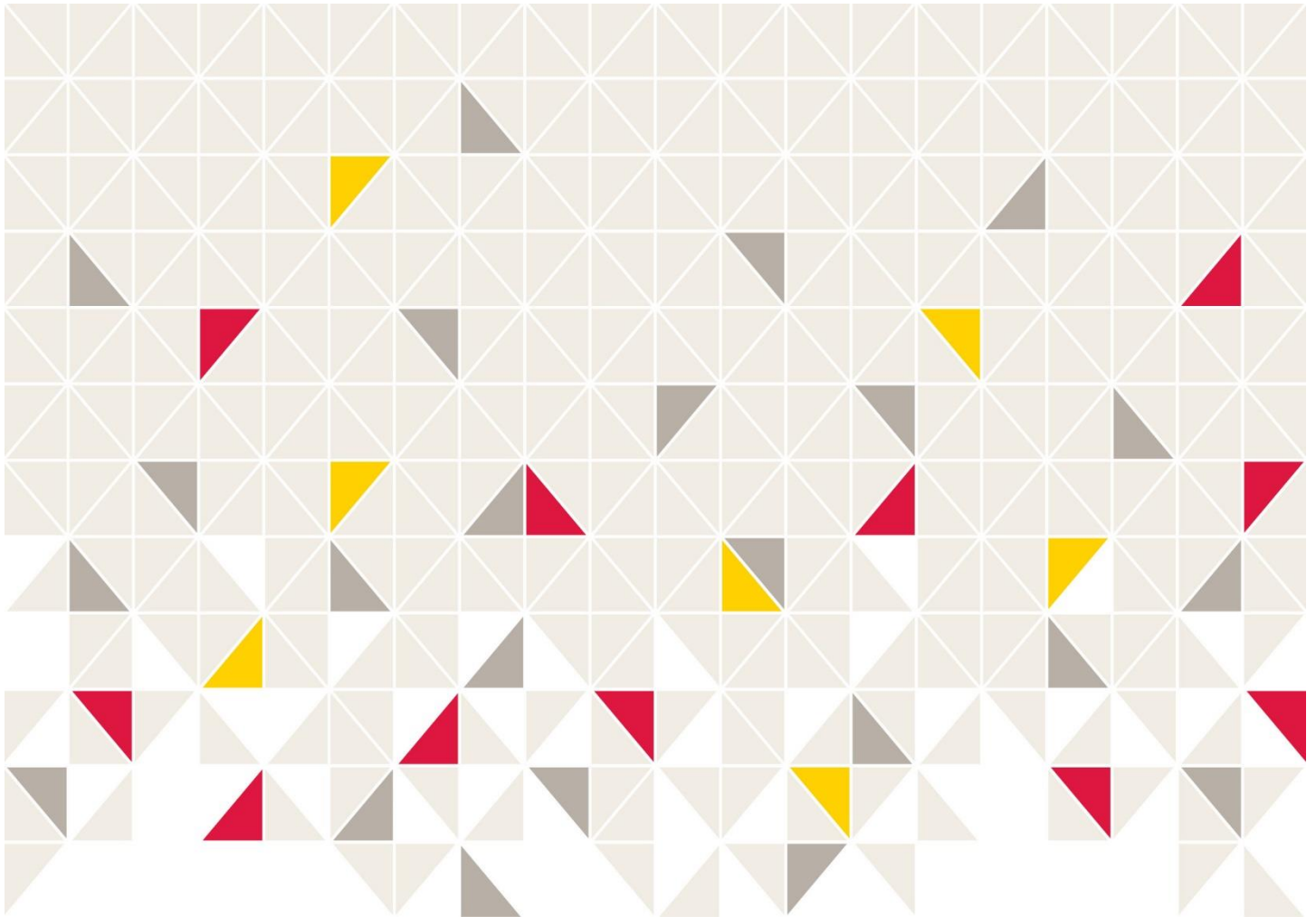
Utover dette tilrår pilotprosjektet at lærarar og tilsette i bedrift hospiterer hos kvarandre i tråd med ordninga som finst i dag. Hospitering bør elles inngå som ein naturleg del av skulen sitt arbeid med kompetanse-utvikling, og følgjast opp med same styringsverktøy som nemnt i avsnittet over.

Å utarbeide og implementere ein ny opplæringsmodell for utdanning av fagarbeidarar er i all hovudsak eit endringsprosjekt, der både skule, arbeidsliv og andre sentrale aktørar må arbeide annleis enn i dag. Skal ein lukkast med dette prosjektet, må alle involverte aktørar vite kva prosjektet går i, involverast i arbeidet framover og ta eigarskap til dei aktivitetane som skal utførast ved implementering av ny modell.

Det er mange **risikoar i pilotprosjektet**, men den største er at det er svært mange aktivitetar som går føre seg i parallell. I tillegg til å arbeide med innhaldet i sjølve piloten, som å styrkje samarbeid skule – arbeidsliv, læreplanarbeid, og utvikling av styringsverktøy for oppfølging av praksis i bedrift, skal to skular slåast saman til éin, det skal gjennomførast ein design- og planleggingsfase for nytt verkstadareal ved «nye» Bømlo vgs på Bremnes, nytt verkstadareal skal byggjast, og Rubbestadnes vgs skal samstundes oppretthalde normal drift.

Vedlegg

1 Rapport pilotprosjekt Bømlo

HORDALAND
FYLKESKOMMUNE

Hausten 2018

Pilotprosjektet - Bømlo vidaregåande skule

Forslag til opplæringsmodell

OM RAPPORTEN

Ansvarleg avdeling/eining: Opplæringsavdelinga
Kontaktinformasjon/ e-post: Tor Ivar Sagen Sandvik
Dato:

INNHALD

1.	SAMANDRAG	5
2.	INNLEIING	8
2.1	Bakgrunn for pilotprosjektet	8
2.2	Formål med denne rapporten	8
2.3	Avgrensingar	9
2.4	Lesarar	9
2.5	Rapporten si oppbygning	9
3.	BAKGRUNNSINFORMASJON	9
3.1	Organisering av Rubbestadnes VGS	11
3.2	Opplæringskontor	11
3.3	Gjeldande regelverk og forskrifter	12
3.4	Dagens opplæringsmodell for TIP og EL	12
3.5	Alternative opplæringsmodellar	18
4.	OM INFORMASJONSINNSAMLINGA I PROSJEKTET	20
5.	KARTLEGGING – DAGENS SKULE	22
5.1	Arbeid med rekruttering	22
5.2	Arbeid med kvalitet i skulen	22
5.3	Arbeid med læreplan	23
5.4	Knytning mellom teori og praksis	23
5.5	Praksisopplæring i skule	24
5.6	Praksisopplæring i bedrift	24
5.7	Verktøy og maskinar i bedrift	25
5.8	Styring av praksisopplæring	25
5.9	Læretid	25
5.10	Samarbeid skule og arbeidsliv	26
6.	INNSPEL TIL SKULEN I FRAMTIDA	28
6.1	Arbeid med rekruttering	28
6.2	Arbeid med kvalitet i skulen	28
6.3	Arbeid med læreplan	29
6.4	Knytning mellom teori og praksis	29
6.5	Praksisopplæring i skule	30
6.6	Praksisopplæring i bedrift	31
6.7	Verktøy og maskinar i bedrift	33
6.8	Styring av praksisopplæring	34

6.9	Læretid.....	34
6.10	Samarbeid skule og arbeidsliv	34
7.	DISKUSJON OG INNSPEL TIL MODELL.....	36
7.1	Diskusjon.....	36
7.2	Risikoar i pilotprosjektet.....	41
7.3	Innspel til opplæringsmodell.....	41
7.4	Vurdering av modellen	42
7.5	Modellen sin overføringsverdi	42
8.	VEGEN VIDARE	44
	VEDLEGG A. PROSJEKTPLAN, PILOTPROSJEKTET.....	45
	VEDLEGG B. EVALUERINGSKRITERIAR OG INDIKATORAR	56
	VEDLEGG C. OVERORDNA STRATEGI HFK - OPPLÆRING	58
	VEDLEGG D. PRAKSIS I SKULEN I DAG (TIP OG EL)	59
	VEDLEGG E. OVERSIKT OVER ELEVAR OG LÆREPLASS	60
	VEDLEGG F. INVOLVERTE INTERESSENTAR	61
	VEDLEGG G. STIKKORD TIL KARTLEGGING	64
	VEDLEGG H. INITIELL KARTLEGGING AV VERKTØY OG MASKINAR I BEDRIFT	66
	VEDLEGG I. SWOT-ANALYSE	69

1. Samandrag

Som ein del av rullering av Skulebruksplan 2017-2030, gjorde fylkestinget i Hordaland vedtak knytt til skule og tilbudsstruktur på Bømlo. Fylkestinget fatta i oktober 2016 vedtak om at dei to vidaregåande skulane på Bømlo skulle slåast saman til ein skule, ha eit fullverdig studietilbod som i dag og lokalisert på Bremnes.

Vidare vedtok fylkestinget at det blir utgreidd eit pilotprosjekt ved skulen som skal styrke samarbeidet mellom skule og næringsliv slik at m.a. opplæring som krev kostbare investeringar i verkstadar og bygg innan yrkesfag (TIP) kan gjennomførast ute i bedrift.

Pilotprosjektet har gjennomført ei omfattande informasjonsinnsamling frå skule og arbeidsliv, og tilrår å arbeide vidare med ein forbetring av dagens opplæringsmodell i piloteringsperioden 2019 – 2023 der ein arbeider med følgjande:

1. Bättre rekruttering til fagarbeidaryrket
2. Heilskapleg oppfølging av elev frå VG1 fram til fagbrev
3. Bättre samarbeid skule og arbeidsliv
4. Utnytte fleire arenaer for praksisopplæring enn i dag
5. Auke involvering av bedrift i praksisopplæringa, både i skule og bedrift
6. Bättre styring av praksisopplæring
7. Auke grad av hospitering av lærarar

Prosjektgruppa tilrår å arbeide med å **bättre rekruttering til fagarbeidaryrket** ved at kommunen legg til rette for å vekkje den praktiske interessa hos barn og unge gjennom barne- og ungdomsskulen. Informantar peikar på at dette kan skje gjennom praktiske oppgåver, gjerne med problemstillingar frå arbeidslivet. I tillegg må skulen, og andre som driv rekrutteringsarbeid, vere flinkare til å vise kva ein fagarbeidar leverer – sluttproduktet – ut til ungdommar på arenaer der ein treffest.

Prosjektgruppa peikar òg på at bedrifter må bli flinkare til å spisse kommunikasjonen mot ungdom som målgruppe når dei skal selje inn fagarbeidaryrket, vise konkrete eksempel på kva ein fagarbeidar leverer av prosjekt, og gjerne bruke lærlingar og unge tilsette i kommunikasjonsarbeidet.

Det kjem fram i informasjonsinnsamlinga, at det er uklart kven som har ansvar for eleven i dei ulike fasane frå dei startar på VGS fram til fagbrev. Prosjektgruppa tilrår at det blir gjort ei rolleavklaring for kven som gjer kva i arbeidet med å sikre at ein elev som startar på yrkesfagleg utdanning har eit godt fagbrev i handa etter 4 (4,5) år, for å **sikre ei heilskapleg oppfølging av elev frå VG1 fram til fagbrev**. Kva gjer skulen, kva gjer fagopplæringskontor, kva gjer opplæringskontoret, kva gjer arbeidslivet og så bortetter. Dette bør beskrivast på ein slik måte at det blir intuitivt og enkelt for både elev, skule og bedrift til å finne ut kven ein skal førehalde seg til i dei ulike fasane i utdanningsløpet.

Det kjem tydeleg fram gjennom informasjonsinnsamlinga at det må leggjast bättre til rette for å **bättre samarbeid og samhandling mellom skule og arbeidsliv**, og at det er ein føresetnad at det blir etablert ein koordinatorfunksjon i skulen til å styre opp dette arbeidet i ein periode. Stillinga bør inn i pilotprosjektet snarast råd er. Koordinatoren må jobbe tett med elevar som skal ut i lære, skule og fagopplæringskontor, og ut mot bedriftene, og sjåast i samheng med skuleleiars ansvarsområde. Koordinatorrolla er førebels, og målet er at oppgåvene skal takast i vare gjennom ordinære leiaroppgåver ved skulen.

Det bør òg etablerast ei styringsgruppe frå det lokale arbeidslivet som representerer breidda av bedrifter, både i forhold til bransje og storleik, og denne må ha ein tydeleg leiar som koordinerer og vidareformidlar dei innspela frå gruppa til skulen, og omvendt. Opplæringskontoret bør òg vere del av denne gruppa. Alternativt kan allereie eksisterande og relevante arenaer nyttast for å koordinere innspel frå næringslivet til skulen.

Koordinator i skulen må ta ansvar for planlegging og koordinering av praksis i bedrift på eit overordna nivå, koordinering av samarbeidet ungdomsskule, VGS, arbeidsliv, kommune, opplæringskontor og fagopplæringskontor, og det må etablerast ein samfunnskontrakt mellom arbeidsliv og skule som forpliktar samarbeidet. Vidare må koordinator etablere ein felles møteplass for nemnde interessantar.

Mange bedrifter gjer tilbakemelding på at dei usikre på kor mykje kapasitet dei har for å gje meir praksisopplæring i bedrift enn kva dei tilbyr i dag, både med tanke på tilgjengeleg utstyr og kompetanse. Enkelte melder til og med om utfordringar til å drive innovasjonsarbeid i eiga bedrift, då verktøy og maskinar der er i full produksjon. Arbeidslivet har difor løfta tanken om at kanskje skulen sitt areal for praksisopplæring i yrkesfaga EL og TIP kunne vore ein arena der små og mellomstore (SMB)-bedrifter kunne få tilgang til maskinar og utstyr for å drive testing, prototyping og utvikling av nye løysingar. Pilotprosjektet peikar difor på at ein bør **utnytte fleire arenaer for praksisopplæring enn i dag**, og tydeleg definere kva arena ein har.

Fleire SMB-bedrifter har gjerne behov for same type verktøy og maskinar, men kan ikkje forsvare ei investering på eiga hand. Då kunne ein vurdert eit spleiselag mellom bedrifter og skule, og utplassert slikt utstyr i verkstaden til «nye» Bømlø VGS. Motorlab-prosjektet som ikkje blei sett i gang i 2016 er eitt eksempel på noko arbeidslivet på Bømlø framleis ønskjer å få til saman med skulen, der elevar kan ha eit fullt operativt motorrom med ein hybridmotor på land, og drive oppgåve- og problemløysing på ein moderne motorlab. Bedrifter kan då også drive testing, utvikling og andre forsøk. I tillegg blir det trekt fram at ein prøvestasjon for automasjon (for bruk ved førebuing til fagprøve), og anna utstyr arbeidslivet ønskjer å dele med skulen, som til dømes 3D-skrivar og robotarmar, med fordel kan vurderast inn som utstyr i skulen sitt verkstadareal, og innkjøpet kan vurderast som eit spleiselag mellom skule og arbeidslivet, mot at arbeidslivet får tilgang til slikt utstyr for prototyping og testing i sitt innovasjonsarbeid.

Teknologisenteret til UNITECH som no er under oppføring på Rubbestadneset, er òg del av ein norsk katapult for berekraftig maritim industri, som er eit nasjonalt katapultsenter innanfor ulike typar energisystem som batteri, brenselceller og hybride system til havnæringane og relatert industri. Teknologisenteret vil òg ha utstyr som oppdrettsanlegg, renseanlegg for fisk, container for transport av levande sjømat, sensorar for å måle tilstand i ulike vasskar, osv. ved teknologisenteret, som vil vere tilgjengeleg for utviklings- og utdanningsformål. Her ønskjer ein velkommen utdanningsinstitusjonar, forskarar og arbeidsliv til å bidra og til å lære å bruke ny teknologi, noko som inkluderer elevar og lærarar ved vidaregåande skule, og dette er ein arena ein absolutt må dra nytte av i praksisopplæringa ved vidaregåande skule.

Eit katapultsenter vil tiltrekke seg bedrifter frå heile landet, òg utlandet, og opnar opp for å gje praksis til elevar i skulen saman med bedrifter som ein vanlegvis ikkje finn i regionen, men som arbeider og utviklar ny og spanande teknologi. I tillegg vil ein komme tett på innovasjonsarbeid og innovasjonsprosessar.

Ein moderne skule for yrkesfagleg utdanning, tett på industrien, meiner arbeidslivet er ein føresetnad for å få til den omstillinga og kunnskapsoverføringa som må til mellom ulike næringar, for å skape framtidens teknologi og arbeidsplassar. Det blir trekt fram at det er viktig at skulen sitt verkstadareal er fysisk tett på, då det vil gje nærleik til kompetanse og rollemodellar som lett kan komme og hjelpe ved praktisk opplæring og oppgåveløysing i skule.

Pilotprosjektgruppa meiner difor at det bør vurderast å gjere verktøy og maskinar i skulen tilgjengeleg for arbeidslivet i periodar der skulen ikkje bruker dei sjølv, og sjå yrkesfagleg utdanning opp mot teknologi- og katapultsenteret som no er under etablering på Rubbestadneset.

Pilotprosjektet ser på korleis ein kan **auke involvering av bedrift i praksisopplæringa, både i skule og bedrift**. I informasjonsinnsamlinga som er gjort, kjem det fram at arbeidslivet synest det er utfordrande å leggje til rette for meir praksis i bedrift i Vg1 og Vg2. Årsakene til dette er fleire, t.d. aldersgrense på 18 år for bruk av verktøy og maskinar og krav om HMS- og dokumentert opplæring før bruk. Sistnemnde er tidkrevjande øvingar om det skal gjennomførast for mange elevar som skal ut i bedrift, og kanskje på ulike tidspunkt. Arbeidslivet er elles klare på at ei grunnleggjande basisopplæring må vere på plass før ein kjem ut i bedrift, både for å ha ein viss kompetanse, men òg slik at elevane kan lære og feile i trygge omgjevnader. Elles må det nemnast at arbeidslivet er tydelege på at læretida på 2 (2,5) år er noko dei ønskjer å behalde, for dei opplever denne ordninga fungerer godt.

Når det gjeld integrert praksisopplæring i bedrift, har det vore uklårt for arbeidslivet kva og kor mykje opplæring det er snakk om, når den skal finne stad, og korleis det skal organiserast. Det er mange måtar å involvere bedriftene på, men eitt alternativ er at skulen tek ansvar for å trekkje fleire bedrifter inn på ein workshop for å definere ei problemstilling elevar kan jobbe med som eit prosjekt gjennom eit skuleår, som kan involvere fleire bedrifter i ein verdikjede, og som kan gå på tvers av programfaga. Bedriftene stiller med mentorar, og gjer tilgang til det verktøy og maskinar som er naudsynt for å gjennomføre oppgåva, og som skulen gjerne ikkje har tilgang til. I tillegg kan ein leggje opp til å bruke verktøy og maskinar på andre arenaer ved behov, og skulen må ta ansvar for å avklare dette med dei det gjeld.

Arbeidslivet må syte for at oppgåva som blir utarbeidd ikkje krev meir kapasitet enn bedrifta kan tilby, og skulen må saman med bedrift organisere opplæringa slik at det er ledig kapasitet på dei verktøy og maskinar som er aktuelle å bruke gjennom opplæringa.

Tilbakemeldingar frå arbeidslivet er at det i dag er det tilfeldig og personavhengig om korleis praksis blir planlagt og gjennomført i bedrift i Vg1 og Vg2. Skal ein få til meir integrert praksisopplæring i bedrift, er det ein klar forventning frå arbeidslivet at ein først får ein **betre styring av praksisopplæring** og ryddigare struktur på praksisopphald, og klarar å demonstrere at ein når praksismål, før ein ev. aukar mengda praksis i bedrift.

Pilotprosjektgruppa tilrår difor å etablere eit godt og brukarvennleg styringsverktøy for å støtte opp under praksisopplæring i bedrift. Her må praksis vere knytt opp mot læreplanmål, bedrifter må kunne dokumentere praksis som er gjennomført, og ikkje minst må bedrifter kunne melde inn kapasitet og ledig tidspunkt for praksisopplæring i bedrift. Lærarar må kunne bruke verktøyet for å planlegge gjennomføring av praksisen.

Pilotprosjektgruppa meiner, når det gjeld **auka grad av hospitering av lærarar**, at får ein til ein god modell for integrert praksisopplæring i bedrift, der lærar og elevlar kjem tettare på bedrift gjennom praktisk oppgåveløysing, vil dette gje lærar eit godt bilete av kva bedrifter driv med gjennom undervisningssituasjonen, og i mykje større grad enn i dag.

Utover dette tilrår pilotprosjektet at lærarar og tilsette i bedrift hospiterer hos kvarandre i tråd med ordninga som finnes i dag. Hospitering bør elles inngå som ein naturleg del av skulen sitt arbeid med kompetanseutvikling, og følgjast opp med same styringsverktøy som nemnt i avsnittet over.

Å utarbeide og implementere ein ny opplæringsmodell for utdanning av fagarbeidarar er i all hovudsak eit endringsprosjekt, der både skule, arbeidsliv og andre sentrale aktørar må arbeide annleis enn i dag. Skal ein lukkast med dette prosjektet, må alle involverte aktørar vite kva prosjektet går i, involverast i arbeidet framover, og tar eigarskap til dei aktivitetane som skal utførast ved implementering av ny modell.

Det er mange **risikoar i pilotprosjektet**, men den største er at det er svært mange aktivitetar som går føre seg i parallell. I tillegg til å arbeide med innhaldet i sjølve piloten, som å styrkje samarbeid skule – arbeidsliv, læreplanarbeid, og utvikling av styringsverktøy for oppfølging av praksis i bedrift, skal to skular slåast saman til éin, det skal gjennomførast ein design- og planleggingsfase for nytt verkstadareal ved «nye» Bømlø vgs på Bremnes, nytt verkstadareal skal byggjast, og Rubbestadnes vgs skal samstundes oppretthalde normal drift.

Det er ein høg risiko å gjennomføre alle desse endringsprosjekta i parallell, slik det i utgangspunktet er lagt opp til, og ein bør vurdere å strekke delar av oppgåvene lengre ut i tid.

2. Innleiing

2.1 BAKGRUNN FOR PILOTPROSJEKTET

Som ein del av rullering av Skulebruksplan 2016-2030, gjorde fylkestinget i Hordaland vedtak knytt til skule og tilbodsstruktur på Bømlo. Fylkestinget fatta følgjande vedtak i oktober 2016, sak 72/16:

*Rubbestadnes og Bømlo VGS vert slått saman til ein skule og skal heita Bømlo VGS, den nye skulen vert lokalisert på Bremnes.
Det vert utgreidd eit pilotprosjekt ved skolen som skal styrkja samarbeidet mellom arbeidsliv og skule slik at m.a opplæring som krev kostbare investeringar i verkstadar og bygg innan yrkesdag (TIP), kan gjennomførast ute i bedrift. Kommune og arbeidsliv vert invitert med i denne prosessen. Dimensjonering og studietilbod ved den nye skulen skal sikra eit fullverdig tilbod i høve til det ein har i dag og sjåast i samanheng med det øvrige tilbodet i regionen. Det skal vera tilbod innan yrkesfaga TIP og EL på skolen. På sikt skal ein vurdere nytt utdanningstilbod innan havbruk.*

I tillegg var det under budsjetthandsaminga i fylkestinget 2016, sak 91/16, fatta slikt vedtak:

Arbeidet med pilotprosjektet på Bømlo skal starta opp like over nyttår. Målet er ei vidaregåande opplæring basert på tett samarbeid mellom skule og arbeidsliv. Det skal utarbeidast eit mandat som er tydeleg på eit utviklingsdyktig studietilbod. Rammer for mandatet bør m.a. ta omsyn til at arbeidslivets behov og moglegheiter for bistand til opplæring vil variere. Det skal etablerast ei prosjektgruppe i tett samarbeid med, og med representantar for, skule, kommune og arbeidsliv. Dette arbeidet skal vera starta opp innan januar 2017, og forslag til innhald i, og gjennomføring av prosjektet skal vera klart innan utgangen av juni. Kostnadane knytt til pilotprosjektet vert dekkja over opplæringsavdelinga sitt budsjett.

3. oktober 2017 vedtok fylkestinget oppdragsspesifikasjon for pilotprosjektet (sak 79-17). Denne oppdragsspesifikasjonen ligg til grunn for utarbeiding av prosjektplan.

Formålet med pilotprosjektet er å utarbeide og teste ut ein opplæringsmodell basert på tett samarbeid mellom skule og arbeidsliv.

Prosjektet har følgjande effektmål:

1. «Nye» Bømlo vgs skal i samarbeid med lokalt arbeidsliv utdanne kompetente fagarbeidarar.
2. Modellen skal sikre høg kvalitet i opplæringa og bidra til lågt fråfall og høgt læringsutbytte.
3. Modellen skal ha overføringsverdi til andre utdanningsprogram både lokalt og nasjonalt.
4. Det skal utarbeidast evalueringskriterium i utviklingsfasen som skal leggjast til grunn i vurderinga av modellen.

Styringsgruppa i prosjektet beslutta 29. mai at opplæringsmodellen skal vurderast mot følgjande kategoriar:

- Kvalitet (40)
- Praksis (30)
- Rekruttering (20)
- Kost (10)

Det er elles utarbeidd ein prosjektplan for pilotprosjektet som vart godkjent i Utval for opplæring og helse 5. juni 2018. Prosjektplanen finst i vedlegg A, og evalueringskriterier i vedlegg B. Kriteriene er etter innspel frå utval for opplæring og helse utvida til å inkludere måleindikatorar på berekraft og miljø, sett opp mot læreplansmålarbeidet.

2.2 FORMÅL MED DENNE RAPPORTEN

Formålet med denne rapporten er å beskrive forslag til ny opplæringsmodell.

Opplæringsmodellen skal understøtte dei ambisjonane og målsettingane som ligg i vedtaket, og støtte opp under strategien Hordaland fylkeskommune har for opplæring.

<p>OVERORDNA MÅL 1</p> <p>Opplæring skal setje regional kompetanseutvikling på dagsorden og ruste innbyggjarane i Hordaland til å møte framtidige kompetansebehov</p> <p>Strategiar</p> <p>1.1 Styrkje kunnskapsgrunnlaget for rette tilbod med rett dimensjonering</p> <p>1.2 Styrkje samhandlinga med kommunane og med regionalt arbeids- og næringsliv</p>	<p>OVERORDNA MÅL 2</p> <p>Opplæring skal utvikle og sikre utdanningstilbod som er kjenneteikna av heilskap, kvalitet og tenleg organisering og som svarar på behova i arbeids- og næringsliv</p> <p>Strategiar</p> <p>2.1 Bygge ein framtidretta skule- og tilbodsstruktur med rom for profilerte tilbod og med kapasitet for omstilling</p>	<p>OVERORDNA MÅL 3</p> <p>Opplæring skal medverke til at elevane og lærlingane utviklar kunnskap, dugleik og haldningar som gjer at dei kan meistre liv sine og delta i arbeid og fellesskap i samfunnet</p> <p>Strategiar</p> <p>3.1 Sikre god gjennomføring og fagleg kvalitet gjennom tydeleg resultatfokus og systematisk kvalitetsvurdering og kvalitetsutvikling på alle nivå</p>
---	--	---

2.3 AVGRENSINGAR

Denne rapporten vil i hovudsak fokusere på innhald og gjennomføring av TIP og EL ved Rubbestadnes vgs i dag, og korleis opplæringsmodellen for desse linjene skal vere ved «nye» Bømlo vgs, samt moglegheita for å på sikt utvide med havbruk.

Rapporten vil ikkje detaljere ut ein plan for sjølve piloteringa, eller kostnads- og ressursberekne denne. Dette vil bli gjennomført først etter at styringsgruppa har godkjent denne rapporten. Rapporten tek heller ikkje føre seg samanslåinga av Bømlo vgs og Rubbestadnes vgs til ein skule med felles administrasjon, eller oppføring av bygning for å huse maskinar, utstyr og verktyø der elevar kan motta ei grunnopplæring i yrkesfaga TIP og EL, og som på sikt kan utvidast til å inkludere opplæring innan havbruk.

2.4 LESARAR

Dei som vil ha interesse av å lese denne rapporten er politisk nivå i HFK, opplæringsavdelinga i HFK, skuleleiing, rådgjevarar, tillitsvalde og lærarar ved dei vidaregåande skulane på Bømlo og i Sunnhordland, elevrådsleiingar, opplæringskontor, rådgjevarar og rektorar på ungdomsskulen, kommunalsjefar, og leiarar og tilsette i bedrifter i Sunnhordland som tek inn elevar i praksis og læretid.

2.5 RAPPORTEN SI OPPBYGNING

Rapporten vil først gje informasjon om yrkesfagleg opplæring i dag, og dei viktigaste interessentane rundt den yrkesfaglege utdanninga.

Deretter vil rapporten presentere kva som er gjort av kartleggingar og informasjonsinnsamling, før funn blir presentert, og til slutt ein diskusjon og konklusjon av arbeidet til no.

3. Bakgrunnsinformasjon

Rubbestadnes vidaregåande skule blei starta i 1950. Lokal industri hadde stor trong for arbeidskraft innan mekaniske- og elektrofag, og mange ufaglærte kom til bedriftene på Rubbestadneset og spurte etter arbeid.

Bedriftene måtte lære dei opp, men etter kvart tok dette så mykje tid, at dei såg dei trong ein skule som kunne utdanne og lære fagfolka opp i arbeidet som skulle utførast. Dermed vart Rubbestadnes yrkesskole etablert, og plassert like ved industriklynga på Rubbestadneset.

Skulen er i dag sertifisert av Sjøfartsdirektoratet og DNV GL, og har følgjande utdanningstilbod:

- Vg1 Teknikk og industriell produksjon
- Vg1 Elektrofag
- Vg2 Automatisering
- Vg2 EI-energi
- Vg2 Maritime fag (skulen har eige opplæringsfartøy)
- Vg2 Industriteknologi
- Vg3 Automasjonsfaget

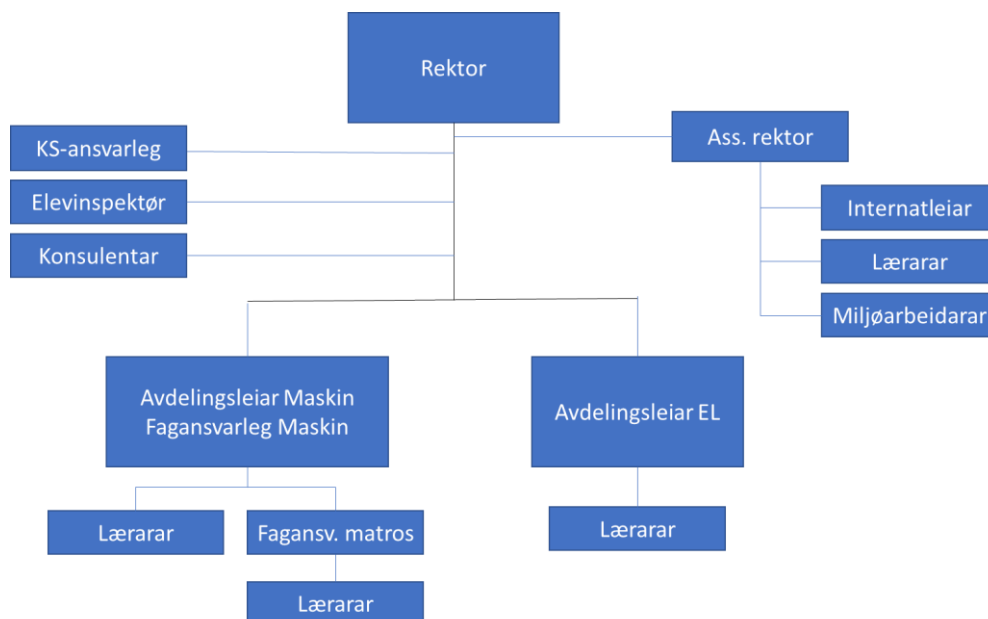
Rubbestadnes vgs har hatt ein sterk posisjon i teknologiutvikling, og hatt ei sentral rolle for arbeidslivet i Sunnhordland sidan etableringa i 1950. Arbeidslivet på Bømlo har ein kultur for å vere gode på teknologiutvikling, entreprenørskap og innovasjon, og mange lokale firma har eigarar som har gått på Rubbestadnes VGS, og som har vakse med ressursar frå Rubbestadnes vgs. Ein kan til dømes nemne LOS Gruppen som i dag er eit stort konsern innan elektro, høgspenst og skipsservice med om lag 400 tilsette, Servogear med om lag 50 tilsette som utviklar framdriftssystem og deltek i store, nyskapande innovasjonsprosjekt som til dømes fullelektriske skip, Marinus Aquaservice som gjer det stort innan tenesteleveransar mot oppdrettsnæringa, samt mange mindre bedrifter som leverer spesialutvikla teknologi retta mot maritim næring, fiskeri og havbruk. I tillegg har ein fleire store bedrifter i nærmiljøet som hentar fagfolk frå Rubbestadnes VGS, slik som Eidesvik, Wärtsilä Norway og Bremnes Seashore.

I 2016 starta UNITECH arbeidet med oppføring av eit teknologiutviklingsssenter på Rubbestadneset for utvikling av ny teknologi innan maritim, olje- og gass, fiskeri og havbruk. Teknologisenteret er på plass i 2019, og er del av det norske katapultsenteret for berekraftige maritime industri. Vidare pågår eit forprosjekt for bygging av ein 165 meter lang tørrdokk i same område, samt oppføring av ein flytande kabelproduksjonsfabrikk. Alt i alt er det forventet ein auke på om lag 300 nye arbeidsplassar berre i Rubbestadneset dei neste par åra.

Utdanning av relevant fagarbeidarkompetanse er difor meir relevant enn nokon gong før for industrimiljøet på Rubbestadneset og Bømlo. Arbeidslivet ønskjer å sikre sterke maritime og industrielle verdier gjennom eit endå tettare samarbeid med skulen, og spele inn kompetansebehov og arbeide saman med å rekruttere og utdanne fagfolk som er dyktige på teknologiutvikling og innovasjonsarbeid, og som evnar å arbeide med omstilling og innovasjon i praksis.

3.1 ORGANISERING AV RUBBESTADNES VGS

Rubbestadnes vidaregåande skule har i skuleåret 2017/2018 følgjande organisering:

Rektor, assisterande rektor og avdelingsleiar tek seg av personaloppfølging saman med tillitsvalde og verneombod. Eine avdelingsleiar er i tillegg kvalitetssikringsansvarleg (30 % stilling). Avdelingsleiar er ansvarleg for den faglege delen, men det vert òg lagt mykje på faglærarane/lærarstaben. Faglærarar får òg moglegheit til fagleg opplæring der det lar seg gjere.

Når det gjeld støttefunksjonar har skulen ein elevinspektør¹ som driv med sosialrådgjeving og ein rådgjevar som driv med yrkesretta rådgjeving. Kontaktlærar tek òg litt av dei sosialpedagogiske oppgåvene. Skulen har i tillegg to miljøfagarbeidarar som hjelper elevar som treng noko ekstra, både fagleg og sosialt.

3.2 OPPLÆRINGSKONTOR

Eit opplæringskontor er eit selskap som er eigd av ulike verksemder, som oftast innanfor ein og same bransje, men kan også vere tverrfaglege og famne om ulike bransjar. Ein av opplæringskontora sine viktigaste oppgåver er å skaffe nok læreplassar for elevar som vil ut i lære, og nok lærlingar til sine medlemsbedrifter. Dei skal også rettleie lærebedrifter og lærlingar fram til lærlingen har bestått fag- eller sveineprøva. Skulen og opplæringskontora har tett dialog og samarbeider om ulike aktivitetar gjennom skuleåret.

Det er etablert fleire opplæringskontor som følgjer opp elevar gjennom læretida, etter dei er ferdige med opplæringa i skulen. Her følgjer ei oversikt over dei som er mest i kontakt med elevar frå Rubbestadnes VGS:

- OME - Opplæringskontoret for mekaniske fag og elektrofag, Bømlo
Medlemsbedriftene er godkjente opplæringsbedrifter etter fullført
 - Vg2 Elenergi
 - Vg2 Maritime Fag
 - Vg2 Industriteknologi
 - Vg3 Automatiseringsfaget ++
- HSO - Haugaland og Sunnhordland opplæringskontor for elektrofag
Medlemsbedriftene er godkjente opplæringsbedrifter etter fullført
 - Vg2 Elenergi
 - Vg3 Automatiseringsfaget ++

¹ Elevinspektørordninga blei avvikla hausten 2018.

- YSO - Ytre Sunnhordland Opplæringskontor (Stord, Fitjar)
Medlemsbedriftene er godkjente opplæringsbedrifter etter fullført
 - Vg2 Elenergi
 - Vg2 Industriteknologi
 - Vg3 Automatiseringsfaget ++
- MarOpp - Maritimt opplæringskontor
Medlemsbedrifter er rederi som er godkjente opplæringsbedrifter etter fullført
 - Vg2 Maritime Fag
 - Vg2 Elenergi (forutset VG3 Maritim Elektrikerfag) ++

Opplæringskontor arbeider òg med praksiskandidatar, og hjelper bedrift med å konkretisere læreplanar, og legge til rette for undervisning på nett. Når teorien er tatt, kan dei melde seg på fagprøven. Opplæringskontoret OME har òg arbeid med å lage eigne fagkurs for å heve statusen på enkelte arbeidsområde, som industrimalarfaget, lagerarbeidarfaget osv. I desse tilfella vart kurs kjøpt frå Rubbestadnes vgs.

3.3 GJELDANDE REGELVERK OG FORSKRIFTER

[Opplæringslova](#) med tilhøyrande [forskrifter](#) set rammer for organisering og gjennomføring av vidaregåande opplæring. Praktiske døme på [bruk av fleksibel fag- og timestfordeling](#) finnes hos Utdanningsdirektoratet.

3.4 DAGENS OPPLÆRINGSMODELL FOR TIP OG EL

Opplæringsmodellen for TIP i dag følgjer ein 2+2-modell, med to år opplæring i skule og to år opplæring i lærebedrift. EL har ein 2+2,5-modell.

Prosjektgruppa har utarbeida ein overordna modell som viser fasane i dagens opplæringsmodell: Rekruttering → VG1 → VG2 → VG3 (Automasjon) → Læretid. Modellen viser sentrale aktørar som bidrar i utdanningsløpet med ulike aktivitetar. Alle aktivitetar er merka med ein fargekode knytt opp mot dei evalueringskriteria dei påverkar, og som ligg til grunn i prosjektet, nemleg kost, kvalitet, rekruttering og praksis.

3.4.1 Sentrale aktørar i utdanningsløpet (roller)

Dei sentrale aktørane i utdanningsløpet som er teke med i modellen er:

- Ungdomsskule
- VGS
- Bedrift
- Lengre utdanning
- Vaksenopplæring
- Opplæringskontor
- Fagopplæringskontor
- Atheno

Rolla **Ungdomsskule** inkluderer lærarar, elevar og andre støttefunksjonar. Ungdomsskulen er den mest sentrale aktøren når det gjeld utdanning og utvikling av elevar før dei startar på vidaregåande opplæring.

Rolla **VGS** inkluderer lærarar, elevar og andre støttefunksjonar.

Rolla **Bedrift** inkluderer både leiarar i bedriftene, dei som har ansvar for elevar i bedrift og lærlingar, og andre i bedrifta som støtter opp om desse.

Rolla til utdanningsinstitusjonar som tilbyr **Lengre utdanning**, inkluderer både fagskule, høgskule, universitet og andre forskingsinstitusjonar.

Rolla **Vaksenopplæring** inkluderer både lærarar, elevar og andre støttefunksjonar ved Bømlo Vaksenopplæring.

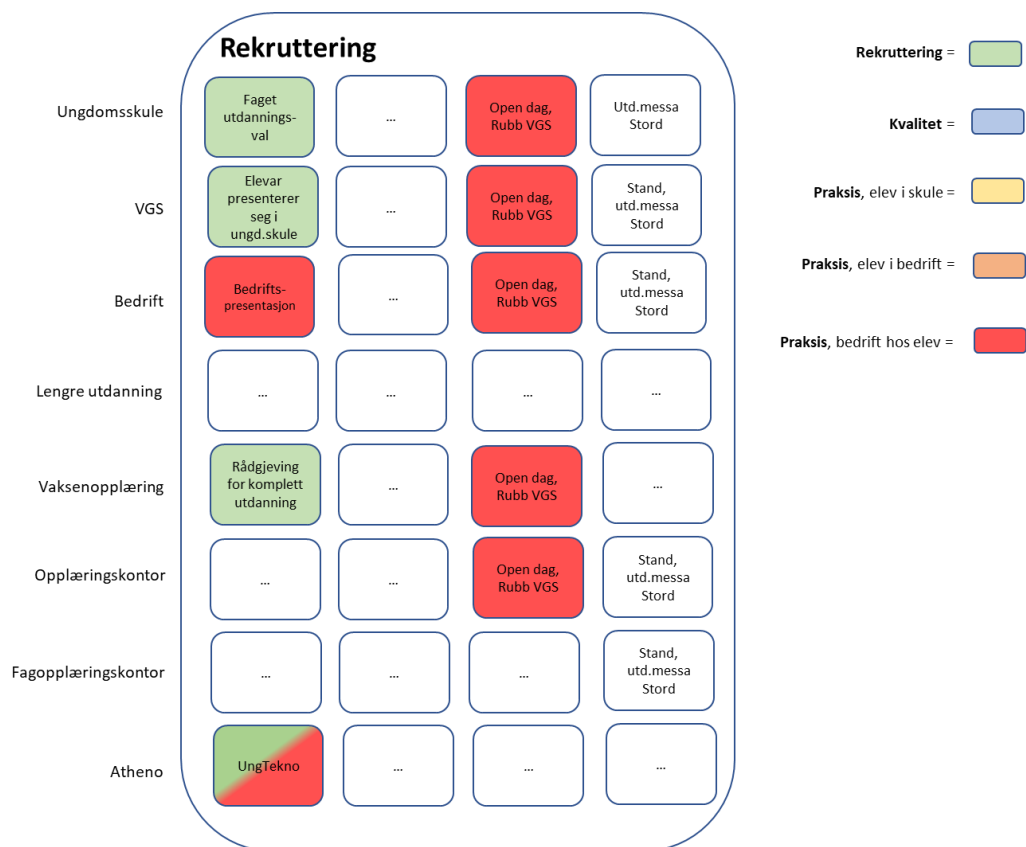
Rolla **Opplæringskontor** inkluderer alle opplæringskontor innan dei opplæringstilboda skulen har

Rolla **Fagopplæringskontor** har ansvar for kontroll og godkjenning av lærebedrift, oppfølging av elevar i lære, tilrettelegging ved spesielle behov osv.

Rolla **Atheno** peikar på industrinettverket i Sunnhordland og arbeidet deira innan UngTekno, ungt entreprenørskap og ringar av vatn.

3.4.2 Rekruttering

Figuren under viser kva aktivitetar dei ulike rollene har i arbeidet med å rekruttere inn elevar til yrkesfaglege utdanningsprogram. Kort forklaring av kva aktivitetane inneber, er forklart under figuren.

Ved ungdomsskulen har ein faget **utdanningsval**, der elevane får eit innblikk i kva yrker og utdanningsmoglegheiter som ligg føre dei. Elevane har dette faget både i 8., 9. og 10 klasse. Faget gjer elevane ein god moglegheit til å bli betre kjent med seg sjølv og reflektera over kva val dei skal gjera når det til dømes kjem til karriereval. Elevane får besøk av arbeidslivet og vidaregåande skular i dette faget. Arbeidslivet presenterer ulike yrker og korleis det er å arbeida, medan vidaregåande skular fokuserer på skuledelen og korleis det er å vera elev hjå dei. Det er i dette faget elevane får moglegheita til å hospitera i vidaregåande skule. I tillegg har skulen ei rådgevingsteneste som rettleiar ungdom i samband med utdanningsval.

Bømlo vaksenopplæring driv **rådgeving for komplett utdanning**, og førebur elevane sine på norske forhold og hjelper med å formalisere/komplettere kompetansen deira. Dei får òg rådgeving i forhold til formalisering/komplettering av kompetanse, og nokre blir rettleia inn mot vidaregåande skule, medan andre søker arbeid i arbeidslivet.

Ein dag i året inviterer Rubbestadnes vgs alle skulane på Bømlo, foreldre og andre interesserte, til **ein open dag på Rubbestadnes vgs**. Samarbeidspartnarane til skulen, bedrifter og opplæringskontor, riggar til ei yrkesmesse, og heile skulen er open for publikum. Det er ein innhaldsrik dag der elevane stolt viser fram kva dei har lært. Dei som deltek får omvising på skulen, miniseminar, yrkesmesse og god tid til å få svar på spørsmål ein måtte sitte inne med. Dei siste åra har det vore om lag 600 personar innom skulen på dette

arrangementet. Både elevar ved ungdomskule, vidaregåande skule og frå vaksenopplæringa deltek på arrangementet.

Stord Rotary klubb arrangerer **utdanningsmessa på Stord** kvart år. Opplæringskontoret for mekaniske og elektrofag, OME, koordinerer ei Bømlo-gate der alle bedrifter og skular frå Bømlo står samla. Gjennom dette klarar dei å gje ungdommen eit meir samla bilete av kva som finnes av bedrifter på Bømlo. Bedriftene prøver å ta med seg lærlingar og unge tilsette som kan relatere seg til dei som skal ta val, slik at ungdommen får møte desse.

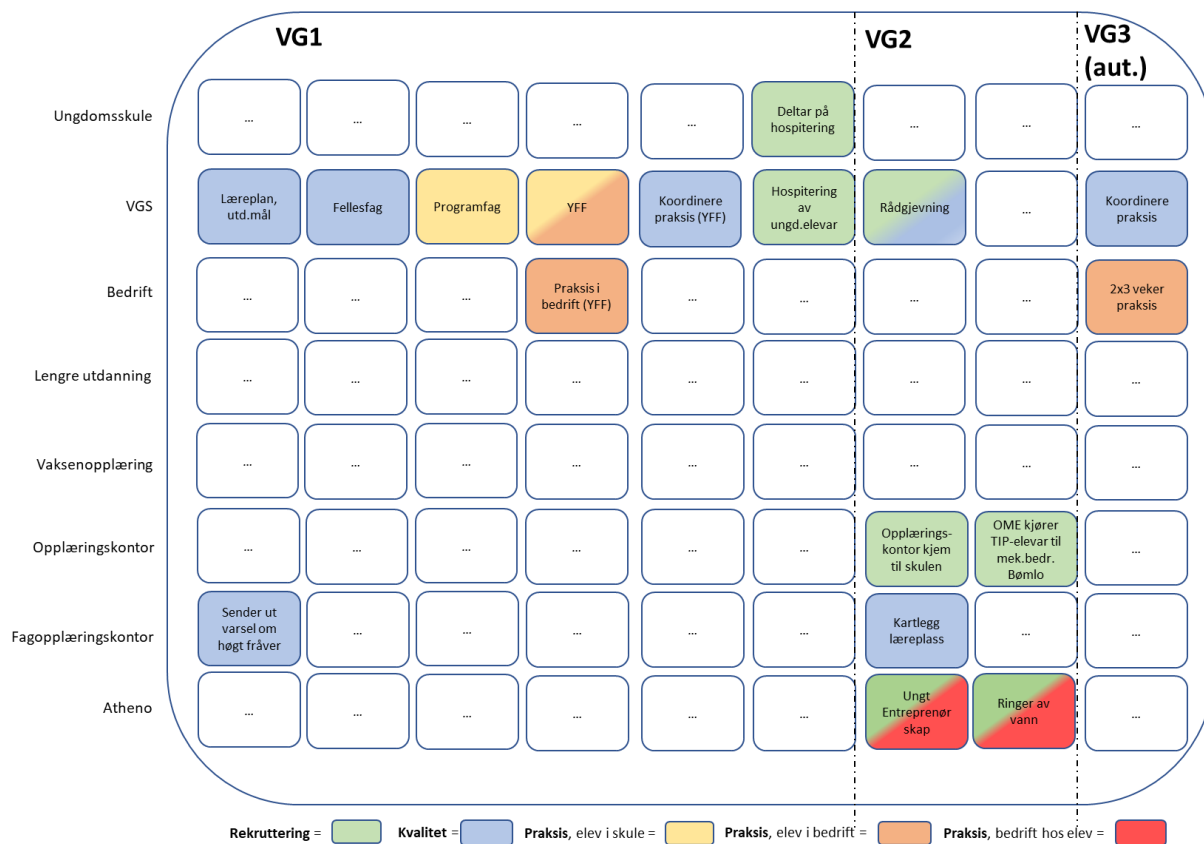
Elevar frå vgs reiser ut til ungdomsskulane der **elevane presenterer seg i skulen**, og fortel om kva dei lærer, og deler tankar og erfaringar rundt dette. Målet er at dei som er på ungdomsskolen skal få betre kjennskap til kva moglegheiter som finnes etter ungdomsskolen.

Bedriftspresentasjon på førespurnad. Skulane kontaktar bedrifter og ber om å komme å ha bedriftspresentasjonar, ev. få omvising i bedrift. Bedrifter synes dette er viktig og gjer det dei kan for å få dette til.

Atheno har våren 2018 gjennomført pilotprosjektet **UngTekno** i samarbeid med skular og lokale verksemder. Bedrifter stiller med konkrete problemstillingar og mentorar frå arbeidslivet, og ungdomsskolen med elevar for å løyse problem. Målet er å inspirere niandeklassingar til å tenkje teknologiutvikling og entreprenørskap samt auke interessa for yrkesfag. Tilbakemeldingane har vore svært gode.

3.4.3 VG1, VG2, VG3 (automasjon)

Figuren under viser kva aktivitetar dei ulike rollene har i arbeidet med utdanning på Vg1, Vg2 og Vg3 automasjon. Aktivitetane for Vg2 er tilleggsaktivitetar som er for Vg2 utover dei som er modellert for Vg1. Vg3 har same aktivitetar som Vg1 og Vg2, bortsett frå programfag og YFF. Kort forklaring av kva aktivitetane inneber, finnes under figuren.

Rubbestadnes vgs tilbyr **hospitering av ungdomsskuleelevar**. Elevar i 9. og 10. trinn i ungdomsskolen får mogelegheita til å delta i aktivitetar i vidaregåande skule. Elevane får på denne måten prøve ut eit fag i praksis, og har med seg ein elev frå vidaregåande som instruktør. Dette er som regel lærerike dagar for

både ungdomskuleelev og elev i vidaregåande skule. Rubbestadnes vgs tilbyr til dømes hospitering for elevar 10. klasse kvar haust. Dei får då delta i programfag hos Vg2. Dei prøver eit programområde ein dag, til dømes automatisering, og eit anna påfølgjande dag, som til dømes elenergi. I tillegg kan elevar frå 9. klasse koma på liknande besøk om våren hos Vg1. Då følgjer dei eit utdanningsprogram på Vg1 over to dagar.

Elevane frå ungdomsskulen får **delta på hospitering** gjennom faget Utdanningsval.

For kvart år i det vidaregåande utdanningsløpet, vert det utarbeida ein **lokal læreplan** i skulen basert på nasjonale læreplanar. I løpet av det første året av vidaregåande opplæring skal elevane ha fellesfag og programfag der dei lærer seg ulike arbeidsprosessar, bruk av verktøy og metodar som er typiske for dei enkelte utdanningsprogramma, samt yrkesfagleg fordjupning, som er ein kombinasjon av teori og praksis ute i bedrift. År to i utdanninga, Vg2, byggjer på Vg1, og her vel elevane eit programområde, og får mogelegheita til å spesialisere seg i større grad enn på Vg1. Etter Vg2 går dei fleste elevane ut i lære, men det Vg3 automasjon har eit ekstra år i skule før dei går ut i lære.

Fellesfag er obligatoriske fag som alle elevar skal ha. Faga norsk, engelsk, matematikk, naturfag, samfunnsfag og kroppsøving må alle elevane gjennom uavhengig av kva utdanningsprogram dei går på. Fellesfaga utgjer 30 % av opplæringstida det første året, og om lag 25 % det andre året, og Vg3 automasjon har berre kroppsøving.

Fag	Timar VG1	Timar VG2	Timar VG3
Norsk	56	56	0
Naturfag	56	0	0
Matematikk	84	0	0
Engelsk	84	56	0
Kroppsøving	56	56	56
Samfunnsfag	0	84	0
Sum per år	336	252	252

Programfag er felles for alle som går på same utdanningsprogram. I dei felles programfaga skal elevane lære seg ulike arbeidsprosessar, og bruk av verktøy og metodar typiske for dei enkelte utdanningsprogramma. Elevane lærer òg om HMS tilpassa utdanningsprogrammet dei har valt. Programfaga utfyller kvarandre og må sjåast i samanheng. Dei felles programfaga utgjer ~50 % av opplæringa det første året, og ~50 % det andre året. Tabellen under viser kor mykje praksis det er i dei ulike programfaga. Det er delar av denne tida ein ønskjer å få gjennomført ute i bedrift i pilotprosjektet.

Utdanningstilbod	Fag med praksis	Tal timar praksis pr elev	Tal timar totalt
Vg1 TIP	Produksjon	152	6 840
<i>Tal elevar: 45</i>	Tekniske tenester	95	4 275
Vg1 EL	Automatiseringssystem	114	3 420
<i>Tal elevar: 30</i>	El-energisystem	105	3 150
	Data og elektronikk	99	2 970
Vg1: Sum praksis/år			20 655
Vg2 Industriteknologi	Produksjon	114	1 710
<i>Tal elevar: 15</i>	Reperasjon og vedlikehold	113	1 695
Vg2 Maritime fag	Drift og reparasjon	57	2 565
<i>Tal elevar: 45</i>	Skipstekniske tenester	57	2 565
	Dokumentasjon og kvalitet	38	1 710
	Valfag, dekk	140	3 150
	Valfag, maskin	140	3 150
Vg2 Automasjon	Automatiseringssystem	152	2 280

Tal elever: 15	Elenergisystem	84	1 260
Vg2 Elenergi	Automatiseringssystem	91	1 365
Tal elever: 15	Elenergisystem	114	1 710
	Data og elektronikk	81	1 215
Vg2: Sum praksis/år			18 075

Yrkesfagleg fordjuping (YFF) skal gi elevane mogelegheit til å prøve ut eitt eller fleire aktuelle lærefag. Dei skal få erfaring med innhald, oppgåver og arbeidsmåtar som karakteriserer yrka i utdanningsprogrammet. Dei skal også få mogelegheit til å fordjupe seg i kompetansemål frå læreplanane på Vg3 opplæring i bedrift. Formålet er at elevane skal få delta i realistiske arbeidssituasjonar, og gje elevane eit godt grunnlag for å ta gode val av lærefag, knytte elevar og bedrifter nærare saman og å gje elevane større variasjon i læringsarenaer.

I YFF er det spesielt tilrettelagt i forskrifta for at elevar skal vera ute i arbeidslivet. Timeplanen til skulen er tilpassa slik at det er mogleg å arbeide heile dagar ute i bedrift. Det er populært å ha jobb i arbeidslivet i dette faget framfor å vera på skulen, men det har vist seg at i eit turbulent marknad er det ikkje alltid like lett å finna praksisplassar til ungdommane.

YFF utgjer 20 % av opplæringstida det første året, og 25 % det andre året. På Vg2 Maritime fag vert praksisen samla slik at den passar med turnusar i dei ulike rederia, og her er elevane utplasserte på sjøen i november og desember. På Vg2 Elenergi vert elevane utplasserte i bedrift eit par veker samanhengande i forbindelse med vinterferie. Tabellen under viser kor mykje praksis det er forventat at skal skje i bedrift per elev per linje per år, og samla tid totalt. Tal i parentes er timetal YFF etter læreplan.

Utdanningstilbod	Fag med praksis	Tal timar praksis pr elev	Tal timar totalt
Vg1 TIP			
Tal elever: 45	YFF	133 (168)	1 995
Vg1 EL			
Tal elever: 30	YFF	168 (168)	5 040
Vg1: Sum praksis/år			7 035
Vg2 Industriteknologi			
Tal elever: 15	YFF	253 (253)	3 795
Vg2 Maritime fag			
Tal elever: 45	YFF	220 (253)	9 900
Vg2 Automasjon			
Tal elever: 15	YFF	240 (253)	3 600
Vg2 Elenergi			
Tal elever: 15	YFF	253 (253)	3 795
Vg2: Sum praksis/år			21 090

Slik det er i dag prøver elevane å finne seg utplasseringsbedrift og **koordinere praksis (YFF)** på eiga hand. Lærar hjelper til der det er behov for det. Skulen held kontakten med praksisbedriftene og kjem på sporadiske besøk der det er mogleg. Bedriftene fyller ut evalueringsskjema til lærar etter at praksisen er gjennomført.

Skulen har dialog med dei andre vidaregåande skulane om å ikkje har utplasseringsperiodar på same tidspunkt. Slik at bedriftene slepp for stor belastning/pågang.

Dei ulike **opplæringskontora kjem til skulen** og presenterer siste nytt frå medlemsbedriftene deira, og faga bedriftene representerer. Opplæringskontora er representerte på open dag og utdanningsmessa, men dei kjem og på besøk når søknadsfristen nærmar seg.

OME **køyrer TIP-elevar ut til mekaniske bedrifter** på Bømlo, og gjer dei ei omvising av kva dei arbeider med der. På denne måten får dei eit bilete av kva dei kan komme til å jobbe med hos dei ulike verksemdene etter at tida på skulen er omme.

Fagopplæringskontoret **sender ut varsel om fråvær** når elevar nærmar seg så mykje fråvær at dei risikerer å ikkje får karakterar i eit fag. Dei **kartlegg kven som har fått læreplass**, og arbeider for at dei som ikkje har fått seg læreplass kjem seg ut i lære.

I YFF kan elevar starte eiga verksemd, og drive denne heile Vg2. Her lærer dei det formelle rundt registrering, rekneskap og drift av ei verksemd. I tillegg lærer dei mykje om produktutvikling, marknadsføring og sal. Elevane følgjer opplegget til **Ungt Entreprenørskap** og får god oppfølging frå dei. Her får dei tilbod om informasjonsmøte, online hjelpemiddel, bankkonto og rekneskapskurs. Dei deltar óg på Fylkesmessa i Bergen der dei lagar og står på stand for å selje produktet sitt. Tilbakemeldingar frå dei som har deltatt er udelt positive og dei har lært mykje. Det er som regel ein del av klassen som har ungdomsbedrift i YFF.

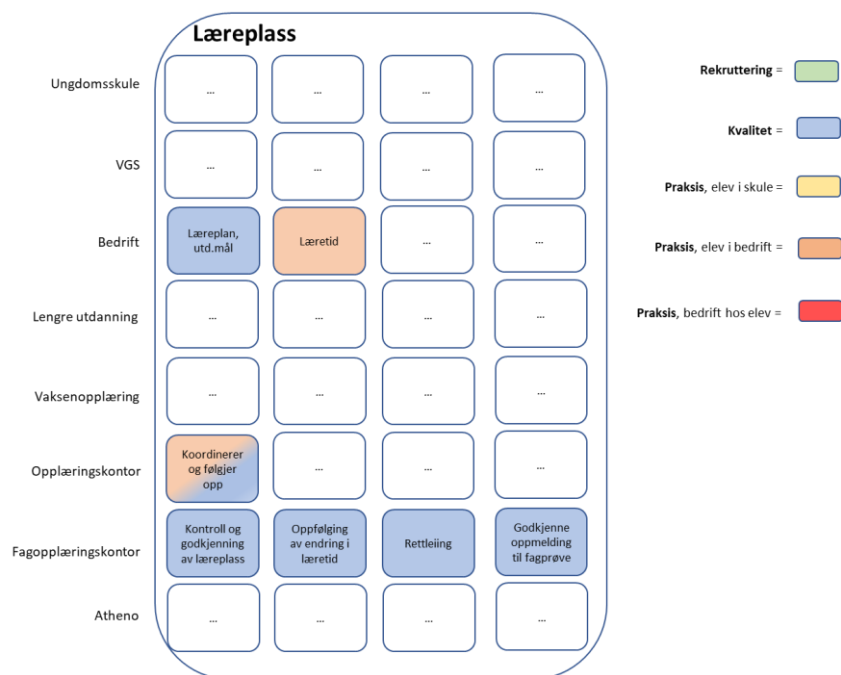
I «**Ringer av vann**» skal elevane bruke kreativiteten sin og utvikle nye produkt og tenester som kan bidra til auka verdiskaping og fleire arbeidsplassar innan sjømat. Atheno gjennomfører i dette prosjektet ein innovasjonscamp for å oppnå målet, som er ein innovativ læringsmetode for kreativitet og nyskaping der elevane arbeider i tverrfaglege team på tvers av både yrkesfag og studiespesialiserande. I løpet av ein avgrensa tidsperiode leverer dei så den beste løysninga på ei reell utfordring frå ein oppdragsgjevar.

I tredje året på automasjon, er elevane **2x3 veker i praksis** i bedrift, som vist i tabellen under:

Utdanningstilbod	Fag med praksis	Tal timar praksis pr elev	Tal timar totalt
Vg3 Automasjon	Automatiseringssystem	295	4 425
<i>Tal elevar: 15</i>	Elenergisystem	62	930
	Mekaniske fag	137	2 055
Vg3: Sum praksis/år			7 410

3.4.4 Læreplass

Figuren under viser kva aktivitetar rollene har i arbeidet med å støtte elevane i gjennomføring av læretida fram mot fagbrev. Kort forklaring av kva aktivitetane inneber kjem etter figuren.

Bedrifta må legge opp til ei læretid som tilfredsstillar krava i **læreplan**. Fagopplæringskontor og opplæringskontor kursar og rettleier bedrifta i tilrettelegging av læretida for lærlingen.

Elevane startar vanlegvis å søkje etter læreplass vårsemesteret på Vg2. **Læretida** finn stort sett stad i bedrifter. Elevar som ikkje får læreplass i bedrift, har rett på andre tilbod, som til dømes å gjennomføre læretida over eitt år i skule.

Både opplæringskontor og fagopplæringskontor **koordinerer og følger opp** lærlingar i bedrift. Nokre av opplæringskontora bruker verktøyet som OLK Web eller Safir for oppfølging av lærlingar i bedrift. Både opplæringskontor, lærling og bedrift har tilgang. Andre opplæringskontor, som MarOpp, har utvikla eigne verktøy for oppfølging.

Fagopplæringskontoret har ansvar for å **kontrollere og godkjenne læreplassar** der elevar kan ta fagbrevet sitt, og har ansvar for **oppfølging av endring i læretid**, og hjelpe til med tilrettelegging der det skulle vere behov for dette. Fagopplæringskontoret driv i tillegg **rettleiing** av både bedrift og elev gjennom læretida, og **godkjenner oppmelding til fagprøve**, og har ansvar for å tildele sensor og oppgåve til kandidaten som skal opp til fagprøve.

3.5 ALTERNATIVE OPPLÆRINGSMODELLAR

I dette kapittelet blir det gjeve ei kort forklaring av ulike typar opplæringsmodellar som blir brukt i dag.

3.5.1 Vekslingsmodellen

Vekslingsmodellen er eit fireårige opplæringstilbod der innhald, kompetansemål og forholdet mellom fellesfag og programfag er lik hovudmodellen for yrkesfaga. Vekslingsmodellen skil seg frå 2+2(2,5)-modellen ved at opplæringa i skule og bedrift skjer i ein annan rekkefølge og vekslar oftare. Vekslingsmodellar skil seg frå 1+3- og 0+4-modellar ved at den totale opplæringa i skule og bedrift ikkje er særleg annleis enn det som følgjer av læreplanverket.

Det finst ikkje ein standardisert definisjon av vekslingsmodellar. Fleire fylkeskommunar, inkludert Hordaland fylkeskommune, prøver i dag ut ulike vekslingsmodellar. I Hordaland fylkeskommune har følgjande skular vekslingsmodell²:

- Slåtthaug videregående skole (Tømrrarfaget)
- Olsvikåsen videregående skole (Helsefagarbeidar og barne- og ungdomsarbeidar)

² Ein evaluering av vekslingsmodellen finn ein her: <https://www.udir.no/globalassets/filer/tall-og-forskning/forskningsrapporter/fafo-delrapport-1-veksling-ferdig-utgave.pdf>

- Årstad vidaregåande skole (Frisørfaget)

3.5.2 TAF-modell

TAF-modellen fører ungdommen i løpet av fire år fram til både studiekompetanse og fagbrev. Under utdanning kombinerer ein arbeid i bedrift med å gå på skule. Dei første to åra har ein status som elev, dei to siste som lærling med lærekontrakt. I Hordaland fylkeskommune tilbyr Austrheim, Knarvik og Fusa vidaregåande skular TAF.

3.5.3 Alternativ organisering i skule og bedrift

Det er mogeleg å teikne lærekontrakt eller opplæringskontrakt som inneheld unntak frå den vanlege opplæringsordninga ved at:

- Ein større del av opplæringa enn det som følgjer av læreplanen, skjer i bedrift
- Opplæringa i skule og bedrift skjer i ei anna rekkefølge enn læreplanen fastset

Dette betyr at ein ungdom t.d. kan starte som lærling etter VG1 i skule.

Fleksibilitet i fag- og timefordelinga³ opnar opp for å leggje til rette for meir tilpassa tilbod for ulike elevgrupper. Tidlegare måtte skuleeigar søkje om forsøk dersom dei ønskte å fråvike fag- og timefordeling for grupper av elevar. Men med den fleksibiliteten som finnes no, opnar ein opp for å leggje fag på andre trinn enn det som går fram i den nasjonale fag- og timefordelinga i Udir 1-2015. Fleire skular nyttar denne fleksibiliteten i dag, og her følgjer nokre dømer:

- Laksevåg VGS og Stord VGS Elektrofag med spesiell studiekompetanse. Opplæringsløpet er 3-årig og består av programfag elektrofag, realfag og fellesfag.
- Nordahl Grieg VGS tilbyr Helse- og oppvekstfag med studiekompetanse⁴. Opplæringa har same fag og timetal som summen av ordinært toårig yrkesfagleg løp og VG3 påbygg. Fellesfag, programfag og utplassering i bedrift blir jamt fordelt over alle tre åra, slik at elevane unngår eit teoritungt påbyggingsår på VG3.

3.5.4 Særløp

Særløp finnes for lærefag som er for små til at det kan opprettast egne VG2. I særløpsfag går eleven berre VG1 i skule, og deretter tre år læretid i bedrift.

3.5.5 Teknologi-linje

Teknologiline er eit spesialisert tilbod innanfor teknologiske fag som fører fram mot arbeid som ingeniør, sivilingeniør eller andre tekniske/naturvitskaplege jobbar. Sotra vidaregåande har dette tilbodet.

3.5.6 Lærekandidat

Lærekandidat er eit alternativ for elevar som veit det kan bli vanskeleg å fullføre eit fag- eller sveinebrev. Lærekandidat er ein grunnkompetanse, som kan byggast vidare til yrkeskompetanse.

3.5.7 Praksiskandidat

Praksisbrev er eit alternativ for elevar som har høgt fråvær og svake karakterar, men som ikkje har særskilte opplæringsbehov. Elevane skal over tid kunne oppnå kompetansemåla ved ei meir praktisk opplæring i bedrift. Opplæringa avsluttast med ein praksisbrevprøve, og det blir gitt dokumentasjon på praksisbrev. Kandidaten skal etter praksisbrevprøven kunne fortsette opplæringa og oppnå full kompetanse i lærefaget i løpet av ordinær opplæringstid.

³ Meir om fleksibilitet i fag- og timefordeling kan ein lese [her](#).

⁴ Alternativ opplæringsmodell ved Nordahl Grieg VGS, (lokal forskrift), frå side 10: <http://einnsyn.hfk.no/einnsyn/Dmb/ShowDmbDocument?mId=591&documentTypeId=MI>

4. Om informasjonsinnsamlinga i prosjektet

2018 er frå nasjonalt hald peikt på som fagarbeidaren sitt år. Tal viser at det er behov for at fleire utdannar seg innan fagarbeidaryrket, og innan 2030 viser statistikk at 50 % av alle som går på skule bør ha eit fagbrev. Dette har pilotprosjektet tatt innover seg, og lagt til rette for at alle som har interesse av nok og relevant fagarbeidarkompetanse i framtida har fått gjeve sine innspel gjennom prosjektet. Gjennom ei kartlegging, framtidswerkstad, SWOT-analyse og ein workshop om fagarbeidaren, har pilotprosjektet fått mange verdifulle innspel til framtidens skule. I arbeidet har ein hatt fokus på å få til meir integrert praksisopplæring saman med bedrift, men samstundes få på bordet problemstillingar ein opplever rundt utdanning av fagarbeidarar i dag, og innspel til korleis desse kan løysast.

Over hundre personar har delteke med sine tilbakemeldingar, og omlag halvparten av desse kjem frå arbeidslivet. Resten er elevar, lærarar, rådgjevarar og skuleleiing frå ungdomsskular og vidaregåande skular, høgskulen, kommuneleiing, opplæringsavdelinga og fagopplæringskontoret i HFK og ulike nettverk og næringsråd i Sunnhordlandsområdet som arbeider tett på arbeidslivet.

Informasjonen blitt samla inn på ulike måtar:

- Kartlegging gjennom semi-strukturerte intervju av nøkkelpersonar
- Framtidswerkstad (kafédialog)
- SWOT-analyse
- Dokumentstudie
- Workshop om fagarbeidaren

I kartlegginga er det gjennomført semi-strukturerte intervju med deltakarane i prosjektgruppa. Eit semi-strukturert intervju, der spørsmålsformuleringa ikkje er nøyaktig nedteikna, men formulert i form av stikkord og kategoriar som intervjuaren tek utgangspunkt i når spørsmål vert formulert. Stikkorda kan ein sjå i Vedlegg G. Stikkord til kartlegging, og oversikt over kven som vart intervjuet i Vedlegg F. Involverte interessentar. I samband med kartlegginga er det sendt ut ein førespurnad til ei rekkje bedrifter på Bømlo med spørsmål om kva utstyr og maskinar dei har i sine bedrifter, og kva krav det er knytt til desse for å drive opplæring i bedrift. Ei oversikt finnes i Vedlegg H. Verktøy og maskinar i bedrift.

Det er òg gjennomført ein framtidswerkstad, der det vart invitert inn folk frå styringsgruppa til pilotprosjektet, tilsette ved begge vidaregåande skulane, rektorar og rådgjevarar ved ungdomsskulane på Bømlo, elevrådsleiingar og tilsette ved bedrifter som har ansvar for oppfølging av elevar i praksis og lære. Oversikt over kven som deltok finnes i Vedlegg F. Involverte interessentar. Framtidswerkstaden vart gjennomført som ein kafédialog.

Kafédialog er ein metode som eignar seg for grupper frå 15 personar og oppover. Den tek utgangspunkt i at det ofte er i dei uformelle møta ein opplever meningsfulle nye samtalar og utviklar gode idear, derav namnet. På kort tid får ein fram mange konkrete innspel og idear til dei tema ein ønskjer å få belyst, og alle får moglegheit til å bidra. Metoden har òg ein sosial og nettverksbyggjande effekt, då ein kjem i kontakt med mange menneske over kort tid. Deltakarane på framtidswerkstaden rullerte over fem bord, der dei diskuterte følgjande tema:

- Korleis kan yrkesfagleg opplæring organiserast i framtida?
- Korleis kan vi i framtida legge betre til rette for integrert praksis i bedrift?
- Korleis sikre relevant opplæring og kompetanse i framtida?
- Korleis skape ein læringsfremjande vurderingspraksis gjennom samarbeid lærar – bedrift - elev?
- Korleis legge til rette for at ungdomar blir inspirerte og motiverte til å velje eit opplæringsløp som gir gode moglegheiter i arbeidslivet?

Vidare er det gjennomført to arbeidsmøter der representantar frå prosjektgruppa og frå arbeidslivet har møttest og utarbeidd ein SWOT- analyse (styrkar, svakheit, moglegheit, truslar). Ei oversikt over kven som deltok i dette arbeidet finn ein i Vedlegg F. Involverte interessentar. Sjølv SWOT-analysen finst i Vedlegg I. SWOT-analyse. Gjennom SWOT-analysa har informantar i prosjektet peika på styrkar og svakheit for:

- Dagens skule med læreplass
- Dagens skule med utplasseringsperiodar (praksis gjennom YFF)
- Framtidens skule med meir praksis i bedrift

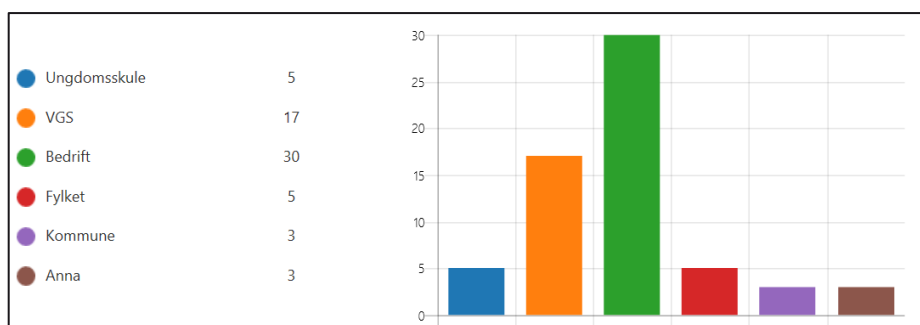
For å få mest mogeleg kunnskap om opplæring og skule, er det òg gjennomført ein gjennomgang av ulik dokumentasjon som til dømes.

- Lister frå fagopplæringskontoret på lærlingar frå Rubbestadnes vgs, og kor dei har læretida si
- HFK sin overordna strategi, men særleg fokus på opplæring
- Artiklar og avisinnlegg på nettet om yrkesfagleg utdanning
- ++

Det er òg gjennomført ein workshop med tema «Korleis sikre nok og relevant fagarbeidar kompetanse for industrien i framtida», der 104 deltok frå skule og arbeidsliv. Fullstendig deltakarliste finnes i Vedlegg F. Involverte interessentar. Workshop-en vart arrangert av industriklynga NMEC, saman med Bømlø næringsråd, Atheno og deira program Fagarbeidar 4.0 og HFK pilotprosjektet. Deltakarane fekk informasjon om status og trendar rund fagarbeidaren og behov for fagarbeidarkompetanse i framtida, og informasjon om arbeidet i pilotprosjektet til no. Etterpå var det oppgåveløysing, der deltakarane vart delt inn i 7 grupper, og fekk følgjande oppgåver:

- Korleis kan me betre status til fagarbeidaryrket og auke rekruttering til yrkesfag?
- Korleis kan me bruke digitalisering for å legge til rette for meir praksis i bedrift?
- Korleis bør ein organisere læretida i framtida ved meir praksis i bedrift, og få ein meir «rettferdig» modell for lengre utdanningsløp?
- Kan me få til ein betre knytning mellom teori og praksis i den vidaregåande skulen?
- Kan me skape ein arena for læring og utvikling, der ein utdannar elevar og der bedrifter kan utføre utviklingsprosjekt?
- Korleis kan me sikre tett samarbeid mellom arbeidsliv og skule, slik at skulen utdannar nok og relevant fagkompetanse?
- Elevoppgåve: Kva tankar har ungdommen om yrkesfagleg utdanning, kva tankar gjer dei seg om praksis, samhald i klasserommet, og forholdet mellom teori og praksis i undervisninga?

Etter workshopen er det gjennomført ei kort spørjeundersøking i etterkant av fagarbeidarworkshopen. Figuren under viser ei oversikt over fordelinga av dei (63/104) deltakarane som svarta på undersøkinga i etterkant.

Figur 1 - Oversikt over kven som har svarta på spørjeundersøking etter workshop om fagarbeidaren.

5. Kartlegging – dagens skule

Det er gjennomført ei kartlegging med prosjektgruppa til pilotprosjektet. Dette kapittelet gjengjer dei viktigaste funna sett opp mot gjennomføring av yrkesfagleg utdanning, TIP og EL slik det er i dag.

5.1 ARBEID MED REKRUTTERING

I kartlegginga kjem det fram at Rubbestadnes vgs arbeider systematisk med rekruttering ut mot ungdomsskular i distriktet. Dei besøker ungdomsskular i heile Sunnhordland, og samarbeider med ungdomsskulane i faget «Utdanningsval». Då får ungdomsskuleelevane arbeide i verkstaden, eller vere med på opplæringsfartøyet Klas. Elevar ved Rubbestadnes vgs får konkrete oppgåver for å følgje opp elevar som hospiterer, og blant anna har dei som mål å gjennomføre billøp med eigenproduserte bilar som vert laga desse to dagane. Arbeidet får høg prioritet av både lærarar og elevar. Ungdomsskuleelevane som deltek er positive, og mange melder om at dei gjerne vil vurdere yrkesfag etter hospiteringa er omme.

Rubbestadnes vgs har òg etablert faste møter med rådgjevarane på ungdomskulane i Bømlo, og OME, saman med rådgjevarar på ungdomsskulen, har eit opplegg retta mot 8. klasse på grunnskulen, der ein forsøker å vise dei kva utdanningsløp som er tilgjengelege lokalt, og kva jobbar desse utdanningsvala kan gje.

Informantane peikar vidare på at Rubbestadnes vgs kvart år arrangerer ein open dag der ungdomsskuleelevar vert invitert inn og får ei omvising på skulen. Der får ein møtt både skulen og lokale bedrifter som tilbyr læreplassar. Dagen vert sett på som ein viktig dag i forhold til rekrutteringsarbeidet, og kanskje spesielt i forhold til å få kontakt med foreldra til elevane, og gitt informasjon til dei om moglegheitene som finnes for fagarbeidaren.

Ein informant peikar på at skulen og arbeidslivet ved fleire høve har arbeidd saman for å sikre rekruttering til fag der ein treng kompetanse. Til dømes mista Rubbestadnes vgs ein klasse industriteknologi skuleåret 2017/18. Skulen og arbeidslivet arbeidde då saman med rekruttering, og arbeidslivet gav læreplassgarantiar til dei som søkjer dette programområdet skuleåret 2018/19. Arbeidet har resultert i større søknadsmasse, og oppstart av klassen igjen.

Informantar i kartlegginga fortel vidare at det tradisjonelt sett ikkje er mange elevar ved Rubbestadnes vgs som vel påbygg. Dei siste åra har det likevel vore ein liten auke på bakgrunn av vanskelegare tider i industrien. Det vert ikkje gjort noko spesiell tilrettelegging for elevar som utpeikar seg som sannsynlege kandidatar til lengre utdanningsløp, då dei fleste elevane som er ingeniørspirer oftast ikkje er klar over dette sjølv etter vidaregåande. Fleire endar derimot opp med å gå ingeniørstudiar etter dei har fullført læretida si.

Når det gjeld samhandling med fagskule/høgskule/universitet, seier informantane i kartlegginga at det ikkje er noko strukturert opplegg frå høgskule/universitet for å rekruttere elevar som går på yrkesfag vidare inn på lengre utdanningsløp. Lærarane i dei vidaregåande skulane har heller ikkje noko strukturerte kontaktpunkt mot skular/universitet for lengre utdanningsløp.

5.2 ARBEID MED KVALITET I SKULEN

Informantane fortel at som følgje av den maritime utdanninga er Rubbestadnes VGS sertifisert av Sjøfartsdirektoratet og DNV/GL, og blir revidert kvart år av DNV/GL. Då sjekkast undervisningsplan opp, det blir gjennomført intervju med lærar, observasjonar i klassen, intervju med skuleleiing mv. Dersom det er avvik blir det følgt opp i etterkant. Krava er sett av Sjøfartsdirektoratet, og oppfølgingsarbeidet av dette blir sett på som ein fordel for skulen, då det betyr at ein må gjennomføre kontroll og sjekkar av alt arbeidet som blir gjort. Fokuset er retta mot den maritime utdanninga, men ein dreg nytte av dette arbeidet og over på dei andre faga. Ein av avdelingsleiarane er kvalitetssikringsansvarleg, og har sett av 30 % tid til dette arbeidet. I tillegg til Rubbestadnes vgs, er det berre Austevoll vgs og Bergen Maritime vgs som har slik kompetanse av dei vidaregåande skulane i HFK.

Informantar frå skulen fortel vidare at praktisk pedagogisk utviklingsarbeid i klassen vert initiert av lærar. Avdelingsleiarane vurderer resultat knytt til eiga avdeling, og har samtaler med dei det gjeld ved behov for å sikre god kvalitet. Til dømes vert det spela inn forslag til forbetringar om endra undervisningsmetodar eller liknande. I tillegg arbeider skulen systematisk med å heve kvalitet der dei veit det er utfordringar. Det vert gjennomført kartleggingsprøvar på alle nye elevar kvar haust i alle fellesfag slik at ein får teikna eit bilete på korleis elevane ligg an. Informasjonen blir brukt vidare for å sjå korleis oppfølging og undervisning skal gjennomførast og om nokon ev. skal meldast inn for ekstra støtte.

Når det gjeld matematikkunnskapane til elevane som kjem frå ungdomsskulen, peikar informantar frå skulen på at over 50 % av dei som starta på TIP og EL i 2017 hadde utfordringar (karakter 2 og lågare). Svake ferdigheiter får gjerne følgjeproblem i andre fag der matematikk er viktig, og det kan gjere at elevane ikkje får utnytta eige fagleg potensiale. For å løfte elevane med svakast resultat, vert klassane difor delt i to. Ein set inn to assistentar og tre lærarar for å gjennomføre undervisninga, og har eit ekstra fokus på dei elevane frå ungdomsskulen med dårleg karakter i matematikk (1 og 2), slik at desse vert løfta til eit høgare nivå. Informantane frå skulen peikar vidare på viktigheita av kommunen sitt arbeid for å ruste elevane i dette faget har dette blitt meldt tilbake til kommunen via rådmann. Skulen kjenner ikkje til korleis dette blir følgt opp vidare.

Informantane frå skulen peikar i kartlegginga på at ei anna tilnærming til kvalitetsarbeid er å jobbe med elevane sin sosiale kompetanse. Det er stor skilnad på elevane, og skulen gjennomfører tiltak for å sosialisere dei.

Dei tilsette ved skulen som deltok i kartlegginga fortel òg at skulen arbeider mykje med å sikre at elevar ikkje sluttar på skulen før dei er klare til å gå ut i lære, og Rubbestadnes vgs har nær ingen elevar som hamnar i kategorien IV (ikkje vurdering).

5.3 ARBEID MED LÆREPLAN

Informantane frå skulen seier at det å lage lokal læreplan er ein rolle skulen tek heilt og fullt. Utdanningsdirektoratet (Udir) seier at lokalt læreplanarbeid skal skje saman med bedrift, men det viser seg vanskeleg å få til i praksis. Ein får ikkje alltid dei innspela ein treng i forhold til kva kompetanse arbeidslivet har behov for, og per i dag er det ingen oppsette arena der skule og arbeidslivet møtes for å diskutere dette.

Arbeidslivet peikar på at dei ikkje bidrar inn i læreplanarbeid, men stiller med praksis- og læreplassar. Dei seier til dels kva behov dei har via opplæringskontoret, og så vidareformidlar opplæringskontora behovet til skulen, og omvendt. Arbeidslivet vil gjerne vere med å diskutere gjennomføringa av enkelte fag der ein ser det må gjerast tiltak for at elevane skal vere betre rusta til å gjennomføre praksis og læretid. Til dømes matematikk bør vere eit tema for diskusjon i forhold til korleis det kan gjerast endå meir praktisk (anvendt matematikk) med det mål for auga at resultatata til elevane vert betre.

Opplæringskontoret for maritime og elektrofag, OME, inkluderer fiskeri- og salsfag i tillegg til maritim og elektro, og har oppfølging av lærlingar i sveisefaget, CNC-operatørfaget, industrimekanikarfaget, automatikarfaget, industrirøyrleggjarfaget, røyrleggjarfaget, fiskerifaget, matrosfaget, motormannfaget, tavlemontørfaget, salsfaget, kontor- og administrasjonsfaget og akvakulturfaget. OME sit i dag med mykje informasjon om skule og bedrift, og er eit viktig bindeledd i samarbeidet mellom desse aktørane, har jamnleg kontakt med begge partar, og gjer skulen viktige innspel til læreplanen.

Til slutt må det nemnast at alle informantane peikar på at det burde vore ein felles arena der ungdomsskule, vidaregåande skule, opplæringskontor og bedrifter møtte regelmessig for å snakke meir om læreplan, forventningar, status og ev. gap på kompetanse, og saman utarbeide tiltak for å heile vegen betre løpet for utdanning av elevar.

5.4 KNYTING MELLOM TEORI OG PRAKSIS

I kartlegginga peikar informantane på at har ein årsplanar som dokumentasjon på arbeid med fellesfagleg yrkesfagleg relevans (FYR) i den daglege undervisninga, og som viser kva kompetanssmål ein dekker. I tillegg peikar informantane på, at ein òg har eit ekstra fokus på samarbeid mellom fellesfag og programfag når ein har elevar med sosiale og/eller faglege utfordringar.

Utover dette, knytast fellesfag til verkstaden gjennom å vise og forklare kva utstyr heiter på engelsk, og ein les brukarmanualar på engelsk for å lære fagterminologi. Automasjon har mykje engelsk integrert i seg, same gjeld EL-faget. Når det gjeld matematikk forsøker ein å vise kalkulasjonar i tilknytning av sveis. Matematikken er integrert i elektrofaga heile tida, og til ein viss grad innan TIP-faga. På elenergi trekkjer ein inn formlar og reknestykkjer som dei veit kjem inn i elenergi seinare, men i kor stor grad elevane ser denne samanhengen er uviss. På maritime fag dreg ein òg inn fellesfaga i programfaga. Når dei til dømes er fire veker i praksis på båt, og skal skrive rapportar på norsk og engelsk når dei kjem tilbake, blir dette gjort i samheng mellom felles- og programfag, noko som lettar arbeidet for elevane.

5.5 PRAKSISOPPLÆRING I SKULE

Den praksisen som går føre seg i skulen i dag, går føre seg tett på klasseromma, og når elevane går ut i arbeidslivet, har dei grunnleggjande praksis og relevant opplæring i sekken. Dette blir stadfesta i kartlegginga av arbeidslivet.

I kartlegginga peikar informantar på at den tette samhandlinga mellom klasserom og verkstad, der ein i eine augneblinken gjennomgår noko teori, før ein går ut i verkstaden like ved og viser korleis det går føre seg i praksis, har stor verdi for læringa til eleven. Det at verkstaden på Rubbestadnes vgs er tilgjengeleg for undervisninga til ein kvar tid og at ein lett kan trø ut i verkstaden og gje elevane praktisk informasjon, vert trekt fram som svært positivt. Arealet har vore godt, men då ein nyleg måtte stenge av ein del av kjellaretasjen i den eldste bygningen, har ein no fått mindre areal enn før.

Informantane på skulen peikar på at ein treng både opplæringa på skulen for å få breidde i faget, og opplæring ute i bedrift for å få praksis. Det er viktig å merke seg at læreplanen er breiare enn det industrien i Bømlo tilbyr av lære- og arbeidsplassar, slik at skulen må ha tilgang til meir utstyr enn det industrien kan tilby for å sikre at eleven får ei solid og brei utdanning.

Når det gjeld tilstand og maskinpark fortel informantar i kartlegginga at det er gjort nokre investeringar på TIP, slik at dei har godt utstyr til å gjennomføre undervisning. Blant anna er det nyleg handla inn brennebord som er CNC-styrt, og både TIP og industri- og automasjonsmekanikarar dreg nytte av dette. På automasjon har dei nyleg fått ein robotarm. Informantar peikar på at sjølv om nokre oppgraderingar er gjort, burde det på nokre område vore meir utstyr. For meir avanserte fag som automasjon, er det ei stor utfordring å skaffe det utstyret som trengs for å gje elevane relevant utdanning, då dette fort blir utdatert. Lærarane peikar på at det er viktig å passe på at etter kvart som elevane går frå Vg1 til Vg2 og Vg3, må dei få tilgang til verktøy og maskinar som er oppdaterte og rustar dei til arbeidslivet.

5.6 PRAKSISOPPLÆRING I BEDRIFT

Gjennom faget yrkesfagleg fordjuping, YFF, skal elevane ha frå 133-253 timar med praktisk erfaring ute i bedrift, ev. drive ei ungdomsbedrift. Lærar snakkar med både elevar og bedrift når ein arbeider med å få dei ut i praksis, og under oppfølging etterpå. Kontaktlærar har i utgangspunktet ikkje andre oppgåver når praksisperioden førgår, slik at han skal vere tilgjengeleg for oppfølging. Det hender likevel at kontaktlærar blir brukt som vikar i andre fag når eigne elevar er ute i praksis. Denne praksisen gjeld heile skulen, og fungerer stort sett greitt sett frå skulen sin ståstad. Arbeidslivet melder likevel om at det ikkje nødvendigvis er veldig mykje kontakt mellom bedrift og skule om praksisutplasseringa. Det hender òg at dei ikkje har særleg kontakt med lærar under opphaldet.

Arbeidslivet fortel at dei har erfaring med å ha elevar i praksis, både på vår og haust, og dei har òg innom elevar frå ungdomsskulen. Dei strekkjer seg langt for å gje eleven relevante praksisoppgåver når dei har tatt dei inn, men kommenterer at det er tidkrevjande å ha elevar i praksis, og dette må planleggjast særskilt. Industrien er utsett for svingingar, og dette påverkar òg kapasiteten til å ha inne elevar i praksis. Alle elevar som kjem innom i praksis må gjennom ein informasjonsrunde, vernerunde, dei må ha naudsynt verneutstyr mv., og for mindre bedrifter er berre desse aktivitetane såpass tidkrevjande, at dei kanskje vegrar seg for å ta inn praksiselevar. Det vert kommentert at det nok er enklare for større bedrifter å ta inn elevar i praksisperiodar enn for små, då større bedrifter har fleire støttefunksjonar som kan hjelpe til med å planleggje for, ta i mot og følgje opp av eleven i tillegg til fagarbeidarane i bedrifta.

Dei elevane som får avtale med bedrift og vert sende ut, blir evaluert av bedrift på innsats og evner i etterkant. Det er kanskje åtferd som har størst fokus i denne evalueringa. I tillegg tek elevar bilete (om dei får

lov) og skriv rapport ein gong i månaden gjennom heile perioden faget går, i tillegg til årsrapport som vert levert på slutten av året. Arbeidslivet kommenterer at det er sjeldan dei mottok kopi av denne rapporten, sjølv om dei gjerne kunne tenkt seg det.

Informantane frå skulen fortel at for dei elevane som ikkje får praksisplass i bedrift, eller er med i ei ungdomsbedrift, blir praksisen gjennomført på skule. Då plukkar ein ut praktiske oppgåver som elevane får jobbe med, og lærarar er tilgjengelege for å hjelpe.

5.7 VERKTØY OG MASKINAR I BEDRIFT

I kartlegginga vart det sendt ut ein førespurnad til ei rekkje bedrifter for å finne ut kva verktøy og maskinar dei har i sine bedrifter. Dei som har gjeve innspel er:

- Servogear
- Wärtsilä Norway, Rubbestadneset
- Westcon Olvondo
- Bremnes Seashore
- Lerøy Sjøtroll
- Siemens, Brubakken
- LOS Elektro

Ei oversikt over deira tilbakemeldingar finnes i Vedlegg F. Verktøy og maskinar i bedrift. Alt er sortert inn under følgjande kategoriar:

- Basisverktøy
- Enkle produksjonsmaskinar (robotarm, 3D-print)
- Manuelle maskinar (fres, dreiebenk)
- Maskinar spesialtilpassa produksjon og produkt
- Mindre styrte maskinar
- Større styrte maskinar og maskineringscenter
- Utstyr for demo/opplæring
- Anna

Det er i kartlegginga òg merka av om verktøya eller maskinane finnes i skulen i dag.

Oppsummert er funna frå informasjonsinnsamlinga at det er mykje spesialverktøy og -maskinar i bedriftene i dag. Det er knytt aldersgrense til bruk av mykje av verktøyet tilgjengeleg i bedrift, i tillegg til krav til HMS- og dokumentert opplæring. Vidare melder dei fleste bedriftene om at det er lite tilgjengeleg kapasitet, både på verktøy, maskinar og fagfolk, til å drive opplæring i bedrift. Sjølv om bedriftene strekker seg langt i å gje elevar meningsfulle praksisoppgåver når dei er utplassert, hender det at dei blir satt til rydding og kosting av golv, fordi fagfolk og maskinar blir nøydde å arbeide med forretningskritiske oppgåver.

5.8 STYRING AV PRAKSISOPPLÆRING

Informantane frå skulen peikar i kartlegginga på at planlegging av praksis i bedrift anten skjer ved at lærar kontaktar sitt nettverk ute i bedrifter og forsøker å få elev ut i praksis, eller at eleven sjølv skaffar seg praksisplass. Ordninga med praksis i bedrift er lite styrt, og det hender at elevane må ha praksisen i skule. Det er ingen systematisk oppfølging av elevane ute i bedrift, eller system for å sikre at elevar kjem når dei skal, gjer det dei skal osv., og informantane saknar betre struktur og verktøy for planlegging, gjennomføring og oppfølging av elevar i praksis.

Arbeidslivet opplever at planlegging og gjennomføring av praksisperiodar i bedrift blir gjennomført litt tilfeldig, og det er ulik oppfølging og tilbakemelding frå skulen avhengig av kva lærar som har ansvar for eleven. Dei skulle gjerne likt å ha betre struktur på dette, òg koordinert opp mot andre vidaregåande skular og ungdomsskular, slik at ikkje alle kjem på ein gong.

5.9 LÆRETID

Når eleven er ferdig på skulen og skal ut i lære, er det ikkje lenger skulen som følgjer opp eleven, men fagopplæringskontoret og opplæringskontora. Informantane frå skulen peikar på at dei har kontakt med opplæringskontora før elevane går ut i lære, og hjelper elevane i forhold til søknadsskriving (norsklærarane).

I tillegg har lærarar følarar ute, og tipsar elevar om kor dei kan søke læreplassar i nærmiljøet og regionalt/nasjonalt.

Opplæringskontora har kontakt med arbeidslivet og bedriftene i forhold til kor mange som kjem til å søkje læreplass, og får tilbakemelding frå bedriftene på deira behov for lærlingar. I tillegg er dei ute i bedriftene og synleggjer kompetanse som manglar i skulen, og diskuterer moglegheiter for å leggje til rette for til dømes omskulering for å få nok kandidatar til å fylle læreplassane. Status på lærebedrift og korleis bedrifta går reint økonomisk har mykje å seie for i kva grad bedrifta tek inn lærlingar, og kor mange. Arbeidslivet sjølv melder om problemstillingar siste år, der folk som har hatt ansvar for lærlingar har blitt permittert eller oppsagt. Dei peikar på at det er ein sårbarheit med dagens 2+2-modell; når ein lærling er inne i ein bedrift som slit med oppdragsmengd og inntening under læretida, vil dette gå utover kvaliteten på opplæringa lærlingen får i bedrift.

Informantane frå skulen og opplæringskontor opplever at dette med å få praksis- og læreplassar er relativt greitt å få til med ei yrkesfagleg utdanning tett på det lokale arbeidslivet, då arbeidslivet er oppatt av å ta inn lokale ungdommar. Bedriftene strekkjer seg langt for å ta inn lærlingar, og tek gjerne inn ungdommar som ikkje nødvendigvis har gode resultat frå skulen. Men i og med at det er eit lokalsamfunn der ein lever relativt tett på kvarandre, kjenner ein ofte ungdommen gjennom andre kanalar, og veit at han eller ho kjem til å levere om moglegheita byr seg. Dette bidrar til at ein høgare grad av dei som tek yrkesfagleg utdanning òg får seg ein læreplass og tek fagbrev.

Dei som har ansvar for lærlingane i bedrift har kurs frå fagopplæringskontoret, og lagar ein plan for opplæring og gjennomføring av læretid. Det blir i grove trekk beskrive kva ein skal jobbe med den tida dei er i lære. Første året er opplæring, og år to er meir deltaking i daglege drifts- og prosjektoppgåver (verdskapingsår). Opplegget lærlingar med same teoretiske bakgrunn får i dei ulike bedriftene kan vere veldig ulikt. Informanten frå opplæringskontoret OME peikar òg på at det er ulikt mellom bedriftene om kor gode dei er til å ha lærlingar og kva dei får bryne seg på. Lokale bedrifter som har lærlingar har prøvd å lære av kvarandre og hjelpe kvarandre best dei kan.

Arbeidslivet peikar på at den praktiske evna til elevar ikkje er like god som før. Ein av grunnane kan vere at der ungdommen tidlegare skrudde på moped og bil og andre tekniske ting, så er mykje av mekanikken bytt ut med elektronikk og IT. I tillegg er kanskje ikkje foreldra like flinke til å dra dei med ut og gjere praktiske oppgåver. Samtidig peikar informantane vidare på at kandidatane som startar i lære tileignar seg praktiske ferdigheiter fort. Dei fleste av elevane som tek yrkesfagleg utdanning på Rubbestadnes vgs har ei veldig positiv innstilling til det å lære og delta, og det er sjeldan ein opplever passive lærlingar som ikkje deltek aktivt i eiga læring.

Dersom elevar ikkje får læreplass, informerer opplæringskontora eleven om at det er mogeleg å gå meir på skule for å få læreplass innan eit anna fagområde. Informantane frå skulen fortel at for dei elevane som ikkje får læreplass, køyrer skulen eigne løp. I fjor hadde dei eit eige løp for å få elevar fram til fagbrev, men her har dei opplevd foreldre som klagar på at dei ser på dette som eit «B-aktig»-fagbrev. Skulen har i tillegg elevar som tek påbygg fordi dei ikkje fekk læreplass. Nokre elevar får læreplass etter dei er ferdig med påbygg. Skulen har elevplassar for dei som går Vg3 skule, i tillegg til dei som går eit ordinært 2+2-løp. Automasjon er eit 3-årig løp før læreplass. Det er nokre som går Vg3 Automasjon som får fagprøve utan læretid.

5.10 SAMARBEID SKULE OG ARBEIDSLIV

Gjennom kartlegginga peikar informantar på at det er ei utfordring at det ikkje er kontakt mellom skule og bedrift når eleven er ute i lære. Då er kontakten med opplæringskontoret og fagopplæringskontoret. Når bedrifter opplever at elevar ikkje har rett kompetanse, eller er for svake på nokre område har dei ikkje noko etablert kanal med skulen der dei kan melde tilbake om desse funna. I kartlegginga peikar til dømes informantane frå arbeidslivet på at mattekunnskapen ikkje er gode nok når elevar frå vgs kjem ut i lære, og at det ikkje er noko fora å melde dette tilbake til skulen. Arbeidslivet har då berre kontakt med opplæringskontor og fagopplæringskontoret. Tilbakemeldingane arbeidslivet eventuelt gjer gjennom desse kanalane, får ein ikkje tilbakemelding om blir teke vidare til skulen. Informanten frå arbeidslivet kunne til dømes tenke seg ein halvårsevaluering av lærlingar, slik at skulen kan få meir tilbakemeldingar om kva kompetanse lærlingen har, kva forventninga til bedrift er og eventuelt gap, slik at skulen kan justere utdanninga i skulen etter arbeidslivet sine behov.

Det er heller ingen formelle fora for samarbeid, erfaringsdeling eller tilbakemeldingar opp mot skule eller fylkeskommune under læretida, og dette er sakna. Arbeidslivet peikar på at det burde vore eit tettare samarbeid på tvers av bedrifter for å lære meir om det med oppfølging av lærlingar og handtering av ulike situasjonar. Til dømes kunne ein støtta og rådført seg med kvarandre om kva grep ein kan gjere for å få ting til å fungere betre dersom opplæringa ikkje er tilfredsstillande for bedrift og/eller lærling. Bedriftene er flinke til å ha samtalar med lærlingane og får det oftast får til å fungere i slike situasjonar, og av og til har opplæringskontoret blitt henta inn til å hjelpe til. Likevel peikar informantane på at eit tettare nettverk med bedrifter og skule mv. ville vore ein fordel.

6. Innspel til skulen i framtida

Gjennom framtidsverkstaden, SWOT-analyse, fagarbeidarworkshop-en og spørjeundersøkinga i etterkant av denne, har det kome inn mange innspel til kva ein bør arbeide med i tida framover når det kjem til utdanning av fagarbeidarar. Dette kapittelet gjer ei samla oversikt over dei funna som er spela inn til pilotprosjektet og skulen i framtida.

6.1 ARBEID MED REKRUTTERING

På fagarbeidarworkshopen kjem det fram at statusen på yrkesfagarbeidaren er god blant ungdom. Vaksne sine haldingar til fagarbeidaryrket er derimot ikkje like gode, og mange ser på yrkesfag som lågstatusyrke. Frå spørjeundersøkinga i etterkant av fagarbeidarworkshopen peikar mange informantar på at foreldregruppa er viktige i høve til val av utdanning for ungdommane, og foreldregruppa må informerast og oppdaterast i høve til utvikling og utdanning innan yrkesfag. Den eine arbeidsgruppa peikar òg på at elevar bør få betre informasjon om lokale bedrifter og kva personar med ulik utdanning arbeider med, og både lærarar, elevar og foreldre bør få meir informasjon om kva læreplassar, og arbeidsplassar, som er aktuelle i nærmiljøet.

Det vert difor føreslege å drive opplæring og bevisstgjerung av elevar, foreldre, lærarar og rådgjevarar opp mot kva ein fagarbeidar arbeider med, framsnakke fagarbeidaren og informere om kva arbeidsutsikter og utviklingsmoglegheiter ein fagarbeidar har i dag, kva produkt og tenester fagarbeidaren faktisk leverer og kor stort behov det er for fagarbeidaren i framtida. Bedriftene bør i tillegg vurdere å lage små filmar som kan publiserast på nett, som marknadsfører kva fagarbeidarane i bedrifta driv med, og kva dei leverer. Yrkesfaga må framsnakkas i alle fora, og bedrifter og politikarar er viktige i denne samanhengen, i tillegg til media. I tillegg må informasjon om yrkesfaga nå fram til både til elevar og foreldre tidlegast råd etter oppstart på ungdomsskulen. Ein bør òg arbeide målretta med å få jenter til å velje TIP og EL.

Vidare peikar informantar på at ungdommane ofte gjer sine val ut frå kva tilbod utdanningsinstitusjonane i nærområdet tilbyr. For å kunne halde arbeidskrafta og ungdommane lokalt, er det difor svært viktig at dei fagtilboda som vert gitt har relevans til arbeidsmarknaden som finst i nærområdet. Det er viktig med god kontakt mellom arbeidslivet, dei vidaregåande skulane og rådgjevingstenesta på ungdomsskulane slik at elevane får eit godt innblikk i kva dei ulike fagtilboda gir av mogelegheiter. Det må avtalast eit forpliktande samarbeid mellom skulane og bedriftene slik at elevane er sikra eit tilbod etter skulen, og læreplassgarantiar vert trekt fram som positive for rekruttering.

Elevar bør bli utplassert i bedrifter så tidleg som mogleg, og gjerne allereie i ungdomsskulen. Elevane bør vere innom ulike bedrifter, slik at dei får betre innsikt i kva moglegheiter som finst. Det vert òg føreslege å informere/oppfordre elevane på ungdomsskulen til å velje yrkesfagleg utdanning før ein startar på t.d. ei ingeniørutdanning, då dette vil gje ei solid og allsidig plattform å byggje vidare på i arbeidslivet, og ein vil stå betre rusta til å handtere omstilling.

Vidare vert det trekt fram, både på framtidsverkstaden og fagarbeidarworkshopen, at det må arbeidast meir systematisk og målretta i barne- og ungdomsskulen for å vekkje interesse for praktiske fag, og gjennom dette tidleg skape interesse for fagarbeidaryrker. I spørjeundersøkinga sendt ut i etterkant av workshopen, peikar ein informant på at ein bør styrkje dagens ordning med bedriftsbesøk i skulene, og vurdere moderne kommunikasjonsformer, og vurdere i større grad å bruke lærlingar som representantar i rekrutteringsarbeidet. Dei kan kommunisere til eiga aldersgruppe, og vil gjerne betre formidle kva ein bedrift driv på med til denne målgruppa, enn dei som har vore i arbeidslivet lenge.

6.2 ARBEID MED KVALITET I SKULEN

På framtidsverkstaden peikar informantar frå kommunen på at faget Utdanningsval bør riggast slik at det betre rettleier ungdom inn mot dei utdanningsvala som passar for dei, og betre presenterer kva næring og industri som finnes lokalt, kva tilsette i desse bedriftene leverer av produkt og tenester, kva utdanningsbakgrunn dei som arbeider i dei ulike bedriftene har. For å arbeide godt med dette, og auka kvaliteten i arbeidet med faget Utdanningsval, peikar kommunen vidare på at det er behov for faste kontaktpunkt mellom lokalt arbeidsliv, grunnskule og vgs for å utvikle faget i rett retning og gjennom dette betre rekrutteringa.

Vidare peikar dei på at lærarane må hospitere i bedriftene for å halde seg oppdaterte, og dei ansvarlege ute i bedriftene må kunne får innføring i kva som krevjast for å gje opplæring og god støtte frå fagopplæringskontor og opplæringskontoret når dei har lærlingar, slik at elevane får ein mest mogleg glidande overgang mellom skule og arbeidsliv.

Samfunnet peikar på at det er enda viktigare enn før å leggje til rette for entreprenørskap og innovasjon på andre område enn olje og gass, og særskilt innan grøne og fornybare løysingar innan maritim industri, fiskeri og havbruk. Deltakarar frå arbeidslivet på fagarbeidarworkshopen peikar på at ein moderne skule for yrkesfagleg utdanning må vere tett på industrien, og er ein føresetnad for å få til den kvaliteten og kunnskapsoverføringa som må til mellom ulike næringar, for å skape framtidens teknologi og arbeidsplassar.

Gjennom kartlegginga etter fagarbeidarworkshopen kom det òg tilbakemeldingar om at det må gjevast betre opplæring av rådgjevarar på skulen – både i ungdomsskulen og vidaregåande skule. Rådgjevarrolla må styrkjast, og påleggjast å besøke bedrifter og bli kjend med bedrifter i regionen, og kartlegge kva kompetanse dei har behov for.

Både på framtidsverkstaden og fagarbeidarworkshopen kom det fram at delinga av oppfølging av elev/lærling mellom skule og fagopplæringskontor ikkje alltid er like gunstig. Tilbakemeldingar arbeidslivet har til kompetansen ein lærling når han kjem ut i lære, blir ikkje meldt direkte tilbake til skulen, då skulen er ferdig med sin del av opplæringa, og ansvaret flytta over til fagopplæringskontoret. Det blir difor foreslått å opprette eit nettverk der aktørane rundt elev/lærling blir samde om ei samla opplæring, og ein meir heilskapleg oppfølging av elev, bedrift og skule fram til eleven er ferdig utdanna fagarbeidar.

6.3 ARBEID MED LÆREPLAN

Både på framtidsverkstaden og fagarbeidarworkshopen peikar informantane på at bedriftene må knytast mykje tettare på i lokalt arbeid med læreplan. I dag er dette noko skulen gjer meir eller mindre aleine, og det er inga etablerte fora der ein samarbeider med bedrift om dette.

Bedriftene melder om, både i kartlegginga og framtidsverkstaden, at dei ikkje har nokon plass å spele inn behov for ny kompetanse, og det er ingen etablerte styringsmekanismer der ein gjennomgår læreplan med arbeidslivet i dag, og lukar ut kva kompetanse elevane ikkje treng lengre.

På framtidsverkstaden kjem det fram at det er eit behov for ein oversikt over kva læreplanmål ein bedrift kan vere med på å gje ein elev, og ein elev må gjerne få praksis i fleire bedrifter for å få tilstrekkeleg breiddekunnskap innan faget sitt. Ein må lett kunne dokumentere den samla praksisen som elev har fått – både i skule og ute i bedrift – slik at ein enkelt kan sjå at ein elev har fått praksis innan alle læreplansmåla.

Elles nemner ein informant i spørjeundersøkinga etter fagarbeidarworkshopen, at lokale læreplanar må være fleksible, slik at det er rom for å vektlegge emne som er spesielt viktige i nærområdet.

6.4 KNYTNING MELLOM TEORI OG PRAKSIS

Informantar peikar på, både elevar, lærarar og bedrifter, at det må vere meir representasjon av bedrifter og reelle problemstillingar i arbeidet på skulen.

På framtidsverkstaden peika informantane på at ein må starte tidlegare enn i dag å vekkje den praktiske interessa hos elevane, slik at ein får knaggar å henge teorien på. Allereie i barne- og ungdomsskulen må ein få inn meir reelle praktiske oppgåver i fag, og gjerne knytt opp mot bedrifter og reelle problemstillingar. Vidare bør ungdomsskulen ut i bedrifter siste to åra og sjå kva som skjer, og bedrifter bør inviterast inn i skulen for å halde foredrag om bedrifta og ha fokus på kva jobbar som finst i bedriftene. Bruk av gjesteforelesarar, og bruk av reelle problemstillingar inn i gruppearbeid i skulen, der ressursar frå bedrift kan stille som mentorar, vil òg vere ein fordel. Elevar på vgs bør òg i praksis så tidleg som mogleg, og den bør vere reell, slik at elevane kan førebu seg på kva som ventar dei i arbeidslivet. Dette krev at bedriftene set av ressursar som er interesserte i lære frå seg, følgje opp elevar når dei er i praksis, og kanskje også fungere som ein mentor når elev kjem tilbake til skule og skal binde teori og praksis saman.

På fagarbeidarworkshopen foreslo ei av arbeidsgruppene at ein bør leggje opp til meir arbeid i bolkar med teori og praksis i samarbeid med arbeidslivet. Då kan ein til dømes starte med bolke med teori for

grunnleggjande innføring, deretter reise ut i bedrift og ha praksis med fokus på det som var tema for teori, gå tilbake til skulen for avsluttande bolck med teori, og ha fokus på å binde saman teorien og erfaring frå praksis. Det kan òg vere eit alternativ at ressursar frå bedriftene kjem inn i skulen og gjennomfører praktiske øvingar saman med elevane der. Ein slik måte å jobbe på vil gje ei intensiv læring med fokus på å auke forståing av teori opp mot praktisk bruk, og vonleg auke motivasjonen hos elevane, og vere ei løysing for å få til meir integrert praksisopplæring. Utfordringa kan vere fordeling av lærarressursar, og at bedriftene ikkje klarar å ha fokus på tilstrekkeleg breidde i praksisen saman med elev.

Eit anna innspel frå fagarbeidarworkshop-en var å etablere faget «Kommunikasjon og danning», anten som nytt fag eller integrert i eksisterande fag. Målet må vere at fellesfaga blir meir yrkesretta. Ein kan setje det opp som eit eige fag, der ein samlar elevar frå ulike linjer og får inn folk frå arbeidslivet til å halde innlegg om kommunikasjon og danning i jobblivet, og deretter knyte desse til konkrete eksempel i teorien.

Alternativt kan ein integrere det i andre fag i skulen. Ein kan til dømes ha fokus på skriftleg og munnleg kommunikasjon og praktisk bruk av språket som ved skriving av e-postar, rapportar, prosessbeskrivingar i norskfaget, og lære kor viktig det er å vere grundig med språket fordi det som til dømes vert skrive i ein rapport dannar grunnlag for andre sin jobb på som økonomi, prosjekt, teknisk, kontrakt osv. Det same er aktuelt i engelsk, der ein har fokus på skriftleg kommunikasjon i e-post, hørlegheitsfrasar, vanleg kommunikasjon og gjerne utnytte praksisperiodar i bedrifter/båtar der ein snakkar og skriv engelsk, slik at ein får øvd seg i praktiske situasjonar. Fokus på kulturforståing, moderne historie for å forstå bakgrunn for ulike kulturar og samfunn og fokus på respekt for andre samfunn og interaksjon med andre kan til dømes leggjast inn i t.d. samfunnsfag. Faget bør vidare auke forståinga for at oppførsel og språk kan oppfattast ulikt i ulike kulturar; både internkultur i bedrifter og ulike kulturar i samfunnet og andre land. Grunnleggjande økonomi med fokus på å setje opp kalkylar, litt bedriftsøkonomi og kost-nytte prinsippet bør inn i matematikkfaget. Elevane vil få eit meir aktivt forhold til kva det kostar å produsera noko, kva det kostar å utføre ein jobb, noko som mest truleg vil auke kjensla av eigarskap til kunnskapen. Knyter ein dette opp til praksis i bedrift, vil det vidare gje eit eigarskap til det som blir produsert, og bidra til større stoltheit for jobben som skal gjerast, og yrket i seg sjølv.

Til sist kan det nemnast at arbeidsgrupper frå fagarbeidarworkshopen ønskjer at entreprenørskap blir eit obligatorisk fag i skulen, der ein samlar elevar på tvers av linjer, både yrkesfag og studiespesialiserande, rundt oppgåveløysing av konkrete oppgåver i bedrift. Gjennom dette får ein auka forståing for kvarandre sine fag, kan lære av kvarandre, leggje grunnlag for godt samarbeid mellom ulike yrkesretningar seinare i arbeidslivet. Bedriftene kan vera med som mentorar og drive rettleiing. Anten ved «gjesteforelesing» på skulen eller ved at elevane får kome ut i bedriftene på besøk. Eit slikt samarbeid vil i tillegg til fokus på entreprenørskap og innovasjon, vere eit eksempel på kor viktig det er å bruke tid på forstå heile verdikjeda frå idè til produkt, og forstå verknaden av eigen jobb og kva eigen innsats betyr for andre.

6.5 PRAKSISOPPLÆRING I SKULE

Eine arbeidsgruppa på framtidswerkstaden var tydleg på at skulen må ha ein verkstadarena med basisutstyr, der eleven må ha mogelegheit til å lære og feile under kontrollerte og trygge forhold, noko som er vanskeleg å få til i ei bedrift. Grunnleggjande opplæring må skje på skulen før eleven kjem ut i praksis i bedrift, og spesialisering må kome etter dette. Bedrifter, elevar og lærarar peika alle på dette. Arbeidslivet framhever at elevane må tileigne seg kompetanse for å handtere omstillinga som skjer i teknisk utvikling på ein god måte, det vil seie at dei er trygge på seg sjølve og vågar og prøve og feile, og gjennom dette vere i stand til, å lære seg å bruke ny teknologi. Det er langt viktigare enn at dei kan alt om den siste teknologien som finnes.

Både på framtidswerkstaden og fagarbeidarworkshopen kjem det klart fram frå deltakarane at den praksisen som i dag blir gitt på skulen, er uvurderleg som grunnlag for både praksisopphald i bedrift, vidare fordjuping i faga i skulen og som basis for læretida. Bedrifter fryktar at dersom dette grunnleggjande tilbodet blir redusert og lagt ut til bedrifter, vil elevane sitt grunnlag og evner bli smala inn, og dei får ikkje den breiddekompetansen og forståinga som skulen byggjer i dag. Lærarane på si side er redde for at elevane sine føresetnader til eksamen vert redusert, om for mykje praksis vert flytta ut av skulen.

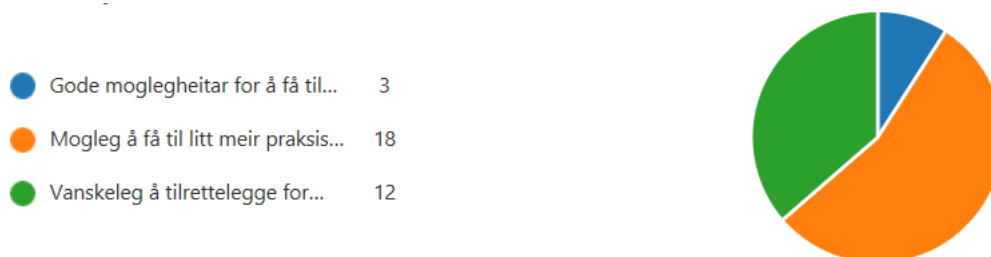
Sjølv om basisopplæring finn stad i skule, peikar informantar i spørjeundersøkinga på at det vil vere ein fordel om basisopplæring finn stad i eit arealeffektivt verkstadbygg tett på andre arenaer i den lokale industrien, slik at ein skapar eit godt miljø tett på kvarandre, der bedrifter og skule dagleg blir minna om kvarandre, og enkelt kan møtast på kvarandre sine arenaer, noko som kan styrkje samarbeidet skule-arbeidsliv. Vidare seier informantar at eit verkstadbygg for skulen tett på industrien vil føre til at ein enkelt

kan samle fleire disiplinær frå ulike verksemdar, enten i skulen sin verkstad eller på ein av bedriftene sine utviklingsarenaer, alt etter kva problemstilling det går i, for å arbeide med konkrete problemstillingar. Fleire frå arbeidslivet peikar på at det ofte vil vere like godt å utføre problemløysing på reelle problemstillingar frå ei bedrift i skulen, saman med ressursar frå bedrifta, enn ute i bedrift, då det er vanskeleg å føresei tilgang på utstyr og ressursar i ein bedrift, men enklare å planlegge for at ressursar i bedrift set av tid til å drive opplæringa utanfor bedrifta.

Gjennom spørjeundersøkinga etter fagarbeidarworkshopen peika informantar på at spesialisering etter grunnleggjande opplæring i skulen delvis kan finne stad i bedrift for å få tilgang på spesialisert verktøy og maskinar. Ein må vere klar over aldersgrenser på bruk av ein del desse verktøya og maskinane, krav om HMS-kurs og dokumentert opplæring, i tillegg til at det ikkje er enkelt og forutsigbart å planleggje praksis i bedrifter der aktivitetsnivå er styrt av svingingane i marknaden. Det vil med andre ord krevje god koordinering, planlegging og gjennomføring av slik praksis i bedrift, og skulen må vere leiande i denne planlegginga.

6.6 PRAKSISOPPLÆRING I BEDRIFT

Etter fagarbeidarworkshopen vart det sendt ut ei spørreundersøking om moglegheita for å ha meir praksis i bedrift enn i dag. 33 informantar svara, og avhengig av kva type bedrift dei er tilsett i, har dei svara litt forskjellig.

Som figuren over viser, er det berre tre informantar som meiner det er gode moglegheiter for å til meir praksisopplæring i bedrift, medan 18 informantar meiner det er mogleg å få til litt meir praksis i bedrift. 70 % av informantane som meiner det er mogeleg å få til litt meir praksis i bedrift arbeider i bedrifter med meir enn 50 tilsette, og halvparten med meir enn 250 tilsette. 12 informantar meiner det er vanskeleg med tilrettelegging for meir praksis i bedrift. 7 av desse arbeider i bedrifter med mindre enn 50 tilsette. 3 er tilsett i bedrifter med mellom 50 og 250 tilsette, og 2 i bedrifter med meir enn 250 tilsette. Med andre ord ser det ut til at større bedrifter kan legge til rette for noko meir praksis i bedrift, medan mindre bedrifter vil ha utfordringar med dette.

I dag har mange bedrifter elevar i praksis gjennom faget yrkesfagleg fordjupning. Både på framtidswerkstaden og fagarbeidarworkshopen peikar informantar frå arbeidsliv og skule på at det er behov for ein betre struktur i gjennomføring av YFF-faget. Bedriftene etterlyser ei meir heilskapleg og samkjørt handsaming av YFF frå skulen si side, slik at det ikkje blir opp til den enkelte lærar å organisere.

Arbeidslivet ønskjer skulen og lærarane tettare på i planlegging, gjennomføring og oppfølging av eleven i praksis, og lærarane ønskjer betre verktøy for å koordinere, planlegge og følgje opp eleven som er ute i praksis hos dei ulike bedriftene, og ei betre oversikt over kor ofte, kor mange og kor lenge dei ulike bedriftene kan ta i mot elevar kvart år.

På framtidswerkstaden peika deltakarar på at det må setjast av tid for at bedrift, skule og elev får snakka saman. I forkant (for å få vite) og i etterkant (kva har me lært og kva må det jobbast meir med). Arbeidsplassane handplukkar dei som har praksiselevlar med seg, og gjev dei tid til dette, og må difor vite kva eleven skal lære for å finne rett ressurs til opplæring. Vidare må det utarbeidast ein plan for kva som er målsetjinga for praksisperioden.

Det er viktig for utplasseringsplassen å vite kva som er målet med utplasseringa, og kva som skal lærast. Eleven må òg ha meir informasjon før utplassering for å vite kva som skal lærast. Det er viktig å ikkje gløyme

det sosiale i ein praksisperiode som samarbeid, omstilling, emosjonelle ferdigheiter, m.m., altså dannelsdelen av samfunnsoppdraget. Det er viktig å motivere elevane for praksis, og eleven må vere kjent med kva som vert forventa. Vidare er det alltid svingingar i bedrifter på kor mykje arbeid dei har, og blir det svært travelt, eller svært roleg, er det ikkje alltid like enkelt å yte god praksisopplæring i bedrifta.

På framtidswerkstaden peikar bedriftene òg på at skulane kontaktar bedrifter og ber om å komme å ha bedriftspresentasjonar, ev. få omvising i bedrift. Bedrifter synes dette er viktig, og prøver å få til dette, men saknar litt tydelege bestillingar i forhold til innhald og mål med presentasjonen, og kanskje betre koordinering mellom skulane, slik at til dømes alle førespurnadane kjem på ein gong.

Vedtaket i pilotprosjektet peikar på at ein ny opplæringsmodell skal leggje til rette for meir integrert praksisopplæring i bedrift, men på fagarbeidarworkshopen kjem det fram at ein må «lære å krype før ein kan gå». I YFF-faget i dag er det tilfeldig og personavhengig i forhold til korleis praksis blir planlagt og gjennomført, og skulen klarar ikkje ha alle elevane ute i praksis i forhold til timetalet som er målet. I tillegg seier informantane frå bedriftene at det er viktig at det «grunnleggjande» er på plass før utplassering. Difor er det ein forventning frå arbeidslivet at ein først får ein betre og ryddigare struktur på praksisopphald i YFF-faget, og klarar å demonstrere at ein når praksismål i bedrift i dette faget, før ein aukar mengda praksis i bedrift i programfag.

Når det gjeld integrert praksisopplæring i bedrift i programfaga, kjem det fleire tilbakemeldingar frå arbeidslivet. I SWOT-analyse vert det løfta mange riskar og truslar rundt det med auka praksisopplæring i bedrift. Dei same funna går igjen på framtidswerkstaden og fagarbeidarworkshop-en.

Ein risiko er at ein ikkje har god nok oversikt over kva som skal lærast under praksisperioden, og at dokumentasjonen ikkje er god nok etterpå. På framtidswerkstaden peikar bedriftene på at det må vere ein koordinatorfunksjon som samordnar dei ressursane som skal ut i praksis til ulike bedrifter, og legg til rette for gode praksisperiodar – både for elev, lærar og bedrift. Forplikande avtalar må på plass før praksisperioden startar. Elevane peikar på at det er viktig at ein ikkje har for lange utplasseringsperiodar. Ein mister elevmiljøet i utplasseringsperiodar, og det sosiale og klassemiljøet er viktig. I verste fall meiner ungdommen at ein kan risikere at elevar sluttar på skulen på grunnlag av manglande læringsmiljø.

Vidare peikar deltakarar på framtidswerkstaden på at skulen må ha ansvaret for vurderingsarbeidet med praksis i bedrift, lærar må vere med ut på arbeidsplassen – nok til å få eit inntrykk av eleven i praksis – då eleven har opplæringsrett og vurderingsrett, og det er skulen som må dokumentere og vurdere, og kan ikkje setje dette ut til andre. Det må òg vere avklaring frå fylket om det vert noko kompensasjon til bedriftene dersom dei tek over noko av praksisopplæringa frå fylket, eller kva som blir gjort for å sikre at tilstrekkeleg med lærarar får følgt opp elevar ute i bedrifter under praksisperiodar. Gjennom både SWOT-analyse og spørjeundersøkinga i etterkant av fagarbeidarworkshopen blir det spelt inn at det må klart framgå i ein ny opplæringsmodell korleis skal ein følgje opp elevar som har spesielle behov for tilrettelegging i bedriftene ved meir praksis i bedrift.

I tillegg peikar deltakarar på fagarbeidarworkshopen på at om ein skule i regionen legg opp til meir integrert praksisopplæring, er det ein risiko for at meir praksis for elevar frå «nye» Bømlø vgs vil redusere moglegheita for andre skular å få praksisopphald i bedrift. Det er difor eit innspel frå bedrifter som tek inn elevar frå fleire skular, at det er viktig at pilotprosjektet kjem opp med ei løysing for meir praksis i bedrift, som gjer minst mogleg belastning på bedriftene si daglege drift. Det er positivt at elevane vekslar mellom ulike bedrifter for å få ein best mogleg bakgrunn i faget, men ein del frå arbeidslivet er redd at dette samstundes kan føra til auka belastning på bedriftene med opplæring frå botnen av med stadig nye folk. Fleire bedrifter peikar på, både på framtidswerkstad, i SWOT-analyse og fagarbeidarworkshopen, at det er ein risiko for at meir praksis i bedrift kan gå ut over arbeidet med lærlingar og talet på lærlingar ein bedrift kan ta inn.

På framtidswerkstaden trekkjer deltakarar frå bedriftene fram at å ta i mot elevar i praksis er viktig for rekruttering. Kjem elevane ut for tidleg, er dei gjerne umodne og gjer eit dårlegare inntrykk enn om dei har fått litt meir tid på skulen først, noko som kan øydeleggje for deira moglegheit for læreplass i bedrifta på eit seinare tidspunkt. Vidare har ikkje deira fagfolk sosialpedagogisk kompetanse til å følgje opp elevar på slike område medan dei er ute i praksis, og denne rolla må skulen ta. Dersom læraren er med ut i bedrift i praksisperioden kan lærar ta dette ansvaret, og fordelene vil då vere at læraren kan nytte høvet med å hospitere i bedrifta medan elevar har integrert praksisopplæring.

Andre riskar som er trekt fram rundt integrert praksisopplæring, er at det er utfordrande for små- og mellomstore bedrifter å auke praksis i bedrift. Vidare er det ikkje alle fag det er like enkelt å legge til rette for

integrrert praksisopplæring i, som til dømes elektrikarar som reiser ut i bilar to og to til kunde for å utføre arbeid, og som ikkje har plass til ein ekstra elev i bilen. Det er heller ikkje sikkert at kundar i ulike bedrifter vil tillate at elevar er med f r dei har ein viss basiskompetanse eller alder. Andre bedrifter kommenterer i spørjeundersøkinga etter fagarbeidarworkshopen at organisering av integrrert praksisopplæring i bedrift må følgje bedriftene si arbeidstid, og ikkje skuletida. Her vert det  g kommentert at integrrert praksisopplæring bør helst skje på Vg2, d  elevane har vore gjennom ei grunnleggjande basisopplæring og blitt litt meir vaksen. Det må  g vere klare krav til kva som skal vere innhaldet i utplasseringsperioden, og både bedrift, elev og skule må vere inneforstått med dette.

Deltakarar på fagarbeidareworkshopen peikar vidare på at integrrert praksisopplæring ikkje berre treng skje i bedrifter, men  g hos høgskular, universitet og kompetansesenter der dei har ulike verktøy og maskinar tilgjengelege, teknologisenter og norske katapultsenter. Dette må pilotprosjektet sj  nærmare på.

6.7 VERKTØY OG MASKINAR I BEDRIFT

I kartlegginga av verktøy og maskinar som finst i eit utval av bedrifter i det lokale arbeidslivet på Bømlo, kommenterte bedriftene at sjølv om dei hadde verktøy og utstyr, er maskinane oftast i bruk på forretningskritiske aktivitetar, og det er lite kapasitet til å drive opplæring av elevar. Det er difor viktig at skulane har oppdatert og variert utstyr til bruk i grunnopplæringa for å gje elevar ei basisopplæring. Elevar som kjem ut i bedrift for å f a integrrert praksisopplæring må ein difor førebu godt, på førehand i forhold til kva praksisopplæring dei vil f a, d  det ikkje er like tilrettelagt ute i bedrift å drive teoriopplæring saman med praktisk opplæring på staden, som det er i skulen. Det må  g må utarbeidast individuelle planar per bedrift for korleis ein skal kunne utnytte deira kapasitet og kompetanse best mogleg i ein utdanningsituasjon.

I kartlegginga melder nokre bedrifter tilbake at dei knapt har kapasitet til eige innovasjonsarbeid på egne maskinar, slik at dei løfta tanken om kanskje verkstaden til den yrkesfaglege utdanninga kunne vore ein arena der SMB-bedrifter kunne f a tilgang til maskinar og utstyr for å drive testing, prototyping og utvikling av nye løysingar for bedriftene i nærmiljøet. Fleire bedrifter har gjerne behov for same utstyr, men kan ikkje forsvare ei investering aleine, og d  kunne ein vurdert eit spleiselag mellom bedrifter og skule, og utplassering av slikt utstyr i verkstaden til «nye» Bømlo VGS. P  fagarbeidarworkshop-en blir dette med motorlab-prosjektet trekt fram, noko arbeidslivet på Bømlo framleis ønskjer å f a til saman med skulen, der elevar kan ha ein fullt operativt hybridmotor på land, og drive oppgåve- og problemløysing på ein moderne motorlab⁵. Vidare blir det trekt fram at ein prøvestasjon for automasjon (for bruk ved førebuing til fagr ven), og anna utstyr arbeidslivet ønskjer å dele med skulen, som til dømes 3D-skrivar og robotarmar, med fordel kan vurderast inn som utstyr i verkstadarealet, og innkjøpet kan vurderast som eit spleiselag mellom skule og arbeidslivet, mot at arbeidslivet f r tilgang til slikt utstyr for prototyping og testing i sitt innovasjonsarbeid.

På fagarbeidarworkshopen kjem det fram at teknologisenteret (UNITECH) som no er under oppføring på Rubbestadneset er teke opp som del av ein norsk katapult for berekraftig maritim industri, og vil vere del av eit nasjonalt katapultsenter⁶ innanfor ulike typar energisystem som batteri, brenselceller og hybride system til havnæringane og relatert industri. Teknologisenteret vil  g ha utstyr som oppdrettsanlegg, renseanlegg for fisk, og container for transport av levande sjømat, sensorar for å måle tilstand i ulike vasskar osv. i og ved teknologisenteret som vil vere tilgjengeleg for utdannings- og utviklingsformål. Her ønskjer ein velkommen inn utdanningsinstitusjonar og arbeidsliv til å bidra og til å lære å bruke ny teknologi, noko som inkluderer elevar og lærarar ved vidaregåande skule. Havbruksn ringa er i framleis vekst på Bømlo, og har sterkt behov for formell kompetanse. Næringa melder tilbake at dei vil garantere for inntil 15 l rlingplassar om ein f r i stand eit undervisningstilbod på «nye» Bømlo VGS.

Vidare kjem det på fagarbeidarworkshopen opp at ein  g må sj  mot andre arenaer (bygg med verktøy og maskinar i, verkstadhallar, kompetansesenter, teknologisenter, andre skular, osv.) i Hordaland/ Sunnhordland, Haugalandet eller andre stadar om det finnes verktøy og maskinar som ein kan dra nytte av når det gjeld å f a til integrrert praksisopplæring i bedrift. Ein annan arena som blir nemnd er YouTube, og det å lage ein YouTube-kanal for oppl ringsfilmar som demonstrer bruk av avansert utstyr i bedrift.

⁵ Her er eksempel på ein motorlab: <https://www.skipsrevyen.no/article/faar-ny-motor-aa-mekke-paa/>

⁶ Det er fleire aktørar som er del av senteret: Utstyr innan el-energiløysingar og automasjon (the Switch, Sagv g), testsenter for havvind (MetCenter, Eigersund), testb tar (Solstad, Knutsen) og fjernliggjande samfunn for testing av sj lvforsyning av gr n energi i avsidesliggjande strok (Utsira/Wärtsilä++)

6.8 STYRING AV PRAKSISOPPLÆRING

På fagarbeidarworkshopen arbeidde ei gruppe bestående av personar frå skule, arbeidsliv, opplæringskontor og fagopplæringskontor med korleis ein kan bruke digitalisering for å betre styring av praksisopplæringa i bedrift. Arbeidsgruppa var samd i at det manglar eit godt styringssystem, inkludert verktøy, for å planlegge, gjennomføre, følge opp og dokumentere praksis i bedrift. Det finnes verktøy i dag som blir brukt av skular og opplæringskontor som til dels kan gje noko styring, men dei heng ikkje saman, og er ikkje brukt til dette i dag. Vidare er ikkje systema særleg brukarvennlege eller intuitive, og elevar, lærlingar og bedrifter må bruke mange ulike grensesnitt. Dei er ikkje designa slik at ein elev vert rettleia gjennom utdanningsløpet på ein heilskapleg, intuitiv og oversiktleg måte, og det er heller ikkje lett for ein bedrift å komme inn og enkelt planleggje å følge opp praksis i bedrift saman med skulen.

Det er ei sterk anbefaling frå arbeidsgruppa om å sjå nærmare på dette med å etablere ein brukarvenleg felles portal som kan fungere som eit styringsverktøy for praksisopplæring i bedrift – uavhengig om det er praksisopphald gjennom YFF eller praksis i programfag, og teste ut ei slik løysing i piloten. Eit slikt styringsverktøy bør innehalde funksjonalitet som til dømes:

- Kople praksis med mål i læreplan
- Vise årshjulet for kvart år
 - o Kor mykje praksis som skal skje i skulen
 - o Kor mykje praksis skal skje i bedrift
- Mogleggjere registrering av ledig kapasitet til opplæring i bedrift
- Mogleggjere registrering av kva opplæring bedrift kan gje etter læreplan
- Mogleggjere registrering av behov for praksisplassar
- Foreslå måte bedrifter/skule kan velgje ut praksisplassar til elevar
- Mogleggjere registrering av behov for HMS-kurs og andre kurs for å gjennomføre praksis i bedrift etter ulike mål i læreplanen
- Registrere, lagre og følge opp samarbeidsavtalar skule - bedrift
- Registrere elev og kva kurs dei har
- Bruke digitalisering til å gjennomføre kurs
- Anna

Maritimt Opplæringskontor har utvikla fleire støttesystem for opplæring av lærlingar og kadettar (WebLærling og WebKadett), og det bør vurderast om dette, eller andre verktøy i marknaden kan utvidast til å bli eit godt styringsverktøy for praksisopplæring i bedrift, eller om skuleeigar bør utvikla eit eige system.

Pilotprosjektgruppa meiner det vil vere ein føresetnad for å få til meir integrert praksisopplæring i bedrift, at ein først får betre styring og kontroll på den praksisen som finn stad gjennom YFF-faget, før ein ev. aukar mengda opplæring ute i bedrift.

6.9 LÆRETID

I både SWOT-analysen, på framtidswerkstaden og i spørjeundersøkinga etter fagarbeidarworkshopen kjem det svært tydelege tilbakemeldingar frå bedriftene om at dei er godt nøgd med dagens løysing på 2+2 (2,5) år, og at denne løysinga må vidareførast. Ein bør jobbe meir med å få på plass læreplassgarantiar som òg gjeld i «dårlege tider», og som er meir bindande enn den i dag, heller enn å endre modellen. Skulen må gje bilete av behov for lærlingplassar på tidleg tidspunkt, og utfordre arbeidslivet på garantiar.

Både på framtidswerkstaden og fagarbeidarworkshopen kjem det fram at bedriftene er uroa for at meir praksis i bedrift vil gå ut over moglegheita til å ta inn fleire lærlingar, eller må redusere talet på elevar som får praksis då kvar elev vil ta opp fleire timar i bedrift. Dei tek òg opp dette at ein i pilotprosjektet bør inkludere eit forslag til korleis elevar som har brukt opp ungdomsretten sin òg kan bli lærlingar.

6.10 SAMARBEID SKULE OG ARBEIDSLIV

Både i kartlegginga, på framtidswerkstaden og fagarbeidarworkshopen vart det understreka at det er behov for eit tettare samarbeid mellom skule og arbeidsliv for å sikre nok og relevant fagarbeidarkompetanse i framtida.

Det blir peika på at det må vere ei betre samordning mellom grunnskule, vidaregåande skule og bedrift for koordinering av skulebesøk, bedriftsbesøk og utplassering. På framtidsverkstaden vert det føreslege at til dømes eit eige utval koordinerer skulebesøk, bedriftsbesøk og utplassering, slik at ikkje alt treff på ein gong. Ein kan òg forsøke å få til at mange elevar får reise ut til bedrifter i periodar der bedrifter har god kapasitet til slikt, og prioritere dei med størst behov for bedriftsbesøk i periodar der arbeidslivet av ulike årsaker har mindre kapasitet til besøk og utplasseringsselevar. Forventningar før bedriftsbesøk og utplasseringsperiodar bør òg avklarast tydeleg i forkant i eit slikt utval.

På fagarbeidarworkshopen peika ei av arbeidsgruppene på at det er behov for betre dimensjonering av studietilbod, og betre handsaming av svingingar i arbeidslivet. Kunnskapsgrunnlaget finst, men ein må arbeide med strukturane. Arbeidsgruppa peika vidare på at ein må tenke langsiktig når det gjeld lære plassar og utvikling av kompetansar, og fylket må ha tettare dialog med næringane før dei legg ned eksisterande tilbod ved vidaregåande skular.

Arbeidsgruppa foreslår vidare at det vert utarbeidd ein samfunnskontrakt mellom fylkeskommunen og arbeidsliv, for å forplikte eit tettare samarbeid i arbeidet med å sikre utdanning av nok, og relevant fagarbeidarkompetanse, utplasseringsplassar, lære plassar osv. Det bør vidare etablerast ein fast møteplass for skule, kommune og arbeidsliv, der følgjande står på agendaen:

- Auka kvalitet i opplæringa
 - o Tilbakemeldingar på kvalitet i opplæringa – både skule og bedrift
 - o Sikre rett nivå av breidde og spissing i utdanninga
- Sikre kunnskapsflyt mellom aktørane
 - o Innhente informasjon om behov for grunnleggjande kompetanse
 - o Skulen informerer om søkjerbiletet
 - o Arbeidslivet informerer om behov til lærlingar
 - o Kalibrere behov og kompetanse
 - o Avklare kven som gjer kva
- Einast om dimensjonering
 - o Lære plassar
 - o Praksis plassar
- Anna

Arbeidsgruppa peikar vidare på, at det er ein føresetnad at det blir etablert ein koordinatorfunksjon i skulen for dette arbeidet. Både ungdomsskule og vidaregåande skule bør vere del av møta, og skuleeigar og elevar bør inviterast inn der det er tenleg.

7. Diskusjon og innspel til modell

Når det skal utarbeidast forslag til ny opplæringsmodell, er det viktig å ta med seg innspela som har kome inn gjennom informasjonsinnsamlinga, og beskrive ein modell som vidarefører det som fungerer godt i skulen i dag, og tek tak i det som må bli betre for at «nye» Bømlø VGS i framtida òg skal levere nok, og relevant, fagarbeidarkompetanse til industrien i regionen.

Å utarbeide og implementere ein ny opplæringsmodell for utdanning av fagarbeidarar er i all hovudsak eit endringsprosjekt, der både skule, arbeidsliv og andre sentrale aktørar må arbeide annleis enn i dag. Skal ein lukkast med dette prosjektet, må alle involverte aktørar vite kva prosjektet går i, involverast i arbeidet framover, og tar eigarskap til dei aktivitetane som skal utførast ved implementering av ny modell.

I dette kapitlet følgjer ein diskusjon av dei viktigaste funna gjennom informasjonsinnsamlinga, før eit overordna forslag til modell blir presentert, samt innspel til vegen vidare for prosjektet.

7.1 DISKUSJON

Ein opplæringsmodell skal sikret at eleven og lærlingen har nok og relevant kompetanse når han eller ho kjem ut i arbeidslivet. Fagarbeidaren skal ha gjennomført skule og læretid og nådd dei læreplanmåla som er sett, og vere ein attraktiv ressurs for arbeidslivet. Det vert peika på som svært viktig at skulen utdannar fagarbeidarar med omstillingskompetanse og evne til å tenkje sjølv, og som evnar å våge å ta i bruk nytt utstyr etter kvart som dei blir introdusert for dette i arbeidslivet.

Teknologiutviklinga går svært raskt, og verktøy og maskinar vil ha høgare utskiftingsgrad i framtida enn korleis det har vore i fortida. Kostnaden ved å halde ein oppdatert skule for yrkesfagleg utdanning er i dag høg, og vil auke i framtida. Skal fylkeskommunen klare å oppretthalde skular for yrkesfagleg utdanninga utover dei regionale sentera, er ein nøydd for å finne løysingar der arbeidsliv og skule og ev. andre arenaer samarbeider i større grad enn i dag med å gje elevane opplæring på verktøy og maskinar som vil vere for kostbare for fylkeskommunen å kjøpe inn til skulen. Samstundes er det viktig at elevane får grunnleggjande basisopplæring i trygge omgjevnader der ein kan prøve og feile, nemleg i skulen.

Det er viktigare enn før å leggje til rette for entreprenørskap og innovasjon på andre område enn olje og gass, og særskilt innan grønne og fornybare løysingar innan maritim industri, fiskeri og havbruk. Fagarbeidaren er sentral i dette grønne skiftet og omstillinga med å auke inntening til Noreg frå andre næringar enn olje og gass. Ein moderne skule for yrkesfagleg utdanning, tett på industrien, meiner arbeidslivet er ein føresetnad for å få til den omstillinga og kunnskapsoverføringa som må til mellom ulike næringar, for å skape framtidas teknologi og arbeidsplassar.

Slik prosjektgruppa les vedtaka som er fatta kring pilotprosjektet, peikar følgjande seg ut som viktige fokusområde når ein skal pilotere ein ny modell frå 2019 – 2023:

1. Betre rekruttering til fagarbeidaryrket
2. Heilskapleg oppfølging av elev frå VG1 fram til fagbrev
3. Betre samarbeid skule og arbeidsliv
 - Legge til rette for betre samhandling og samarbeid mellom skule og arbeidsliv, og gjennom dette ta tak i dei utfordringane som ligg i grensesnittet mellom skule og arbeidsliv i dag
4. Utnytte fleire arenaer for praksisopplæring enn i dag
 - Sikre at dei som blir fagarbeidarar får relevant praksis på oppdatert og moderne verktøy og maskinar der skulen vil ha utfordringar med å halde tritt i teknologiutviklinga
 - Leggje til rette for å utnytte kapasitet på verktøy og maskinar i bedrifter eller andre arenaer der dette er tilgjengeleg
 - Arbeidslivet forventar grunnleggjande basisopplæring i skule
5. Auke involvering av bedrift i praksisopplæringa, både i skule og bedrift
6. Betre styring av praksisopplæring
7. Auke grad av hospitering av lærarar

7.1.1 Betre av rekrutteringsprosessen for fagarbeidaryrket

2018 er fagarbeidaren sitt år. Tal viser at det er behov for at fleire utdannar seg innan fagarbeidaryrket, og innan 2030 viser statistikk at 50 % av alle som går på skule bør ha eit fagbrev. Difor er det særst viktig å arbeide med rekrutteringa, og funn i informasjonsinnsamlinga peiker på at dette må starte så tidleg som mogleg. Prosjektgruppa tilrår difor at kommunen legg til rette for å vekke den praktiske interessa hos barn og unge gjennom barne- og ungdomsskulen. Informantar peikar på at dette kan skje gjennom praktiske oppgåver, gjerne med problemstillingar frå arbeidslivet.

I tillegg må skulen, og andre som driv rekrutteringsarbeid, vere flinkare til å vise kva ein fagarbeidar leverer – sluttproduktet – ut til ungdommar på arenaer der ein treffest. Ein sveisar sveiser ting saman, men i staden for å vise ein sveisar som sveiser ei plate, vis fram det endelege produktet der plata er med i, som til dømes eit topp moderne skip. Då vil ein få eit langt betre bilete av kor sentral og viktig fagarbeidaren er i realisering av sluttleveransa. Slikt bør òg leggjast fram til andre interessantar som er med og påverkar yrkesvala til ungdommen, som foreldre og rådgjevarar.

Til slutt må bedrifter bli flinkare å spisse kommunikasjonen inn mot ungdom som målgruppe når dei skal selje inn fagarbeidaryrket, og gjerne bruke lærlingar og unge tilsette i dette arbeidet – folk som ungdommen identifiserer seg med.

7.1.2 Heilskapleg oppfølging av elev frå VG1 fram til fagbrev

Det kjem fram i informasjonsinnsamlinga at det er uklart kven som har ansvar for eleven i dei ulike fasane frå dei startar på vgs fram til fagbrev. Det bør difor gjerast ei rolleavklaring for kven som gjer kva i arbeidet med å sikre at ein elev som startar på yrkesfagleg utdanning har eit godt fagbrev i handa etter 4 (4,5) år. Kva gjer skulen, kva gjer fagopplæringskontor, kva gjer opplæringskontoret, kva gjer arbeidslivet og så bortetter. Dette bør beskrivast på ein slik måte at det blir intuitivt og enkelt for både elev, skule og bedrift til å finne ut kven ein skal førehalde seg til i dei ulike fasane i utdanningsløpet.

Ein bør òg gjennomgå om ein treng alle rollene som finnes i dag, om nokre kan slåst saman, om nokon bør vere fysisk nærmare kvarandre, eller om ein bør endre på nokre av strukturane. Ressursar frå fagopplæringskontoret og fleire opplæringskontor bør uansett inkluderast langt sterkare i det vidare arbeidet i pilotprosjektet, for å sikre at resultatata blir best mogleg.

7.1.3 Betre samarbeid skule og arbeidsliv

Det kjem svært tydeleg fram gjennom informasjonsinnsamlinga at det må leggjast betre til rette for samarbeid og samhandling mellom skule og arbeidsliv, og at det er ein føresetnad at det blir etablert ein koordinatorfunksjon i skulen til å styre opp dette arbeidet. Stillinga bør inn i pilotprosjektet snarast råd er, og det må forventast høgt pådrag i oppstartsfasen av pilotprosjektperioden. Koordinatoren må jobbe tett med elevar som skal ut i lære, skule og fagopplæringskontor, og ut mot bedriftene. Dette er oppgåver som ligg til leiarnivået i skulen og må etter kvart inngå som ein del av skuleleiar si portefølje og ansvarsområde. Det må òg etablerast ei styringsgruppe frå det lokale arbeidslivet som representerer breidda av bedrifter, både i forhold til bransje og storleik, og denne må ha ein tydeleg leiar som koordinerer og vidareformidlar dei innspela frå gruppa til skulen, og omvendt. Opplæringskontoret bør òg vere del av denne gruppa. Eksisterande relevante fora arbeidslivet har kan nyttast.

Koordinator i skulen må ta ansvar for planlegging og koordinering av praksis i bedrift på eit overordna nivå, koordinering av samarbeidet ungdomsskule, vgs, arbeidsliv, kommune, opplæringskontor og fagopplæringskontor, og det må etablerast ein samfunnskontrakt mellom arbeidsliv og skuleeigar som forpliktar samarbeidet. Vidare må koordinator etablere ein felles møteplass for nemnde interessantar for å diskutere:

- Auka kvalitet i opplæringa
 - o Tilbakemeldingar på kvalitet i opplæringa – både skule og bedrift
 - o Sikre rett nivå av breidde og spissing i utdanninga
- Sikre kunnskapsflyt mellom aktørane
 - o Innhente informasjon om behov for grunnleggjande kompetanse
 - o Skulen informerer om søkjarbiletet
 - o Arbeidslivet informerer om behov til lærlingar

- Kalibrere behov og kompetanse
- Avklare kven som gjer kva
- Dimensjonering
 - Læreplassar
 - Praksisplassar
- Anna

Ein slik møteplass vil gje ein større nærleik mellom desse aktørane enn det som er i dag.

7.1.4 Utnytte fleire arenaer for praksisopplæring enn i dag

Gjennom informasjonsinnsamlinga kjem det fram fleire gode innspel til korleis ein kan leggje til rette for meir praksisopplæring, både i skule, bedrift og digitalt.

Ein moderne skule for yrkesfagleg utdanning, tett på industrien, meiner arbeidslivet er ein føresetnad for å få til den omstillinga og kunnskapsoverføringa som må til mellom ulike næringar, for å skape framtidens teknologi og arbeidsplassar. Det blir trekt fram at det er viktig at skulen sitt verkstadareal er fysisk tett på, då det vil gje nærleik til kompetanse og rollemodellar som lett kan komme og bistå ved praktisk opplæring og oppgåveløysing i skule.

Mange bedrifter gjer tilbakemelding på at dei usikre på kor mykje kapasitet dei har for å gje meir praksisopplæring i bedrift enn kva dei tilbyr i dag, både med tanke på tilgjengeleg utstyr og kompetanse. Enkelte melder også om utfordringar til å drive innovasjonsarbeid i eiga bedrift, då verktøy og maskinar der er i full produksjon. Arbeidslivet har difor løfta tanken om at kanskje skulen sitt areal for praksisopplæring i yrkesfaga EL og TIP kunne vore ein arena der SMB-bedrifter kunne få tilgang til maskinar og utstyr for å drive testing, prototyping og utvikling av nye løysingar. Vidare har fleire SMB-bedrifter gjerne behov for same type verktøy og maskinar, men kan ikkje forsvare ei investering på eiga hand. Då kunne ein vurdert eit spleiselag mellom bedrifter og skule, og utplassert slikt utstyr i verkstaden til «nye» Bømlø VGS. Motorlab-prosjektet som vart stoppa i 2016 er eitt eksempel på noko arbeidslivet på Bømlø framleis ønskjer å få til saman med skulen, der elevar kan ha eit fullt operativt motorrom med ein hybridmotor på land, og drive oppgave- og problemløysing på ein moderne motorlab, og bedrifter kan drive testing, utvikling og andre forsøk. I tillegg blir det trekt fram at ein prøvestasjon for automasjon (for bruk ved førebuing til fagprøven), og anna utstyr arbeidslivet ønskjer å dele med skulen, som til dømes 3D-skrivar og robotarmar, med fordel kan vurderast inn som utstyr i skulen sitt verkstadareal. Innkjøpet kan vurderast som eit spleiselag mellom skule og arbeidsliv, mot at arbeidslivet får tilgang til slikt utstyr for prototyping og testing i sitt innovasjonsarbeid. Pilotprosjektgruppa meiner difor at det bør vurderast å gjere verktøy og maskinar i skulen tilgjengeleg for arbeidslivet i periodar der skulen ikkje bruker dei sjølv.

Teknologisenteret til UNITECH som no er under oppføring på Rubbestadneset, er òg del av ein norsk katapult for berekraftig maritim industri, som er eit nasjonalt katapultsenter innanfor ulike typar energisystem som batteri, brenselceller og hybride system til havnæringane og relatert industri. Teknologisenteret vil òg ha utstyr som oppdrettsanlegg, renseanlegg for fisk, container for transport av levande sjømat, sensorar for å måle tilstand i ulike vasskar osv. ved teknologisenteret, som vil vere tilgjengeleg for utviklings- og utdanningsformål. Her ønskjer ein velkommen inn utdanningsinstitusjonar, forskarar og arbeidsliv til å bidra og til å lære å bruke ny teknologi, noko som inkluderer elevar og lærarar ved vidaregåande skule, og dette er ein arena ein absolutt må dra nytte av i praksisopplæringa ved vidaregåande skule.

Eit katapultsenter vil tiltrekke seg bedrifter frå heile landet, òg utlandet, og opnar opp for å gje praksis til elevar i skulen saman med bedrifter som ein vanlegvis ikkje finn i regionen, men som arbeider og utviklar ny og spanande teknologi. I tillegg vil ein komme tett på innovasjonsarbeid og innovasjonsprosessar.

Pilotprosjektet bør òg vurdere fleire arenaer (bygg med verktøy og maskinar i, verkstadhallar, kompetansesenter, teknologisenter, andre skular, osv.) i Hordaland/Sunnhordland, Haugalandet, andre norske katapultsenter eller andre stadar om det finnes verktøy og maskinar som ein kan dra nytte av når det gjeld å få til integrert praksisopplæring i bedrift. Ein annan arena som blir nemnd er YouTube, og det å lage ein YouTube-kanal for opplæringsfilmar som demonstrer bruk av avansert utstyr i bedrift.

7.1.5 Auke involvering av bedrift i praksisopplæringa, både i skule og bedrift

I informasjonsinnsamlinga som er gjort, kjem det fram at arbeidslivet synes det er utfordrande å leggje til rette for meir praksis i bedrift i VG1 og VG2. Årsakene til dette er fleire, men ein av dei er aldersgrense på 18

år for bruk av verktøy og maskinar, krav om HMS- og dokumentert opplæring før bruk. Sistnemnde er tidkrevjande øvingar om det skal gjennomførast for mange elevar som skal ut i bedrift, og kanskje på ulike tidspunkt. Arbeidslivet er elles klare på at ei grunnleggjande basisopplæring må vere på plass før elevane har praksis i bedrift, både for å ha ein viss kompetanse, men òg slik at elevane kan lære og feile i trygge omgjevnader.

Ein annan grunn er liten kapasitet i arbeidslivet til å gjennomføre meir praksisopplæring, både i form av tilgjengeleg utstyr og fagfolk, spesielt for små- og mellomstore bedrifter. Elles må det nemnast at arbeidslivet er tydelege på at læretida på 2 (2,5) år er noko dei ønskjer å behalde, for dei opplever denne ordninga fungerer godt.

På framtidsverkstaden trakk informantane opp eit anna moment som er viktig å ta med seg inn i framtidas opplæringsmodell, og det er modningsgrada av elevane. Bedrifter opplever at elevar på fleire område ikkje er like modne som før, og det er svært individuelt korleis elevar utviklar seg i alderen 16-20 år. Det er viktig at skulen med sin sosialpedagogiske kompetanse er tungt inne i opplæringa av denne sida av ungdommen, og at ikkje bedriftene aleine får denne oppgåva ved praksisopplæring i bedrift.

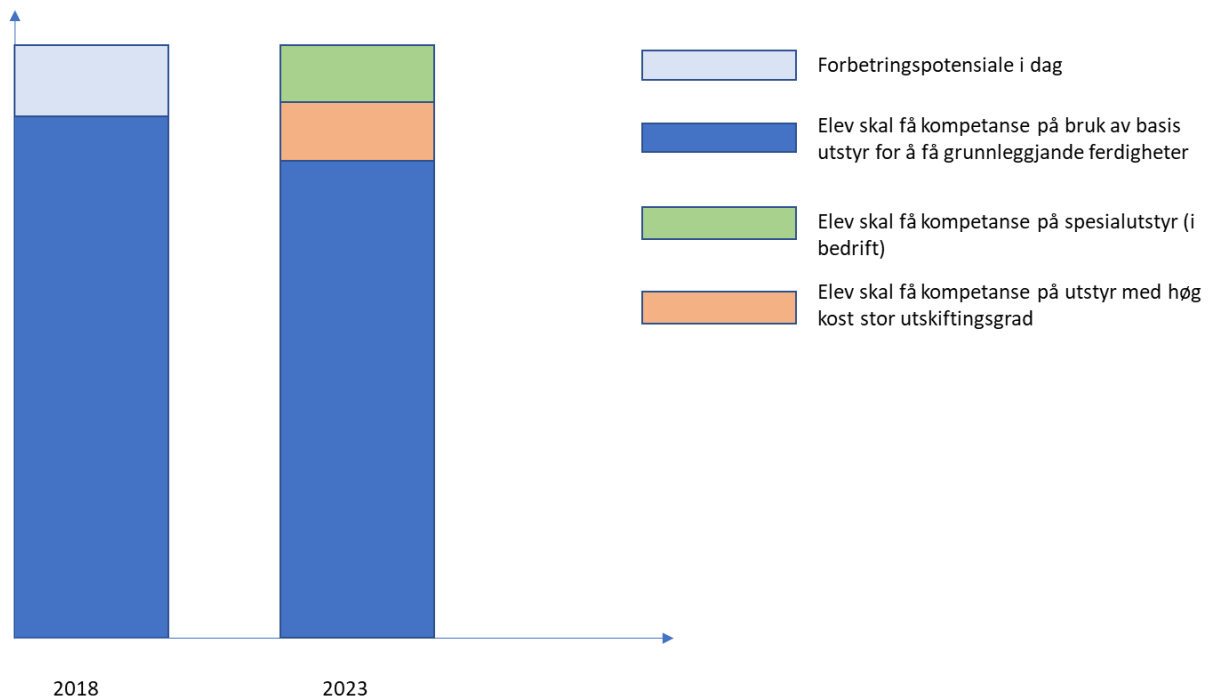
Når det gjeld integrert praksisopplæring i bedrift, har det vore uklart for arbeidslivet kva og kor mykje opplæring det er snakk om, når den skal finne stad, og korleis den skal organiserast. Fleire bedrifter fortel at ved praksisopphald i bedrift i dag, opplever bedriftene å bli overlatne til seg sjølv med eleven når elev er i praksis, at forventningar til praksisperioden ikkje er avklara på førehand (skule – elev – bedrift), bedrifta er ikkje godt nok informert om kva som er forventa, og kontakten med skulen er ikkje god nok verken før, under eller etter praksisopphaldet. Det å vere tydeleg på kven det er som skal få meir praksisopplæring i bedrift, kor mykje, når og kven som skal ha ansvar for å førebu og gjennomføre opplæringa, og om det er noko økonomisk kompensasjon om innsatsen frå bedrifta er høg, er viktige avklaringar før bedrifter i arbeidslivet kan seie ja eller nei til dette. Vidare peikar deltakarar på fagarbeidarworkshopen, at om ein skule i regionen legg opp til meir integrert praksisopplæring, er det ein risiko for at meir praksis for elevar frå «nye» Bømlø VGS vil redusere moglegheita for andre skular å få praksisopphald i bedrift. Ein ny opplæringsmodell må difor presisere kva som meinast med integrert praksisopplæring, og beskrive korleis ein tenkjer å gjere integrert praksisopplæring ute i bedrift, og syte for at ei løysing for meir praksis i bedrift gjev minst mogleg belastning på bedriftene si daglege drift.

Gjennom informasjonsinnsamlinga har det kome innspel om at det kan vere eit alternativ at ressursar frå bedriftene kjem inn i skulen og gjennomfører praktiske øvingar saman med elevane der. Ein slik måte å jobbe på vil gje ei intensiv læring med fokus på å auke forståing av teori opp mot praktisk bruk, og vonleg auke motivasjonen hos elevane. Utfordringa kan vere fordeling av lærarressursar, og at bedriftene ikkje klarar å ha fokus på tilstrekkeleg breidde i praksisen saman med elev.

Det er mange måtar å involvere bedriftene på, men eitt alternativ er at skulen tek ansvar for å trekkje fleire bedrifter inn på ein workshop for å definere ei problemstilling elevar kan jobbe med som eit prosjekt gjennom eit skuleår, som kan involvere fleire bedrifter i ein verdikjede, og som kan gå på tvers av programfaga. Bedriftene stiller med mentorar, og gjer tilgang til det verktøy og maskinar som er naudsynt for å gjennomføre oppgåva, og som skulen gjerne ikkje har tilgang til. I tillegg kan ein legge opp til å bruke verktøy og maskinar på andre arenaer ved behov, og skulen må ta ansvar for å avklare dette med dei det gjeld. Arbeidslivet må syte for at oppgåva som blir utarbeidd ikkje krev meir kapasitet enn bedrifta kan tilby, og skulen må vere inneforstått med at noko av arbeidet kanskje må finne stad utanom skulen sine vanlege tider.

Det er mange synergjar ved ein slik prosjektering av læringa, både at elev og bedrift blir betre kjent, bedrift og skule, lærarar får betre innsikt i bedriftene og meir kunnskap om korleis dei arbeider, og elevane blir meir vane med å arbeide i grupper, stille spørsmål og finne fram til gode løysingar. Her kan ein òg på sikt vurdere involvering av meir tverrfaglege team ved å trekkje inn elevar ved andre linjer inn i oppgåveløysinga, som sal, kontorlag, studiespesialisering osv., slik at ein kan drive problemløysinga som endå meir realistiske prosjekt, og endå fleire elevar kjem tettare på arbeidslivet.

Pilotprosjektgruppa meiner at ein bør bruke meir tid utover hausten 2018 til å bli tydelegare på kva integrert praksisopplæring er, kva ein ser føre seg at elevane skal lære i bedrift, kor mykje meir belastning ein forventar å leggje utover bedriftene, og korleis dette er organisert. Figuren under gjer eit bilete på korleis fordelinga vil vere på praksisopplæring i skule og bedrift:

Som figuren viser, får elev i dag kompetanse på bruk av basisutstyr for å få grunnleggjande faglege ferdigheitar i skulen. Slik vil det òg vere etter at pilotprosjektet er implementert i 2023, men då vil ein òg ha forsøkt å tette det forbetringsgapet som finnes i skulen i dag. Her tenkjer ein i hovudsak på at elevar skal få kompetanse på arealkrevjande utstyr og maskinar og verktøy med høg utskiftingsgrad, der skulen ikkje vil klare å halde tritt, og kompetanse på spesialmaskinar og verktøy som finst i bedrifter, som til dømes eigenutvikla maskinar, eller store maskineringscenter. Dette vil gje elevane enda betre innsikt i arbeidslivet, og breiare praktisk kompetanse når dei skal ut i lære og jobb.

7.1.6 Betre styring av praksisopplæring

I YFF-faget vert det gjennomført praksisperiodar i bedrift. Tilbakemeldingar frå arbeidslivet er at det i dag er det tilfeldig og personavhengig i forhold til korleis praksis blir planlagt og gjennomført, og skulen klarar ikkje ha alle elevane ute i praksis i forhold til timetalet som er målet. Skal ein få til meir integrert praksisopplæring i bedrift i programfaga, er det ein klar forventning frå arbeidslivet at ein først får ein betre og ryddigare struktur på praksisopphald i YFF-faget, og klarar å demonstrere at ein når praksismål i bedrift i dette faget, før ein aukar mengda praksis i bedrift i programfag. Ein bør difor få på plass eit godt og brukarvennleg styringsverktøy for å følgje opp praksisopplæring i bedrift, som kan brukast for både YFF-faget og praksis i programfag. Her må praksis vere knytt opp mot læreplanmål, bedrifter må kunne dokumentere praksis som er gjennomført, og ikkje minst må bedrifter kunne melde inn kapasitet for praksisopplæring i bedrift, og når, og lærarar må kunne planlegge gjennomføring av praksisen.

Skulen bør utnytte digitalisering for å betre få styring av praksisopplæring i bedrift, anten det er snakk om YFF eller praksis i programfag, og for å få betre kontroll over kva verktøy og maskinar som finnes i nærleiken, både i skule og i arbeidslivet, der ein kan drive praksisopplæring.

Pilotprosjektgruppa tilrår difor å etablere styringsverktøy for å støtte opp under praksisopplæring i bedrift, som til dømes kan:

- Kople praksis med mål i læreplan
- Både YFF og programfag
- Vise årshjulet for kvart år
- Kor mykje praksis som skal skje i skulen
- Kor mykje praksis skal skje i bedrift
- Vise oversikt over kva utstyr/maskinar bedrifter har
- Mogleggjere registrering av ledig kapasitet til opplæring i bedrift
- Mogleggjere registrering av kva opplæring bedrift kan gje etter læreplan
- Mogleggjere registrering av behov for praksisplassar

- Foreslå måte bedrifter/skule kan velje ut praksisplassar til elevar
- Mogleggjere registrering av behov for HMS-kurs og andre kurs for å gjennomføre praksis i bedrift etter læreplan
- Handtere samarbeidsavtalar skule - bedrift
- Registrere elev og kva kurs dei har
- Bruke digitalisering til å gjennomføre kurs
- Anna

7.1.7 Auke grad av hospitering av lærarar

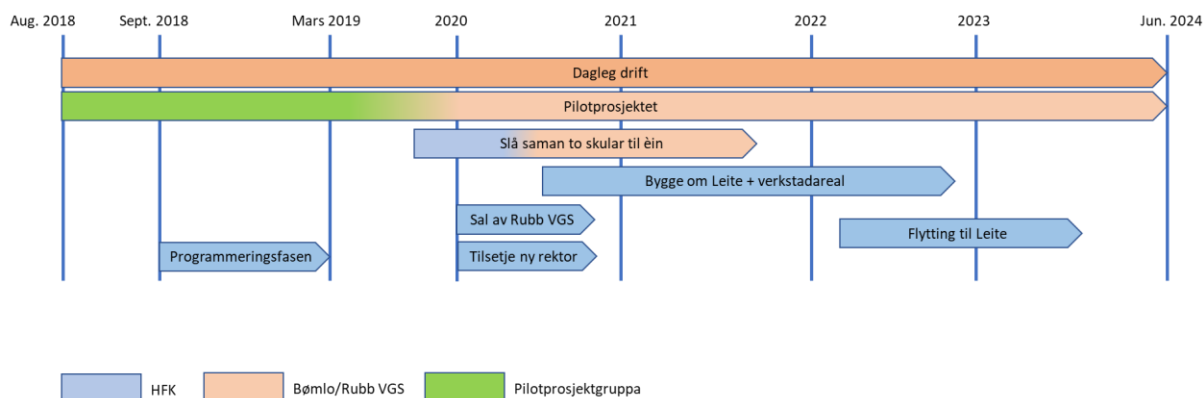
Pilotprosjektgruppa meiner at får ein til ein god modell for integrert praksisopplæring i bedrift, der lærar og elevar kjem tettare på bedrift gjennom praktisk oppgåveløysing, vil dette gje lærar eit godt bilete av kva bedrifter driv med gjennom undervisningssituasjonen, og i mykje større grad enn i dag.

Utover dette tilrår pilotprosjektet at lærarar og tilsette i bedrift hospiterer hos kvarandre i høve til ordninga som finsti dag. Hospitering bør elles inngå som ein naturleg del av skulen sitt arbeid med kompetanseutvikling.

7.2 RISIKOAR I PILOTPROSJEKTET

Å utarbeide og implementere ein ny opplæringsmodell for utdanning av fagarbeidarar er i all hovudsak eit endringsprosjekt, der både skule, arbeidsliv og andre sentrale aktørar må arbeide annleis enn i dag. Skal ein lukkast med dette prosjektet, må alle involverte aktørar vite kva prosjektet går i, involverast i arbeidet framover, og tar eigarskap til dei aktivitetane som skal utførast ved implementering av ny modell.

Det er mange risikoar i pilotprosjektet, men den største er at det er svært mange aktivitetar som går føre seg i parallell. Som figuren under viser, skal ein i tillegg til å arbeide med innhaldet i sjølve piloten, som å styrkje samarbeid skule – arbeidsliv, læreplanarbeid, og utvikling av styringsverktøy for oppfølging av praksis i bedrift, slå to skular saman til éin, det skal gjennomførast ein design- og planleggingsfase for nytt verkstadareal ved «nye» Bømlo VGS på Leite, nytt verkstadareal skal byggjast, Rubbestadneset VGS skal flytte, og samstundes skal det oppretthaldast god kvalitet i gjennomføringa av normal skuledrift.

Pilotprosjektet flaggar difor ein høg risiko for å gjennomføre alle desse endringsprosjekta i parallell, slik det i utgangspunktet er lagt opp til, og ber fylkesadministrasjonen vurdere å strekke delar av oppgåvene lengre ut i tid.

7.3 INNSPEL TIL OPPLÆRINGSMODELL

Basert på dei funna som er gjort i pilotprosjektet til no, tilrår prosjektgruppa å arbeide vidare med ei forbetring av dagens opplæringsmodell, der ein fokuserer spesielt på:

- Betring av rekrutteringsprosessen for fagarbeidaryrket
- Heilskapleg oppfølging av elev frå VG1 fram til fagbrev

- Betre samarbeid skule og arbeidsliv
- Utnytte fleire arenaer for praksisopplæring enn i dag
- Auke involvering av bedrift i praksisopplæringa, både i skule og bedrift
- Betre styring av praksisopplæring
- Auke grad av hospitering av lærarar

7.4 VURDERING AV MODELLEN

7.4.1 Strategi for opplæring i fylket

Modellen som er skissert opp, er i tråd med strategi for vidaregåande opplæring i fylkeskommunen.

<p>OVERORDNA MÅL 1</p> <p>Opplæring skal setje regional kompetanseutvikling på dagsorden og ruste innbyggjarane i Hordaland til å møte framtidige kompetansebehov</p> <p>Strategiar</p> <p>1.1 Styrkje kunnskapsgrunnlaget for rette tilbod med rett dimensjonering</p> <p>1.2 Styrkje samhandlinga med kommunane og med regionalt arbeids- og næringsliv</p>	<p>OVERORDNA MÅL 2</p> <p>Opplæring skal utvikle og sikre utdanningstilbod som er kjenneteikna av heilskap, kvalitet og tenleg organisering og som svarar på behova i arbeids- og næringsliv</p> <p>Strategiar</p> <p>2.1 Bygge ein framtidsretta skule- og tilbodsstruktur med rom for profilerte tilbod og med kapasitet for omstilling</p>	<p>OVERORDNA MÅL 3</p> <p>Opplæring skal medverke til at elevane og lærlingane utviklar kunnskap, dugleik og haldningar som gjer at dei kan meistre liva sine og delta i arbeid og fellesskap i samfunnet</p> <p>Strategiar</p> <p>3.1 Sikre god gjennomføring og fagleg kvalitet gjennom tydeleg resultatfokus og systematisk kvalitetsvurdering og kvalitetsutvikling på alle nivå</p>
---	---	--

Modellen vil setje regional kompetanseutvikling på dagsorden gjennom målretta arbeid med rekruttering og betre samarbeid mellom skule og arbeidsliv. Gjennom dette samarbeidet vil det styrkje kunnskapsgrunnlaget for rette tilbod med rett dimensjonering, og ved involvering av både kommune og arbeidsliv i dette arbeidet, vil samhandling mellom yrkesfagleg utdanning, kommune og arbeids- og næringsliv bli styrka.

Vidare vil modellen legge til rette for å utvikle og sikre utdanningstilbod som er kjenneteikna av heilskap, kvalitet og tenleg organisering som varar på behova i arbeids- og arbeidsliv. Ved å auke involvering av bedrift i praksisopplæringa, både i skule og ute i bedrift, og betre styring av praksisopplæring i bedrift, vil ein bygge ein framtidsretta skule- og tilbodsstruktur med rom for profilerte tilbod og med kapasitet til omstilling.

Til slutt vil modellen medverke til at elevane og lærlingane utviklar kunnskap, dugleik og haldningar som gjer at dei kan meistre liva sine og delta i arbeid og fellesskap i samfunnet. Modellen legg ikkje opp til at andre enn skulen skal ha ansvar for eleven, danninga og sosialkunnskapen. Berre tettare samarbeid for å sikre at elevane vert utdanna med relevant kompetanse, og har eit utdanningstilbod i nærleiken som sikrar dei jobbar når læretida er omme. Ved å auke fokus på ei heilskapleg oppfølging av elev gjennom skule og læretid, betre samhandlinga mellom skule og arbeidsliv, og gjere det enklare for arbeidslivet å gje direkte tilbakemeldingar til kva kompetanse og kunnskap elevane treng å styrkjast i, vil modellen bidra til å sikre god gjennomføring og fagleg kvalitet gjennom tydeleg resultatfokus og systematisk kvalitetsvurdering og kvalitetsutvikling på alle nivå.

7.5 MODELLEN SIN OVERFØRINGSVERDI

I vedtaket frå fylkestinget er det peika på at modellen skal ha overføringsverdi til andre utdanningsprogram. Modellen som er skissert opp her, vil vere overførbar til alle yrkesfaglege utdanningar, inkludert EL og TIP, då det i størst grad handlar om å betre struktur og styring rundt praksisopplæring i bedrift, og betre utnytting av læringsarenaer i nærleiken.

I modellarbeidet har prosjektet og hatt ein tanke om korleis ein kan knyte tettare band mellom studiespesialiserande og yrkesfag, og ikkje minst korleis opplæringsmodellen for yrkesfaga kan mogleggjere meir praksis i utdanningsløpet til dei som går studiespesialiserande gjennom tverrfagleg prosjektarbeid.

Styringsverktøyet som er foreslått utvikla kan òg brukast av alle utdanningsprogram i samband med planlegging, gjennomføring og oppfølging av praksisperiodar i bedrift, og det kan òg gjenbrukas på eit nasjonalt nivå. Eit slikt styringsverktøy vil gje verdifull informasjon, då informasjonen som vert samla inn kan

brukt til å analysere kva bedrifter som tilbyr praksis, kor store dei er, kva kompetanse elevar får praksis i, trendar rundt aktivitet og kompetanse som kan brukast inn i arbeid med dimensjonering osv.

8. Vegene vidare

Under følgjer ei liste over aktivitetar pilotprosjektet må arbeide vidare med fram mot hausten 2019. Dei som har ansvar for aktivitetane, må og inkludere naudsynte ressursar og interessentar for å sikre eit godt resultat:

Hovudområde	Ansvarleg	Aktivitet	Sentrale aktørar/ interessentar
Betring av rekrutteringsprosessen for fagarbeidaryrket	Pilotprosjektgruppa		Kommune, næringsliv, høgskule
Heilskapleg oppfølging av elev frå VG1 fram til fagbrev	Pilotprosjektgruppa	Gå opp og beskrive roller i utdanningløpet frå elev til fagbrev	Fagopplæringskontoret, opplæringskontoret,
Betre samarbeid skule og næringsliv	Styringsgruppa	Utpeike koordinator	Skuleleing
Betre samarbeid skule og næringsliv	Pilotprosjektgruppa	Foreslå struktur for samarbeid med lokale bedrifter opp mot læreplanarbeid	Skule, næringsliv, koordinator
Betre samarbeid skule og næringsliv	Pilotprosjektgruppa	Etablere felles møteplass der ein diskuterer tema som kvalitet i opplæring, kunnskapsflyt mellom aktørar, dimensjonering og studietilbod ++	Skule, næringsliv, koordinator, opplæringskontor, kommune/ungdomsskule, rådgjevarar, fagopplæringskontor
Utnytte fleire arenaer for praksisopplæring enn i dag	Pilotprosjektgruppe	Analyse av bedriftene der elevar frå Rubb VGS har praksis og går i lære – er det små eller store? Vil dei kunne legge til rette for særleg meir praksis enn i dag?	Pilotprosjektgruppe, skule, fagopplæringskontor, næringsliv
Utnytte fleire arenaer for praksisopplæring enn i dag	Pilotprosjektgruppe	Analysere kor elevar går i lære og får arbeid etter utdanning ved ulike skular, og finne ut kor det vil vere tenleg å samarbeide mellom skular for å gje eit fullverdig tilbod i regionen (organisering i forhold til øvrig tilbod i regionen)	Pilotprosjektgruppe, skule, fagopplæringskontor, næringsliv
Utnytte fleire arenaer for praksisopplæring enn i dag	Pilotprosjektgruppe	Finne ut kva areaner som er tilgjengelege for opplæring, inkludert bedrifter	Pilotprosjektgruppe, skule, fagopplæringskontor, næringsliv
Utnytte fleire arenaer for praksisopplæring enn i dag	Pilotprosjektgruppe	Utarbeide oversikt over verkøy og maskinar som næringslivet er interessert å få tilgong til i skulen (leige tid), eller vil vere med å spleise på mot å dele på bruk osv.	Pilotprosjektgruppe, skule, fagopplæringskontor, næringsliv
Utnytte fleire arenaer for praksisopplæring enn i dag	Pilotprosjektgruppe	Utarbeide forslag til kva verkstad for yrkesfagleg opplæring på "nye" Bømlø VGS bør romme	Pilotprosjektgruppe, skule, fagopplæringskontor, næringsliv
Auke involvering av bedrift i praksisopplæringa, både i skule og bedrift	Pilotprosjektgruppe	Lage klar definisjon av kva integrert praksisopplæring er	Pilotprosjektgruppe
Auke involvering av bedrift i praksisopplæringa, både i skule og bedrift	Pilotprosjektgruppe	Utarbeide ei realistisk målsetning for kor mykje meir praksis som kan gjennomførast i bedrift ved utgangen av pilotperioden – og plan for gjennomføring	Pilotprosjektgruppe
Betre styring av praksisopplæring	Pilotprosjektgruppe	Utarbeide kravspesifikasjon for styringssystem for samarbeid elev – skule – næringsliv	Pilotprosjektgruppe, skule, fagopplæringskontor, næringsliv, elev
Betre styring av praksisopplæring	Pilotprosjektgruppe	Legge til rette for avtaleinngåing mellom skule og bedrift	Pilotprosjektgruppe, skule, fagopplæringskontor, næringsliv
Auke grad av hospitering av lærarar	Pilotprosjektgruppe	Vurdere om det er tiltak ein kan gjere i pilotprosjektperioden som kan bidra til å auke gjensidig hospitering skule - bedrift	Pilotprosjektgruppa, skule, bedrift
Andre oppgåver	Pilotprosjektgruppe	Vurdere ny modell opp mot evalueringskriteriane	Pilotprosjektgruppe
Andre oppgåver	Styringsgruppa	Vurdere om det er tenleg å knyte forskning eller ekstern finansiering til pilotprosjektet	Styringsgruppa, pilotprosjektgruppa
Andre oppgåver	Pilotprosjektgruppe	Finne ut korleis ein ny modell vil passe inn i arbeidet til oppfølgingstenesta og fagopplæringskontoret, og ev. påverke måten dei arbeider på	Pilotprosjektgruppa, fagopplæringskontoret, oppfølgingskontor, OT
Andre oppgåver	Pilotprosjektgruppa	Finne ut korleis handsame overføring frå VG1 studiespesialiserande til VG2 fagarbeidarutdanning kan passe inn i arbeidet i piloten https://www.tv2.no/a/9999310/	Pilotprosjektgruppa, fagopplæringskontoret
Prosjektgjennomføring - pilotprosjektet	Pilotprosjektgruppa	Detaljere plan for piloteringa (berre overordna som finnes til no)	Pilotprosjektgruppa
Prosjektgjennomføring - pilotprosjektet	Pilotprosjektgruppa	Benchmarke KPI-ar som prosjektet skal målast på gjennom piloten	Pilotprosjektgruppa
Prosjektgjennomføring - pilotprosjektet	Pilotprosjektgruppa	Utarbeide rutinar for måling av KPI-ar gjennom piloten	Pilotprosjektgruppa

Vedlegg A. Prosjektplan, pilotprosjektet

 HORDALAND FYLKESKOMMUNE	Prosjektplan Bømlomodellen – eit pilotprosjekt			
	Dokumenttype: Prosjektmal	Godkjend av: (oppdragsgjevar)	Gjeld frå:	Tal sider: 11
Utarbeidd av: Prosjektgruppa	Godkjend dato:	Revidert dato:	Arkivsak:	

Versjon av prosjektplan: 0.3

Bømlomodellen – eit pilotprosjekt

Dato: 25. april 2018

Innhald

1 Bakgrunn	2
2 Formål med prosjektet (effekt mål)	2
3 Skildring av kva prosjektet skal levere (prosjekt mål)	4
4 Føresetnader og avgrensing	6
5 Interessentanalyse	6
6 Risikovurdering	7
7 Aktivitetsplan	7
8 Tidsplan	9
9 Plan for kommunikasjon og rapportering	10
10 Ressursberekning	10
11 Organisasjon	10
12 Korleis prosjektet heng saman med andre oppgåve eller prosjekt	11
13 Overlevering og oppfølging av prosjekt etter prosjektslutt	11

 HORDALAND FYLKESKOMMUNE	Prosjektplan			
	Bømlomodellen – eit pilotprosjekt			
Dokumenttype: Prosjektmal	Godkjend av: (oppdragsgjevar)	Gjeld frå:	Tal sider: 11	
Utarbeidd av: Prosjektgruppa	Godkjend dato:	Revidert dato:	Arkivsak:	

1 Bakgrunn

Fylkestinget fatta følgjande vedtak (FT okt. 2016, sak 72/16):

Rubbestadnes og Bømlo vgs vert slått saman til ein skule og skal heita Bømlo vgs, den nye skulen vert lokalisert på Bremnes.

Det vert utgreidd eit pilotprosjekt ved skolen som skal styrkja samarbeidet mellom næringsliv og skule slik at m.a opplæring som krev kostbare investeringar i verkstadar og bygg innan yrkesfag (TIP), kan gjennomførast ute i bedrift. Kommune og næringsliv vert invitert med i denne prosessen.

Dimensjonering og studietilbod ved den nye skulen skal sikra eit fullverdig tilbod i høve til det ein har i dag og sjåast i samanheng med det øvrige tilbodet i regionen. Det skal vera tilbod innan yrkesfaga TIP og EL på skolen. På sikt skal ein vurdere nytt utdanningstilbod innan havbruk.

I tillegg var det under budsjetthandsaminga i fylkestinget (FT des. 2016, sak 91/16) fatta slikt vedtak:

Arbeidet med pilotprosjektet på Bømlo skal starta opp like over nyttår. Målet er ei vidaregåande opplæring basert på tett samarbeid mellom skule og arbeidsliv. Det skal utarbeidast eit mandat som er tydeleg på eit utviklingsdyktig studietilbod.

Rammer for mandatet bør m.a. ta omsyn til at arbeidslivets behov og moglegheiter for bistand til opplæring vil variere. Det skal etablerast ei prosjektgruppe i tett samarbeid med, og med representantar for, skule, kommune og næringsliv. Dette arbeidet skal vera starta opp innan januar 2017, og forslag til innhald i, og gjennomføring av prosjektet skal vera klart innan utgangen av juni. Kostnadane knytt til pilotprosjektet vert dekkja over opplæringsavdelinga sitt budsjett

3. oktober 2017 vedtok fylkestinget oppdragsspesifikasjon for pilotprosjektet (sak 79-17). Denne oppdragsspesifikasjonen ligg til grunn for utarbeiding av prosjektplan.

2 Formål med prosjektet (effektmål)

1. «Nye» Bømlo vgs skal i samarbeid med lokalt næringsliv utdanne kompetente fagarbeidarar.
2. Modellen skal sikre høg kvalitet i opplæringa og bidra til lågt fråfall og høgt læringsutbytte.
3. Modellen skal ha overføringsverdi til andre utdanningsprogram både lokalt og nasjonalt.
4. Det skal utarbeidast evalueringskriterium i utviklingsfasen som skal leggest til grunn i vurderingane av modellen.

Modellen skal mellom anna vurderast med tanke på :

- At den følgjer alle krav som vert stilt i lov, forskrift og læreplan samt dei krav som vert stilt i lovverk til dei involverte samarbeidsbedriftene.

 JORDALAND FYLKESKOMMUNE	Prosjektplan Bømlomodellen – eit pilotprosjekt			
	Dokumenttype: Prosjektmal	Godkjend av: (oppdragsjever)	Gjeld frå:	Tal sider: 11
Utarbeidd av: Prosjektgruppa	Godkjend dato:	Revidert dato:	Arkivsak:	

- At den sikrar at samarbeidsbedrifter følgjer alle lovkrav som vert stilt ei opplæringsbedrift.
- At den er arealeffektiv – gjev god utnytting av verkstadareal og ressursar i skule og næringsliv.

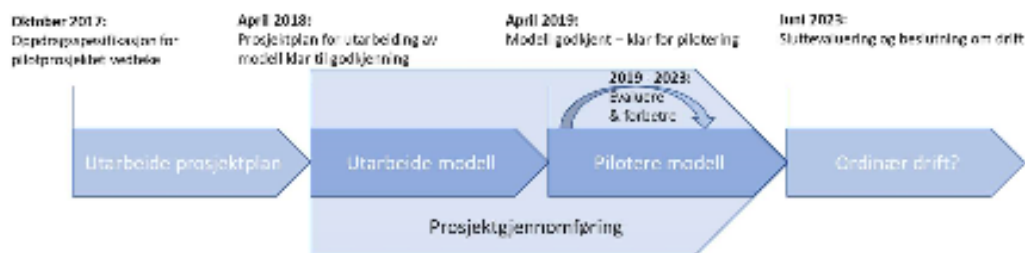
Tabellen under viser effektmåla i prosjektet og relevante indikatorar for måla. Målingar skal føregå årleg i perioden 2019 – 2022.

Mål	Indikator
«Nye» Bømlø vgs skal i samarbeid med lokalt næringsliv utdanne kompetente fagarbeidarar.	Samarbeidsavtalar på plass for elevutplassering i bedrift Hospitering av lærarar/tilsette i bedriftene
Modellen skal sikre høg kvalitet i opplæringa og bidra til lågt fråfall og høgt læringsutbytte.	Tal og prosentdel elevar med fullført og bestått skuleår målt opp mot resultat V18 Tal og prosentdel elevar med ordinær progresjon mellom trinn Tal og prosentdel elevar med overgang til lære Karakterutvikling målt i utvikling frå skuleåret før Tal og prosentdel elevar som avbryt opplæringa i skule og bedrift
Modellen skal ha overføringsverdi til andre utdanningsprogram både lokalt og nasjonalt.	Modell med naudsynte samarbeidsavtalar som kan implementerast på andre utdanningsprogram er på plass
Det skal utarbeidast evalueringskriterium i utviklingsfasen som skal leggjast til grunn i vurderinga av modellen.	Evalueringskriterium er utarbeida og godkjent av styringsgruppa

 HORDALAND FYLKESKOMMUNE	Prosjektplan		
	Bømlomodellen – eit pilotprosjekt		
Dokumenttype: Prosjektmal	Godkjend av: (oppdragsgevar)	Gjeld frå:	Tal sider: 11
Utarbeidd av: Prosjektgruppa	Godkjend dato:	Revidert dato:	Arkivsak:

3 Skildring av kva prosjektet skal levere (prosjektmål)

Eit prosjekt går gjennom fleire fasar. Denne prosjektplanen beskriv prosjektgjennomføringa, som tek føre seg å utarbeide ein opplæringsmodell, samt pilotere denne.

Figur 1 - Oversikt over prosjektfasar.

	Hovudleveranse	Skal godkjennast av
HL	Det er utarbeidd og pilotert ein opplæringsmodell basert på tett samarbeid mellom skule og næringsliv	Styringsgruppa

	Delleveransar	Skal godkjennast av
L1	Det er gjort ei kartlegging av fordeler og ulemper med eksisterande gjennomføringsmodell på Rubbestadnes vidaregåande skule	Styringsgruppa
L2	Det er gjort ein analyse av korleis framtidens yrkesfaglege skule på Bømlo kan sjå ut, der det er mogleg å enkelt tilpasse denne til fleire studieprogram, inkludert studieførebuande	Styringsgruppa
L3	Det er utarbeidd modell for yrkesfagleg opplæring med integrert praksisopplæring i bedrift, inkludert ressursberekning av denne	Styringsgruppa
L4	Det er skildra korleis samarbeid mellom skule og bedrift skal systematiserast, og det er formalisert avtalar med lokale verksemder for gjennomføring av integrert praksisopplæring i bedrift	Styringsgruppa
L5	Detaljere ut plan for pilotering av modellen, inkludert plan for kontinuerleg evaluering og forbetring under piloteringa	Styringsgruppa
L6	Skule og næringsliv er godt informert og sett i stand til å delta i pilotprosjektet	Styringsgruppa
L7	KPI-ar for prosjektet er sett, og rutiner for kontinuerleg måling og forbetring er etablert	Styringsgruppa
L8	Pilotprosjektet blir gjennomført og kontinuerleg målt og forbetra	Styringsgruppa
L9	Pilotprosjektet er avslutta, sluttevaluering gjort, og avgjersle for vegen vidare er tatt	Styringsgruppa, politisk nivå

Som tabellen over viser, vil prosjektet innehalde fleire delleveransar. Det vil bli gjort ei kartlegging av fordelar og ulemper med eksisterande gjennomføringsmodell, og det vil bli gjort ein analyse av korleis framtida si yrkesfaglege utdanning på Bømlo kan sjå ut, der denne kan tilpassast fleire studieprogram, inkludert studieførebuande. I analysen vil ein òg ha fokus på å få svar på kva som kjennetiknar ein dyktig fagarbeidar, og kva kompetanse ønskjer ein å ruste elevane med. Etter desse to første aktivitetane vil det bli gjennomført studietur eller orienteringa frå andre skular som har implementert ulike opplæringsmodellar, der dette kan vere hensiktsmessig.

 HORDALAND FYLKESKOMMUNE	Prosjektplan			
	Bømlomodellen – eit pilotprosjekt			
Dokumenttype: Prosjektmal	Godkjend av: (oppdragsgjevar)	Gjeld frå:	Tal sider: 11	
Utarbeidd av: Prosjektgruppa	Godkjend dato:	Revidert dato:	Arkivsak:	

Prosjektgruppa skal vidare utarbeide alternative opplæringsmodellar basert på vedteke oppdragsspesifikasjon og -plan, og dei funna gjort i kartlegging (L1) og analysen (L2). Alternative modellar skal strukturast på ein slik måte at opplæringa er adekvat etter næringslivet sitt behov, og sjåast i samheng med elevane sine behov. Ulike alternative modellar kan inkludere vekslingsmodellar der elevane oppnår både studie- og yrkeskompetanse, og modellen skal vere mogleg å overføre til nasjonalt nivå. Det skal også sjåast på moglegheit for meir hospitering av lærarar ute i bedrift i den nye modellen. Styringsgruppa vil vedta kva modell som skal testast ut og evaluerast i pilotprosjektet, og også vurdere om det er tenleg å knyte forskning og ekstern finansiering til pilotprosjektet.

Dersom ein endar opp med ein alternativ opplæringsmodell som gjer avvik frå den nasjonale fag- og timestrukturen, vil dette komme på bordet tidsnok til at dette kan formaliserast gjennom lokal forskrift. Pedagogiske og/eller organisatoriske forsøk utover dette krev godkjenning frå Utdanningsdirektoratet, jf. opplæringslova §1-4.

Ein føresetnad for at prosjektet skal lukkast og ein opplæringsmodell skal vere mogleg å gjennomføre, er å inngå forpliktande avtaler med aktuelle lokale verksemdar, som sikrar elevane integrert praksis i opplæringa. Prosjektet vil leggje til rette for slik avtaleinngåing mellom HFK og bedrift. Vidare vil prosjektet foreslå struktur for samarbeid med lokale bedrifter som er retta mot lokalt læreplanarbeid for å sikre kvalitet og god samheng mellom kva elevane skal lære i skule og bedrift.

Gjennom prosjektet vil prosjektgruppa også skaffe fram kunnskapsgrunnlag for kva areal og utstyr ein ny skule på Bømlø treng, med målsetnad om at elevane i større grad får opplæring i bedrift gjennom integrert praksiskopplæring. Modellen skal, jf. oppdragsspesifikasjon, vere arealeffektiv, og gi god utnytting av verkstadareal og ressursar i skule og næringsliv.

Prosjektet vil òg detaljere den overordna planen for pilotering av modellen som blir utarbeidd, avhengig av kva opplæringsmodell ein endar opp med. Planen må inkludere aktivitetar for kontinuerleg evaluering og forbetring av modellen i piloteringsperioden. Interessentanalyse, risikovurdering og kommunikasjonsplan må kanskje òg justerast noko når ein startar på piloteringa.

Ein viktig leveranse når ein skal starte piloteringa, vil vere å setje skule og næringslov godt inn i den utarbeidda modellen, og planen som er lagt. Det beste er å inkludere nøkkelpersonar frå næringsliv og skule i arbeidet med å detaljere planen for piloteringa så snart ny opplæringsmodell er utarbeidd. På denne måten vil ein sikre eigarskap og forankring av piloten hos dei som vert ståande ansvarleg for utføringa.

Det er viktig at alle KPI-ar som pilotprosjektet skal målast på vert benchmarka ved oppstarten av piloten, og at det blir utarbeidd omforente rutinar for kontinuerleg måling og forbetring. Vidare vil ein delleveranse vere sjølve gjennomføringa, det vil

 HORDALAND FYLKESKOMMUNE	Prosjektplan Bømlomodellen – eit pilotprosjekt			
	Dokumenttype: Prosjektmal Utarbeidd av: Prosjektgruppa	Godkjend av: (oppdragsgjevar) Godkjend dato:	Gjeld frå: Revidert dato:	Tal sider: 11 Arkivsak:

seie implementering av opplæringsmodellen i praksis, før siste leveranse som er sluttevaluering og avgjerse for vegen vidare for opplæringsmodellen.

Målet er at opplæringsmodellen er etablert og i ordinær drift frå 2023.

4 Føresetnader og avgrensing

Det vert sett som føresetnad at prosjektet får tilgang på tilstrekkeleg med kompetanse, slik at prosjektet så tidleg som mogleg får opp eit bilete av kva utfordringar meir praksis i bedrift vil medføre, og deretter sikre at modellar som vert utarbeidd tek høgde for desse utfordringane på ein truverdig måte.

5 Interessentanalyse

Interessent <i>Her skal ein identifisere alle individ, grupper og organisasjonar som på eit eller anna vis kan ein uttrykkesjon til prosjektet</i>	Tenkelege bidrag <i>Her skal ein forsøke å identifisere kva dei viktigaste interessentane kan bidra til prosjektet</i>	Krav/forventningar til prosjektet <i>Her skal ein forsøke å identifisere kva dei viktigaste krav/forventningane er til prosjektet</i>	Handtering <i>Her skal ein ta stilling til korleis ein vil forholde seg til dei enkelte interessentane, t.d. ved at dei får eit sinne uttrykk av prosjektet, får nyttig og god informasjon og får sjåve til å påverke prosjektet. Dette vil vere nemt å setje opp med i arbeidsplanen, t.d. i et samarbeid.</i>
Skuleeigar (HFK Opplæring)	Prosjektleing	Utvikling, utprøving og evaluering av modell, jf. oppdragsoppløysing	Sette av tilstrekkeleg med ressursar til utvikling, utprøving og evaluering.
Fylkespolitikkarar	Haldast informert	Forventning om målbare resultat.	Rapportering gjennom årlig løypemelding knytt til SBP.
Skuleleing Bømlo VGS	Deltaking i styrings- og prosjektgruppe	At det blir utarbeidd ein god gjennomføringsmodell for pilotering	Deltaking i styrings- og prosjektgruppe
Skuleleing Rubbestadnes VGS	Planlegg og gjennomfører deler av opplærings- – fellesteg, programfag og YFF	At prosjektet sikrar eit faglig bud av høg kvalitet. Jobbtryggleik.	Informasjon. Arbeidstakerepresentant deltek i prosjektgruppe.
Lærarar VGS (begge)	Delta i arbeidsmøte Gje innspel som sikrar god og realistisk gjennomføringsmodell	At det blir utarbeidd ein god gjennomføringsmodell for pilotering	Delta i arbeidsmøte Gje innspel som sikrar god og realistisk gjennomføringsmodell
Kommuneleing	Deltek i styringsgruppe	Bømlo kommune deltek i styringsgruppe, og opplever at HFK har eit utdanningstilbod som tilfredsstiller næringslivet i kommunen	Haldast informert
Lokalpolitikkarar	Haldast informert	At det blir utarbeidd ein god gjennomføringsmodell for pilotering	Haldast informert
Elevråd VGS (begge)	Delta i arbeidsmøte Gje innspel som sikrar god og realistisk gjennomføringsmodell	At det blir utarbeidd ein god gjennomføringsmodell for pilotering	Delta i arbeidsmøte Gje innspel som sikrar god og realistisk gjennomføringsmodell
Elevråd ungdomsskule (alle)	Delta i arbeidsmøte Gje innspel som sikrar god og realistisk gjennomføringsmodell	At det blir utarbeidd ein god gjennomføringsmodell for pilotering	Delta i arbeidsmøte Gje innspel som sikrar god og realistisk gjennomføringsmodell
Instruktørar i bedrift	Delta i arbeidsmøte Gje innspel som sikrar god og realistisk gjennomføringsmodell	At det blir utarbeidd ein god gjennomføringsmodell for pilotering	Delta i arbeidsmøte Gje innspel som sikrar god og realistisk gjennomføringsmodell

Figuren over gjer eit bilete av dei interessentane til prosjektet som er identifisert som dei viktigaste i denne fasen av prosjektet. Heile interessentanalysen finst i Vedlegg B – Interessentanalyse. Interessentanalysen vil bli oppdatert ved oppstart av ny fase i prosjektet.

	Prosjektplan			
	Bømlomodellen – eit pilotprosjekt			
Dokumenttype: Prosjektmal	Godkjend av: (oppdragsgjevar)	Gjeld frå:	Tal sider: 11	
Utarbeidd av: Prosjektgruppa	Godkjend dato:	Revidert dato:	Arkivsak:	

6 Risikovurdering

	Kva kan gå gale? <small>Formuler dei uenske hendingane så presist som mogeleg. Døme: personopplysningar kan kome på avvege, rammingsseggarer stengde, prosjektkomparer er uklart, elevor blir mobba</small>	Prosjektfase	Kor sannsynleg er det? <small>1= lite sannsynleg 2= sannsynleg 3 = svært sannsynleg</small>	Kor store er konsekvensane? <small>1= små 2= middels 3 = store</small>	Risiko = S x K
1	Rammene for prosjektgjennomføringa legg føringar som medfører at det blir vanskeleg å utarbeide modellar som tek tilstrekkeleg omsyn til utfordringar knytte til meir praksis i bedrift	Utviklingsfase	2	3	6
2	Ressursar får ikkje tilstrekkeleg med tid til å arbeide i prosjektet	Utviklingsfase	1	3	3
3	Ressurssamansetninga i prosjektet er ikkje brei nok	Utviklingsfase	2	3	6
4	Forankringa av prosjektet er ikkje god nok	Utviklingsfase	1	3	3
5	Næringslivet vil ikkje inngå forpliktande samarbeidsavtalar for gjennomføring av praksis i bedrift	Utviklingsfase	1	3	3

Figuren over gjer eit bilete av dei viktigaste risikoane i prosjektet som er identifisert i utviklingsfasen. Risikoanalysen finst i Vedlegg C – Risikovurdering. Denne vil bli oppdatert ved overgang til implementeringsfasen.

7 Aktivitetsplan

LX	M - Milestolpe	Aktivitet/milestolpe	Frist	Godkjennar
L1		Det er gjort ei kartlegging av fordeler og ulemper med eksisterande gjennomføringsmodell på Rubbestadnes vidaregåande skule	02.05.2018	<>
	M	SWOT-analyse gjennomført	01.05.2018	Styringsgruppa
	M	Kartlegging er gjennomført	01.05.2018	Styringsgruppa
L2		Det er gjort ein analyse av korleis framtidens yrkesfaglege skule på Bømlo kan sjå ut, der det er mogeleg å enkelt tilpasse denne til fleire studieprogram, inkludert studieførebuande	03.08.2018	<>
	M	Framtidsverkstad er gjennomført	08.03.2018	Styringsgruppa
	M	Analyse av kartlegging og framtidsverkstad utført	01.05.2018	Styringsgruppa
L3		Det er utarbeidd modell for yrkesfagleg opplæring med integrert praksisopplæring i bedrift, inkludert ressursberekning av denne	03.01.2019	<>
	M	Målekriterium for modell er utarbeidd og vekta	01.05.2018	Styringsgruppa
	M	Det er utarbeidd forslag til modellar	01.09.2018	Styringsgruppa

 HORDALAND FYLKESKOMMUNE	Prosjektplan			
	Bømlomodellen – eit pilotprosjekt			
	Dokumenttype:	Godkjend av:	Gjeld frå:	Tal sider: 11
	Prosjektmal	(oppdragsgjevar)		
Utarbeidd av:	Godkjend dato:	Revidert dato:	Arkivsak:	
Prosjektgruppa				

	M	Modellar er vekta mot målekriterium og risikovurdert	01.09.2018	Styringsgruppa
	M	Modell som skal implementerast er beslutta	15.09.2018	Styringsgruppa
	M	Høyringsuttalar er vurdert, og modell ev. revidert	01.11.2018	Styringsgruppa
	M	Tilbod i modell er forskriftsfesta (om det er behov)	03.01.2019	Styringsgruppa
L4		Det er skildra korleis samarbeid mellom skule og bedrift skal systematiserast, og det er formalisert avtalar med lokale verksemder for gjennomføring av integrert praksisopplæring i bedrift	01.11.2018	<>
	M	Avtalar er utarbeidd	01.11.2018	Styringsgruppa
	M	Avtalar med lokale verksemder er inngått	01.11.2018	Styringsgruppa
L5		Detaljere ut plan for pilotering av modellen, inkludert plan for kontinuerleg evaluering og forbetring under piloteringa	01.10.2018	<>
	M	Piloteringsplan er oppdatert	01.10.2018	Styringsgruppa
L6		Skule og næringsliv er godt informert og sett i stand til å delta i pilotprosjektet	08.01.2019	<>
	M	Næringsliv og skule er informert og sett i stand til å delta	08.01.2019	Styringsgruppa
L7		KPI-ar for prosjektet er sett, og rutiner for kontinuerleg måling og forbetring er etablert	08.01.2019	<>
	M	Rutinar og indikatorar for å følgje opp kvalitet i opplæringa/modellen og gjere naudsynte justeringar er utarbeidd	08.01.2019	Styringsgruppa

Prosjektplan

Bømlomodellen – eit pilotprosjekt

Dokumenttype:	Godkjend av:	Gjeld frå:	Tal sider: 11
Prosjektmal	[oppdragsgjevar]		
Utarbeidd av:	Godkjend dato:	Revidert dato:	Arkivsak:
Prosjektgruppa			

L8	Pilotprosjektet vert gjennomført og kontinuerleg målt og forbetra		08.01.2023	<>
		Det er levert halvårlege statusrapportar	01.02.2020	Styringsgruppa
	M	Opplæringa/modelen er justert på bakgrunn av halvårleg vurdering	01.08.2020	Styringsgruppa
	M	Det er levert halvårlege statusrapportar	01.09.2020	Styringsgruppa
	M	Opplæringa/modelen er justert på bakgrunn av halvårleg vurdering	01.01.2021	Styringsgruppa
	M	Det er levert halvårlege statusrapportar	01.02.2021	Styringsgruppa
	M	Opplæringa/modellen er justert på bakgrunn av halvårleg vurdering	01.08.2021	Styringsgruppa
	M	Det er levert halvårlege statusrapportar	01.09.2021	Styringsgruppa
	M	Opplæringa/modelen er justert på bakgrunn av halvårleg vurdering	01.01.2022	Styringsgruppa
	M	Det er levert halvårlege statusrapportar	01.02.2022	Styringsgruppa
	M	Opplæringa/modelen er justert på bakgrunn av halvårleg vurdering	01.08.2022	Styringsgruppa
	M	Det er levert halvårlege statusrapportar	01.09.2022	Styringsgruppa
	M	Opplæringa/modelen er justert på bakgrunn av halvårleg vurdering	01.01.2023	Styringsgruppa
	M	Det er levert halvårlege statusrapportar	01.02.2023	Styringsgruppa
	M	Det vert skrive avslutningsrapport frå pilotprosjektet	01.05.2023	Styringsgruppa
L9	Pilotprosjektet er avslutta, sluttevaluering gjort, og avgjersle for vegen vidare tatt		08.01.2023	<>
	M	Prosjektet er evaluert opp mot prosjektmål	01.07.2023	Styringsgruppa
	M	Avgjerd om vidare drift av modellen er teke	01.08.2023	Politisk nivå

8 Tidsplan

Prosjektfasen der modell skal utarbeidast startar formelt opp når prosjektplan er vedteke i fylkesutvalet, men nokre tidlege aktivitetar er allereie starta, som til dømes gjennomføring av ein framtidswerkstad med aktørar frå skule og næringsliv.

Opplæringsmodell blir levert i høve til aktivitetsplan og skal vere klar til pilotering hausten 2019.

 HORDALAND FYLKESKOMMUNE	Prosjektplan			
	Bømlomodellen – eit pilotprosjekt			
Dokumenttype: Prosjektmål	Godkjend av: (oppdragsgjevar)	Gjeld frå:	Tal sider: 11	
Utarbeidd av: Prosjektgruppa	Godkjend dato:	Revidert dato:	Arkivsak:	

9 Plan for kommunikasjon og rapportering

Prosjektet skal kommunisere og rapportere i prosjektet i henhold til kommunikasjonsplanen i Vedlegg A – Kommunikasjonsplan.

10 Ressursberekning

	Rolle	Namn på ressurs	Timar
HFK Opplæringsavd.	Prosjekteigar	Svein Heggheim	
HFK Opplæringsavd.	Prosjektleiar	Tor Ivar Sagen Sandvik	360
OME	Opplæringskoordinator	Paul Engseth	
Servogear	Lærlingansvarleg, prosjektdirektør	Lars Egil Vik	360
Bømlø VGS	Rektor	Asbjørn Mæland	
Rubbestadnes VGS	Avdelingsleiar	John Ivar Alvsvåg	360
Rubbestadnes VGS	Tillitsvald UDF	Tor Gunnar Hallaråker	
NMEC	Prosjektstøtte	Nina Ingvaldsen	

11 Organisasjon

Oppdragsgjevar: Fylkesdirektør opplæring Svein Heggheim, på vegner av Hordaland fylkesting.

Styringsgruppe:

Fylkesdirektør opplæring – Svein Heggheim (leiar)

Regionleiar – Sissel Øverdal

Rektor Rubbestadnes vgs – Rune Gåsland

Vice president HR & Org.Development, Eidesvik AS – Erling Lodden

Kommunalsjef Bømlø kommune – Bjørn Håvard Bjørklund

Arbeidstakarrepresentant næringsliv, Servogear – Tor Eivind Djuve

Prosjektgruppe:

Prosjektleiar – Tor Ivar Sandvik

Rektor Bømlø vgs – Asbjørn Mæland

Yrkeskompetanse Rubbestadnes vgs – John Ivar Alvsvåg

Representant for tilsette, Utdanningsforbundet – Tor Gunnar Halleraker

OME - Opplæringskontoret for mekaniske fag og elektrofag – Paul Engseth

Yrkeskompetanse næringsliv, Servogear – Lars Egil Vik

Styringsgruppa har vedteke å ta i mot tilbod om prosjektstøtte frå næringslivet på Bømlø. Nina Ingvaldsen blir fristilt i første omgang for perioden fram til prosjektplan er vedteke i SG, inntil 50 % stilling. Prosjektleiar og Ingvaldsen koordinerer innsats etter behov.

	Prosjektplan			
	Bømlomodellen – eit pilotprosjekt			
Dokumenttype: Prosjektmal	Godkjend av: [oppdragsgjevar]	Gjeld frå:	Tal sider: 11	
Utarbeidd av: Prosjektgruppa	Godkjend dato:	Revidert dato:	Arkivsak:	

12 Korleis prosjektet heng saman med andre oppgåve eller prosjekt

Skulebruksplan 2017-2030 legg rammer for tilbod, dimensjonering og plassering for dei vidaregåande skulane i Hordaland.

Kunnskapsdepartementet har fastsett endringar i tilbodsstrukturen for dei yrkesfaglege utdanningsprogramma. Endringane vil gjelde frå skuleåret 2020/21. Utdanningsdirektoratet får oppdraget i å gjennomføre endringane, som også medfører å oppdatere innhaldet i dagens læreplanar, utvikle nye læreplanar for nye fag, og vurdere namn på nye utdanningsprogram. Eventuelle endringar i struktur eller læreplan må vurderast undervegs i prosjektperioden.

13 Overlevering og oppfølging av prosjekt etter prosjektslutt

Prosjektet vil overlevere ein sluttrapport til styringsgruppa som viser resultat frå piloten og den kontinuerlege evalueringa undervegs. Styringsgruppa må leggje rapporten fram til politisk nivå, som tek beslutning om vegen vidare for opplæringsmodellen, korleis den skal takast vidare på Bømlø, og eventuelt overførast til andre utdanningsprogram.

Vedlegg B. Evalueringskriteriar og indikatorar

Notat til styringsgruppa

Fire ulike kategoriar/kriterium:

- Kvalitet (40)
- Praksis (30)
- Rekruttering (20)
- Kost (10)

Indikatorar knytt til kategoriane:

Kvalitet: Kvalitet i samhandling mellom nivå og arenaer, sosial kompetanse, relevant utdanning, tilgang relevant utstyr (i skule og bedrift), auka læringsutbytte, utvikling av didaktisk kompetanse.

Praksis: Uavhengighet for konjunkturar, relevant utdanning, tydeleg samheng mellom nivå og arenaer, didaktisk kompetanse, tilgang til relevant utstyr (i skule og bedrift), hospitering

Rekruttering: Skulen som føretrekt læringsarena for ungdom, attraktive tilbod, tilgang til relevant utstyr (i skule og bedrift)

Kost: Arealeffektiv modell, tilgang til relevant utstyr (i skule og bedrift)

Vekting av indikatorar

Prosjektgruppa har vekta dei ulike indikatorane innan kvar kategori. Ein eller fleire indikatorar kan gå igjen i fleire kategoriar, og kan ha ulik vektning, alt etter kva indikator som er i kva kategori. T.d. er indikatoren «tilgang til relevant utstyr og maskinar i bedrift» ein indikator som går igjen både i kategorien «rekruttering» og «kvalitet», men er vekta høgare under kvalitet enn i rekruttering. Årsaka er at prosjektgruppa trur denne indikatoren har større betydning for kvaliteten enn for rekruttering til utdanninga.

Metode og sentrale verktøy for å måle kategoriar/indikatorar:

Skule- og skuleeigar sine kvalitetsvurderingssystem: Kvalitetsvurderings- og utviklingsverktøy (per i dag «Hjernen og Hjertet»), elevundersøkinga, Elevundersøkinga.

Skulen og bedriftene sine egne kvalitative/kvantitative vurdering av elevar ute i praksis.

Dokumentanalyser av t.d. årshjul for samhandling, kvalitativ vurdering av oppfølging av desse.

Skulen har eit system for verksemdsbasert vurdering, og oppfølging og vurdering av opplæringa/modellen må integrerast i dette systemet.

Nokre av kategoriane og indikatorane er kvantifiserbare, som t.d. auka læringsutbytte i form av karakternivå og karakterutvikling, tilgang på utstyr eller kor vidt ein modell er arealeffektiv. Andre, som relasjonsbygging og sosial kompetanse kan til ein viss grad målast kvantitativt gjennom Elevundersøkinga, men her vil ein også støtte seg til kvalitative data gjennom den dialogen og kvalitetsoppfølging skulen/læraren har med elevar og bedrifter.

Vekt	Kategori	Modellen skal beskrive ein skule som legg til rette for...(evalueringskriteriar)
10	Kvalitet	Høg sosialkompetanse og danning
20	Kvalitet	Auka samhandling mellom ungdomsskule, VGS og bedrift
30	Kvalitet	Utvikle kompetanse på kompetanselæring / læringsmetodikk (dedaktikk)
40	Kvalitet	Auka læringsutbytte
50	Kvalitet	Utdanning av framtidens fagarbeidarar - relevant utdanning
60	Kvalitet	Tilgong til relevant utstyr og maskinar i skule
70	Kvalitet	Tilgong til relevant utstyr og maskinar i bedrift
80	Kvalitet	Tett oppfølging av eleven
	Kvalitet	Tilfredsstillar krav som vert stilt i lov, forskrift og læreplan

Vekt	Kategori	Modellen skal beskrive ein skule som legg til rette for...(evalueringskriteriar)
30	Praksis	Uavhengighet for konjunkturar
40	Praksis	Relevant utdanning
50	Praksis	Tydeleg samanheng mellom opplæring i skule og bedrift
10	Praksis	Utvikle kompetanse på kompetanselæring / læringsmetodikk (dedaktikk)
60	Praksis	Tilgong til relevant utstyr og maskinar i skule
70	Praksis	Tilgong til relevant utstyr og maskinar i bedrift
20	Praksis	Tilrettelegging for gjensidig hospitering/opplæring skule - bedrift
	Praksis	Tilfredsstillar krav som vert stilt i lov, forskrift og læreplan
	Praksis	Legg til rette for å ta vare på miljø (lokalmiljø, arbeidsmiljø)

Vekt	Kategori	Modellen skal beskrive ein skule som legg til rette for...(evalueringskriteriar)
40	Rekruttering	Utdanning av framtidens fagarbeidarar
30	Rekruttering	God positiv framstilling av utdanninga
20	Rekruttering	Tilgong til relevant utstyr og maskinar i skule
10	Rekruttering	Tilgong til relevant utstyr og maskinar i bedrift
	Rekruttering	Legg til rette for berekraft (dimensjonering)

Vekt	Kategori	Modellen skal beskrive ein skule som legg til rette for...(evalueringskriteriar)
10	Kost	Tilgong til relevant utstyr og maskinar i skule
20	Kost	Tilgong til relevant utstyr og maskinar i bedrift
30	Kost	Arealeffektiv modell

Vedlegg C. Overordna strategi HFK - Opplæring

Verksamdsstrategi for Hordaland fylkeskommune 2016-2020

OPPLÆRING

Vi syter for tilbod om opplæring til alle. Målet er å førebu til yrkesliv og høgare utdanning. Vi gir òg opplæring til alle med særskilte behov. Gjennom vidaregåande skular, fagskular, lærlingordning og vaksenopplæring gir vi Hordaland viktig kompetanse.

Opplæringssektoren består av opplæringsavdelinga, dei vidaregåande skulane, fagskulane, Manger folkehøgskule og Hyssingen produksjonsskole. Opplæringsavdelinga består av fire seksjonar. Desse er seksjon for fagopplæring, seksjon for skule, seksjon OT/PPT og seksjon fellestenester.

I tillegg kjem leiling og administrasjon for dei tre regionane: Region Sør/Voss Hardanger, region Sentrum/Nord og region Vest/Sunnhordland.

OVERORDNA MÅL 1

Opplæring skal setje regional kompetanseutvikling på dagsorden og ruste innbyggjarane i Hordaland til å møte framtidige kompetansebehov

Strategiar

- 1.1 Styrkje kunnskapsgrunnet for rette tilbod med rett dimensjonering
- 1.2 Styrkje samhandlinga med kommunane og med regionalt arbeids- og næringsliv

OVERORDNA MÅL 2

Opplæring skal utvikle og sikre utdanningstilbod som er kjenneteikna av heilskap, kvalitet og tenleg organisering og som svarar på behova i arbeids- og næringsliv

Strategiar

- 2.1 Byggje ein framtidretta skule- og tilbodsstruktur med rom for profilerte tilbod og med kapasitet for omstilling

OVERORDNA MÅL 3

Opplæring skal medverke til at elevane og lærlingane utviklar kunnskap, dugleik og haldningar som gjer at dei kan meistre liva sine og delta i arbeid og fellesskap i samfunnet

Strategiar

- 3.1 Sikre god gjennomføring og fagleg kvalitet gjennom tydeleg resultatfokus og systematisk kvalitetsvurdering og kvalitetsutvikling på alle nivå

Vedlegg D. Praksis i skulen i dag (TIP og EL)

Oversikt som viser elevane sin praksis i løpet av 1 skuleår (981 timar fordelt på 38 veker)

Nr	Utdanningstilbod	Dimensjonert for antall elevar (utstyr, rom, materiell, beliggenhet osv):	Fag som inneheld praksis:	Totalt antall timar praksis og % pr. år (antall timar praksis pr. veke varierer løpet av året):
1	Vg1 teknikk og industriell produksjon	45 (3x 15)	YFF – 168t Produksjon – 197t Tekniske ten. – 140t	133t (79%) 152t (77%) 95t (68%)
2	Vg1 elektro	30 (2x 15)	Automatiseringssystem - 140t Elenergisystem - 140t Data og elektronikk - 197t YFF - 168t	114t (81%) 105t (75%) 99t (50%) 168t (100%)
3	Vg2 Automasjon	15	Automatiseringssystem - 337t Elenergisystem – 140t YFF - 253t	152 (45%) 84t (60%) 240t (95%)
4	Vg2 maritime fag	45 (3x 15)	Drift og opera – 113t Skjostek ten. – 140t Dok. og kval - 84t YFF – 253t	57t (50%) 57t (41%) 38t (45%) 220t (87%)
5	Vg2 industriteknologi	15	Produksjon – 197t Rep og ved. – 140t YFF – 253t	114t (58%) 113t (81%) 253t (100%)
6	Vg2 Elenergi	15	Automatiseringssystem - 140t Elenergisystem - 197t Data og elektronikk - 140t Verkesfaglig fordj. - 253t	91t (65%) 114t (58%) 81t (58%) 253t (100%)
7	Vg3 Automasjonsfaget	15	Automatiseringssystem - 645t Elenergisystem - 140t Mekanisk arbeid - 140t	295t (46%) 62t (44%) 137t (98%)
8	Prøvestand for motormannsfaget	5 kandidatar pr. dag		
9	Prøvestande for automatikkfaget	2 kandidatar pr. veke	Praktisk fagprøve 36 t	29t – 80%

Skulen er dimensjonert for 180 elevar. Skulen har internat (25 plassar) og opplæringsfartøy med klasserom (12 personar). Verkstadar/klasserom/verkstadkontor er integrert i kvarandre. Teori og praksis går hand i hand.

Rubbestadneset, 01.02.2016 – Rune Gåsland

Vedlegg E. Oversikt over elever og lære plass

Oversikta er frå avgongskull 2011/2012 til 2016-2017.

Bedrift	Stad	# tilsette (2017)	Lærling frå	Opplærings- kontor	EL	TP	Retning	Fagbrev i
Apply TB	Bømlo, Stord	524	Rubb VGS	HSO	X		Elektrofag	Elektrikerfaget
Askøy VGS	Askøy	30	Rubb VGS	-		X	Teknikk og ind.	Sveisefaget
Atlantic Offshore Crew	Austevoll	161	Rubb VGS	MarOpp		X	Teknikk og ind.	Matrosfaget
Auto Service	Bømlo	21	Rubb VGS	Bilfag.OK		X	Teknikk og ind.	Bilfaget, lette kjøretøy
Bil og motorservice	Bømlo	10	Rubb VGS	Bilfag.OK		X	Teknikk og ind.	Bilfaget, lette kjøretøy
Bremnes Seashore	Bømlo	419	Rubb VGS	OME	X		Elektrofag	Automatiseringsfaget
Bømlo Holding	Stord		Rubb VGS	MarOpp		X	Teknikk og ind.	Matrosfaget
Bømlo Skipsservice	Bømlo	26	Rubb VGS	OME		X	Teknikk og ind.	Industrimekanikarfaget
Bømlotrål	Bømlo	11	Rubb VGS	OME		X	Teknikk og ind.	Matrosfaget
DOF Management	Austevoll	11	Rubb VGS	OK-Austevoll		X	Teknikk og ind.	Motormannfaget
DOF Management	Austevoll	11	Rubb VGS	OK-Austevoll		X	Maritime fag	Motormannfaget
Eidesvik Maritime	Bømlo	382	Rubb VGS	MarOpp		X	Teknikk og prod.	Motormannfaget
Eidesvik Maritime	Bømlo	382	Rubb VGS	MarOpp		X	Teknikk og prod.	Matrosfaget
Eltel Sønnico	Stord	1 210	Rubb VGS	HSO	X		Automatisering	Telekommunikasjon
Finnås Kraftlag	Bømlo	32	Rubb VGS	HSO	X		Elektrofag	Energimontørfaget
FYLKESNES BIL AS	Stord	59	Rubb VGS	Bilfag.OK	X		Elektrofag	Bilfaget, lette kjøretøy
HAUGALAND KRAFT AS	Stord			-	X		Elektrofag	Energimontørfaget
Helle AS	Bømlo	23	Rubb VGS	OME		X	Teknikk og ind.	Rørleggerfaget
HFK	Bergen	5 309	Rubb VGS	-	x		Elektrofag	IKT-servicefaget
Knester AS	Austevoll	1	Rubb VGS	OK-Austevoll		X	Teknikk og ind.	Motormannfaget
KVÆRNER	Stord	2 674	Rubb VGS	YSO		X	Teknikk og ind.	Sveisefaget
KVÆRNER	Stord	2 674	Rubb VGS	YSO	X		Elektrofag	Elektrikerfaget
KVÆRNER	Stord	2 674	Rubb VGS	YSO	X		Automatisering	Automatiseringsfaget
LEIRVIK AS	Stord	306	Rubb VGS	YSO	X		Elektrofag	Aluminiumskonstruksjonsfaget
Lentus Shipping	Bømlo	2	Rubb VGS	OME	X		Elektrofag	Motormannfaget
LOS Elektro	Bømlo	242	Rubb VGS	HSO	X		Elektrofag	Automatiseringsfaget
LOS Elektro	Bømlo	242	Rubb VGS	HSO	X		Elektrofag	Elektrikerfaget
LOS Marine	Bømlo	51	Rubb VGS	OME		X	Teknikk og ind.	Sveisefaget
Moster Elektro	Bømlo	27	Rubb VGS	HSO	X		Elektrofag	Elektrikerfaget
Norled AS	Bergen	1 322	Rubb VGS	MarOpp		X	Teknikk og ind.	Motormannfaget
Seisund AS	Austevoll	20	Rubb VGS	OK-Austevoll	X		Elektrofag	Motormannfaget
Servogear AS	Bømlo	50	Rubb VGS	OME		X	Teknikk og ind.	Industrimekanikarfaget
Siemens avd Bømlo	Bømlo	1 518	Rubb VGS	OME	X		Elektrofag	Automatiseringsfaget
Sjøtroll AS	Bømlo	82	Rubb VGS	OME		X	Teknikk og ind.	Automatiseringsfaget
Sjøtroll AS	Bømlo	82	Rubb VGS	OME		X	Teknikk og ind.	Industrimekanikarfaget
Statoil	Stavanger	18 309	Rubb VGS	-	X		Elektrofag	Elektrikerfaget
Stord kommune	Stord	2 781	Rubb VGS	-		X	Maritime fag	IKT-servicefaget
Trygvason	Bømlo	11	Rubb VGS	OME		X	Teknikk og ind.	Motormannfaget
Wärtsilä Norway	Bømlo	478	Rubb VGS	OME	X		Elektrofag	Tavlemontørfaget
Wärtsilä Norway	Bømlo	478	Rubb VGS	OME	X		Automatisering	Tavlemontørfaget
Wärtsilä Norway	Bømlo	478	Rubb VGS	OME		X	Maritime fag	Industrimekanikar
Wärtsilä Norway	Bømlo	478	Rubb VGS	OME		X	Teknikk og ind.	Industrimekanikar

Vedlegg F. Involverte interessentar

Dei som vart intervjuva i kartlegginga var:

- Asbjørn Mæland, rektor Bømlø VGS
- John Ivar Alvsvåg, avdelingsleiar Rubbestadnes VGS
- Tor Gunnar Halleråker, tillitsvald Utdanningsforbundet + avdelingsleiar Rubbestadnes VGS
- Paul Engseth, opplæringskontoret for mekaniske og elektrofag (OME)
- Lars Egil Vik, prosjektdirektør Servogear, ansvarleg for oppfølging av lærlingar og elevar i bedrifta

Dei som deltok på framtidsverkstaden var:

Namn	Gruppe/organisasjon	Namn	Gruppe/organisasjon
Prosjektgruppe		Kommune, inkl. grunnskole	
Asbjørn Mæland	PG	Nils Otto Espeland	Rådgiver, Moster skule
John Ivar Alvsvåg	PG	Margrethe Eide	Rektor, Hillestveit skule
Lars Egil Vik	PG	Brith A. Hindenes	Rådgivar, Hillesveit skule
Tor Gunnar Halleråker	PG	Madeleine Eidesvik	Elev, Hillestveit skule
Paul Engseth	PG	Knut Eliot Øksnes	Elev, Moster skule
Nina Ingvaldsen	PG, ressurs	Randi Totland	Rådgjevar, Bremnes skule
Tor Ivar Sandvik	PL, PG		
		Bedrifter	
Styringsgruppe		Ann Helen Sætre	Siemens
Rune Gåsland	SG	Torbjørn Egeland-Eriksen	UNITECH
Bjørn Håvard Bjørklund	SG	Odd Ove Jensen	Eidesvik Offshore
Tor Djuve	SG	Solfrid Sønstabø Stavland	Matre maskin
Erling Lodden	SG	Anne Marie Meling	Bremnes Seashore
		Oddgeir Alvsvåg	LOS Elektro
VGS		Inge Fylkesnes Tverrborgvik	LOS Elektro
Wenche Størksen	Avdleiar BØV	Vanja Espeland	Westcon Olvondo
Martin Vedøy	Elevrådsleiar BØV	Anne-Cathrine Aakre	Wärtsilä
Helge Atle Harkestad	Ass.rektor RUV	Torleif Økland	Wärtsilä
Andreas Tislavoll	Rådgivar og lærar RUV		
Arnhild Tveita-Larsen	HVO og lærar RUV		
Ola Steinsland	Lærar RUV		
Rebecca Hildebrandt-Paulin	Ass.rektor BØV		
Eline Nitter	UDF BØV		
Håkon Sjøvoll	Elevrådsleiar RUV		

Dei som deltok i SWOT-analyse var:

- Asbjørn Mæland, rektor Bømlø VGS
- Wenche Størksen
- John Ivar Alvsvåg, avdelingsleiar Rubbestadnes VGS
- Tor Gunnar Halleråker, tillitsvald Utdanningsforbundet + avdelingsleiar Rubbestadnes VGS
- Lars Egil Vik, prosjektdirektør Servogear, ansvarleg for oppfølging av lærlingar og elevar i bedrifta
- Anne Cathrine Aakre, Team Lead Workshop Wärtsilä Norway, ansvarleg for oppfølging av lærlingar og elevar i bedrifta
- Inge Tverrborgvik, avdelingsleiar LOS Elektro, ansvarleg for oppfølging av lærlingar og elevar i bedrifta
- Torleif Økland, Team Lead Workshop Wärtsilä Norway, ansvarleg for oppfølging av lærlingar og elevar i bedrifta

Dei som deltok på workshop-en om fagarbeidaren var:

Namn	Bedrift/skule	Rolle
Lene Pilskog	Atheno	Prosjektleiar
Lars Solberg	Atheno	Styreleiar
Svein Helge Natterøy	Bluday Technology AS	Salgsdirektør
Laila Knarvik	Bremnes Seashore	Salg
Geir Magne Knutsen	Bremnes Seashore	Utviklingssjef
Eirik Svabø	Bremnes Seashore	Driftsleiar
Randi Totland	Bremnes Ungdomsskule	rådgjevar
Kine Maria Aasheim	Bremnes Ungdomsskule	elev
Marte Berntsen	Bremnes Ungdomsskule	Elev
Nora Søvold	Bremnes Ungdomsskule	elev
Odd Harald Hovland	Bømlo kommune	Ordførar
Vanja Espeland	Bømlo kommune	Personalsjef
Bjørn Håvard Bjørklund	Bømlo kommune	Kommunalsjef
Cecilie Vold	Bømlo Skipsservice	KHMS - Ansvarlig
Kjell Henning Rolfsnes	Bømlo Skipsservice	Driftsleder
Rigmor Sortland	Bømlo vaksenopplæring	Lærar
Asbjørn Mæland	Bømlo VGS	Rektor
Ellen Urangsæter	Bømlo VGS	Elev
Maria Våge Grindheim	Bømlo VGS	Elev
Elisabeth Førre	Bømlo VGS	Lærar
Agnete Lønning Gjøsæter	Bømlo VGS	Elev
Alvhild Halleraker	Bømlo VGS	lærer
Celine Pedersen	Bømlo VGS	Elev
Ragnhild Esperø	Bømlo VGS	Elev
Nikolai Onarheim Grønnevik	Bømlo VGS	Elev
Gunhild Walde Mikkelsen	Bømlo VGS	Rådgjevar
Linda Aga Legøy	Bømlo VGS	Lektor
Erik Tobias Selle	Bømlo VGS	Elev
Magnus Sele	Bømlo VGS	Elev
Mathias Stavland	Bømlo VGS	Elev
Vebjørn Andreas Sele	Bømlo VGS	Elev
Sunniva Teigland	Bømlo VGS	Elev
Børre Lindanger	Eidesvik	Skipsfører
Odd Kåre Mæhle	Eidesvik	Teknisk Inspektør
Erling Lodden	Eidesvik	V.P Human Resources
Brith Aslaug Hindenes	Hillestveit skule	Rådgjevar
Margrethe J. Eide	Hillestveit skule	Rektor
Ola Dahl Andersen	Hordaland fylkeskommune - fagopplæringskontoret	Spesialrådgjevar
Torbjørn Mjelstad	Hordaland fylkeskommune - fagopplæringskontoret	Fagopplæringsssjef
Jarle Mehhammer	Hordaland fylkeskommune - fagopplæringskontoret	Rådgjevar
Ragnhild Ravna Skjærvik	Hordaland fylkeskommune - fagopplæringskontoret	Leiar
Tor Ivar Sandvik	Hordaland fylkeskommune - opplæringsavdelinga	Prosjektleiar
Sissel Øverdal	Hordaland fylkeskommune - opplæringsavdelinga	regionleiar
Rannveig Litlabø	Høgskulen på Vestlandet	Prosjektleiar Ingeniørutdanning i Sunnhordland
Tor Gjøsæter	Ilder	Dagleg leiar
Øyvind Epland	Kværner	Leiar ressursavdeling, Kværner
Jan Lamo	Kværner	Personalleiar elektro
Leif Ottar Heimro	Kværner	Opplæringsleiar, fagarbeidarar
Marius Monsen	LOS Elektro	Elektriker
Inge Tverborgvik	LOS Elektro	Prosjektleder
Jarle Økland	LOS Gruppen	Økonomidirektør
Jakob Særsten	LOS Gruppen	Konsernsjef
Martin Lønning	LOS Gruppen	Eigar
Dag Frode Ådnanes	LOS Marine	Formann plate/sveis
Nils Sætre	LOS Marine	Formann mekanisk
Solfrid Sønstabø Stavland	Matre Maskin	HR Manager
Merete Fjellheim	Moster skule	Rektor
Nils Otto Espeland	Moster skule	Rådgjevar
Knut Eliot Øksnes	Moster Skule	Elev
Jarle Jæger	NELFO / HSO	Daglig leder
Nina Ingvaldsen	NMEC	Dagleg leiar
Helge Hærkestad	Rubbestadnes VGS	Assisterande rektor

Namn	Bedrift/skule	Rolle
John Ivar Alvsvåg	Rubbestadnes VGS	Avdelingsleiar
Rune Gåsland	Rubbestadnes VGS	Rektor
Jørgen Gilje	Rubbestadnes VGS	Elev
Katarina Linnéa Hesjedal	Rubbestadnes VGS	Elev
Martin Sprensen	Rubbestadnes VGS	Elev
Sander Bukkøy	Rubbestadnes VGS	Elev
Ola Steinsland	Rubbestadnes VGS	Lærer
Arnhild Tveita-Larsen	Rubbestadnes VGS	Lærer
Frode Sæverud	Rubbestadnes VGS	Lærer
Andreas Grasdal	Rubbestadnes VGS	Elev
Björg Lidal Ersland	Rubbestadnes VGS	Elev
Rune Indrehus	Rubbestadnes VGS	Lærer
Espen Bore Hollund	Rubbestadnes VGS	Lærer
Håkon Sjøvoll	Rubbestadnes VGS	Elevrådsleiar
Øyvind Halleraker	Rubbestadnes VGS	Lærer
Andreas Stautland	Rubbestadnes VGS	Elev
Endre Olson	Rubbestadnes VGS	Elev
Tor Gunnar Halleraker	Rubbestadnes vgs./utdanningsforbundet	Lærer/hovedtillisvald
Gro Jensen Gjerde	Samarbeidsrådet for Sunnhordland	Dagleg leiar
Lars Egil Vik	Servogear	Prosjektsjef
Majid Grcic	Servogear	Kvalitetskoordinator
Tor Djuve	Servogear	Medlem Styringsgruppa
Terje Husa	Servogear	Driftsleder/Prod.sjef
Morten Haldorsen	Siemens	Lærning
Kjetil Lothe	Sjøtroll Havbruk AS, avd. Brandasund	Avdelingsleiar Teknisk
Monica Urang	Sjøtroll Havbruk AS, avd. Brandasund	Personalleiar
Astrid Haugland	Stord VGS	rektor
Hermod Kirkeli	Stord VGS	Yrkesfagleg koordinator
Erik Henneli	Stord VGS	Avdelingsleiar
Jan Ove Morlandstø	Tubilah - kveiteoppdrett	Dagleg leiar
Gunnar Birkeland	UNITECH Offshore AS	VP R&D
Arne Birkeland	Westcon Group	Konserndirektør
Rune Sortland	Westcon Olvondo	Production Lean engineer/CNC-operatør
Trygve Uddu	Westcon Olvondo	HR & kvalitet
Hans-Petter Nesse	Wärtsilä Norway AS	Administrerende Direktør
Torleif Johan Økland	Wärtsilä Norway AS	Teamleder
Kjetil Sjursen	Wärtsilä Norway AS	Praktisk ansvar - lærlinger i Workshop
Stein-Erik Vorland	Wärtsilä Norway AS	Service Koordinator
Jan Istvan Vørås	Wärtsilä Norway AS	Team Leader
Tobias Totland	Wärtsilä Norway AS	Tavlemontør Lærning
Kjetil Aga Gjøsæter	Wärtsilä Norway AS	HR Manager
Odd Robberstad	Wärtsilä Wichman Veteranlaget	Pensjonert serviceingeniør

Vedlegg G. Stikkord til kartlegging

Dagens organisering av den yrkesfaglege opplæringa på skulen

Fordelar

Ulemper

Stikkord:

- YFF – yrkesfagleg fordjuping
-- Vurdering for læring når elev er ute i bedrift?
- Samarbeid mellom lærarane (effekt?)
- Vurderingspraksis på skulen?
- Tverrfagleg samarbeid | FYR-arbeid – yrkesretting av fellesfag

Dagens klasseromsundervisning

- Organisering, relevans mot yrkesfaglege programfag, FYR

Fordelar

Ulemper

Dagens verkstad for opplæring

- Tilstand, areal, maskinpark, førebuing til utplassering/læretid

Fordelar

Ulemper

Dagens kompetanse på skulen

Kven er lærarar på Rubb VGS i dag? Kva bakgrunn har dei?

Skulen sitt system for kompetanseutvikling (kompetanseplan)?

Lærarane sin kompetanse og behov for kompetanseutvikling – samarbeid med arbeidslivet lokalt om kompetanseutvikling?

Arbeid med kvalitet i skulen

Kvalitet i dei ulike delane av opplæringsløpet. Kva kjenneteiknar skulen sitt arbeid med...

- Kartlegging ved oppstart Vg1. Fagleg, sosialt... Overføringsmøte med ungdomsskulen?
- Oppfølging av elevane sitt læringsutbytte undervegs i Vg1 og Vg2.
- Elevvurdering ute i bedrift (YFF/programfag)
- Sluttvurdering Vg2 – kvalitetssikring av at elevane har eit breitt vurderingsgrunnlag – har eleven eit godt grunnlag for vidare læring og utvikling i læretida? Har eleven dei faglege og sosiale føresetnadane som bedriftene etterspør av ein lærling?
- Fag som blir ei barriere for elevane (jf. MAT)?
- Har skulen vidare kontakt med elev/lærling etter avslutning av Vg2?

Internat

Fordelar

Ulemper

Samhandling med bedrift – lokalt læreplanarbeid

Fordelar og ulemper med samarbeidet bedrift – Rubb VGS i dag?

Har skulen eit samarbeid med bedrift som går på lokalt læreplanarbeid? Kjenneteiknast av..?

Fordelar og ulemper med utdanningstilbodet RUV har i dag?

(Kor mykje av det praktiske opplæringsarbeidet må vere gjennomført på skulen før elev kjem til bedrift?)

Samhandling med bedrift – lære plass

Fordelar

Ulemper

- Kva system har skulen for å hjelpe elevar til å skaffe seg lære plass?
- Korleis arbeider skulen for å sikre overgang frå Vg2 til lære?
- Omfang elevar som vel Vg3 påbygg?

Samhandling med ungdomsskular

Korleis samarbeider ein i dag med ungdomsskulen om overgang grunnskule VG1?

Samhandling med fagskule/høgskule/universitet

Korleis arbeider ein i dag med å legge til rette for at elevar er førebudd til ev. høgare utdanning?

Rekruttering

Korleis arbeider ein med rekruttering til yrkesfagleg utdanning i dag?

Korleis samarbeider skule og arbeidsliv om rekrutteringa?

Betydinga av lokal yrkesfagleg utdanning tett på arbeidslivet

Fordelar

Ulemper

Vedlegg H. Initiell kartlegging av verktøy og maskinar i bedrift

Basisutstyr

Verktøy/maskin/utstyr	Aldersgrense	Krav til kurs/sertifisering	Antall tilgjengeleg i bedrift	Finnes det i skulen i dag?
Meggara	Nei	Nei	4	I skule, avd. elektro
Mykje handverktøy	18 år	Krav om dokumentert opplæring	3	I skule, avd. maskinering
Sveise apparat	Nei	Nei	3	I skule, avd. maritim
Mekanisk verkstad	Nei	Nei	3	I skule, avd. elektro
1000V koffert	Nei	Nei	3	I skule, avd. elektro
Div. multimeter	Nei	Nei	3	I skule, avd. elektro
WIN (Westcon Information System) ERP	Nei	Nei	2	
2 Tig. sveis	Nei	Nei	2	I skule, avd.sveis/montering
Flaskesett, skjærebrenning	Nei	Nei	2	I skule, avd. maritim
Strømforsyningar	Nei	Nei	2	I skule, avd. elektro
Eurotester, megger	Nei	Nei	2	I skule, avd. elektro
Mykje el. Handverktøy	Nei	Nei	2	I skule, avd. elektro
Sandblåser kabinett	18 år	Krav om dokumentert opplæring	1	I skule, avd.sveis/montering
Iduksjonsvarmer (lagervarmer)	18 år	Krav om dokumentert opplæring	1	
Sliperom	18 år	Krav om dokumentert opplæring, kurs	1	I skule, avd.sveis/montering
Traverskraner	18 år	Krav om dokumentert opplæring, kurs	1	
NDT MT, PT, Vis	18 år	Krav om dokumentert opplæring, kurs	1	
8 Sveiseapperat	Nei	Nei	1	I skule, avd.sveis/montering
2 manuelle plateknekker	Nei	Nei	1	I skule, avd.sveis/montering
Flaskesett	Nei	Nei	1	I skule, avd.sveis/montering
Sliperom	Nei	Nei	1	I skule, avd.sveis/montering
Mykje handverktøy	Nei	Nei	1	I skule, avd. maskinering
Hydraulisk presse	Nei	Nei	1	I skule, avd. maritim
Mig sveis	Nei	Nei	1	I skule, avd. maritim
Oscilloskop	Nei	Nei	1	I skule, avd. elektro

Enkle produksjonsmaskinar (robotarm, 3D-print)

Verktøy/maskin/utstyr	Aldersgrense	Krav til kurs/sertifisering	Antall tilgjengeleg i bedrift	Finnes det i skulen i dag?
Sveiserobot	18 år	Krav om dokumentert opplæring, kurs	1	
3D printer	Nei	Nei	1	I skule, avd. maskinering

Manuelle maskinar (fres, dreiebenk)

Verktøy/maskin/utstyr	Aldersgrense	Krav til kurs/sertifisering	Antall tilgjengeleg i bedrift	Finnes det i skulen i dag?
Boremaskiner/søyleboremaskin	18 år	HMS, Krav om dokumentert opplæring	2	
Delevaskemaskin	18 år	Krav om dokumentert opplæring	2	I skule, avd. maritim
Band sag og kald sag	Nei	Nei	2	I skule, avd. maskinering
Dreiebenk	Nei	Nei	2	I skule, avd. maritim
Delevaskemaskin	Nei	Nei	2	I skule, avd. maritim
Dreiebenkar	Nei	HMS, Krav om dokumentert opplæring	1	I skule, avd. maskinering
Fresar	Nei	HMS, Krav om dokumentert opplæring	1	I skule, avd. maskinering
Sager	Nei	HMS, Krav om dokumentert opplæring	1	I skule, avd. maskinering
Dreiebenkar	18 år	HMS, Krav om dokumentert opplæring	1	I skule, avd. maskinering
Fresar	18 år	HMS, Krav om dokumentert opplæring	1	I skule, avd. maskinering
Sager	18 år	HMS, Krav om dokumentert opplæring	1	I skule, avd. maskinering
Chris marin maskiner/ventilslipemaskiner.	18 år	HMS, Krav om dokumentert opplæring	1	
7 manuelle dreiebenker	Nei	Nei	1	I skule, avd. maskinering
4 boresøyler	Nei	Nei	1	I skule, avd. maskinering
Fres	Nei	Nei	1	I skule, avd. maritim
Kaldsag	Nei	Nei	1	I skule, avd. maritim

Maskinar spesialtilpassa produksjon og produkt

Verktøy/maskin/utstyr	Aldersgrense	Krav til kurs/sertifisering	Antall tilgjengeleg i bedrift	Finnes det i skulen i dag?
Hydraulisk verktøyjekk, hytorc, hydraulikkpresse,	18 år	HMS, Krav om dokumentert opplæring	2	I skule, avd. elektro
Elektrobedøver for fisk		Internopplæring	2	
Sløyemaskiner		Internopplæring	2	
Filetmaskin		Internopplæring	2	
Trimmemaskin		Internopplæring	2	
Skinne-maskin		Internopplæring	2	
Ismaskiner (tørris, is)		Internopplæring	2	
Robotarmer for palletering		Internopplæring	2	
Spesialmaskiner (eigenutv.) for sentrere propellblad/rette propellakslinger	18, kan søke disp.	HMS, Krav om dokumentert opplæring	1	
3 Turboar	18 år	Krav om dokumentert opplæring, kurs	1	I skule, avd. maritim
Stunn & bleed maskin (bløggemaskin)		Internopplæring	1	
Hodekappe maskin		Internopplæring	1	
Fleicut (skjæremaskin)		Internopplæring	1	
Diverse pakke og ettikeringsmaskiner		Internopplæring	1	
Vakumeringsmaskiner		Internopplæring	1	
EB Maskin (elektronstrålesveis)		Krav om dokumentert opplæring	1	
Vakumeringsanlegg for oljefylling av kabler		Internopplæring	1	
Kalibrert trykkestingsutstyr	Nei	Krav om dokumentert opplæring	1	

Mindre styrte maskinar

Verktøy/maskin/utstyr	Aldersgrense	Krav til kurs/sertifisering	Antall tilgjengeleg i bedrift	Finnes det i skulen i dag?
Traverskran	18 år	Krav om dokumentert opplæring	2	I skule, avd.sveis/montering
Nødgenerator	Nei	Nei	2	I skule, maskinromslab
5 akser CMM måler			1	
Traverskran	Nei	Nei	1	I skule, avd.sveis/montering

Større styrte maskinar og maskineringscenter

Verktøy/maskin/utstyr	Aldersgrense	Krav til kurs/sertifisering	Antall tilgjengeleg i bedrift	Finnes det i skulen i dag?
5 freser - store dimensjoner			2	
9 dreiebenker - store dimensjoner			2	
Dreiesenter (Doosan Puma 700 1LY) for propellblad, aksling, ror	18, kan søke disp.	HMS, Krav om dokumentert opplæring	1	
Fresesenter (MTE 32KT/K20) for propellblad ev. anna	18, kan søke disp.	HMS, Krav om dokumentert opplæring	1	
CNC rørbøying			1	
Varmeovn			1	
Sager			1	
Testtrigg type 100, 1400 Bar vanntrykk			1	
Cladding			1	

Utstyr for demonstrasjon/opplæring

Verktøy/maskin/utstyr	Aldersgrense	Krav til kurs/sertifisering	Antall tilgjengeleg i bedrift	Finnes det i skulen i dag?
Div. PLS	Nei	Nei	2	I skule, avd. elektro
Div. Frekvensomformere	Nei	Nei	2	I skule, avd. elektro
Hydraulikk rom	Nei	Nei	1	I skule, avd. maritim
Div. el. Asynkromotere	Nei	Nei	1	I skule, avd. elektro
8 innbrudds alarmanlegg	Nei	Nei	1	I skule, avd. elektro
8 Adgangskontroll (nytt)	Nei	Nei	1	I skule, avd. elektro
8 Brannalarmanlegg	Nei	Nei	1	I skule, avd. elektro
Diverse starteskap	Nei	Nei	1	I skule, avd. elektro
Frekvensomformere,	Nei	Nei	1	I skule, avd. elektro
Diverse PLS	Nei	Nei	1	I skule, avd. elektro
8 Frekvensomformara	Nei	Nei	1	I skule, avd. automasjon
16 PLS øvingsstasjoner	Nei	Nei	1	I skule, avd. automasjon
2 Transportband med diverse utstyr montert	Nei	Nei	1	I skule, avd. automasjon
6 Simatic HMI stasjoner (S7)	Nei	Nei	1	I skule, avd. automasjon

Anna utstyr

Verktøy/maskin/utstyr	Aldersgrense	Krav til kurs/sertifisering	Antall tilgjengelig i bedrift	Finnes det i skulen i dag?
Hyperbarisk trykktanker		Internopplæring	1	
Mikroskop		Internopplæring	1	
Temperatur kalibreringsbad		Internopplæring	1	
Klimaskap		Internopplæring	1	
Trykktestings rom		Internopplæring	1	
Helium leak testere		Internopplæring	1	
ESS shaker		Internopplæring	1	
Fronius inlay welder		Krav om dokumentert opplæring	1	
TIG sveiseapparat		Krav om dokumentert opplæring	1	
Dreiebenk		Internopplæring	1	
Fres		Internopplæring	1	
Boresøyle		Internopplæring	1	
Kaldsag		Internopplæring	1	
Delevaskemaskin		Internopplæring	1	
Hydraulisk presse		Internopplæring	1	
Flaskesett, skjærebrenning		Internopplæring	1	

Vedlegg I. SWOT-analyse

Dagens skule med læreplass

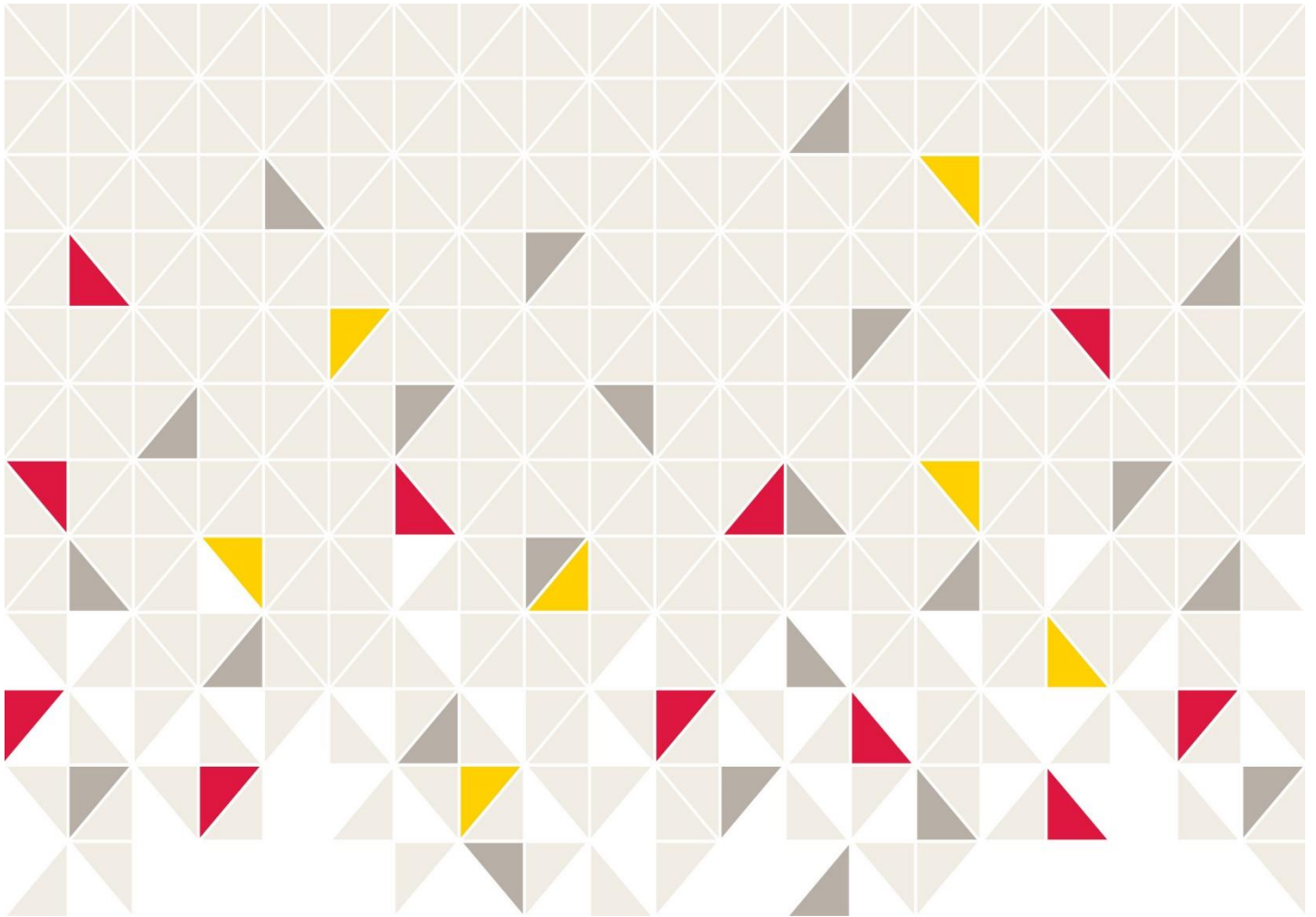
STYRKAR	<p>Bedrift sitt perspektiv: Fagleg kvalitet og breidde - elevar har eit godt grunnlag i dag når dei kjem frå skulen til bedrift i dag Elevarne veit kva dei vil og har eit mål Bedrift kan forme arbeidstakar</p> <p>Elev sitt perspektiv (QA med elev): Djupare kjennskap til yrket dei har læretid i, i den bedriften, kulturen Modningsprosess, disiplin, danning God oppfølging Skaffe seg nettverk Motivasjon Fagleg kvalitet</p> <p>Samfunnsperspektiv: Får praktisk innsikt, arbeidstrening, lærer å førehalde seg til kollegaer Eleven vert kvalifisert til eit yrke</p>	<p>Bedrift sitt perspektiv: Det kan vere vanskeleg å få fristilt nok tid til å følge opp lærlingen Det kan vere vanskeleg for bedrifta å gje tilstrekkeleg breidde i læretida</p> <p>Elev sitt perspektiv (QA med elev): Oppfølginga på læreplassen er svært personavhengig Om ting ikkje fungerer på ein arbeidsplass, er det ikkje alle bedrifter som har eit apparat som følgjer ting opp, og det er heller ingen fagopplæringskontor som har denne oppgåva «tett på» forutan MarOpp Får ikkje nok breidde i utdanninga</p> <p>Samfunnsperspektiv: Læreplassar kan gje eit for snevert fagfelt, slik at fagarbeidaren ikkje bli kvalifisert til eit yrke</p> <p>Skuleperspektiv Skulen veit lite kva som skjer med eleven etter skulen Skulen får ingen tilbakemeldingar frå læretida frå bedrift i forbetring av utdanninga som skjer i skulen</p>	SVAKHEITAR
	<p>Bedrift sitt perspektiv: Om ein vekslar mellom fleire bedrifter i læretida, vil ein få arbeidssøklarar med breiare kompetanse</p> <p>Elev sitt perspektiv (QA med elev): Veksle mellom fleire bedrifter, for å få meir breidde</p> <p>Samfunnsperspektiv: Om ein vekslar mellom fleire bedrifter, aukar det eleven sin moglegheit for arbeid</p>	<p>Bedrift sitt perspektiv: Konjunkturavhengighet og sysselsettingssituasjonen – påverkar evna til fagopplæring og oppfølging i bedrifta</p> <p>Elev sitt perspektiv (QA med elev): Konjunkturavhengighet og sysselsettingssituasjonen</p>	

Dagens skule med utplasseringsperiodar (praksis gjennom YFF)

STYRKAR	<p>Bedrift sitt perspektiv: Får kjennskap til elevane – sjå nye arbeidstakarar</p> <p>Elev sitt perspektiv (QA med elev): Får kjennskap til faget, og betre forståing når dei kjem tilbake til teoriundervisninga Meir motiverte til å jobbe med skulen Får vist seg fram til bedrift – lettare få jobb Får meir informasjon om dei ulike oppgåvene ein kan utføre på ein arbeidsplass</p> <p>Samfunnsperspektiv: Skule/lærarar oppnår kontakt med næringsliv</p> <p>Skuleperspektiv Nokre elevar modnast veldig under praksis (kanskje spesielt maritimt som har lengre praksisperiode, 3 – 5 veker) Skule/lærarar oppnår kontakt med næringsliv</p>	<p>Bedrift sitt perspektiv: Når elevar kjem ut i fagpraksis, vil alder begrense kva dei kan gjere – meir reingjering og rydding enn spennane arbeidsoppgåver Elevar i praksis får kanskje ikkje nok oppfølging - vanskeleg å binda opp folk til oppfølging Personavhengig i bedrift kva oppfølging ein får, og kor gode dei er til å motivere eleven Nokon har arbeidsstad hos kunde – utfordring at det ikkje er plass i bil til å ta elev med Transport til praksisbedrift kan vere problem for dei utan førarkort/tilgong til moped/ bil</p> <p>Elev sitt perspektiv (QA med elev): Nokre skular sender elevar ut ein dag i praksis, og då vert arbeidet oppstykket, og ein får ikkje sjå heilskapen i arbeidet Får bedriften kjedelege og/eller mindre meningsfylte oppgåver, kan dei bli demotiverte og uengasjerte, og får ikkje støtte til teorien</p> <p>Skuleperspektiv Nokre programfag må ein finne læreplassar i heile Hordaland i «konkurransen» med andre skular, noko som gjer det krevjande Kvar lærar sit på si tue og må fikse praksisplass – avhengig av læraren sitt nettverk</p>	SVAKHEITAR
	<p>Bedrift sitt perspektiv: Faste tider for utplassering, slik at bedriften kan komme med ønskjer og skulen planlegge deretter</p> <p>Elev sitt perspektiv (QA med elev): Får innsikt i fleire yrke på eit tidlegast mogleg tidspunkt, som dei ikkje er klar over</p> <p>Skuleperspektiv: Skule får tettare forhold til næringsliv og utviklar nettverket sitt</p>	<p>Bedrift sitt perspektiv: Bedrift har ikkje pedagogar eller tilsvarande som følgjer opp elev, og klarar ikkje handsame elevar som slit, godt nok</p> <p>Elev sitt perspektiv (QA med elev): Umotiverte elevar og umodne elevar som treng tett oppfølging, kan ramle ut av skulen grunna manglande kontroll</p> <p>Samfunnsperspektiv: Umotiverte elevar og umodne elevar som treng tett oppfølging, kan ramle ut av skulen grunna manglande kontroll</p>	

Framtidas skule med meir praksis i bedrift

STYRKAR	<p>Bedrift sitt perspektiv: Tilpasse opplæring etter behov, forma eleven etter bedrifta sitt behov Tidlegare spissing</p> <p>Elev sitt perspektiv (QA med elev): Får tilgong til meir moderne utstyr og variert maskinpark Breiare plattform, forutsatt at dei får besøke ulike verksemder Meir reelle arbeidsoppgåver Lærer seg bedriftskultur i praksis Skaffar seg nettverk og kontaktar Får snarar yrkesidentitet</p> <p>Samfunnsperspektiv:</p> <p>Skuleperspektiv Skulen får kunnskap om kva som er aktuelt i næringslivet Sparar areal/kost på skulen</p>	SVAKHEITAR	
MOGLEGHEITAR	<p>Bedrift sitt perspektiv: Bedrift får vere med å påverka utdanninga i større grad Bedrift får fleire unge, kreative auger inn i bedrift det dagleg</p> <p>Elev sitt perspektiv (QA med elev): Aukt kompetanse, høgare nivå på elevane(?) – meir variert praktisk Tettare band med fleire vaksne (i bedrift)</p> <p>Skuleperspektiv Pedagogar må følgje dei opp og tilrettelegge – får meir innsikt og oversikt over kva som skjer i bedrift Kan kurse bedrifter i t.d. bruk av traverskranar</p>	<p>Bedrift sitt perspektiv: Krevjer meir ressursar i bedrift (areal, folk, kompetanse) Bedrift må setje av tid til samarbeid med skulen Bedriftene er svært ulike jf. storleik og innhald, slik at opplæringa vert ulik HMS: Mykje roterande maskineri kan ikkje ungdommane bruke fylte 18 år, krev gjerne kurs/sertifikat Krev mykje tid å gje elevar tilstrekkeleg dokumentert opplæring på å bruke maskinar og verktyg i bedrift Bedriften må bruke tid å forme dei som gangs folk – kompetanse bedrifter ikkje har i dag Elev har ikkje grunnlag før dei kjem i bedrift, spesielt VG1</p> <p>Elev sitt perspektiv (QA med elev): Elevar med spesielle behov kan fort ramle gjennom/blir ikkje tilstrekkeleg sett Elevar finn seg ikkje til rette – prisgitt at bedrifta har tid til å følgje opp dette</p> <p>Skuleperspektiv Skulen mister den praktiske tilnærminga til faget/skulen vert ein teoriarena Skulen mister viktig tid til å forme dei som gangs menneske / bygge motivasjon Får ein tilstrekkeleg tid til teoretiske fag når ein har praksis i bedrift? Korles vil umodne elevar bli følgd opp?</p> <p>Grensesnittet Vanskeleg å følgje opp ift. fråvær, og årsakar til dette 2 + 2: Skule har ansvar første to år, bedrift neste to år – dette blir eit meir uklårt skilje med meir praksis i bedrift/vekslingsmodell Samtalar med foreldre, har bedrift lov til å ha kontakinfo til foreldre, direktekontakt osv. Pedagogikk; bedrift risikerer å få fleire oppgåver som egentleg tilhøyrer...skule</p> <p>Bedrift sitt perspektiv: Mindre breidde på dei som vert utdanna Vil alle bedrifter kunne ta meir praksis i bedrift, og vil dei kunne leggje til rette for meir praksis? Vil bedriftene ta både meir praksis, og kunne oppretthalde læreplassar samstundes? Kostnad – kva vil meir praksis i bedrift koste? Konjunkturar – kapasitet i bedrifter svingar, både travle og nedgongstider kan påverke her Konjunktursvingningar kan i verstefall føre til bortfall av praksisplassar Yngre og umodne elevar som kjem ut i arbeidslivet for tidleg – blir dei vaksne for tidleg?</p> <p>Elev sitt perspektiv (QA med elev): Miljøet, sosiale trygge rammer kan bli dårlegare Mister klassemiljøet – samhaldet Kompisar osv. – mister kontakt, motivasjon Logistikk – korles få elevar ut i bedrift? På elektro har dei ikkje plass til ekstra personell i bilane til dømes</p> <p>Skuleperspektiv Pedagogar må følgje dei opp og tilrettelegge – kan vere vanskeleg å få til i praksis? Kostnad – kva vil meir praksis i bedrift koste? Kva med elevar som ramlar utforbi – korles skal dei fangast opp? Om ein byter skule i ein slik modell, kva skjer då?</p>	TRUSLAR

**HORDALAND
FYLKESKOMMUNE**

Agnes Mowinckels gate 5
Postboks 7900
5020 Bergen
Telefon: 55 23 90 00
E-post: hfk@hfk.no
www.hordaland.no

Hordaland fylkeskommune har ansvar for å utvikle hordalandssamfunnet. Vi gir vidaregåande opplæring, tannhelsetenester og kollektivtransport til innbyggjarane i fylket. Vi har ansvar for vegsamband og legg til rette for verdiskaping, næringsutvikling, fritidsopplevingar og kultur. Som del av eit nasjonalt og globalt samfunn har vi ansvar for å ta vare på fortida, notida og framtida i Hordaland. Fylkeetinget er øvste politiske organ i fylkeskommunen.

NotatDato: 14.01.2019
Arkivsak: 2014/10030-128
Saksbehandlar: torsan12

Til:	Yrkesopplæringsnemnda Utval for opplæring og helse Fylkesutvalet Fylkestinget
Frå:	Fylkesrådmannen

Løypemelding samarbeidsprosjekt Nordhordland

Med bakgrunn i fylkestingsvedtak (FT 4. oktober 2016, sak 72/16 og FT desember 2016, sak 91/16) starta fylkesrådmannen opp arbeid med samarbeidsprosjekt i Nordhordland for å utvikle og prøve ut nye undervisningsformer der meir av den praktiske undervisninga blir gjort ute i verksemdene.

Samarbeidsprosjektet skal i dialog med næringslivet også bidra til å få fram kunnskapsgrunnlag i høve til behov for nyinvesteringar ved å sjå på praksisopplæring og bruk av verkstadareal i skule og bedrift.

Denne løypemeldinga viser aktuelle aktivitetar og erfaringar i prosjektet frå januar til desember 2018.

Fasar og aktivitetar i prosjektet

Utviklingsfase	Hausthalvåret 2017
Prioritere og koordinere samarbeidsområde ut frå skulane sine utviklingsplanar og ut frå Nordhordland Regionråd og Nordhordland Næringslag sine mål og strategiar	
Synleggjere og dele gode erfaringar med samarbeidet skule-arbeidsliv i Nordhordland	
Utarbeide årleg aktivitetsplan med felles mål skule og arbeidsliv, m.a. for Yrkesfagleg fordjuping	
Fordele utdanningsprogram som er med i prosjektet mellom Knarvik vgs og Austrheim vgs og avklare deltaking/bidrag frå arbeidslivet i prosjektet	
Motivere, involvere og engasjere bedrifter i samarbeidet, m.a. felles workshop mellom skulane og bedrifter (nov. -17)	
	Skuleåret 2017/18
Vurdere modellar for å organisere fag- og yrkesopplæring der meir av undervisninga skjer ute i bedrift	
Følgje opp arbeid med samfunnskontrakt, rammer for samarbeidsavtalar og skriftlege avtalar mellom skular og arbeidsliv	

Avklare deltaking i internasjonalt prosjekt (Erasmus+) i samarbeid med regionalavdelinga, om utvikling av regionale senter (oppstart des. -17)	
Utprøvningsfase	Skuleåra 2018/19 og 2019/20
Prøve ut modellar for praktisk undervisning ute i verksemdene etter avtalar med bedrifter knytt til TIP og BA (med undervegsevaluering)	
Planlegge og gjennomføre kurs og kompetanseutvikling / hospitering knytt til aktuelle modellar for utprøving	
Henta frå prosjektplan	

Utviklingsfasen - skuleåret 2017/18

Tidleg i prosjektet var det einigheit blant deltakande aktørar i prosjektet at dei alternative modellane skulle basere seg på ordinær fag- og timefordeling, dvs. at ein ikkje skulle søkje å flytte på fag mellom trinn. Det gjorde det mogleg å kome raskt i gong med planlegging og implementering av modell. Samstundes var det ei vurdering at det er enklare å overføre alternative opplæringsmodellar som blir organisert innanfor ordinær fag- og timefordeling.

Det blei lagt til grunn at modellane skulle prioritere innhald og kvalitet, samarbeid mellom skule og bedrift, t.d. gjennom yrkesretting av fellesfag og programfag. Modellane skulle vidare inkludere lengre praksisperiodar. Vidare var utgangspunktet at ein av modellane skulle starte på Vg1.

I løpet av tidleg vår 2018 valde skulane ut kva utdanningsprogram dei skulle gjennomføre modellane på, samt trinn og involvering av personalet på skulane og aktuelle bedrifter.

Det blei avgjort at Knarvik vgs testar ut alternative undervisningsformer på Teknikk og industriell produksjon (TIP), og Austrheim vgs på Bygg- og anleggsteknikk (BA).

Skulane inviterte aktuelt arbeidsliv til ein felles workshop i februar 2018 for idemyldring rundt korleis organisere nye undervisningsformer. 17 bedrifter deltok, og var positive og såg moglegheitene som ligg i at elevane får meir praksis ute i verksemdene.

Denne felles samlinga blei vidare følgt opp av begge skulane, med dialog kvar for seg med aktuelle bedrifter innan høvesvis TIP og BA.

Innhald i møta med bedriftene var i stor grad knytt til praktiske problemstillingar rundt korleis organisere ei opplæring med meir praksis ute i bedriftene, som

- Alternative opplæringsmodellar – fordeling av praksis i skule og bedrift
- Konkretisere samarbeidsavtalar
- Vurdering for læring – korleis sikre ein god vurderingspraksis når eleven er i praksis i bedrift
- Fråværsføring

• Vurdere modellar for å organisere fag- og yrkesopplæring der meir av undervisninga skjer ute i bedrift

Grunnlaget for organisering og gjennomføring av alternative undervisningsformer er basert på eksisterande og veletablerte strukturar for samarbeid mellom skule og arbeidslivet i regionen. I tillegg ligg samarbeids- møte knytt til prosjektet til grunn for koordinering og planlegging av praktisk gjennomføring av auka praksisopplæring i bedrift.

I samarbeid med bedriftene har begge skulane vedteke opplæringsmodellar basert på at elevane har periodevis opplæring på skulen og i bedrift. Dette er i tråd med bedriftene sine ønskje og vil gi elevane ei

meir heilskapleg opplæring. Vurdering i faga blir gjort i samarbeid mellom elev, skule og bedrift, der bedriftene i sterkare grad vil bli invitert inn i diskusjon om karakter. Det fordrar eit forpliktande samarbeid mellom faglærar og instruktør. Det blir også sett opp samarbeidsmøte mellom skule og bedrift om læreplanarbeid.

Opphøveleg var det planlagt at ein av modellane skulle starte på Vg1. I dialog med bedriftene blei det likevel klart at det var ønskeleg å teste ut begge modellane på Vg2. Vurderinga blei gjort på bakgrunn av at elevane då har eit betre fagleg grunnlag for å delta i bedrifta sin produksjon, og truleg er litt meir modne og klar for lengre praksisperiodar enn kva tilfellet er for ein elev på Vg1.

Modellane er noko ulikt organisert i form av mengde av opplæringa som skjer i høvesvis skule og bedrift. Oversikt over utplasseringsveker er skissert under.

Lærarane sine roller ved meir utplassering i bedrift blir lik den som dei i dag har i yrkesfagleg fordjuping (YFF). Når elevane er i praksis i bedrift, er også lærar ute i bedrift etter oppsett plan. Oppgåver er t.d. dialog om innhald i opplæringa, vurdering, ev. behov for rotasjon i praksisbedrift for å fylle læreplanmåla. Denne dialogen går mellom lærar, elev og bedrift.

For å få til ei god undervegsevaluering nyttar Knarvik vgs i dag Google docs som verktøy for elevane til å skrive logg. Dette skjer undervegs medan elevane er i praksis, og gir god samhandling mellom elev og lærar. Loggen er vidare grunnlag for dialog mellom elev, lærar og bedrift medan lærar besøkjer elev i praksis. Dette er også døme på erfaringar i prosjektet som er direkte overførbare til Austrheim vgs, jf. mål i prosjektplan om å synleggjere og dele gode erfaringar.

- **Følgje opp arbeid med samfunnskontrakt, rammer for samarbeidsavtalar og skriftlege avtalar mellom skular og arbeidsliv**

Det er i varierende grad skrive avtalar om praksisopplæring mellom skule og bedrift i dag, då skulane har regelmessige møte med bedriftene om gjennomføring av modellane. Det har likevel ein verdi å skrive avtalar noko også NHO har peika på. Til grunn for det vidare arbeidet ligg at det i det minste skal skrivast avtalar for utplassering gjennom faget yrkesfagleg fordjuping (YFF).

- **Prøve ut modellar for praktisk undervisning ute i verksemdene etter avtalar med bedrifter knytt til TIP og BA (med undervegsevaluering)**

Knarvik vgs organiserer opplæringa gjennom å legge alle timane i YFF, og nokre av timane i programfaget produksjon ut i bedrift. Samanlikna med korleis skulen har organisert opplæringa tidlegare, betyr dette ein auke i opplæring i bedrift på tre veker i løpet av skuleåret.

Bedriftene i regionen tar i mot elevar frå fleire skular. Ved ein auke i praksisopplæring i bedrift gir det ein auka belastning på bedriftene, noko som krev eit tydeleg samarbeid også mellom skulane på utplasseringsperiodar, slik at belastninga på bedriftene ikkje blir for stor. Det er planlagt eit evalueringsmøte i etterkant av utplasseringsvekene dette skuleåret for saman å vurdere erfaringar og gjere eventuelle justeringar framover.

Austrheim vgs organiserer opplæringa gjennom å legge alle timane i YFF og programfaget produksjon ut i bedrift. Samanlikna med korleis skulen har organisert opplæringa tidlegare, betyr dette ein auke i opplæring i bedrift på sju veker i løpet av skuleåret.

Austrheim vgs har mange potensielle samarbeidsbedrifter, og elevane er fordelt over mange bedrifter, som regel berre ein elev per bedrift.

Oversikt over utplasseringsveker for Knarvik vgs og Austrheim vgs

Skule	Vekenummer - periode i bedrift		Tal veker i bedrift
	2018	2019	Skuleåret 2018/19
Knarvik vgs	43-46	4-8	9
Austrheim vgs	44-48	3-6 12-15	13

Erfaringar så langt knytt til alternative undervisningsformer

Felles tilbakemeldingar frå skulane er at modellane gir ei fagleg betre opplæring enn kva tilfellet hadde vore om all opplæring hadde gått føre seg i skulen. Elevane veks både fagleg og sosialt gjennom praksisperioden, og ei tett oppfølging av elevane er eit suksesskriterium både for skule og bedrift.

Når meir opplæring er konsentrert ute i bedriftene, betyr det at fellesfaga også blir konsentrert når elevane har opplæring på skulen. Skulane gjennomfører derfor eit blokkdagsystem.

Austrheim vgs melder at dei inneverande år ikkje har sett inn noko ekstraundervisning, sidan blokkdagane gir rom for dybdelæring og god fagleg oppfølging. Lærarane gir gode tilbakemeldingar på effekten denne ordninga gir på elevane sitt læringa utbytte.

Ei utfordring med å organisere opplæringa gjennom blokkdagar er at ein elev raskt kan overstige 10 prosent fråvær. Dokumentasjon ved fråvær er derfor særskilt viktig.

Modellane blir brukt aktivt av begge skulane i marknadsføring av eigne tilbod.

Kunnskapsgrunnlag – prosjekt næringslag/regionråd og regionalavdelinga

Hordaland fylkeskommune har løyvd inntil kr 500 000 til prosjektet **Næringsutvikling i Nordhordland** frå budsjettet for Handlingsprogram for nærings- og samfunnsutvikling i Hordaland.

Målet med prosjektet er å få fram kunnskapsgrunnlag om behov for fagtilbod, dimensjonering og behov for kompetanse og arbeidskraft i Nordhordland, minst fram til 2030.

Næringslivets behov for framtidig kompetanse – det dei vil trenge for å kunne utvikle seg - og det offentlege sitt behov for kompetanse er viktig å få kunnskap om, slik at m.a. dei vidaregåande skulane kan bidra til leveranse. Dette prosjektet skal få fram eit kunnskapsgrunnlag om næringslivet og regionen sitt behov for framtidig fagtilbod, kompetanse og arbeidskraft i Nordhordland og Gulen. Prosjektet er eit samarbeid mellom næringslivet i regionen ved Nordhordland Næringslag og Regionrådet i Nordhordland ved Nordhordland Utviklingsselskap IKS. Dette er eit prosjekt som også skal legge grunnlag for ei utvikling og styrking av eksisterande og nye samarbeidsrelasjonar mellom næringsliv, offentleg sektor og skulane i regionen. Arbeidslivet sitt behov for arbeidskraft og kompetanse skal vere avgjerande for både å styrke omstillingsbehov og dimensjonering.

Resultata av utreiinga vil bli gitt ut i ein rapport som blir gjort allment tilgjengeleg. Den vil tentativt innehalde eit ca. 10-siders samandrag og om lag 60 sider tekst. Rapporten blir gitt ut digitalt.

Universitetet i Bergen ved institutt for geografi leiar prosjektet. Teamet er sett saman av professor økonomisk geografi Grete Rusen (prosjektleiar), Gro Marit Grimsrud (Uni Rokkan) og Kari Elida Eriksen (UiB).

Universitet i Bergen har planlagt ein presentasjon av førebels rapport primo februar.

Prosjektet skal koordinerast med andre kompetanserelaterte prosjekt i Nordhordland («Right skills for the right future» - Hordaland fylkeskommune, «Drivers of regional economic restructuring» Høgskulen på

Vestlandet, «Pendler-prosjektet» - Hordaland fylkeskommune, «Sustainable development of urban centers with active involvement of VET» -Hordaland fylkeskommune, «Plan for samarbeidsprosjekt skule-arbeidsliv» - Hordaland fylkeskommune).

Hordaland fylkeskommune v/seksjon for forskning, internasjonalsisering og analyse vil kunne dekke eventuelle meirkostnader knytt til å utvide det geografiske nedslagsfeltet for desse dataa til resten av fylket.

Evaluering

Prosjektet skal i løpet av skuleåret 2019/20 evaluerast i tråd med oppsette milestolpar i prosjektplan. Regionalavdelinga v/seksjon for forskning, internasjonalsisering og analyse har tatt oppdraget med å evaluere prosjektet, og tek sikte på å starte evalueringa hausten 2019.

Oppsummering og evaluering (kunnskapsgrunnlag)	Skuleåret 2019/20
Oppsummere erfaringar og evaluere dei modellane for undervisning/ praksisopplæring som har vore prøvde ut i prosjektet	
Drøfte grunnlag for fagtilbod og dimensjonering av vidaregåande opplæring ut frå behov for kompetanse og framtidig fagtilbod ved dei vidaregåande skulane i Nordhordland behov for arbeidskraft, framtidige næringar og kompetansebehov i regionen	
Vurdere bruk av verkstad/bedrift for meir praktisk undervisning i verksemdene (behov og omfang)	
Vurdere konsekvensar og mogleg behov for nyinvesteringar til skuleanlegg ved modell(ar) der meir av undervisninga vert gjort ute i verksemdene. Henta frå prosjektplan	

Erasmus+-prosjekt, Development of sustainable urban centres with active involvement of VET

Regionalavdelinga har identifisert status og utfordringar på attraktive regionale senter. Det er gjennomført ein planleggingsprosess med omfattande deltaking, noko som resulterte i ein plan for vidareutvikling av 12 regionale senter i 10 kommunar. Mål og strategiar er definert for vidareutvikling.

Dette er bakgrunn for deltaking i Erasmus+-prosjektet «Development of sustainable urban centres with active involvement of VET (vocational education and training)». Regionalavdelinga har prosjektleiar-ansvaret.

Gjennom eit strategisk partnerskap med involvering av m.a. utdanningsinstitusjonar og skular, kan det etablerast ein modell for nytt og effektivt samarbeid for å knyte saman m.a. offentlege organ og tenester og lokale bedrifter for å vidareutvikle dei regionale sentra. Dette kan gjere det mogleg å etablere og utvikle kontakt på eit breitt spekter av aktivitetar og fag. Skulane kan gjere utdanninga meir relevant for elevane, og skulane kan få ei aktiv rolle i utviklinga av dei regionale sentra.

Utfordringane og moglegheitene som ligg i tverrsektorielt samarbeid mellom yrkesfaglege skular, kommune og arbeidsliv for å styrke regionale senter har blitt vurdert til å vere like på tvers av deltakande nasjonar i prosjektet, men med ei rekke variasjonar mellom landa. Ved utveksling av informasjon og identifisering av beste praksis skal partnarane i felles innsats beskrive modellar og metodar for beste praksis.

Resultata av prosjektet skal vere:

- Modellar og tilrådingar for deltaking og engasjement i utvikling av bykjerner/regionale sentre.

- Modellar og tilrådingar for utdanningsprogram som stimulerer byutvikling/utvikling av regionale sentre.

Prosjektet har høgt fokus på verdien av internasjonale kontaktar og utveksling av informasjon, særleg om beste praksis innanfor dei to nemnte tema. Internasjonal kontakt og besøk tillet partnerane å få meir detaljert og djupare forståing av korleis relevante utfordringar, plikter og oppgåver blir handtert under ulike forhold. Dette har igjen potensiale til å gi ny inspirasjon, nye ambisjonar, skape nye idear og nye metodar, og gi partnerane tillit til å implementere nye modellar.

Mål for prosjektet

- Lage styringsmodellar for aktiv involvering og deltaking av vidaregåande skular og lokale bedrifter i planlegging og utvikling av regionale sentre.
- Utvikle yrkesfaglege opplæringsløp som direkte knyter opplæringa til utfordringar og moglegheiter i dei regionale sentra.
- Etablere ein arena for samarbeid mellom yrkesfaglege skular, kommunar og arbeidslivet.

Deltakarlanda har hatt tre samlingar – Bergen, Kranj, Slovenia og Barcelona. Neste samling er Umbria i Italia. Samlingane har hatt høgt innslag av informasjon om korleis dei ulike aktørane samarbeider og kva moglegheiter og utfordringar som ligg i dette. Samtidig har det vore sentralt med skule- og bedriftsbesøk med mål om å auke kunnskap om korleis dei ulike landa organiserer opplæringa og strukturerer samarbeid med lokale myndigheiter og arbeidsliv.

Sjølv om variasjonane mellom deltakarlanda til dels er store, er det fleire område som gir grunnlag for samarbeid og at nyttige erfaringar kan samlast og brukast lokalt. T.d. er dette

- Heilskapstenking, samordning av innsats og ressursar for å oppnå vedtekne mål
- Fokus på samfunnet og arbeidslivet sitt behov for kompetanse og arbeidskraft
- Organisering og utvida samarbeid og samhandling
- Organisering av skulane og gjennomføring av opplæringa

Dette ligg til grunn for vidare arbeid med å utvikle modellar for korleis skape ei tettare samhandling mellom vidaregåande skular, kommune og arbeidsliv for å utvikle regionale sentre. Vidare er dette sentralt inn mot regional plan for kompetanse og arbeidskraft.

Prosjektet varar til 29.02.20, og det blir skrive sluttrapport for arbeidet.

Deltakande aktørar:	Land/region
Agencia Umbria Ricerche	Umbria, Italia
Instituto Professionale per l'industria e l'Atigiantato	Umbria, Italia
EARLALL European Association of Regions & Local Authorities for Lifelong Learning	Belgia
Barcelona Activa	Spania
Solski School Center	Kranj, Slovenia
Sotra vgs	Hordaland fylkeskommune
Knarvik vgs	Hordaland fylkeskommune
Fjell kommune	
Lindås kommune	
Hordaland fylkeskommune (koordinator)	

NotatDato: 14.01.2019
Arkivsak: 2014/10030-129
Saksbehandlar: torsan12

Til: Utval for opplæring og helse
Fylkesutvalet
Fylkestinget

Frå: Fylkesrådmannen**Verbalpunkt om oppfølging av samarbeidsprosjekt i Nordhordland**

Fylkesrådmannen viser til handsaming av sak 106/2018, Årsbudsjett 2019/Økonomiplan 2019-2022, i fylkestinget 11.-12.12.18, verbalpunkt om oppfølging av samarbeidsprosjekt i Nordhordland.

«Fylkestinget ønskjer å vidareføra det gode samarbeidet ein har mellom skule og næringsliv, der ein kan utnytta opplæringsutstyr på ein betre måte og samarbeide om investeringar og innkjøp.»

Fylkesrådmannen viser til samarbeidsprosjekt i regionen som inneber at elevane i større grad får opplæring i bedriftene. Knarvik vgs og Austrheim vgs har auka tal timar utplassering i faget yrkesfagleg fordjuping og programfaget produksjon. Dette betyr at elevane i større omfang også nyttar bedriftene sin eigen maskinpark og utstyr.

Samarbeidsprosjektet går ut skuleåret 2019/20, og det vil vere naturleg å arbeide med å vidareutvikle samarbeid og eventuelle formelle avtalar om sambruk og innkjøp.

Samarbeidsprosjektet skal evaluerast, med planlagd oppstart i løpet av hausten 2019. Til grunn for evalueringa ligg det mellom anna at ein skal vurdere konsekvensar og mogeleg behov for nyinvesteringar til skuleanlegg ved modell(ar) der meir av undervisninga blir gjennomført ute i bedriftene.

«Fleirtalspartia vil be fylkesrådmannen følgja opp samarbeidsprosjektet og at det vidare arbeidet med samarbeidsprosjektet vert kopla til arbeidet med planlegging av nye vidaregåande skular i regionen og at ein startar dette allereie i 2019.»

Fylkesrådmannen viser til løypemelding for samarbeidsprosjektet i Nordhordland, som gjer greie for erfaringar så langt i arbeidet. Alternative opplæringsmodellar blir prøvd ut frå og med skuleåret 2018/19.

Hordaland fylkeskommune har løyvd inntil kr 500 000 til prosjektet Næringsutvikling i Nordhordland frå budsjettet for Handlingsprogram for nærings- og samfunnsutvikling i Hordaland.

Målet med prosjektet er å få fram kunnskapsgrunnlag om behov for fagtilbod, dimensjonering og behov for kompetanse og arbeidskraft i Nordhordland, minst fram til 2030. Resultata av utreiinga vil bli gitt ut i ein rapport som blir gjort allment tilgjengeleg. Den vil tentativt innehalde eit ca. 10-siders samandrag og om lag 60 sider tekst. Rapporten blir gitt ut digitalt. Universitetet i Bergen ved institutt for geografi leiar prosjektet

Saman med erfaringar frå utprøving av alternative opplæringsmodellar gir dette eit utvida kunnskapsgrunnlag for moglegheiter og behov i regionen.

Delprosjekt 1.5 «Inntak og tilbudsstruktur» i samanslåingsprosessen mellom Sogn og Fjordane og Hordaland leverer sine tilrådingar til prosjektleiar 1. juni 2019, og vil tilrå tidspunkt for gjennomgang av ny skulestruktur i Vestland fylkeskommune.

Notat

Dato: 11.02.2019
Arkivsak: 2018/12797-3
Saksbehandlar: nilvetl

Til: Fylkesutvalet, Fylkestinget

Frå: Fylkesrådmannen

Kjønnsnøytral tittel på øvste leiar

Fylkestinget gjorde i møte 12. desember 2018, sak 116 Status for arbeidet med likestilling og likeverd i Hordaland fylkeskommune m.a. slikt vedtak:

«Tittelen til den øvste administrative leiar i fylkeskommunen endras frå fylkesrådmann til ein kjønnsnøytral tittel. Fylkesutvalet ber rådmannen leggje fram ei sak til behandling i fylkestinget i mars 2019.»

Frå 1. januar 2020 vert den nye kommunelova sett i verk. I §13 iden komande lova er administrasjon og -leiing omtala. I § 13-1 Kommunedirektør. Myndighetet og oppgaver, heiter det m.a.:

«Kommunestyret og fylkestinget ansetter selv en kommunedirektør, som skal være leder av kommunens og fylkeskommunens administrasjon.»

Fylkesrådmannen er kjend med at det i regi av KS er i gang eit samordningsarbeid på dette feltet. Det har vore vurdert ulike nemningar utover det som er går fram ovanfor; fylkesdirektør, fylkeskommunedirektør, administrasjonssjef og direktør. KS sitt arbeid er ikkje avslutta.

Fylkesrådmannen er samd i at det bør vere kjønnsnøytral nemning for stillinga som øvste administrative leiar i fylkeskommunen, men meiner fylkestinget bør ta stilling til dette når KS har kome med si tilråding.

Slik fylkesrådmannen ser det, vil det vere naturleg at den kjønnsnøytrale nemninga vert teken i bruk ved oppstart av Vestland fylkeskommune og at det nye fylkestinget gjer vedtak om dette. I tid vil dette også samsvare i stor grad med at den nye kommunelova tek til å gjelde.

PS 4/19 Interpellasjonar/spørsmål

Fra: Folkevalde (folkevalde@hfk.no)

Sendt: 14.02.2019 09:19:46

Til: Silje Lyngstad

Kopi:

Emne: VS: Interpelasjon

Vedlegg:

Fra: Astrid Aarhus Byrknes <astrid.aarhus.byrknes@lindas.kommune.no>

Sendt: onsdag 13. februar 2019 13:59

Til: Folkevalde <folkevalde@hfk.no>

Kopi: Pål Kårbø <Pal.Karbo@hfk.no>

Emne: Interpelasjon

INTERPELLASJON FYLKESTINGET 5 og [6.3.2019](#)

Eg har fylgjande interpelasjon til fylkestinget i mars.

Fylkesordførar!

Innleiing

På Fellesnemnda sitt møte i Førde 19.desember i fjor handsama fellesnemnda prinsipp for opptak til vidaregåande skule i nye Vestland i sak 56/18 "Inntak i vidaregåande opplæring i Vestland fylkeskommune - overordna prinsipp for inntak – DP 1.5.

Fellesnemnda gjorde følgjande vedtak i to punkt:

- 1. Modell 3: Fleire inntaksområde – karakterbasert vert lagt til grunn for vidare arbeid med tilbodsstruktur og inntak.*
- 2. Prosjektlear kjem tilbake med sak om tal inntaksområde og geografisk avgrensing av desse til fellesnemnda våren 2019.*

Eg stiller meg difor spørsmålet om fylkesordføraren meiner det er rett at fellesnemnda som er forankra i Inndelingslova, skal gjera endeleg vedtak i ei så viktig prinsipiell sak. Det er mange som er opptatt av dette tema – noko som også har vist seg att i dei dialogmøter som har vore avholdt den siste tida, seinast på Vidsyn i Gulen kommune 7.2.19.

Eg viser til Inndelingslova:

«§ 26.Fellesnemnd

Ved samanslåing av kommunar eller fylkeskommunar og ved deling som nemnt i § 3 andre ledd bokstav b skal det opprettast ei fellesnemnd til å samordne og ta seg av førebuinga av samanslåinga eller delinga. Vidare står det : « Fellesnemnda skal ta hand om det førebuande arbeidet med økonomiplanen og med budsjettet for det første driftsåret etter at samanslåinga eller delinga som nemnt i § 3 andre ledd bokstav b, er sett i verk. Nemnda skal i sin verkeperiode gi fråsegn til departementet om årsbudsjetta og økonomiplanen for dei kommunane eller fylkeskommunane saka gjeld. Andre arbeidsoppgåver og fullmakter for nemnda blir fastsette i reglement som må vedtakast i alle kommunestyra eller fylkestinga.»

Eg kan ikkje sjå at der er noko i mandatet eller reglementer gitt av fylkestinga som tilseier at Fellesnemnda kan eller skal gjere vedtak i slike prinsipielle spørsmål som korleis inntaksområda i den vidaregåande skulen skal vere.

Fellesnemnda bør etter mi meining vere mest mogleg eit organ der altså hovudoppgåva er å slå saman og få ein god prosess organisatorisk og administrativt . Politikken som gjeld tenestene – og organsieringa av desse, nye planar etc..bør leggjast til det nye fylkestinget.

Eg stiller meg difor spørsmålet og ber fylkesordfører svare – reflektere omkring følgjande:

1. Burde ikkje Fellesnemnda lagt til rette for at dette som går på inntaksområde eller inntak i den vidaregåande skulen i Vestland fylke vore avgjort i det nye Fylkestinget?

Partiene arbeider i desse dagar med sine program for ny fylkestingsperiode. Det er her ein gir uttrykk for og og handsamar politikken ein vil ha gjennomført.

Eit så viktig og prinsipielt tema som opptaksområde i den vidaregåande skulen burde fått ein breiare prosess og debatt og lagt til det nye fylkestinget. Korleis vil fylkesordfører leggje til rette for det?

Mvh
Astrid Aarhus Byrknes
KrF

Sendt fra min iPhone

PS 5/19 Ymse

Arkivnr: 2014/927-21

Saksbehandlar: Ingvar Skeie

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Fylkesutvalet	22/19	20.02.2019
Fylkestinget	6/19	05.03.2019

Finansforvaltninga i 2018

Samandrag

I saka vert det gjeve oversyn over fylkeskommunen si lånegjeld, vurdert opp mot krava i finansreglementet. Vidare finn ein oversyn over bankinnskot og omtale av renteinntekter og -utgifter.

Fylkeskommunen si lånegjeld auka med 252 mill. kr i 2018 og utgjer 10 725,3 mill. kr. Netto gjeldsgrad er 109,4 % av inntektene.

Renta er bunden på 51,7 % av låneporteføljen.

Økonomi: Finansforvaltninga er viktig for fylkeskommunen sin økonomi. I denne saka vert det berre orientert om det som har skjedd i 2018. Ingen nye tiltak.

Klima: Ikkje aktuelt

Folkehelse: Ikkje aktuelt

Regional planstrategi: Ikkje aktuelt

Forslag til innstilling

Fylkestinget tek rapporten om finansforvaltninga i 2018 til orientering.

Saksprotokoll i fylkesutvalet - 20.- 21.02.2019

Fylkesrådmannen sitt forslag vart samrøystes vedteke som innstilling til fylkestinget.

Innstilling til fylkestinget

Fylkestinget tek rapporten om finansforvaltninga i 2018 til orientering.

Ingrid Kristine Holm Svendsen
kst. fylkesrådmann

Nils Egil Vetlesand
kst. fylkesdirektør økonomi og organisasjon

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift.

Vedlegg

1 Finansforvaltninga i 2018 - rapport frå BCM

Fylkesrådmannen, 11.02.2019

Lånegjeld

Følgjande oversyn viser korleis gjelda har utvikla seg i 2018:

(Beløp i tabellane for lån er oppgitt i mill. kr.)

	Fylkeskassen	Bompengeprojekt
Lånesaldo 1. januar	10 473,3	176
Nye låneopptak i 2018	875,0	
Avdrag	620,0	31
Avdrag ført i investeringsrekn. *	3,0	
Overteke av Ferde AS		145
Lånesaldo 31. desember	10 725,3	0

* Motteke avdrag på utlån er nytta til å nedbetale fylkeskommunen sitt innlån.

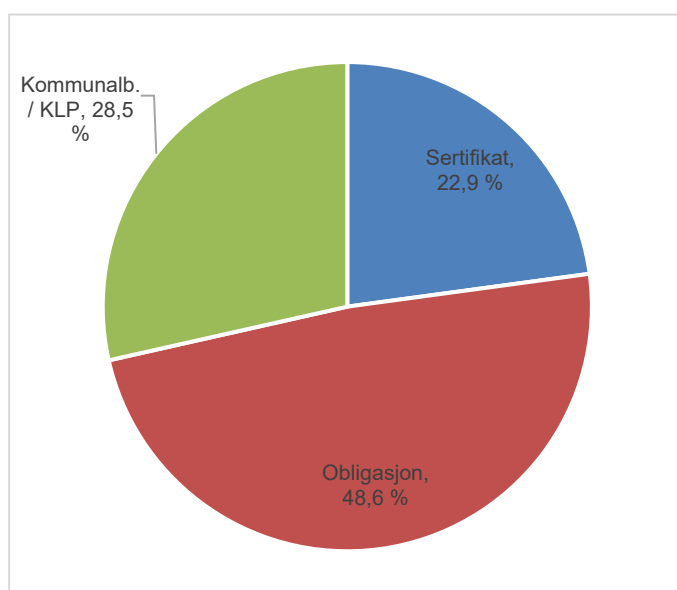
Pr. 31.12.2018 består fylkeskommunen sin låneportefølje av 29 lån på vel 10,7 milliardar kr. Gjelda har auka med 252 mill. kr i 2018.

Lån til bompengeprojekta Stordalstunnelen og Årsnes ferjekai er overtekne av Ferde AS.

Eit nøkkeltal som ein har hatt fokus på dei siste åra er netto gjeldsgrad. Dette nøkkeltalet har gått ned frå 113,4 % til 109,4 %. Sjølv om gjelda har auka noko siste året, har inntektene hatt ein vesentleg sterkare vekst. Noko av inntektsauken er reell, som t.d. havbruksmidlane som fylkeskommunen fekk i 2018. Men noko skuldast tekniske endringar. Overgang frå netto- til bruttokontraktar for ferjedrifta er med å blåse opp både inntekts- og utgiftssida. Denne omlegginga vil få særleg stort utslag i 2020. Det er også ei påminning om at nøkkeltal ikkje alltid fortel den heile og fulle sanninga.

Låna fordeler seg slik på ulike typer lån:

	Tal lån	Beløp	Andel
Sertifikatlån	7	2 451,0	22,9 %
Obligasjonslån	12	5 215,0	48,6 %
Kommunalbanken/KLP	10	3 059,3	28,5 %
Totalt	29	10 725,3	100,0 %

Sertifikatlån og obligasjonslån er lån direkte i marknaden, der bankane opptre som mellommenn. Sertifikatlån har løpetid på inntil 1 år, medan obligasjonslån har løpetid på over 1 år.

Forvaltning av gjeldsporteføljen

I finansreglementet er det sagt at "Låneporteføljen skal vera diversifisert med omsyn til løpetid og rentebinding." Det er vidare bestemt at "halvparten av lånegjelda bør som hovudregel ha fast rente. Andelen fast rente kan likevel variere mellom 40 % og 60 % ut frå om ein finn vilkåra for binding gunstige eller ikkje."

Tabellen nedanfor gjev oversyn over fordelinga mellom fast og flytande rente. Ein har sett grensa ved 1 år, slik at berre lån som har meir enn 1 år igjen av bindingstida er definerte som fastrentelån.

	31. des. 2017		31. des. 2018	
	Lånesaldo	Andel	Lånesaldo	Andel
Lån med fast rente	5 616,0	53,6 %	5 540,0	51,7 %
Lån med flytande rente	4 857,3	46,4 %	5 185,3	48,3 %
Totale lån	10 473,3	100,0 %	10 725,3	100,0 %

Av tabellen går det fram at 51,7 % av gjelda har fast rente.

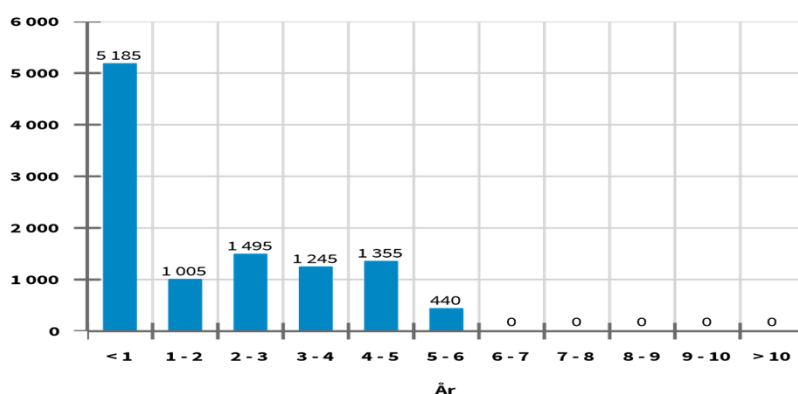
10 lån på til saman 4 175 mill. kr er tekne opp med fast rente. I tillegg har ein inngått rentebytteavtalar¹, som sikrar renta for lån som er tekne opp med flytande rente.

Gjennomsnittleg rentesats for heile låneporteføljen var 2,17 % pr. 31. desember. Dette er 0,05 % høgare enn ved førre årsskifte.

Renteregulering

Gjennomsnittleg bindingstid på renta skal i følgje reglementet vere minimum 1 år og maksimum 4 år. Ved årsskiftet var gjennomsnittleg rentebindingstid 1,8 år.

Diagrammet nedanfor viser kor stor del av låneporteføljen som har renteregulering kvart år. 48,4 % av porteføljen vil få regulert renta i løpet av 2019. I løpet av dei 3 næraste åra vil 71,7 % av dagens låneportefølje få fastsett ny rente.

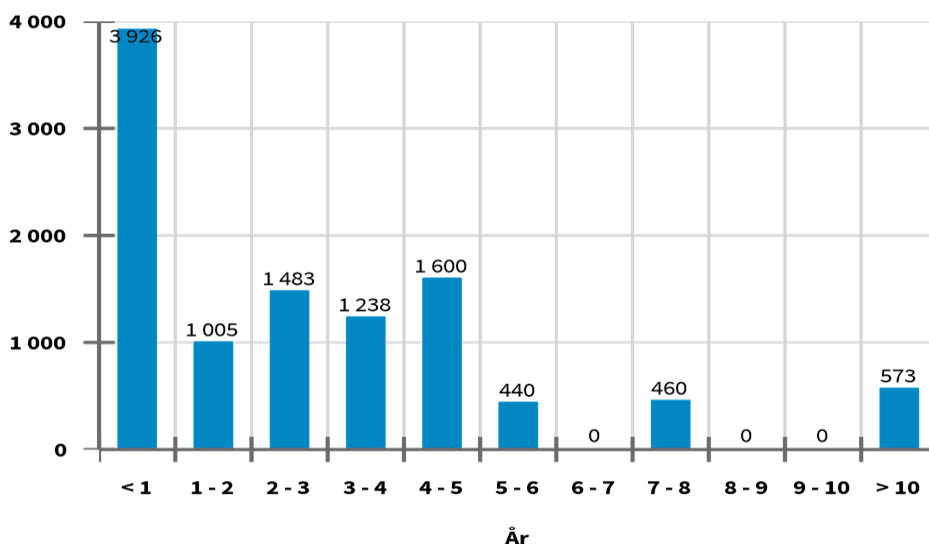

¹ Ved å nytte rentebytteavtalar kan ein endre samansetjinga mellom fast og flytande rente på låneportefølgjen, utan å endre vilkåra for dei einskilde låna. Om ein t.d. har eit lån på 300 mill. kr med flytande rente, kan ein inngå avtale med ein bank om å motta flytande rente av 300 mill. kr og betale fast rente av same beløpet. Fylkeskommunen vil etter dette både betale og motta flytande rente av 300 mill. kr, og endar opp med netto å betale fast rente av lånesummen.

Løpetid

For å redusere refinansieringsrisikoen, skal låneporteføljen være diversifisert med omsyn til løpetid. Einskildlån skal aldri utgjere meir enn 10 % av den samla gjeldsporteføljen.

Diagrammet nedanfor gjev oversyn over kor stor del av låneporteføljen som må refinansierast kvart år.

Fylkeskommunen hadde ved årsskiftet 3 sertifikatlån med 3 månaders løpetid og 4 lån med 12 månaders løpetid. For dei tre låna med kortast løpetid har ein inngått «rulleringsavtale» med DNB. Dvs. at banken har teke på seg å fornye låna ved kvart forfall, vanlegvis over ein periode på 3 år. I denne perioden kan ein vere rimeleg trygg på at låna vil bli refinansierte.

Obligasjonslåna har løpetider på 3 – 10 år. Kommunalbanklåna har løpetider på 10 år eller meir. Eit måltal på dette er gjennomsnittleg kapitalbinding, som no er 2,9 år. Det vil seie at det i gjennomsnitt tek 2,9 år før låna i porteføljen må refinansierast.

I tabellen nedanfor er ein spesifikasjon av alle lån som har forfall i 2019:

Dato	Lånetype	Beløp	Kommentar
30.01.2019	Sertifikat 30.10.2018 - 30.01.2019	345	Rulleringsavt.
14.02.2019	Obligasjonslån 2014-2019	400	
22.02.2019	Sertifikat 22.11.2018 - 22.02.2019	340	Rulleringsavt.
26.02.2019	Kommunalbanken 2009/2019	265	Avdrag
15.03.2019	Sertifikat 16.03.2018 - 15.03.2019	390	
28.03.2019	Sertifikat 28.12.2018 - 28.03.2019	221	Avdrag
07.06.2019	Sertifikat 08.06.2018-07.06.2019	335	
11.06.2019	Obligasjonslån FRN 2016/2019	450	
14.10.2019	Obligasjonslån FRN 2016/2019	360	
25.10.2019	Sertifikat 26.10.2018 - 25.10.2019	350	
22.11.2019	KBN sertifikatvilkår 23.11.18 - 22.11.19	470	
Total		3 926	

Det er tre langsiktige lån som skal refinansierast i 2019. Eit lån i Kommunalbanken og eit av sertifikatlåna tek ein sikte på å innfri som del av årets budsjetterte avdrag.

Likvidar

Ein kan gje følgjande oversyn over innskot og plasseringar pr. 31. desember:

	2017	2018
Pengemarknadsfond	126 877	128 603
Ordinære bankinnskot	768 015	650 569
Skattetrekksmidlar	116 879	117 622
Bankinnskot "øyremerkte" midlar	598 965	462 899
Bankkonti bompengeprojekt	45 784	20 562
Sum innskot og plasseringar	1 656 521	1 380 256
Kassabeholdningar	22 478	23 748
Sum likvide midlar	1 678 998	1 404 004

Pr. 31. desember hadde fylkeskommunen 1 404 mill. kr i likvide midlar. Dette er ein reduksjon på 275 mill. kr sidan førre årsskifte. Men fylkeskommunen har framleis god likviditet.

128,6 mill. kr av dei likvide midlane er plasserte i fire ulike pengemarknadsfond. Avkastninga i desse fonda var mellom 1,24 % og 1,54 %. Berre eitt av fonda gav høgare avkastning enn ein ville hatt ved å ha midlane plasserte på konsernkontoen.

Renteinntekter og –utgifter

	Rekn. 2017	Rekn. 2018	Bud. 2018
Gebyr, kursdifferansar, morarenter	5 652	2 247	0
Renter på lån	177 485	182 547	234 400
Rentebytteavtalar (netto)	57 571	44 107	0
Sum utgifter	240 708	228 901	234 400
Rentekompensasjon	19 968	27 841	19 000
Renter av bankinnskot og fond	17 043	17 782	8 100
Renter av utlån m.m.	6 953	7 290	4 800
Utbytte	0	0	0
Sum inntekter	43 964	52 912	31 900
Netto renteutgifter	196 744	175 989	202 500
Renteinnt. på spelemidlar/regionalmidl. etc.	7 740	8 384	3 000

Brutto renteutgifter var 228,9 mill. kr i 2018, ein nedgang på 11,8 mill. kr i høve til 2017. Sjølv om det var ei viss auke i rentenivået på fylkeskommunen sin låneportefølje i 4. kvartal, låg gjennomsnittrenta i 2018 lågare enn i 2017.

Renteinntekter og rentekompensasjon utgjorde 52,9 mill. kr, ein auke på 8,9 mill. kr. Netto renteutgifter syner ei innsparing på 26,5 mill. kr i høve til budsjettet. Mesteparten av innsparinga finn ein på inntektssida. Dette skuldast både at fylkeskommunen har hatt god likviditet og høge innskot gjennom året og at satsen for rentekompensasjon på veginvesteringar vart sett opp med 0,5 %.

Innsparinga på utgiftssida utgjorde 5,5 mill. kr, som ikkje utgjør meir enn 0,05 % av låneporteføljen.

For nokre tilskotsordningar innan kultur og regional utvikling vert mottekne midlar plasserte på eigne bankkonti, og renteinntektene vert tilført dei aktuelle føremåla. Renteinntekta på desse kontoane utgjorde nær 8,4 mill. kr.

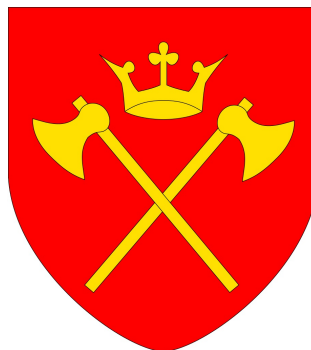
Renterisiko

Eit viktig spørsmål er korleis fylkeskommunen sine netto renteutgifter vil endre seg ved endringar i rentenivået.

Med dei låna ein hadde ved årsskiftet, vil ein renteauke på 1% medføre auke i renteutgifter på 35,7 mill. kr første året (i 2019). Renter av bankinnskot og utlån og rentekompensasjon vil auke med om lag 28,6 mill. kr. Første året vil endringar i det generelle rentenivået gje ein netto auke på vel 7 mill. kr. Det som eventuelt kan gje avvik frå budsjettet er endringar i kredittpåslaget, som ikkje gjev utslag på inntektssida.

I tabellen nedanfor er det også vist korleis ein renteauke på 1 prosentpoeng i år vil slå ut i 2022. Innan den tid vil mange av fastrentelåna ha fått ny rente. Netto renteutgifter vil gå opp med 58,8 mill. kr. Utrekningane er gjort med same låneportefølje og same innskot som pr. 31.12.2018. I praksis ventar ein at summen av lån vil halde fram med å auke. Dermed vil også auken i renteutgifter bli noko høgare.

Verknad av renteauke 1 prosentpoeng	Mill. kr	
	2019	2022
Renteutgifter	35,7	84,9
Renteinntekter og rentekompensasjon	-28,6	-26,1
Netto	7,1	58,8

Finansrapport Hordaland fylkeskommune

Forvaltning av gjeldsportefølje og finansieringsavtaler

Rapport 2018 1 januar til 31 desember

(Rapportdato 31. desember, utskrevet 4. januar 2019)

Innholdsfortegnelse

- Side 3: Oppsummering og nøkkeltall – del I**
- Side 4: Oppsummering og nøkkeltall – del II**
- Side 5: Fordeling rentebinding**
- Side 6: Finansreglementets krav og strategi**
- Side 7: Porteføljens rentebindingstid og renterisiko**
- Side 8: Porteføljens kapitalbinding og refinansieringsrisiko**
- Side 9: Utvikling i rentebindingstid**
- Side 10: Utvikling i gjennomsnittrente**
- Side 11: Utvikling i lånegjeld**
- Side 12: Opptak av nye lån og refinansieringer i perioden**
- Side 13: Forfall og rentereguleringer i perioden**
- Side 14: Motpartoversikt lån**
- Side 15: Motpartoversikt rentebytteavtaler**
- Side 16: Markedskommentar**
- Side 17: Ordliste, forklaringer og beregninger**
- Appendiks I: Oversikt rentebetingelser og rentekostnader**
- Appendiks II: Stamdataoversikt**

Forbehold

Denne rapporten er utarbeidet av Bergen Capital Management AS (heretter BCM) i samsvar med forskrift om finansforvaltning og Kundens reglement for finansforvaltning. Rapporten baserer seg på kilder som vurderes som pålitelige, men BCM garanterer ikke at informasjonen i rapporten er presis eller fullstendig.

Uttalelsene i rapporten reflekterer oppfatninger på det tidspunkt rapporten ble utarbeidet, og BCM forbeholder seg retten til å endre oppfatninger uten varsel.

Denne rapporten skal ikke forstås som et tilbud eller anbefaling om kjøp eller salg av finansielle instrumenter. BCM påtar seg intet ansvar for verken direkte eller indirekte tap eller utgifter som skyldes forståelsen av og/eller bruken av denne rapporten.

Denne rapporten er kun ment å være til bruk for våre klienter, ikke for offentlig publikasjon eller distribusjon, men BCM tar dog ingen forbehold om klienters eventuelle offentliggjøring. Ansatte i BCM kan eie verdipapirer i selskaper som er omtalt i rapporten, og kan kjøpe eller selge slike verdipapirer.

Rapporten er utarbeidet på et gitt tidspunkt, verdiendringene kan være store i låne- og verdipapirmarkedet slik at endelig resultat vil kunne avvike, det er brukt beste anslag på gitte tidspunkt som markedspriser i rapporten.

Historisk resultat i porteføljer forvaltet av BCM er ingen garanti for fremtidig resultat. Fremtidig resultat vil blant annet avhenge av markedsutviklingen, forvalters dyktighet, porteføljens risiko, samt kostnader ved forvaltning.

Rapporten inneholder kun gjeld som er forvaltet av BCM. Rapporten er utarbeidet på basis av opplysninger fra långivere og Kunde, BCM kan ikke ta ansvar for riktigheten av denne informasjonen oppgitt fra tredjeparter. Ved reproduksjon eller annen bruk av rapporten bør rapporten i sin helhet vedlegges. Rapporten gir et øyeblikksbilde på rapporteringstidspunkt, slik at porteføljens sammensetning og risiko p.t. kan være høyere eller lavere.

BCM vil sjekke av status mot Kundens finansreglement ved rapportering. Men BCM oppfordrer Kunden til å foreta nødvendige kontroller, da det er Kunden selv de facto som er ansvarlig for at gjeldsporteføljen er i henhold til vedtatt reglement. Dersom BCM ikke mottar innvendinger mot rapporten innen 10 virkedager etter utsendt rapport anses rapporten som korrekt og akseptert av Kunden.

Oppsummering og nøkkeltall – del I

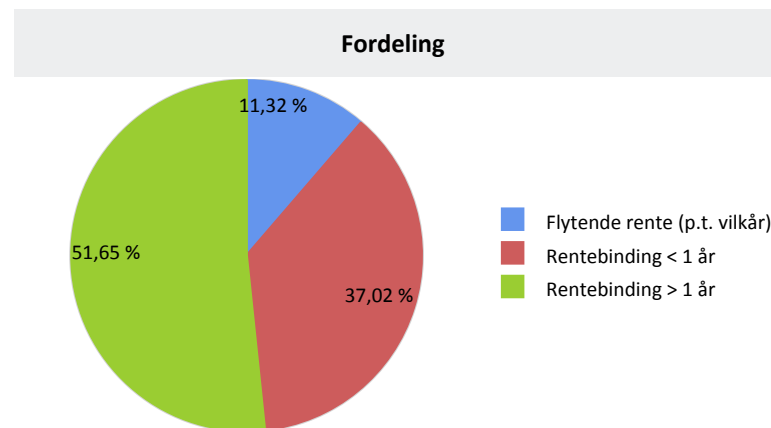
Nøkkeltall	31.12.2018	01.01.2018	Forklaring	Kommentar
Total lånegjeld	Kr. 10 725 300 000	Kr. 10 473 300 000	Viser samlet lånegjeld ved utløpet av rapporteringsperioden. Inkluderer alle lån som er gjengitt i stamdataoversikten.	
Rentebindingstid (inkl. rentebytteavtaler med fremtidig oppstart dersom det finnes slike i porteføljen).	1,78 ÅR	2,01 ÅR	Måltallet angir porteføljens vektete gjennomsnittlige rentebindingstid. Tallet viser hvor lenge renten på sertifikat, lån og obligasjoner i porteføljen er fast, hensyntatt alle kontantstrømmer (rentebetalinger, avdrag og hovedstol). Dersom en låneportefølje uten avdrag og årlige rentebetalinger har rentebindingstid på 1 betyr det at porteføljen i gjennomsnitt har en rentebinding på 12 måneder. Rentebindingstid er et kontantstrøm basert nøkkeltall og benyttes fremfor durasjon som er basert på markedsverdier.	
Vektet gjennomsnittrente	2,17 %	2,12 %	Måltallet angir porteføljens vektete gjennomsnittlige kupongrente, effektiv rente vil avvike noe. Ved sammenligning mot referanserente må det tas hensyn til durasjon og rentesikringsstrategi.	
Kapitalbinding	2,88 ÅR	-	Måltallet angir porteføljens vektete gjennomsnittlige kredittbinding. Tallet viser hvor lang tid det i gjennomsnitt tar før renter, avdrag og hovedstol er nedbetalt eller forfalt til betaling. Desto høyere tall, desto mindre refinansieringsrisiko har porteføljen alt annet like.	

Oppsummering og nøkkeltall - del II

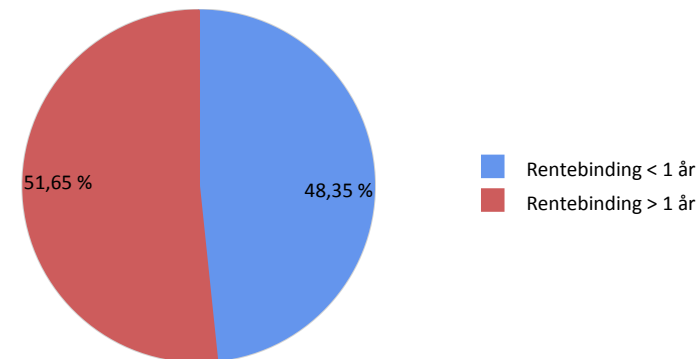
Nøkkeltall	31.12.2018	01.01.2018	Forklaring	Kommentar
Derivat volum (i % av gjeld)	17,86 %	18,29 %	Andel derivater (rentebytteavtaler, FRA, etc.) i (%) forhold til lånevolum.	
Rentebinding under 1 år	48,35 %	46,38 %	Andel forfall av rentebinding kommende år, dette nøkkeltallet viser hvor stor andel av porteføljen som har renteregulering innenfor det nærmeste året.	
Kapitalbinding under 1 år	36,61 %	-	Andel forfall kommende år, dette nøkkeltallet viser hvor stor andel av porteføljen som kommer til forfall innenfor det nærmeste året.	
Rentesensitivitet (1 %-poeng økning)	Kr. 51 853 000	Kr. 48 573 000	Estimat på økt rentekostnad ved 1 % - poeng økning i det generelle rentenivået (total gjeld x Rentebinding under 1 år x 1 %). Viser hvor mye porteføljens rentekostnad kommer til å øke med p. a. 1 år frem i tid ved 1%- poeng økning i det generelle rentenivået. Måltallet er lineært.	

Fordeling rentebinding

Fordeling	Saldo	Prosentvis av total
Rentebinding over 1 år (fastrente)	5 540 000 000	51,65 %
Rentebinding under 1 år (flytende rente)	3 971 000 000	37,02 %
Sum rentebinding	9 511 000 000	88,68 %
Flytende rente (p.t. vilkår)	1 214 300 000	11,32 %
SUM	10 725 300 000	100,00 %

Fordeling	Saldo	Prosentvis av total
Rentebinding over 1 år (fastrente)	5 540 000 000	51,65 %
Rentebinding under 1 år (flytende rente)	5 185 300 000	48,35 %
SUM	10 725 300 000	100,00 %

Forklaring til tabeller og grafer

Tabellene over viser fordelingen for gjeldsporteføljen angitt ved bruk av enkel rentebinding. Lån med rentebinding over 1 år er fastrentelån eller obligasjonslån med gjenværende rentebinding over 1 år på rapporteringsdato. Lån med flytende rente er sertifikat, obligasjoner og gjeldsbrevlån med gjenværende rentebinding under 1 år. Dersom porteføljen inneholder lån med p.t. vilkår har de 14 dagers rentevarsel og oppsigelsestid og en rentebinding på $14 / 365 = 0,04$. Dersom porteføljen inneholder lån med Nibortilknytning (3 eller 6 MND) er de sortert som lån med rentebinding under 1 år. Det er til enhver tid gjenværende rentebinding som er utgangspunkt for beregning av om fastrentene er under eller over 1 år. Figurene viser grafisk fordeling av gjeldsporteføljen målt ved bruk av enkel rentebinding. Alle lån som er medtatt i beregningen er gjengitt i "stamdataoversikten" som er vedlagt denne rapporten.

Finansreglementets krav og strategi

Krav i gjeldende reglement	Status	Kommentar
Det enkelte lån kan ikke utgjøre mer enn 10 % av den samlede gjeldsporteføljen	OK	
Fylkeskommunen skal ikke ta valutarisiko	OK	
Halvparten av lånegjelden bør som hovedregel ha fastrente. Andelen fast rente kan likevel variere mellom 40 % og 60 % ut fra om en anser vilkårene for rentebinding som gunstig eller ikke.	OK	
Som hovedregel skal det innhentes konkurrerende tilbud ved låneopptak og refinansieringer	OK	
Gjennomsnittlig bindingstid på renten skal være minimum 1 år og maksimum 4 år	OK	
FRA og rentebytteavtaler skal bare brukes som sikringsinstrument	OK	
Netto utestående sikringsinstrument skal ikke på noe tidspunkt overstige summen av utestående og godkjente plasserings eller finansieringsvolum	OK	

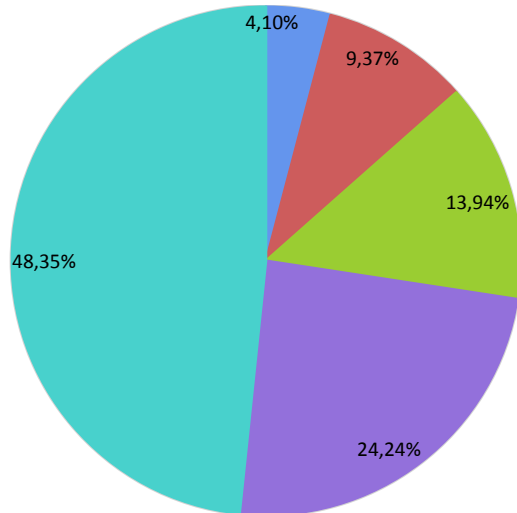
Krav til forvaltning av gjeldsporteføljen i henhold til gjeldende finansreglement. Kommentarer kun dersom det er avvik fra finansreglement.

Porteføljens rentebindingstid og renterisiko

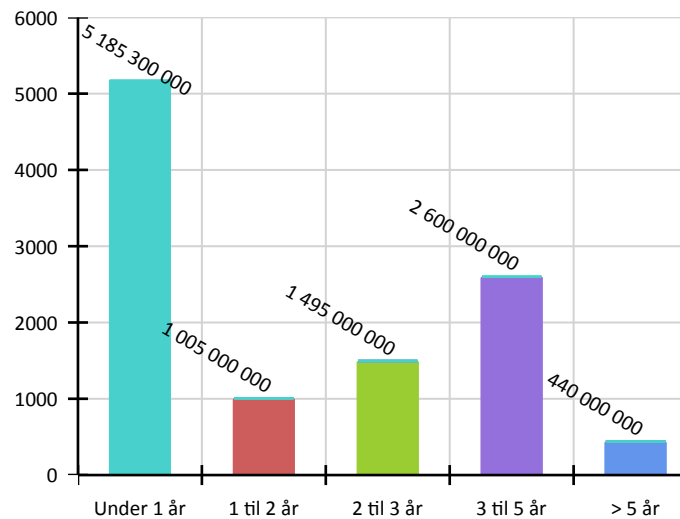
Intervall	Pålydende i NOK	Rentebindingstid	Andel	Akkumulert andel	Økning i rentekostnad ved 1% renteøkning
Under 1 år	5 185 300 000	0,27	48,35%	48,35%	kr 51 853 000
1 til 2 år	1 005 000 000	1,41	9,37%	57,72%	kr 61 903 000
2 til 3 år	1 495 000 000	2,38	13,94%	71,66%	kr 76 853 000
3 til 5 år	2 600 000 000	4,01	24,24%	95,90%	kr 102 853 000
> 5 år	440 000 000	5,19	4,10%	100,00%	kr 107 253 000
SUM	10 725 300 000	1,78	100,00%		

Rentebindingsintervall i % av porteføljen

■ > 5 år
 ■ 1 til 2 år
 ■ 2 til 3 år
 ■ 3 til 5 år
 ■ Under 1 år

Rentebindingsintervall i NOK

Kommentar

Rentebindingstid brukes ofte for å måle renterisiko. Det gir et uttrykk for hvor følsom kontantstrømmene til lånene er for en endring i markedsrentene. Man kan se på rentebindingstid som vektet gjennomsnittlig rentebinding for et lån eller en plassering. Porteføljens rentebindingstid er i tabellen målt ved slutten av rapporteringsperioden. Rentebindingen er i tråd med finansreglement og rentesikringsstrategi, hvor forutsigbarhet i rentekostnadene er et viktig element. Porteføljel med rentebindingstid under 1 år vil være svært sensitive for bevegelser i markedsrentene. Porteføljel med rentebindingstid over 5 år vil ha svært forutsigbare rentekostnader i de kommende årene. Alt annet like vil en slik forutsigbarhet ha en pris / «forsikringspremie», som må vurderes opp mot reduserte rentekostnader. Kolonnen økning i rentekostnad ved 1 %- poeng renteøkning viser økt årlig rentekostnad om 1 år, om 2 til 3 år, om 3 til 5 år og om 5 år dersom renten stiger med 1%-poeng. Dvs. når alle bindingene i porteføljen er løpt ut vil økt rentekostnad være 1 % x total gjeld.

Porteføljens kapitalbinding og refinansieringsrisiko

Forfallsintervall	Pålydende i NOK	Kapitalbinding	Prosentvis andel av porteføljen
Under 1 år	3 926 000 000	0,42	36,61%
1 til 2 år	1 005 000 000	1,41	9,37%
2 til 3 år	1 483 000 000	2,39	13,83%
3 til 5 år	2 838 300 000	4,06	26,46%
>5 år	1 473 000 000	8,71	13,73%
SUM	10 725 300 000	2,88	100,00%

Kommentar

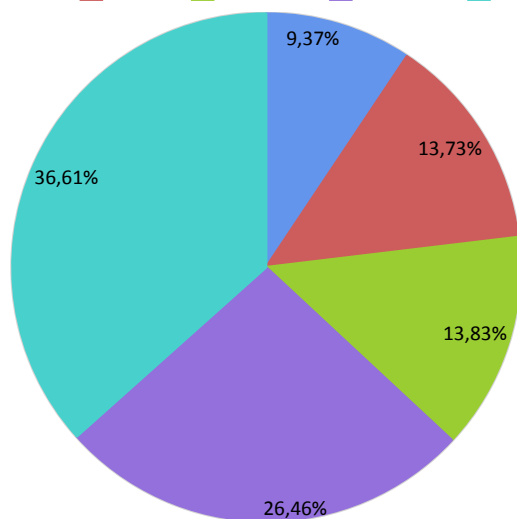
Tabellen viser gjenværende tid frem til forfallstidspunkt for lånene i porteføljen. Det er tatt hensyn til kapitalbevegelser som f.eks. avdrag i beregningene.

Desto høyere tall desto lavere refinansieringsrisiko. Et 3MND sertifikat vil ved inngåelse ha 0,25 i kapitalbinding.

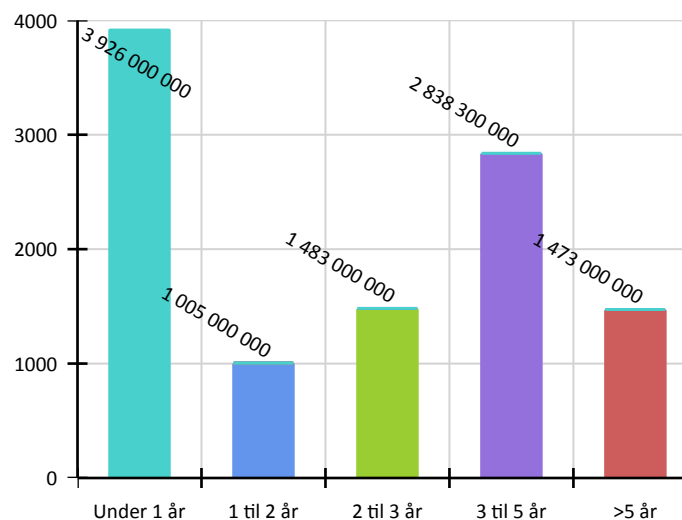
Figurene viser en grafisk fremstilling av refinansieringsrisikoen i porteføljen.

Forfallsintervall i % av porteføljen

1 til 2 år >5 år 2 til 3 år 3 til 5 år Under 1 år

Forfallsintervall i NOK

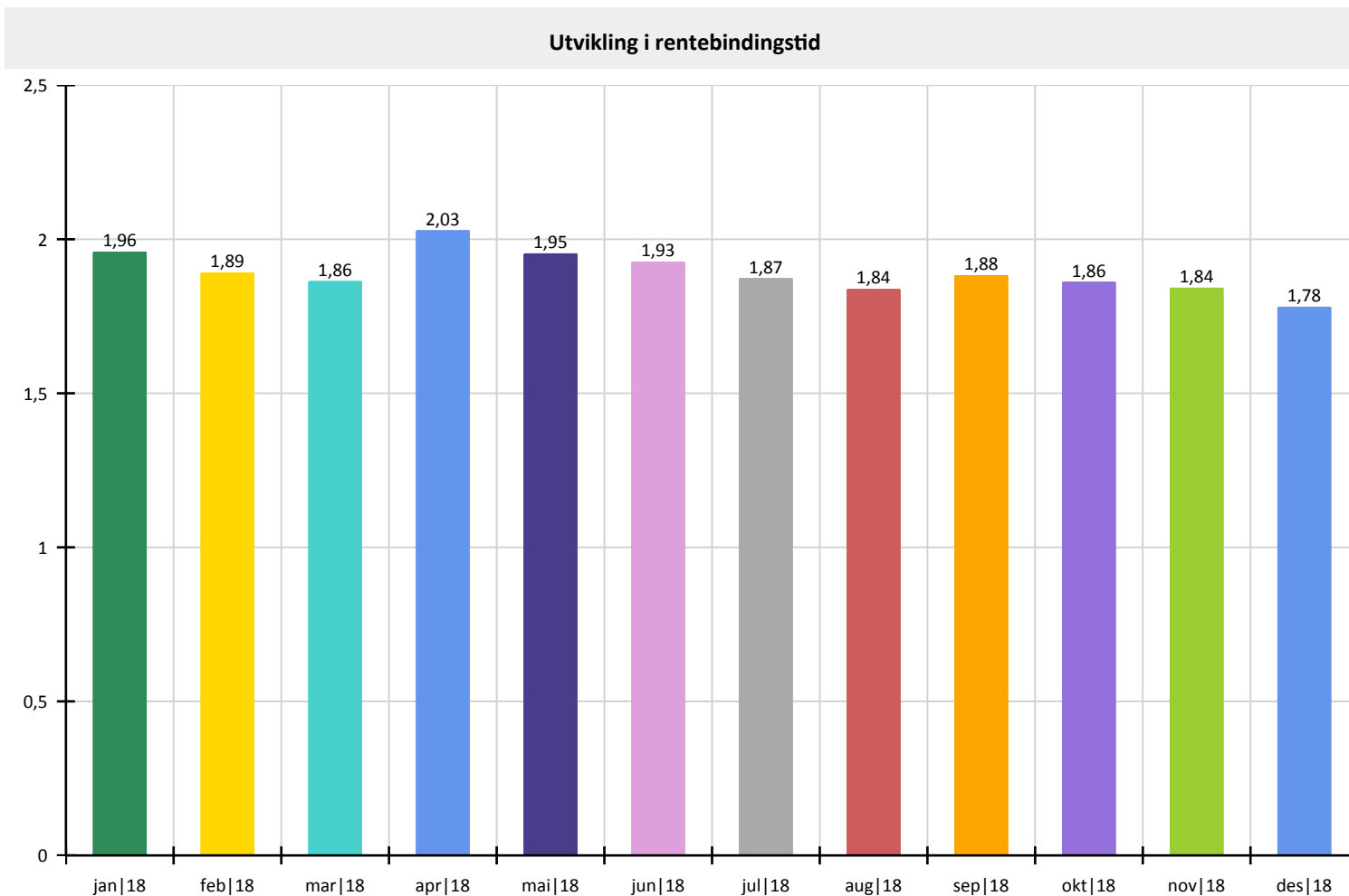
Porteføljer med kapitalbinding under 1 år har et stort kapitalbehov det kommende året.

Porteføljer med kapitalbinding over 5 år antas å ha en «normal» forfallsstruktur.

Porteføljens kapitalbinding må vurderes ut fra et kostnads-, rente- og porteføljeperspektiv. Korte lån er normalt sett vesentlig billigere enn lengre lån.

Beregninger av nøkkeltall er gjort ved bruk av lånets nedbetalingsprofil, långiver har ofte en mulighet til å kreve førtidig innfrielse slik at juridisk løpetid kan avvike.

Utvikling i rentebindingstid

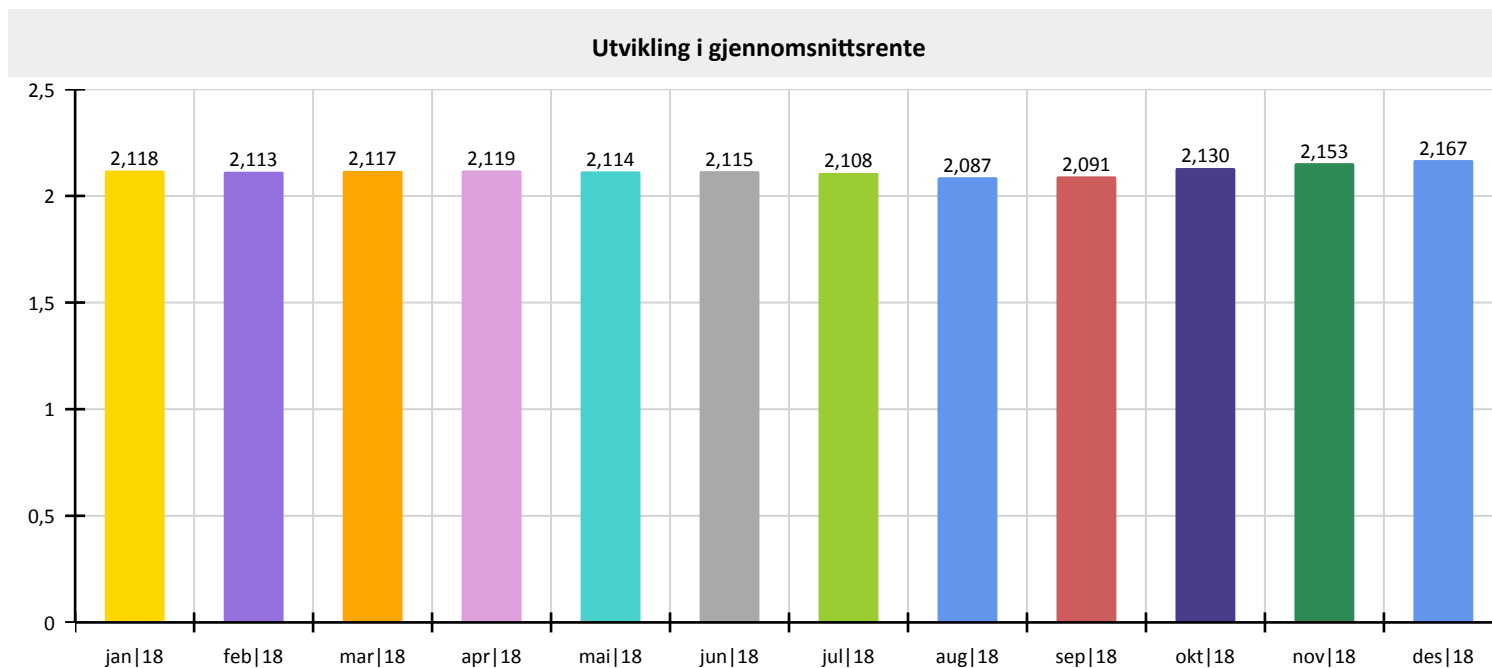
Kommentar

Rentebindingstid er målt ved utløpet av hver måned i rapporteringsperioden.

Den venstre aksene angir rentebindingstid i antall år.

Utvikling i rentebinding er beregnet eksklusiv rentebytteavtaler med fremtidig oppstart. Se side 3 for beregninger inklusiv fremtidige rentebytteavtaler.

Utvikling gjennomsnittrente

Kommentar

Vektet gjennomsnittrente er målt ved utløpet av hver måned i rapporteringsperioden.

Den venstre aksene angir gjennomsnittrente i %.

Porteføljen og markedsrenter

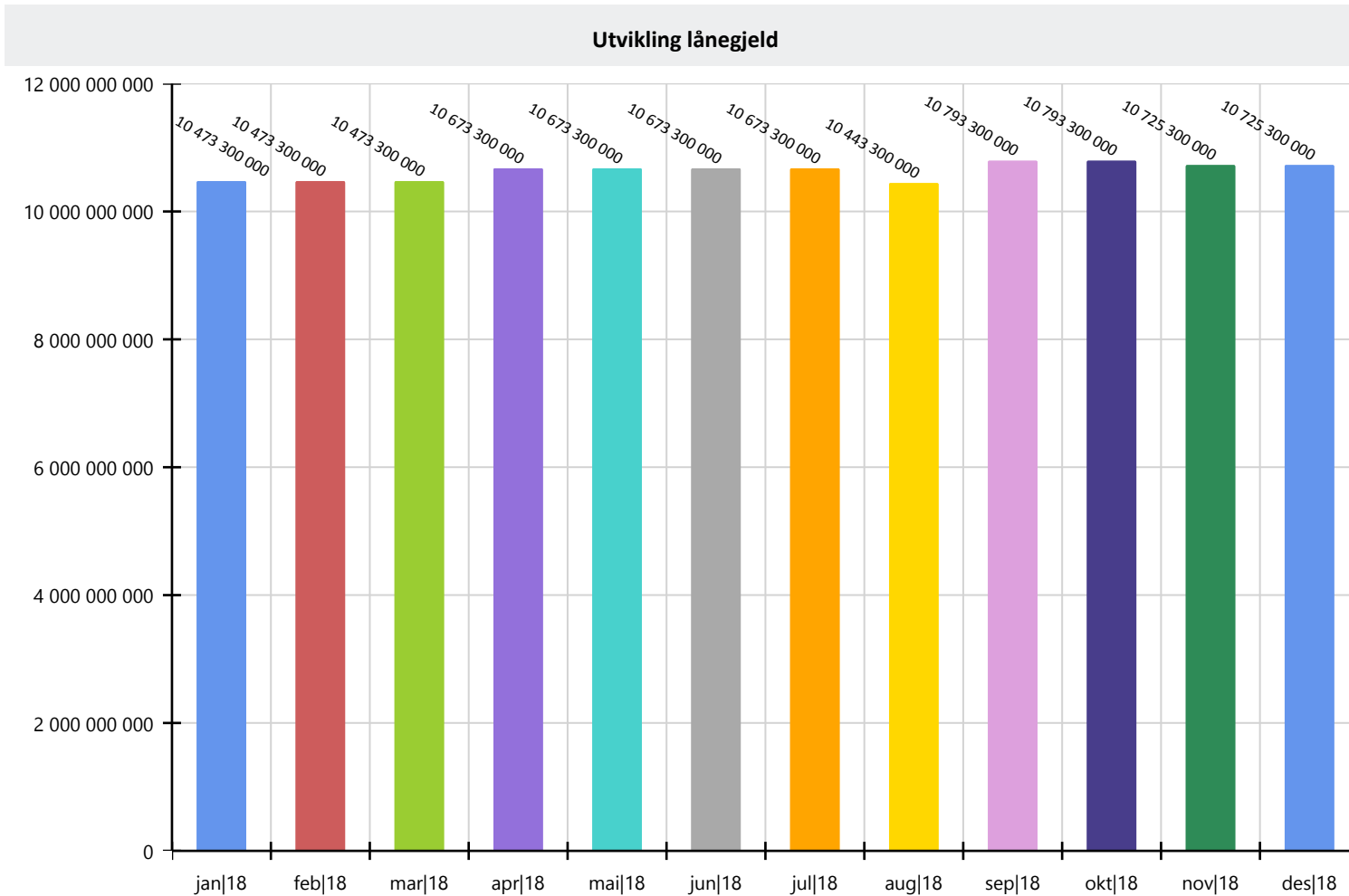
(Rentene er justert for kredittmargin (påslag), og indikerer derfor faktiske lånerenter for angitt løpetid)

Vektet gjennomsnittrente	P.T.KBN	Norges Bank (foliorenten/styringsrenten)	3 MND	6 MND	12 MND	3 År	5 År
2,17 %	1,85 %	0,75 %	1,46 %	1,53 %	1,48 %	1,92 %	2,24 %

Markedsrenter og porteføljens betingelser

Ved utløpet av rapporteringsperioden

Utvikling i lånegjeld

Kommentar

Lånegjeld er målt ved utgangen av hver måned i rapporteringsperioden.

Den venstre aksene angir lånegjeld i kroner.

Opptak av nye lån og refinansieringer i perioden

Ny långiver	Dato	Beløp	Rente	Forfall/renteregulering	Lånenummer	Kommentar
DNB	30.01.2018	345 000 000	0,930	30.04.2018	NO0010815335	Rulleringsavtale DNB til April 2018.
DNB	22.02.2018	340 000 000	1,040	22.05.2018	NO0010817000	Rulleringsavtale DNB til feb. 2021
DNB	16.03.2018	390 000 000	1,099	15.03.2019	NO0010819345	Transaksjon i henhold til finansreglement. Fylkeskommunen ønsket 12 MND sertifikat etter prisindikasjon på rentekurven.
DNB	28.03.2018	221 000 000	1,080	28.06.2018	NO0010820483	Rulleringsavtale til mars 2019.
DNB	18.04.2018	525 000 000	2,095	18.04.2023	NO0010821242	Transaksjon i henhold til finansreglement. Fylkeskommunen ønsket 5 års fastrente etter prisindikasjon på rentekurven.
DNB	30.04.2018	345 000 000	1,070	30.07.2018	NO0010822083	Rulleringsavtale DNB til April 2018.
DNB	22.05.2018	340 000 000	1,100	22.08.2018	NO0010823289	Rulleringsavtale DNB Nov. 2020.
SEB MB	08.06.2018	335 000 000	1,188	07.06.2019	NO0010823974	Transaksjon i henhold til finansreglement. Fylkeskommunen ønsket 12 MND sertifikat etter prisindikasjon på rentekurven.
DNB	28.06.2018	221 000 000	1,040	28.09.2018	NO0010826985	Rulleringsavtale
DNB	30.07.2018	345 000 000	1,000	30.10.2018	NO0010829898	Rulleringsavtale til 30.07.2021
DNB	22.08.2018	340 000 000	1,040	22.11.2018	NO0010830656	Rulleringsavtale DNB Nov. 2020.
KLP	13.09.2018	350 000 000	2,100	13.09.2023	83175578253	Transaksjon i henhold til finansreglement. Fylkeskommunen ønsket lengre rentebinding.
DNB	28.09.2018	221 000 000	1,210	28.12.2018	NO0010833544	Rulleringsavtale til mars 2019
Danske Bank	26.10.2018	350 000 000	1,360	25.10.2019	NO0010834898	Transaksjon i henhold til finansreglement. 12 MND sertifikat valgt etter indikasjoner på rentekurven.
DNB	30.10.2018	345 000 000	1,340	30.01.2019	NO0010835457	
DNB	22.11.2018	340 000 000	1,370	22.02.2019	NO0010837420	Rulleringsavtale. Siste opptak nov. 2020.
KBN	23.11.2018	470 000 000	1,409	22.11.2019	20180537	
DNB	28.12.2018	221 000 000	1,510	28.03.2019	NO0010840457	

Egnehetsrapport

Ved rapportering per 30.06 og per 31.12 vil det her ligge en egnehetsrapport som beskriver hvordan transaksjonene og rådgivningen for det siste halve året har vært egnet for kunden.

Alle transaksjoner i perioden er innenfor rammene satt i fylkeskommunens gjeldende finansreglement. Vi har vurdert at overnevnte transaksjoner er i samsvar med fylkeskommunens mål for gjeldsporteføljen og innenfor et akseptabelt risikonivå gitt et overordnet ønske om forutsigbarhet og stabilitet i lånekostnader. Videre har vi vurdert at fylkeskommunen har den nødvendige kunnskap og erfaring til å forstå risikoen forbundet med finansieringen.

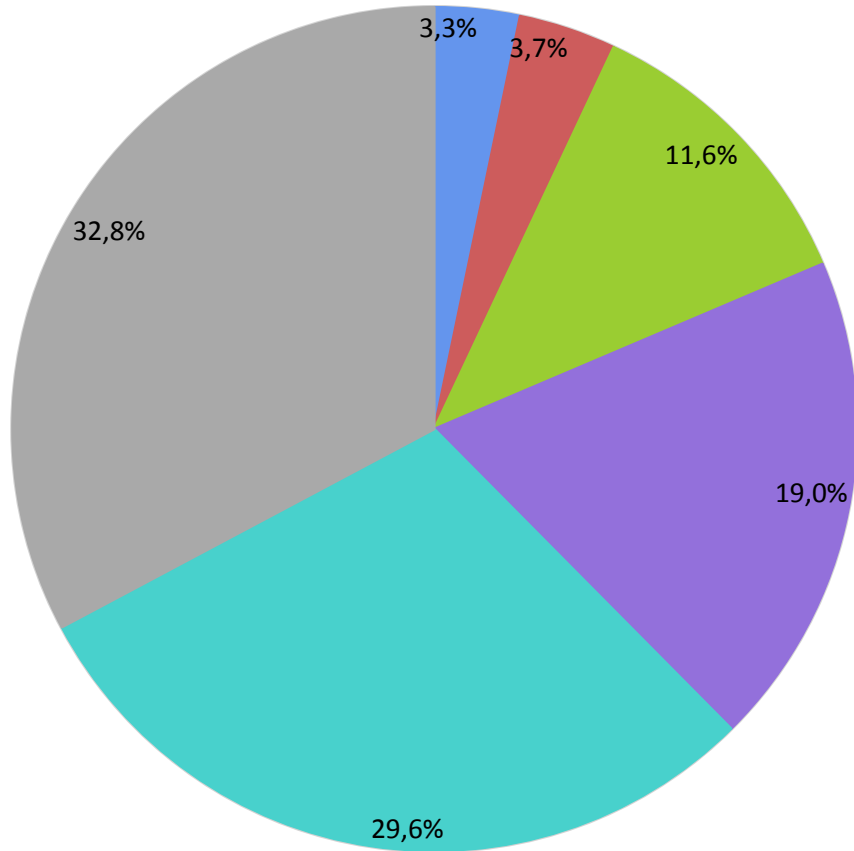
Forfall og rentereguleringer i perioden

Ny långiver	Dato	Beløp	Rente	Forfall/renteregulering	Lånenummer	Kommentar
DNB	30.10.2017	345 000 000	1,130	30.01.2018	NO0010809445	
DNB	22.11.2017	340 000 000	1,090	22.02.2018	NO0010811060	
Nordea Mkts	17.03.2017	390 000 000	1,260	16.03.2018	NO0010789225	
DNB	29.12.2017	221 000 000	1,040	28.03.2018	NO0010813579	
KBN	16.04.2008	325 000 000	3,460	16.04.2018	20080151	
DNB	30.01.2018	345 000 000	0,930	30.04.2018	NO0010815335	
DNB	22.02.2018	340 000 000	1,040	22.05.2018	NO0010817000	
Danske Bank	08.06.2017	335 000 000	1,170	08.06.2018	NO0010796543	
DNB	28.03.2018	221 000 000	1,080	28.06.2018	NO0010820483	
DNB	30.04.2018	345 000 000	1,070	30.07.2018	NO0010822083	
DNB	22.05.2018	340 000 000	1,100	22.08.2018	NO0010823289	
KBN	23.08.2013	230 000 000	3,070	23.08.2018	20130155	
DNB	28.06.2018	221 000 000	1,040	28.09.2018	NO0010826985	
Danske Bank	27.10.2017	350 000 000	1,080	26.10.2018	NO0010809239	
DNB	30.07.2018	345 000 000	1,000	30.10.2018	NO0010829898	
DNB	22.08.2018	340 000 000	1,040	22.11.2018	NO0010830656	
KBN	23.11.2017	470 000 000	1,040	23.11.2018	20170596	
DNB	28.09.2018	221 000 000	1,210	28.12.2018	NO0010833544	

Motpartsoversikt lån

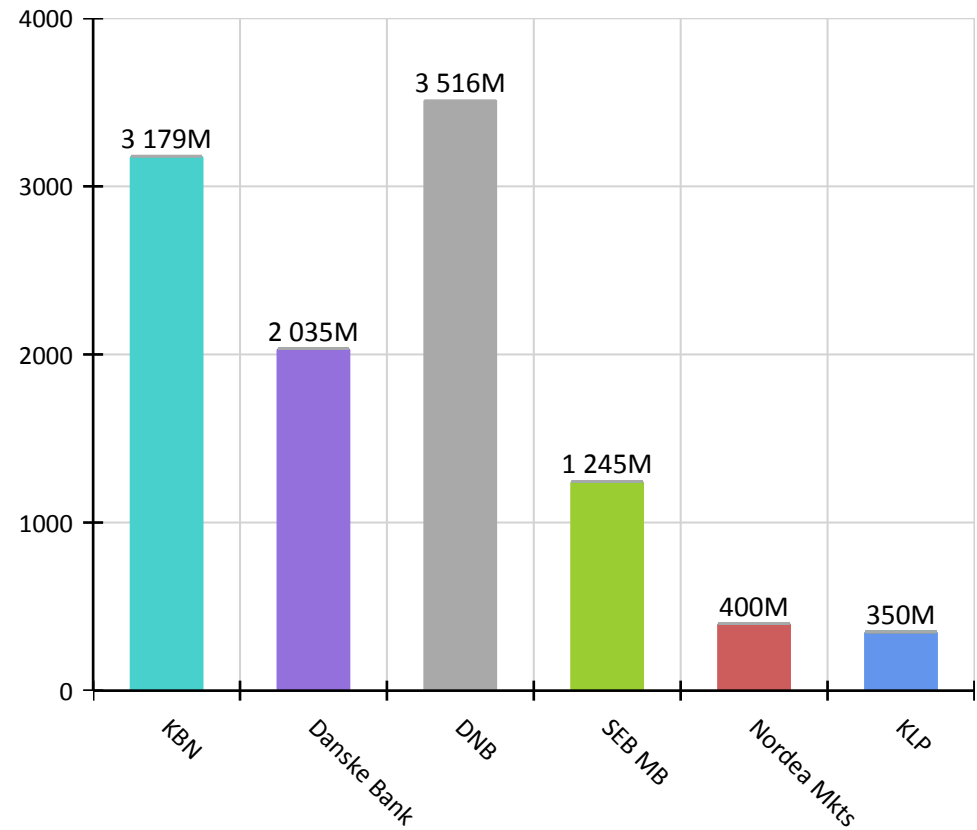
Motpartsoversikt i prosent

■ KLP ■ Nordea Mkts ■ SEB MB ■ Danske Bank
■ KBN ■ DNB

Motpartsoversikt i NOK

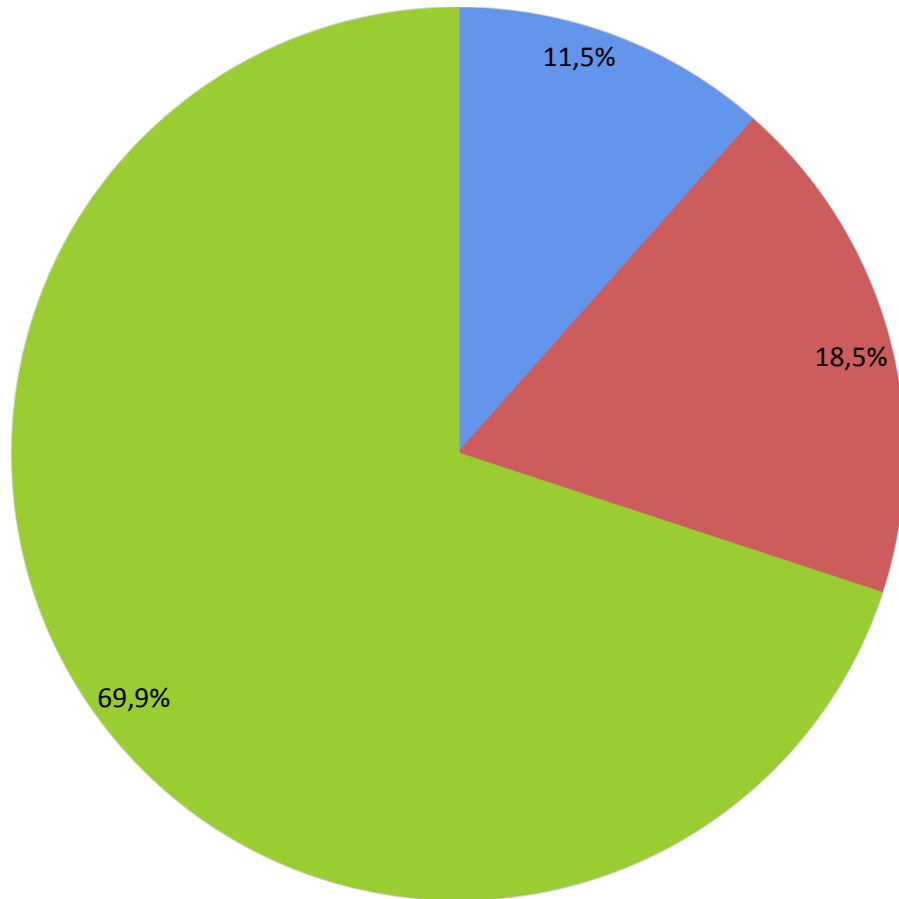
■ DNB ■ KBN ■ Danske Bank ■ SEB MB
■ Nordea Mkts ■ KLP

Motpartsoversikt rentebytteavtaler

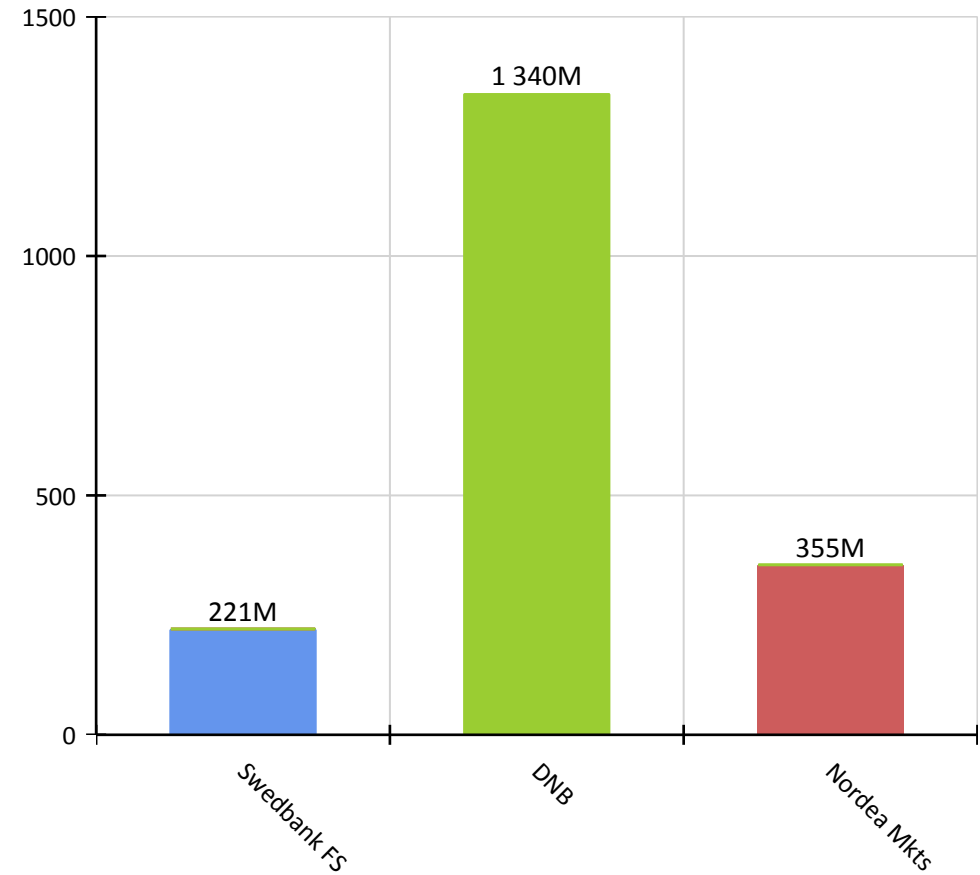
Motpartsoversikt i prosent

Swedbank FS Nordea Mkts DNB

Motpartsoversikt i NOK

DNB Nordea Mkts Swedbank FS

Markedskommentar

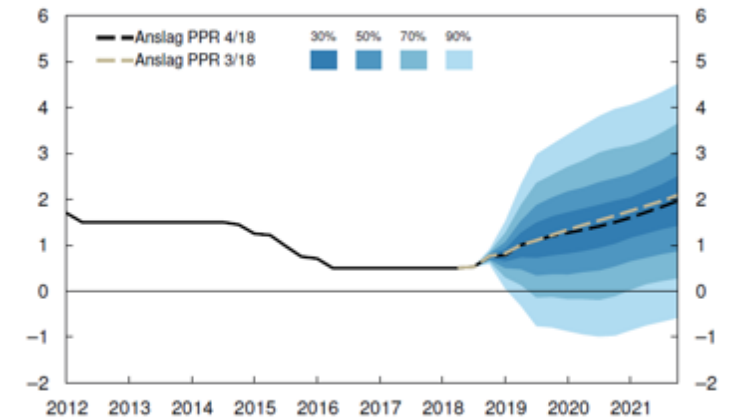
På rentemøte 13. desember vedtok Norges Bank å holde styringsrenten uendret på 0,75 prosent. Vurderingen var at utsiktene og risikobildet tilsier en gradvis oppgang i styringsrenten, der neste renteøkning sannsynligvis kommer allerede i mars 2019. I drøftingen av risikobildet var Norges Bank særlig opptatt av endrede utsikter internasjonalt. Gjennom 2018 har økt proteksjonisme og politisk usikkerhet svekket vekstutsiktene globalt. Utsiktene og risikobildet syntes ikke vesentlig endret (se figur 1.1a.) siden Pengepolitisk rapport 3/18, men fallet i oljeprisen og svakere vekstutsikter internasjonalt taler for en litt langsommere renteoppgang enn i forrige rapport. Dersom en ser på faktorene bak justeringen i rentebanen (se figur 4.8) var valutakurs, innenlandsk etterspørsel og en høyere prisvekst enn lagt til grunn noe av det som isolert sett talte for en høyere rentebane (raskere renteøkninger). Oljepris og aksjemarkedet i «fritt fall» trekker imidlertid rentebanen nedover. Usikkerhet om virkningen av en høyere rente taler uansett for å gå varsomt frem. Norges Bank sine analyser innebærer en styringsrente som stiger fra 0,75 % til nær 2,00 % mot slutten av 2021.

Aksjemarkedet hadde en av sine verste desember måneder på lang tid. Store kursbevegelser (både opp og ned) på mange av børsene gjorde at hele oppturen for 2018 ble reversert. Det var også store bevegelser i lange renter, der blant annet 10 års amerikansk stat falt med 0,60 prosentpoeng til 2,65 %. Det er mange risikofaktorer som kan påvirke den globale veksten fremover, blant annet kan det nevnes eskalering av handelskrig mellom USA og Kina, (dempet vekst, økt inflasjon og økte renter), redusert risikoappettitt fra investorer (pga. handelskrig og normalisering av pengepolitikk), svekket vekst i USA (går for fullt på lånte penger), stigende inflasjon, økt geopolitisk uro (bred politisk usikkerhet som er vanskelig å «kvantifisere» for markedene og som det kan ta lang tid å få avklaring på) og sist men ikke minst usikkerhet rundt hvorvidt land som Tyrkia, Hellas og Italia kan og vil betale og får refinansiert sin statsgjeld til akseptable vilkår. Den amerikanske sentralbanken har også nå siden 2015 hevet renten 9 ganger, og det er ventet flere rentehevinger fremover. På litt lengre sikt er det nærliggende å tro at en gradvis strammere finans- og pengepolitikk vil dempe den økonomiske veksten, rentehevingene vil virke. Det er dermed ikke gitt at vi får en jevn stigning i styringsrentene, rentekutt frem i tid på grunn av sviktende vekst er også et utfall. En flatere rentekurve, med høyere kortrenter og lavere langrenter frem i tid når renteøkningene begynner å virke er heller ikke helt usannsynlig.

Faktiske fastlånerenter for kommunal sektor er nå på anslagsvis 1,95 %, 2,25 %, og 2,75 % for 3, 5 og 10 års løpetider. Økte kredittmarginer har blitt kompensert av reduserte referanserenter (fallende swaprenter). Lengre rentebindinger bør vurderes på den delen av porteføljen som skal ha fastrente. For kortere rentebindinger anbefales 12 måneders sertifikat. Kredittmarginer er lave sammenlignet med historiske nivåer, kombinert med en gradvis stigende styringsrente det neste året er det lite som tilsier store besparelser ved å rullere korte sertifikater. Det bør også vurderes FRN obligasjoner (obligasjonslån med flytende rente og fast margin mot NIBOR) fremfor sertifikatlån. Mot slutten av 2018 kunne kommuner gjøre 1 års FRN obligasjoner med betingelser 3 måneders NIBOR + 0,15 %, en svært attraktiv margin sammenlignet med historisk margin mot 3 MND nibor på 3 MND sertifikat.

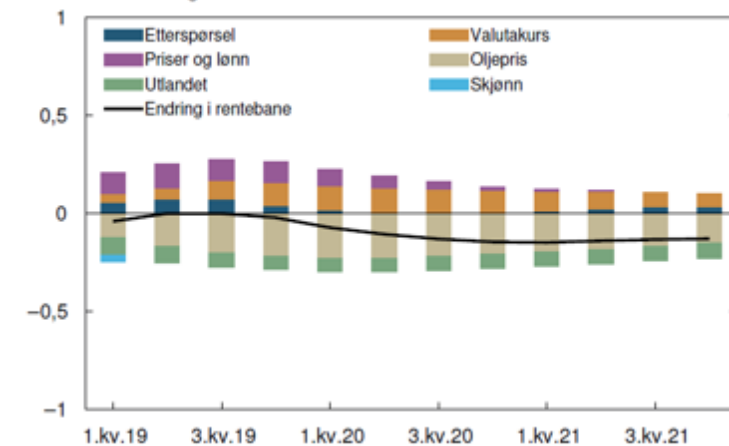
BCM | Pettersen / Norges Bank / Bloomberg, 31. desember 2018

Figur 1.1a Styringsrenten med usikkerhetsvitte¹⁾. Prosent. 1. kv. 2012 – 4. kv. 2021²⁾

1) Usikkerhetsvitte er basert på historiske erfaringer og stokastiske simuleringer fra vår makroøkonomiske hovedmodell, NEMO. Den tar ikke hensyn til at det eksisterer en nedre grense for renten.
2) Anslag for 4. kv. 2018 – 4. kv. 2021.
Kilde: Norges Bank

Figur 4.8 Faktorer bak endringer i anslag for styringsrenten fra PPR 3/18. Akkumulerte bidrag. Prosentenheter. 1. kv. 2019 – 4. kv. 2021

Kilde: Norges Bank

Ordliste, forklaringer og beregninger

Deflasjon er reduksjon i det generelle prisnivået på varer og tjenester. Det motsatte av deflasjon er inflasjon.

Derivatvolum er en betegnelse på beholdning av derivat i % av samlet gjeld. Et derivat er et verdipapir der verdi avhenger av et underliggende aktivum på et fremtidig tidspunkt. F.eks. rentebytteavtale eller FRA.

Durasjon er den vektete gjennomsnittstiden til renteregulering på et lån beregnet ut fra nåverdien på fremtidige kontantstrømmer. Durasjon måler prissensitivitet til et lån med hensyn til endringer i renten. Durasjonen til en fastrenteobligasjon er den tid det i gjennomsnitt tar før kontantstrømmene (renter og hovedstol) forfaller til betaling. Durasjonen (egentlig modifisert durasjon) gir i tillegg uttrykk for hvor følsom verdien av obligasjonen er for endringer i rentenivået, og forteller hvor mange prosent verdien av obligasjonen vil gå ned med dersom markedsrentene stiger med ett prosentpoeng. Lang durasjon betyr at obligasjonsverdien er følsom for renteendringer. Durasjon baseres på beregning av markedsverdi, rentebinding er mer kontantstrømbasert og antas å være mer egnet som risikomål i offentlig sektor.

Fastrente er definert som gjeldsbrevlån eller obligasjoner som har gjenværende rentebinding på over ett år.

Finansreglement gir en samlet oversikt over fullmakter, rammer og retningslinjer for finansforvaltningen. Det fastsetter rammene for en forsvarlig og hensiktsmessig finansiell risikoprofil.

Flytende rente er definert som gjeldsbrevlån, sertifikat og obligasjoner som har gjenværende rentebinding under ett år.

Forfallsdato er den spesifikke dagen en inn- eller utbetaling skal skje på (betalingsfrist).

Gjeldsbrevlån er den mest benyttede låneformen i bankene. Lån blir knyttet til et gjeldsbrev. Det er et dokument hvor låntaker erklærer å skyldte penger. I gjeldsbrevet står det bestemmelser som regulerer forholdet mellom låntaker og långiver. Kommunalbanken og KLP Kommunekreditt utsteder gjeldsbrevlån med flytende – og fastrente samt gjeldsbrevlån med sertifikat og obligasjonsvilkår.

Inflasjon er vedvarende vekst i det generelle prisnivået. Inflasjon måles vanligvis ved veksten i konsumprisene. Norges Banks operative gjennomføring av pengepolitikken rettes inn mot lav og stabil inflasjon. Det operative målet for pengepolitikken er en årsvekst i konsumprisene som over tid er nær 2,5 prosent.

Kapitalbinding er volumveid gjennomsnitt av gjenværende tid frem til forfallstidspunktet for et gjeldsbrevlån, sertifikat eller obligasjon. F.eks. vil et 3 måneders sertifikat ha 0,25 i kapitalbinding på oppstartstidspunktet.

Konsumprisindeksen (KPI) er et mål for prisnivået til konsumprodukter og viser prisutviklingen på varer og tjenester som private husholdninger etterspør. Den prosentvise endringen i KPI brukes ofte som et generelt mål for inflasjon i en økonomi.

Kredittmargin (spread) er rentedifferansen mellom kredittobligasjonen og swaprente med samme løpetid. I det norske markedet benyttes swaprenten som målestokk, mens man i Euromarkedet noen ganger benytter statsrenten.

Kredittrisiko er risiko for at motpart ikke oppfyller sine forpliktelser. I et låneforhold består kredittrisikoen i at låntaker ikke oppfyller låneavtalen.

Kupongrente er den faste renten på obligasjoner ved utstedelsestidspunktet. Når det generelle rentenivået synker vil en gitt kupongrente bli mer attraktiv og kursen på obligasjonen vil stige. Når det generelle rentenivået stiger blir effekten motsatt.

ISIN (lånenummer) er et nummer som brukes for å identifisere ulike verdipapirer, inkludert gjeldspapir, aksjer, opsjoner, derivater og rentederivater.

Markedskommentar er beskrivelse av dagens økonomiske situasjon og den fremtidige situasjonen basert på tolkninger av tilgjengelig informasjon. Uttalelsene reflekterer oppfatninger på det tidspunktet de ble laget, og BCM forbeholder seg retten til å endre oppfatninger uten forvarsel.

Markedsrisiko er risiko for potensielt tap i form av redusert markedsverdi som følge av prisfluktuasjoner i finansielle markeder.

Motpartsrisiko er forstått å være den type og grad av risiko forbundet med hver part i en avtalefestet ordning og risiko for at den andre parten opprettholder sine forpliktelser. For lån antas motpartsrisikoen for låntager å være lav. For rentebytteavtaler må motpartsrisiko vurderes ved kontraktsinngåelse.

Nibor (Norwegian Interbank Offered Rate) er en samlebetegnelse på norske pengemarkedsrenter med ulike løpetider, som skal gjenspeile rentenivået som långiver krever for et usikret utlån i norske kroner med levering om to dager, «spot».

Nøkkeltall anvendes innen økonomi for å sammenligne selskaper eller organisasjoner og deres virksomhet. Nøkkeltall som er fremhevet i rapporten antas å være spesielt viktig for den aktuelle kommune eller kunde.

Obligasjon er et standardisert omsettelig lån med opprinnelig løpetid på minst ett år. Betingelsene ved et obligasjonslån, slik som løpetid, rente, utbetalingsdatoer og eventuelle rentereguleringer avtales ved utstedelsen av obligasjonen.

Oppgjøringsrisiko er risiko for tap og likviditetsproblemer i forbindelse med avregnings- og oppgjørsfunksjonene. Oppgjøringsrisiko omfatter kredittrisiko, likviditetsrisiko, juridisk risiko og operasjonell risiko. Risikoen som oppstår i et betalingssystem.

Oslo børs er Norges eneste regulerte markedsplass for omsetning av aksjer, egenkapitalbevis og andre verdipapirer, som derivater og obligasjoner.

P.a. rente er en enkel beregning for å vise forventet rentekostnad de neste 12 månedene. Beregnet som restgjeld x kupong.

P.t rente er en rente med kort renteregulering (vanligvis 14 dager) som vanligvis følger långivers innlånskostnader. Den følger også utviklingen i de korte pengemarkedsrentene og endres i takt med disse.

Påløpte renter viser akkumulerte, ikke betalte renter for det aktuelle lånet på rapporteringstidspunkt. Påløpte renter pr. 31. desember er således det rentebeløpet som skal anordnes til dette året. Påløpte renter i rapporten er beregnet med utgangspunkt i lånets stamdata. Husbanken har egne beregningsmetoder som ikke lar seg gjenskape på en enkel måte. Påløpte renter beregnet for Husbanklån kan derfor avvike noe. Påløpte renter er beregnet pr. t +1 på tilsvarende måte som for årsoppgaver.

Rapporteringsperiode er den aktuelle perioden som det rapporteres for. Rapporteringsdato og intervall er angitt på rapportens forside.

Refinansieringsrisiko er risikoen for at lån som forfaller ikke får ny finansiering og dermed må innfris. For fylkeskommuner og kommuner gjenspeiles denne risikoen i stor grad i volatiliteten i kredittmarginer som kan endre seg ved hver refinansiering. Risikoen kan reduseres ved å forlenge løpetiden i låneporteføljen, og ha tilstrekkelig likviditet til å dekke forfall eller tilgang til andre former for kreditt.

Rentebetingelser er til enhver tid gjeldende betingelser knyttet til det enkelte lånet.

Rentebindingstid (i år) er volumvektet gjennomsnitt av gjenstående rentebindingstid for lån og rentebytteavtaler.

Rentebinding inklusive forwardkontrakter (i år) er volumvektet gjennomsnitt av gjenstående rentebindingstid for lån og rentebytteavtaler. Denne varianten av nøkkeltallet tar hensyn til rentebytteavtaler som har oppstart frem i tid.

Rentebytteavtale (også kjent som renteswap) er en finansiell avtale om å bytte rentebetingelser for en periode. Et eksempel er å gå fra flytende rente til fastrente på et lån.

Rentefølsomhet sier noe om hvor mye kursen på et rentefond endres ved renteendringer. Måler prisfølsomheten til et fond ved mindre parallelle endringer på rentekurven.

Rentekostnad er kostnaden ved å låne penger. Betegnelse på den delen av betalte renter som skal anordnes på det spesifikke året.

Renteregulering er endring av lånerenten en eller flere ganger i låneperioden. Ny rente settes i forhold til rentereguleringsklausulen i lånekontrakten.

Renterisiko kan deles i markedsbasert- og kontantstrømbasert risiko. Markedsbasert renterisiko er risiko for potensielt tap i form av redusert markedsverdi som følge av endringer i renten. Kontantstrømbasert risiko er risiko for økte rentekostnader ved økninger i det generelle rentemarkedet.

Sertifikat er et rentebærende papir i likhet med obligasjoner. Forskjellen mellom papirene er at sertifikat har maksimal løpetid på ett år.

Stamdataoversikt viser en oppsummering av utvalgte sentrale betingelser og forutsetninger for de ulike lån, sertifikat og obligasjoner.

Styringsrenten er Norges Banks sentrale rente i utøvelsen av pengepolitikken. I Norge er dette representert ved foliorenten.

Swap (rentebytteavtale) er en avtale mellom to parter om å bytte fremtidige kontantstrømmer. For eksempel kan den ene parten betale den andre flytende rente, mens den selv mottar fast rente eller omvendt.

Tillitsmann i et obligasjonslån er en fellesrepresentant for obligasjonseierne hvis hovedoppgave er å ivareta deres interesser og rettigheter overfor låntaker. Tillitsmann i det norske markedet er vanligvis Nordic Trustee.

Total lånegjeld viser samlet lånegjeld som det rapporteres for. Samlet oversikt over lånene som inngår i rapporten finnes under kapittelet «stamdata».

Total rente er lånets gjeldende kupong, dvs. referanserente med tillegg av kredittmargin.

Valutakurs er prisen på et lands valuta målt mot andre lands valuta, for eksempel norske kroner per euro.

Valutarisiko er risiko for potensielt tap i form av redusert markedsverdi som følge av fluktasjoner i valutakursen.

Vektet gjennomsnittrente er volumvektet gjennomsnitt av kupongrenter for lån og rentebytteavtaler.

Verdipapirsentralen (VPS) er en privat, selveiende institusjon, opprettet ved lov om verdipapirsentral, som driver et elektronisk rettighetsregister for aksjer, obligasjoner og andre finansielle instrumenter med i hovedsak norske utstedere.

Oversikt rentebetingelser og rentekostnader

Instrument	Ref. nr	Motpart	Beløp	Påløpte renter	Rente	Margin	Tot rente	P.a. rente	i % av gjeld
Hovedbok									
Lån	NO0010776412	Danske Bank	360 000 000	-1 169 220	1,070	0,429	1,499	5 396 400	3,36 %
Lån	20100066	KBN	350 000 000	-760 861	1,220	0,600	1,820	6 370 000	3,26 %
Lån	20100285	KBN	355 000 000	-260 925	1,290	0,600	1,890	6 709 500	3,31 %
Lån	20100917	KBN	320 000 000	-194 630	1,850	0,000	1,850	5 920 000	2,98 %
Lån	20110037	KBN	328 000 000	-2 000 351	1,850	-0,100	1,750	5 740 000	3,06 %
Lån	20110341	KBN	253 000 000	-2 208 751	1,850	0,000	1,850	4 680 500	2,36 %
Lån	20120229	KBN	313 300 000	-796 125	1,850	-0,100	1,750	5 482 750	2,92 %
Lån	20130187	KBN	245 000 000	-786 722	1,100	0,600	1,700	4 165 000	2,28 %
Lån	20090143	KBN	265 000 000	-477 000	1,200	0,600	1,800	4 770 000	2,47 %
Lån	NO0010767197	SEB MB	450 000 000	-485 363	1,280	0,569	1,849	8 320 500	4,20 %
Lån	NO0010774912	SEB MB	460 000 000	-222 333	1,280	0,895	2,175	10 005 000	4,29 %
			3 699 300 000	-9 362 281				67 559 650	34,49 %

Instrument	Ref. nr	Motpart	Beløp	Påløpte renter	Rente	Margin	Tot rente	P.a. rente	i % av gjeld
Hovedbok, Fastrentelån									
Lån	NO0010703937	Danske Bank	400 000 000	-9 686 111	2,750	0,000	2,750	11 000 000	3,73 %
Lån	NO0010730914	Danske Bank	500 000 000	-7 975 000	1,800	0,000	1,800	9 000 000	4,66 %
Lån	NO0010807142	Danske Bank	425 000 000	-1 890 778	1,820	0,000	1,820	7 735 000	3,96 %
Lån	NO0010744303	DNB	300 000 000	-1 880 667	1,820	0,000	1,820	5 460 000	2,80 %
Lån	NO0010758527	DNB	475 000 000	-7 404 722	1,840	0,000	1,840	8 740 000	4,43 %
Lån	NO0010788243	DNB	440 000 000	-8 247 739	2,335	0,000	2,335	10 274 000	4,10 %
Lån	NO0010810658	DNB	480 000 000	-1 060 800	1,989	0,000	1,989	9 547 200	4,48 %
Lån	NO0010821242	DNB	525 000 000	-7 729 677	2,095	0,000	2,095	10 998 750	4,89 %
Lån	20110429	KBN	280 000 000	-2 640 400	2,760	0,000	2,760	7 728 000	2,61 %
Lån	83175578253	KLP	350 000 000	-2 205 000	2,100	0,000	2,100	7 350 000	3,26 %
Lån	NO0010771108	Nordea Mkts	400 000 000	-2 144 389	1,595	0,000	1,595	6 380 000	3,73 %
			4 575 000 000	-52 865 283				94 212 950	42,66 %

Instrument	Ref. nr	Motpart	Beløp	Påløpte renter	Rente	Margin	Tot rente	P.a. rente	i % av gjeld
Hovedbok, Rentebytteavtaler									
Swap	2011082506781	DNB	330 000 000	-1 145 100	3,470	0,000	3,470	11 451 000	3,08 %
Swap	2011082506781	DNB	-330 000 000	396 000	1,200	0,000	1,200	-3 960 000	-3,08 %
Swap	2011121600536	DNB	320 000 000	-349 227	3,274	0,000	3,274	10 476 800	2,98 %

Instrument	Ref. nr	Motpart	Beløp	Påløpte renter	Rente	Margin	Tot rente	P.a. rente	i % av gjeld
Hovedbok, Rentebytteavtaler									
Swap	2011121600536	DNB	-320 000 000	136 533	1,280	0,000	1,280	-4 096 000	-2,98 %
Swap	2014020604962	DNB	340 000 000	-1 197 329	2,756	0,000	2,756	9 370 400	3,17 %
Swap	2014020604962	DNB	-340 000 000	534 367	1,230	0,000	1,230	-4 182 000	-3,17 %
Swap	2013031903268	DNB	350 000 000	-1 236 608	2,958	0,000	2,958	10 353 000	3,26 %
Swap	2013031903268	DNB	-350 000 000	510 028	1,220	0,000	1,220	-4 270 000	-3,26 %
Swap	1056657/1336454	Nordea Mkts	355 000 000	-472 978	3,426	0,000	3,426	12 162 300	3,31 %
Swap	1056657/1336454	Nordea Mkts	-355 000 000	178 092	1,290	0,000	1,290	-4 579 500	-3,31 %
Swap	120424.021.0	Swedbank FS	221 000 000	-189 078	3,850	0,000	3,850	8 508 500	2,06 %
Swap	120424.021.0	Swedbank FS	-221 000 000	62 862	1,280	0,000	1,280	-2 828 800	-2,06 %
			0	-2 772 438				38 405 700	0,00 %

Instrument	Ref. nr	Motpart	Beløp	Påløpte renter	Rente	Margin	Tot rente	P.a. rente	i % av gjeld
Hovedbok, Sertifikat									
Lån	NO0010834898	Danske Bank	350 000 000	-873 753	1,360	0,000	1,360	4 760 000	3,26 %
Lån	NO0010819345	DNB	390 000 000	-3 417 759	1,099	0,000	1,099	4 286 880	3,64 %
Lån	NO0010835457	DNB	345 000 000	-797 942	1,340	0,000	1,340	4 623 000	3,22 %
Lån	NO0010837420	DNB	340 000 000	-510 466	1,370	0,000	1,370	4 658 000	3,17 %
Lån	NO0010840457	DNB	221 000 000	-36 571	1,510	0,000	1,510	3 337 100	2,06 %
Lån	20180537	KBN	470 000 000	-707 588	1,409	0,000	1,409	6 622 300	4,38 %
Lån	NO0010823974	SEB MB	335 000 000	-2 257 037	1,188	0,000	1,188	3 979 800	3,12 %
			2 451 000 000	-8 601 117				32 267 080	22,85 %
Total:			10 725 300 000	-73 601 119				232 445 380	100,00 %

Stamdataoversikt

Navn	Ref. nr	Forf. dato	Restgjeld	i % av gjeld	Tot rente	Rentereg.dato
Hovedbok						
Obligasjonslån FRN 2016/2019 (BCM)	NO0010776412	14.10.2019	360 000 000	3,36 %	1,499	14.01.2019
Kommunalbanken 2010/2020 Lån 2010	20100066	18.02.2020	350 000 000	3,26 %	1,820	18.02.2019
Kommunalbanken 2010/2020 - Lån 2010 II	20100285	18.06.2020	355 000 000	3,31 %	1,890	18.03.2019
Kommunalbanken 2010-2030 Lån 2010-3	20100917	20.12.2030	320 000 000	2,98 %	1,850	
Kommunalbanken 2011-2021 Lån 2011-1 Grøn p.t.	20110037	22.02.2021	328 000 000	3,06 %	1,750	
Kommunalbanken 2011/2031 Refinans utlån til AS	20110341	06.07.2031	253 000 000	2,36 %	1,850	
Kommunalbanken 2012-2022 Grøn p.t.	20120229	09.05.2022	313 300 000	2,92 %	1,750	
Kommunalbanken 2013/2023 Nibor	20130187	25.04.2023	245 000 000	2,28 %	1,700	25.01.2019
Kommunalbanken 2009/2019 FRN - Lån 2009 II	20090143	26.02.2019	265 000 000	2,47 %	1,800	
Obligasjonslån FRN 2016/2019 (BCM)	NO0010767197	11.06.2019	450 000 000	4,20 %	1,849	11.03.2019
Obligasjonslån FRN 2016/2026 (BCM)	NO0010774912	22.09.2026	460 000 000	4,29 %	2,175	22.03.2019
			3 699 300 000	34,49 %	1,826	

Navn	Ref. nr	Forf. dato	Restgjeld	i % av gjeld	Tot rente	Rentereg.dato
Hovedbok, Fastrentelån						
Obligasjonslån 2014-2019 (Danske) (BCM)	NO0010703937	14.02.2019	400 000 000	3,73 %	2,750	14.02.2019
Obligasjonslån 2015/2022 (BCM)	NO0010730914	11.02.2022	500 000 000	4,66 %	1,800	
Obligasjonslån 2017-2022 (BCM)	NO0010807142	03.10.2022	425 000 000	3,96 %	1,820	
Obligasjonslån 2015/2020 (BCM)	NO0010744303	27.08.2020	300 000 000	2,80 %	1,820	
Obligasjonslån 2016/2021 (BCM)	NO0010758527	26.02.2021	475 000 000	4,43 %	1,840	
Obligasjonslån 2017/2024 (BCM)	NO0010788243	11.03.2024	440 000 000	4,10 %	2,335	
Obligasjon 1,989% 2017/2023 (BCM)	NO0010810658	21.11.2023	480 000 000	4,48 %	1,989	
Obligasjonslån 2018/2023 (BCM)	NO0010821242	18.04.2023	525 000 000	4,89 %	2,095	
Kommunalbanken 2011/2021	20110429	28.08.2021	280 000 000	2,61 %	2,760	
KLP 2018-2023	83175578253	13.09.2023	350 000 000	3,26 %	2,100	
Obligasjonslån 2016/2021 (BCM)	NO0010771108	30.08.2021	400 000 000	3,73 %	1,595	30.08.2021
			4 575 000 000	42,66 %	2,059	

Navn	Ref. nr	Forf. dato	Restgjeld	i % av gjeld	Tot rente	Rentereg.dato
Hovedbok, Rentebytteavtaler						
Rentebytteavtale 2012/2019	2011082506781	26.02.2019	330 000 000	3,08 %	3,470	26.02.2019
Rentebytteavtale 2012/2019	2011082506781	26.02.2019	-330 000 000	-3,08 %	1,200	26.02.2019
Rentebytteavtale 2012-2022	2011121600536	20.03.2022	320 000 000	2,98 %	3,274	20.03.2022
Rentebytteavtale 2012-2022	2011121600536	20.03.2022	-320 000 000	-2,98 %	1,280	20.03.2019

Navn	Ref. nr	Forf. dato	Restgjeld	i % av gjeld	Tot rente	Rentereg.dato
Hovedbok, Rentebytteavtaler						
Rentebytteavtale 2015/2021	2014020604962	16.02.2021	340 000 000	3,17 %	2,756	16.02.2021
Rentebytteavtale 2015/2021	2014020604962	16.02.2021	-340 000 000	-3,17 %	1,230	18.02.2019
Rentebytteavtale 2015/2020	2013031903268	18.02.2020	350 000 000	3,26 %	2,958	18.02.2020
Rentebytteavtale 2015/2020	2013031903268	18.02.2020	-350 000 000	-3,26 %	1,220	18.02.2019
Rentebytteavtale 2012-2020	1056657/1336454	18.06.2020	355 000 000	3,31 %	3,426	18.06.2020
Rentebytteavtale 2012-2020	1056657/1336454	18.06.2020	-355 000 000	-3,31 %	1,290	18.03.2019
Rentebytteavtale 2012/1019	120424.021.0	22.09.2019	221 000 000	2,06 %	3,850	22.09.2019
Rentebytteavtale 2012/1019	120424.021.0	22.09.2019	-221 000 000	-2,06 %	1,280	22.03.2019

0 0,00 % INF

Navn	Ref. nr	Forf. dato	Restgjeld	i % av gjeld	Tot rente	Rentereg.dato
Hovedbok, Sertifikat						
Sertifikat 26.10.2018 - 25.10.2019	NO0010834898	25.10.2019	350 000 000	3,26 %	1,360	
Sertifikat 16.03.2018 - 15.03.2019	NO0010819345	15.03.2019	390 000 000	3,64 %	1,099	
Sertifikat 30.10.2018 - 30.01.2019	NO0010835457	30.01.2019	345 000 000	3,22 %	1,340	
Sertifikat 22.11.2018 - 22.02.2019	NO0010837420	22.02.2019	340 000 000	3,17 %	1,370	
Sertifikat 28.12.2018 - 28.03.2019	NO0010840457	28.03.2019	221 000 000	2,06 %	1,510	
KBN sertifikatvilkår 23.11.18 - 22.11.19	20180537	22.11.2019	470 000 000	4,38 %	1,409	
Sertifikat 08.06.2018-07.06.2019	NO0010823974	07.06.2019	335 000 000	3,12 %	1,188	

2 451 000 000 22,85 % 1,316

Total: 10 725 300 000 100,00 % 2,167

Arkivnr: 2018/15305-41

Saksbehandlar: Guro Kjellerød

Saksframlegg**Saksgang**

Utval	Saknr.	Møtedato
Utval for opplæring og helse	7/19	05.02.2019
Fylkesutvalet	31/19	20.02.2019
Fylkestinget	7/19	05.03.2019

Nye namn på skular i Hordaland fylkeskommune 2019**Samandrag**

Fylkestinget vedtok 07.03.17 nye retningslinjer for namnesetjing av dei vidaregåande skulane. Vedtaket seier at det i hovudsak er lokale stadnamn som er førande for namnesetjing, og at nye namn skal vedtakast i fylkestinget.

Hordaland fylkeskommune har fire skular som er omfatta av samanslåing i perioden 2019-2020. Desse skulane treng vedtak om nye namn i fylkestinget.

Åsane vidaregåande skole skal flytte inn i nytt skulebygg i august 2020, og Sotra vidaregåande skule skal inn i nytt skulebygg august 2027. Også desse skulane treng vedtak om nytt namn i fylkestinget.

Økonomi: Ingen effekt**Klima:** Ingen effekt**Folkehelse:** Ingen effekt**Regional planstrategi:** Ingen effekt**Forslag til innstilling**

1. Fylkestinget vedtek at den nye samanslåtte skulen Bømlo vidaregåande skule og Rubbestadnes vidaregåande skule vert kalla Bømlo vidaregåande skule.
2. Fylkestinget vedtek at Åsane vidaregåande skole vert kalla Åsane vidaregåande skule.
3. Fylkestinget vedtek at den nye samanslåtte skulen Laksevåg vidaregåande skole og Bergen maritime vidaregåande skole vert kalla Nygård vidaregåande skule.
4. Fylkestinget vedtek at saka om nytt namn på Sotra vidaregåande skule vert utsett til 2024.

Saksprotokoll i Utval for opplæring og helse - 05.02.2019

Emil Gadolin (A) sette på vegner av A, FrP, H, V, MDG, KrF, SP, SV og R fram slik protokollmerknad:

«Protokollmerknad til vedtakspunkt 3:

Samtlege partier signaliserer at namnet på denne skulen skal vurderast fram mot fylkesutvalet og fylkestinget.»

Røysting

Fylkesrådmannen sitt forslag vart samrøystes vedteke som innstilling til fylkesutvalet.

Innstilling til fylkesutvalet

1. Fylkestinget vedtek at den nye samanslåtte skulen Bømlo vidaregåande skule og Rubbestadnes vidaregåande skule vert kalla Bømlo vidaregåande skule.
2. Fylkestinget vedtek at Åsane vidaregåande skule vert kalla Åsane vidaregåande skule.
3. Fylkestinget vedtek at den nye samanslåtte skulen Laksevåg vidaregåande skule og Bergen maritime vidaregåande skule vert kalla Nygård vidaregåande skule.
4. Fylkestinget vedtek at saka om nytt namn på Sotra vidaregåande skule vert utsett til 2024.

Protokollmerknad på vegner av A, FrP, H, V, MDG, KrF, SP, SV og R:

Protokollmerknad til vedtakspunkt 3:

Samtlege partier signaliserer at namnet på denne skulen skal vurderast fram mot fylkesutvalet og fylkestinget.

Saksprotokoll i fylkesutvalet - 20.- 21.02.2019

Pål Kårbø (Krf) sette på vegne av Krf og A fram slikt forslag:

Alternativ.

Pkt.3.

«Fylkestinget vedtek at den nye samanslåtte skulen Laksevåg vidaregåande skule og Bergen maritime vidaregåande skule vert kalla Lyderhorn vidaregåande skule.»

Øyvind Strømmen (MDG) sette fram slikt forslag:

Alternativ.

Pkt.3.

«Fylkestinget vedtek at den nye samanslåtte skulen Laksevåg vidaregåande skule og Bergen maritime vidaregåande skule vert kalla Laksevåg maritime vidaregåande skule.»

Roald Stenseide (Frp) sette fram slikt forslag:

Endring.

Pkt. 3.
Bergen maritime og vidaregåande skule.

Aud Karin Oen (SV) sette fram slikt forslag:

Alternativ.

Pkt.4.
«Fylkestinget vedtek at namn på den nye skulen i nye Øygarden kommune vert Øygarden vidaregåande skule.»

Røysting

Innstillinga pkt.1 og 2 vart samrøystes vedteke som innstilling til fylkestinget.

Innstillinga pkt. 3 fekk ingen røyster og fall.

Stenseide sitt forslag fekk 6 røyster (Frp, H, V) og fall.

Strømmen sitt forslag fekk 1 røyst (MDG) og fall.

Kårbø sitt forslag fekk 8 røyster (A, Krf, Sp, SV) og vart vedteke som innstilling til fylkestinget.

Innstillinga pkt.4 fekk 1 røyst (Krf) fall.

Oen sitt forslag fekk 14 røyster (SV, A, Sp, MDG, V, H, Frp) og vart vedteke som innstilling til fylkestinget.

Innstilling til fylkestinget

1. Fylkestinget vedtek at den nye samanslåtte skulen Bømlo vidaregåande skule og Rubbestadnes vidaregåande skule vert kalla Bømlo vidaregåande skule.
2. Fylkestinget vedtek at Åsane vidaregåande skule vert kalla Åsane vidaregåande skule.
3. Fylkestinget vedtek at den nye samanslåtte skulen Laksevåg vidaregåande skule og Bergen maritime vidaregåande skule vert kalla Lyderhorn vidaregåande skule.»
4. Fylkestinget vedtek at namn på den nye skulen i nye Øygarden kommune vert Øygarden vidaregåande skule.

Ingrid Kristine Holm Svendsen
kst. fylkesrådmann

Svein Leidulf Heggheim
fylkesdirektør opplæring

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift.

Fylkesrådmannen, 15.01.2019

Hordaland fylkeskommune har fire skular som er omfatta av samanslåing i perioden 2019-2020.

Laksevåg videregående skole og Bergen maritime videregående skole er vedteke samanslått og samlokalisert frå hausten 2020 i mellombels lokale. Ny skule skal stå klar i 2023.

Bømlo vidaregåande skule og Rubbestadnes vidaregåande skule er vedteke samanslått frå hausten 2020. Organiseringa av aktiviteten ved skulen kjem fram i pilotprosjektet vedteke i fylkestinget 2016.

To av skulane skal inn nye bygg, Åsane vidaregåande skole flytter inn i nytt bygg i sentrum av Åsane august 2020, og Sotra vidaregåande skule flytter inn i nytt bygg hausten 2027.

24.10.2018 kunngjorde Hordaland fylkeskommune fire nye skulenamn. Kunngjeringa vart publisert i Bergens tidene, Åsane tidene, Bømlo nytt og i lokalavisene Sunnhordland og Nordhordland. I tillegg vart det sendt e-post til dei involverte skulane.

Forslag til nye skulenamn var:

- Bømlo vidaregåande skule
- Åsane vidaregåande skule
- Laksevåg vidaregåande skule
- Øygarden vidaregåande skule

Fristen for høyringsinnspel vart sett til 14.12.2018. Det kom inn 39 høyringsinnspel. Høyringsinnspela er lagt ved saka elektronisk.

Bømlo vidaregåande skule

Det har kome inn eitt høyringsinnspel på namnet Bømlo vidaregåande skule. Innspelar ynskjer namnet Bømmeløy vidaregåande skule.

I 2016 vart det vedteke i fylkestinget at Rubbestadnes vidaregåande skule og Bømlo vidaregåande skule skulle slåast saman. Det vart også vedteke eit pilotprosjekt som skulle sjå på korleis ein kunne løyse verkstadaktivitet og undervisning i tett samspel med næringslivet. Pilotprosjektet er ikkje ferdig utarbeidd, ein har med andre ord ikkje kome fram til ein konklusjon på kvar og korleis ein skal løyse areala knytt til desse programfaga. Det er utdanningsprogramma Elektro og TIP som fell inn under pilotprosjektet. ST og HO skal halde fram med undervisning i dei lokala Bømlo vidaregåande skule har i dag. Skulen sin administrasjon vil også halde til i desse lokala. Difor innstiller fylkesrådmannen på at det nye namnet på den samanslåtte skulen vert Bømlo vidaregåande skule.

Åsane vidaregåande skole

Åsane vidaregåande skole har hatt aktiviteten sin i leigde lokale i fleire tiår. Skulen sine lokale har også vore spreidd på opptil 10 ulike plassar.

August 2020 flytter skulen inn i nytt bygg midt i Åsane sentrum. Skulen vert samlokalisert med Åsane kulturhus og Åsane Tannklinikk. Det vert naturleg at den nye skulen i Åsane bydel tek namnet Åsane vidaregåande skule.

Det kom inn eit forslag om å kalle denne skulen for Tanks vidaregåande skole. Rutinane for namnesetjing av vidaregåande skular i Hordaland seier at ein skal bruke stadnamn i skulenamna. Vedtaket opnar likevel for ein kan nytte personnamn som denne innspelaren foreslår.

Åsane bydel har to vidaregåande skular. Den andre skulen heiter Tertnes vidaregåande skule.

Fylkesrådmannen meiner at den allereie eksisterande skulen Åsane vidaregåande skole bør halde på namnet sitt slik at ein har ein skule i bydelen med Åsane i namnet, og at målforma må endrast til nynorsk.

Laksevåg vidaregåande skole og Bergen maritime vidaregåande skole

Nytt skulesenter i Laksevåg bydel er planlagt å stå ferdig august 2023. Skulesenteret skal vere ein ny vidaregåande skule og nye lokale til Fagskulen i Hordaland. Nytt skulenamn omhandlar ikkje Fagskulen i Hordaland; det er namnet på den nye vidaregåande skulen på Laksevåg som skal vedtakast i denne omgang.

Før den tid skal dei to vidaregåande skulane Laksevåg vidaregåande skole og Bergen Maritime vidaregåande skole slåast saman. Dette skjer hausten 2020 då dei to skulane flytter inn i mellombels lokale der Bergen maritime vidaregåande skole held til i dag. Diverre er det ikkje plass til all aktiviteten skulen har, og utdanningsprogrammet Bygg og anlegg skal leige lokale i strekket mellom Laksevåg og sentrum. Det er per i dag ikkje avklart kvar desse lokala skal vere, men eigedomsavdelinga arbeider med saka. I løpet av sumaren eller hausten 2019 vil dette bli avklart.

Høyringsinnspela som har komne inn til namnevalet Laksevåg vgs, er mest opptatt av at ein ikkje ynskjer nynorsk målform i skulenamn i Bergen kommune. Fylkesrådmannen viser til vedteken målform for Hordaland fylkeskommune. Nynorsk er også vedteken målform for Vestland fylkeskommune.

Dei to skulane har kvar for seg sendt inn forslag til nytt namn på skulen.

Laksevåg vidaregåande skole har sendt inn to forslag, det eine forslaget er å halde på Laksevåg vidaregåande skule, og det andre forslaget dei ynskjer å fremje, er Lyderhorn vidaregåande skule. Dei grunnjev innspelet slik: «Namnet Laksevåg vidaregåande skule har ei klar geografisk tilknytning til området der skulen skal ligge. Namnet Laksevåg har og ein lang skulehistorikk, både frå Laksevåg yrkesskule som vart oppretta like etter krigen, og Laksevåg gymnas. Laksevåg som stadnamn er kjent utover området, også som tidlegare kommunenamn, og har og ei lang og rik maritim historie». Skulen syner også til at dei er opptatt av eit namn som er samlande når to skular skal slåast saman, og difor er stadnamnet Lyderhorn eit namn dei ynskjer å nytte i skulenamnet Lyderhorn vidaregåande skule.

Bergen maritime vidaregåande skole nemner akkurat slik som Laksevåg vidaregåande at det beste ville vere om ein finn eit namn som er samlande for personalet når ein slår saman to skular. Dei synest det er uheldig å nytte det eine skulenamnet når to skular blir til ein skule. Dei seier i innspelet sitt: «Når to skoler skal slås sammen, mener vi imidlertid at det er viktig å markere at personalet blir en del av en ny felles skole der man starter med blanke ark. En ny organisasjonskultur skal bygges, og det er viktig at personalet fra begge skolene opplever at de er likestilte ved starten av denne prosessen. For å ivareta dette mener vi derfor at den nye skolen bør få et helt nytt navn».

Bergen maritime vidaregåande skole ynskjer å kalle den nye skulen for Shetlands-Larsen vidaregåande skule og grunnjev namnet med at dei ynskjer å heidre krigshelten Leif Andreas Larsen, kjend som Shetlands-Larsen. Dei meiner dette vil gje skulen ei maritim tilknytning.

Det siste innspelet til nytt namn på den nye skulen på Laksevåg er Nygård vidaregåande skule. Innspelar Jorunn Bakke Johannesen grunnjev namnet slik: «Hvis man fletter navnet Nygård inn i skolenavnet, vil det speile lokasjonen til den nye skolen jfr HFKs tradisjon på å gi sine skoler stedsnavn. Nygård på Laksevåg er for oss som bor der det korrekte stedsnavnet til den delen av Laksevåg som nåværende Laksevåg vidaregåande skole ligger på. Det er skiltet til Nygård fra alle innfartsveiene, og navnet er vel etablert, med Nygård kirke, Nygårdslie skole (barnetrinn) og Nygård senter.» Videre grunnjev ho namnet med lokasjonen til den mellombels plassen skulen skal ha før ny skule er på plass, slik: «Nedre Nygård er lokasjonen til dagens Bergen maritime vidaregåande skole, og skolen på Nedre Nygård er en benevnelse som jeg har hørt bli brukt ved flere anledninger. Et diplomatisk valg, som gir begge skolene en viss gammel tilhørighet og som speiler lokasjonen».

Fylkesrådmannen støttar det siste innspelet og fremjar forslag om å kalle den nye skulen for Nygård vidaregåande skule.

Sotra vidaregåande skule eller Øygarden vidaregåande skule?

Forslaget om å kalle den nye skulen på Sotra for Øygarden vidaregåande skule fikk 24 innspel der ein ynskjer å behalde dagens namn. Det var svært få innspel som støtta det nye forslaget.

Nesten alle innspelarene grunna støtta til namnet Sotra vidaregåande skule med at dei meinte at namnet Øygarden vidaregåande skule ikkje var stadnamnet på området skulen ligg på i dag og heller ikkje stadnamnet der den nye skulen skal lokaliserast i 2027. Dei peika også på at dei meinte at det nye kommunenamnet ikkje hadde støtte i befolkninga i den nye kommunen. Det siste argumentet er vanskeleg å etterprøve.

Fylkesrådmannen fremjar forslag om å utsetje namnesetjing av skulen til 2024 då programmering og planlegging av det nye skulebygget tek til.

Nye namn på skular i Hordaland fylkeskommune 2019

Journalpost	Innspel frå publikum
1	<p>Fra: Anita Bentley (ladycat72@hotmail.com) Sendt: 25.10.2018 23:54:09 Til: Hordaland Fylkeskommune - Postmottak Kopi:</p> <p>Emne: Endring av skolenavnet Sotra VG skole Vedlegg:</p> <p>Viser til høring om navn på videregående skoler. Ett av forslagene er å endre dagens Sotra videregående skole til Øygarden videregående skole. Tidligere vedtak sier at det i hovedsak er stedsnavn som er førende for navn på skoler.</p> <p>I dag heter skolen Sotra vg i Fjell kommune. Skolen har ikke tatt kommune navnet «Fjell» men stedsnavnet Sotra, som vil fortsette å hete Sotra etter at Fjell, sund og Øygarden slås sammen 1.1.20. Der er helt ulogisk at ett så godt innarbeidet navn nå skal ta navnet til den nye kommunen. Skolen vil fortsatt ligge på Sotra i Øygarden kommune etter 1.1.20. Stedsnavnet Sotra vil forbli uendret.</p> <p>Forslaget er dermed å videreføre tradisjon og identitet ved å opprettholde navnet Sotra Videregående Skole.</p> <p>Vennlig hilsen, Anita Bentley</p>
2	<p>Fra: Norma Gjerde (norgjer@gmail.com) Sendt: 25.10.2018 14:20:08 Til: Hordaland Fylkeskommune - Postmottak Kopi:</p> <p>Emne: Navnerndring Vedlegg:</p> <p>Hei Sotra videregående skole bør ikke skifte navn..... Tull at det skal byttes navn Mvh Norma Gjerde</p>
3	<p>Fra: Anne Bjørg Egge & Håkon Fjell (abe-hfj@online.no) Sendt: 25.10.2018 10:55:18 Til: Hordaland Fylkeskommune - Postmottak Kopi:</p> <p>Emne: Høring om skolenavn Vedlegg:</p> <p>Viser til høring om navn på videregående skoler. Ett av forslagene er å endre dagens Sotra videregående skole til Øygarden videregående skole. Tidligere vedtak sier at det i hovedsak er stedsnavn som er førende for navn på skoler.</p> <p>I den anledning ønsker jeg å opplyse dere om at det foreslåtte navnet ikke har noen oppslutning blant innbyggerne på Sotra. De føler seg fremmedgjort av navneforslaget som bryter med deres identitet. Dette understøttes blant annet av alle kommentarene i sosiale medier som kom da VestNytt, lokalavisen for Sotra og omegn, omtalte saken på sine Facebooksider.</p> <p>Navnet «Øygarden» har ingen tilknytning til den valgte tomten for ny videregående skole (Straume / Lille Sotra). Historisk har Øygarden, i et litterært verk fra 1921, vært omtalt som øyrekken fra Austrheim til Sunnhordland. I en slik setting er det ikke hensiktsmessig å benytte navnet «Øygarden» på en skole på Sotra. I nyere tid har Øygarden vært en kommune bestående av øyer nord for Sotra. Heller ikke i med en slik definisjon er det korrekt å benytte navnet «Øygarden».</p>

	<p>Trolig bunner forslaget til nytt skolenavn i forslaget til nytt kommunenavn fra 1.1.2020 for Fjell, Sund og Øygarden kommune. Kommunenavnet ble foreslått uten innbyggerinvolvering og er på nåværende tidspunkt «Øygarden kommune». Innbyggerne i den nye storkommunen er imidlertid klare i innbyggerundersøkelser gjennomført av dagens kommuner:</p> <p>9 av 10 vil ha et annet navn Øygarde 7 av 10 mener det er svært viktig å få frem egen mening i ny kommune 2 av 10 har tillit til lokalpolitikere</p> <p>Flere kommunale partigrupper har derfor åpnet opp for å lytte til innbyggernes ønsker om et nytt og felles identitetsskapende kommunenavn. Diskusjonen vil være viktig frem mot valget i 2019. Etersom vår nye fylkeskommune har startet en god og demokratisk trend ved å lytte til engasjerte innbyggere og la dem få frem egen mening, eksempelvis ved utvelgelse av nytt fylkesvåpen, håper jeg dere gjør tilsvarende nå. Det vil være viktig for tilliten de regionale myndigheter.</p> <p>Forslaget er dermed å videreføre tradisjon og identitet ved å opprettholde navnet Sotra Videregående Skole.</p> <p>Vennlig hilsen,</p> <p>Håkon Fjell</p>
4	<p>Fra: Hans Jørgen Laskemoen (hjlaskemoen@gmail.com) Sendt: 24.10.2018 12:16:50 Til: Hordaland Fylkeskommune - Postmottak Kopi:</p> <p>Emne: Høring om nye skole navn/ høring om nye skulenamn Vedlegg:</p> <p>Å endre navn på skoler til skuler er forståelig dersom skolene ligger i kommuner der det daglig brukes landsmål/nynorsk.</p> <p>Men å endre skoler til Vidaregåande skule fra vidaregåande skole i Bergen ligger langt vekk fra det folk bruker og snakker og må ikke endres.</p> <p>Hordaland Fylkes kommune burde gjøre som Bergen ta hensyn til hvilket språk som brukes. Bergen kommune vil bruke ca 10% av info på nynorsk da det er ca 10% i Bergen som bruker nynorsk. Slik bør også Hordaland Fylkeskommune gjøre, se hvor mange av innbyggerne som bruker nynorsk kontra bokmål og bruke det deretter.</p> <p>Ha en fin tenksom dag.</p> <p>Mvh Hans Jørgen Laskemoen</p>
5	<p>Fra: Atle Folgerø-Holm (Atle.Folgero-Holm@hfk.no) Sendt: 24.10.2018 18:15:15 Til: Hordaland Fylkeskommune - Postmottak Kopi:</p> <p>Emne: Høring om nye skulenamn Vedlegg:</p> <p>Hei!</p> <p>Viser til annonse i Bømlo - nytt 24.10.18 vedr. høring om nye skulenamn.</p> <p>Mitt forslag til nytt navn på den nye vidaregåande skulen på Bømlo er: Bømmeløy vidaregåande skule</p> <p>Mvh Atle Folgerø-Holm</p>
6	<p>Fra: Stein Lund (steiin@online.no) Sendt: 24.10.2018 20:51:09 Til: Hordaland Fylkeskommune - Postmottak Kopi:</p> <p>Emne: Høring om skolenavn</p>

Vedlegg:

Høring om skolenavn

Viser til høring om navn på videregående skoler. Ett av forslagene er å endre dagens Sotra videregående skole til Øygarden videregående skole. Tidligere vedtak sier at det i hovedsak er stedsnavn som er førende for navn på skoler.

I den anledning ønsker jeg å opplyse dere om at det foreslåtte navnet ikke har noen oppslutning blant innbyggerne på Sotra. De føler seg fremmedgjort av navneforslaget som bryter med deres identitet. Dette understøttes blant annet av alle kommentarene i sosiale medier som kom da VestNytt, lokalavisen for Sotra og omegn, omtalte saken på sine Facebooksider. Se nedenstående kilder for dokumentasjon.

Navnet «Øygarden» har ingen tilknytning til den valgte tomten for ny videregående skole (Straume / Lille Sotra). Historisk har Øygarden, i et litterært verk fra 1921, vært omtalt som øyrekken fra Austrheim til Sunnhordland. I en slik setting er det ikke hensiktsmessig å benytte navnet «Øygarden» på en skole på Sotra. I nyere tid har Øygarden vært en kommune bestående av øyer nord for Sotra. Heller ikke i med en slik definisjon er det korrekt å benytte navnet «Øygarden».

Trolig bunner forslaget til nytt skolenavn i forslaget til nytt kommunenavn fra 1.1.2020 for Fjell, Sund og Øygarden kommune. Kommunnavnet ble foreslått uten innbyggerinvolvering og er på nåværende tidspunkt «Øygarden kommune». Innbyggerne i den nye storkommunen er imidlertid klare i innbyggerundersøkelser gjennomført av dagens kommuner:

9 av 10 vil ha et annet navn Øygarden
7 av 10 mener det er svært viktig å få frem egen mening i ny kommune
2 av 10 har tillit til lokalpolitikere

Flere kommunale partigrupper har derfor åpnet opp for å lytte til innbyggernes ønsker om et nytt og felles identitetsskapende kommunenavn. Diskusjonen vil være viktig frem mot valget i 2019.

Ettersom vår nye fylkeskommune har startet en god og demokratisk trend ved å lytte til engasjerte innbyggere og la dem få frem egen mening, eksempelvis ved utvelgelse av nytt fylkesvåpen, håper jeg dere gjør tilsvarende nå. Det vil være viktig for tilliten de regionale myndigheter.

Forslaget er dermed å videreføre tradisjon og identitet ved å opprettholde navnet Sotra Videregående Skole.

Vennlig hilsen,
for Folkeaksjonen for demokrati, identitet og politisk åpenhet på Sotra & Omegn

Stein Lund

Kilder:

Innbyggerundersøkelse 2016: http://www.varnyekommune.no/files/2016/02/Spørsmål-6_Fjell-Øygarden-Sund_innbyggerundersøkelse-apr-mai2016.pdf

Innbyggerundersøkelse 2018: <http://www.nyeoygardenkommune.no/files/2018/09/180912-Nullpunkt kartlegging-«vi-kjensle».pdf>

Facebook-kommentarer om Sotra VGS / Øygarden VGS: <https://www.facebook.com/download/preview/288994538374982>

Fra: Steinar Lund (steilund@hotmail.com)
Sendt: 24.10.2018 21:04:14
Til: Hordaland Fylkeskommune - Postmottak
Kopi:

Emne: Høring om skolenavn
Vedlegg:

7

Viser til høring om navn på videregående skoler. Ett av forslagene er å endre dagens Sotra videregående skole til Øygarden videregående skole. Tidligere vedtak sier at det i hovedsak er stedsnavn som er førende for navn på skoler.

I den anledning ønsker jeg å opplyse dere om at det foreslåtte navnet ikke har noen oppslutning blant innbyggerne på Sotra. De føler seg fremmedgjort av navneforslaget som bryter med deres identitet. Dette understøttes blant annet av alle kommentarene i sosiale medier som kom da VestNytt, lokalavisen for Sotra og omegn, omtalte saken på sine Facebooksider.

Navnet «Øygarden» har ingen tilknytning til den valgte tomten for ny videregående skole (Straume / Lille Sotra). Historisk har Øygarden, i et litterært verk fra 1921, vært omtalt som øyrekken fra Austrheim til Sunnhordland. I en slik setting er det ikke hensiktsmessig å benytte navnet «Øygarden» på en skole på Sotra. I nyere tid har Øygarden vært en kommune bestående av øyer nord for Sotra. Heller ikke i med en slik definisjon er det korrekt å benytte navnet «Øygarden».

Trolig bunner forslaget til nytt skolenavn i forslaget til nytt kommunenavn fra 1.1.2020 for Fjell, Sund og Øygarden kommune. Kommunnavnet ble foreslått uten innbyggerinvolvering og er på nåværende tidspunkt «Øygarden kommune». Innbyggerne i den nye storkommunen er imidlertid klare i innbyggerundersøkelser gjennomført av dagens kommuner:

9 av 10 vil ha et annet navn Øygarden
7 av 10 mener det er svært viktig å få frem egen mening i ny kommune
2 av 10 har tillit til lokalpolitikere

Flere kommunale partigrupper har derfor åpnet opp for å lytte til innbyggernes ønsker om et nytt og felles identitetsskapende kommunenavn. Diskusjonen vil være viktig frem mot valget i 2019.

Ettersom vår nye fylkeskommune har startet en god og demokratisk trend ved å lytte til engasjerte innbyggere og la dem få frem egen mening, eksempelvis ved utvalgelse av nytt fylkesvåpen, håper jeg dere gjør tilsvarende nå. Det vil være viktig for tilliten de regionale myndigheter.

Forslaget er dermed å videreføre tradisjon og identitet ved å opprettholde navnet Sotra Videregående Skole.

Vennlig hilsen,
Steinar Lund

90842347

Fra: Anita Husevåg (anita.husevaag@gmail.com)

Sendt: 24.10.2018 21:12:18

Til: Hordaland Fylkeskommune - Postmottak

Kopi:

Emne: Høring om skolenavn

Vedlegg:

Viser til høring om navn på videregående skoler. Ett av forslagene er å endre dagens Sotra videregående skole til Øygarden videregående skole. Tidligere vedtak sier at det i hovedsak er stedsnavn som er førende for navn på skoler.

I den anledning ønsker jeg å opplyse dere om at det foreslåtte navnet ikke har noen oppslutning blant innbyggerne på Sotra. De føler seg fremmedgjort av navneforslaget som bryter med deres identitet. Dette understøttes blant annet av alle kommentarene i sosiale medier som kom da VestNytt, lokalavisen for Sotra og omegn, omtalte saken på sine Facebooksider.

8

Navnet «Øygarden» har ingen tilknytning til den valgte tomten for ny videregående skole (Straume / Lille Sotra). Historisk har Øygarden, i et litterært verk fra 1921, vært omtalt som øyrekken fra Austrheim til Sunnhordland. I en slik setting er det ikke hensiktsmessig å benytte navnet «Øygarden» på en skole på Sotra. I nyere tid har Øygarden vært en kommune bestående av øyer nord for Sotra. Heller ikke i med en slik definisjon er det korrekt å benytte navnet «Øygarden».

Trolig bunner forslaget til nytt skolenavn i forslaget til nytt kommunenavn fra 1.1.2020 for Fjell, Sund og Øygarden kommune. Kommunnavnet ble foreslått uten innbyggerinvolvering og er på nåværende tidspunkt «Øygarden kommune». Innbyggerne i den nye storkommunen er imidlertid klare i innbyggerundersøkelser gjennomført av dagens kommuner:

9 av 10 vil ha et annet navn Øygarden
7 av 10 mener det er svært viktig å få frem egen mening i ny kommune
2 av 10 har tillit til lokalpolitikere

Flere kommunale partigrupper har derfor åpnet opp for å lytte til innbyggernes ønsker om et nytt og felles identitetsskapende kommunenavn. Diskusjonen vil være viktig frem mot valget i 2019.

	<p>Ettersom vår nye fylkeskommune har startet en god og demokratisk trend ved å lytte til engasjerte innbyggere og la dem få frem egen mening, eksempelvis ved utvelgelse av nytt fylkesvåpen, håper jeg dere gjør tilsvarende nå. Det vil være viktig for tilliten de regionale myndigheter. Forslaget er dermed å videreføre tradisjon og identitet ved å opprettholde navnet Sotra Videregående Skole.</p> <p>Vennlig hilsen, Anita Husevåg</p>
<p>9</p>	<p>Fra: Linn Anita Forland (linn.anita@hotmail.com) Sendt: 24.10.2018 22:19:07 Til: Hordaland Fylkeskommune - Postmottak Kopi:</p> <p>Emne: Høring om skolenavn Vedlegg:</p> <p>Heisann!</p> <p>Viser til høring om navn på videregående skoler. Ett av forslagene er å endre dagens Sotra videregående skole til Øygarden videregående skole. Tidligere vedtak sier at det i hovedsak er stedsnavn som er førende for navn på skoler.</p> <p>I den anledning ønsker jeg å opplyse dere om at det foreslåtte navnet ikke har noen oppslutning blant innbyggerne på Sotra. De føler seg fremmedgjort av navneforslaget som bryter med deres identitet. Dette understøttes blant annet av alle kommentarene i sosiale medier som kom da VestNytt, lokalavisen for Sotra og omegn, omtalte saken på sine Facebooksider.</p> <p>Navnet «Øygarden» har ingen tilknytning til den valgte tomten for ny videregående skole (Straume / Lille Sotra). Historisk har Øygarden, i et litterært verk fra 1921, vært omtalt som øyrekken fra Austrheim til Sunnhordland. I en slik setting er det ikke hensiktsmessig å benytte navnet «Øygarden» på en skole på Sotra. I nyere tid har Øygarden vært en kommune bestående av øyer nord for Sotra. Heller ikke i med en slik definisjon er det korrekt å benytte navnet «Øygarden».</p> <p>Trolig bunner forslaget til nytt skolenavn i forslaget til nytt kommunenavn fra 1.1.2020 for Fjell, Sund og Øygarden kommune. Kommunenavnet ble foreslått uten innbyggerinvolvering og er på nåværende tidspunkt «Øygarden kommune». Innbyggerne i den nye storkommunen er imidlertid klare i innbyggerundersøkelser gjennomført av dagens kommuner:</p> <p>9 av 10 vil ha et annet navn Øygarden 7 av 10 mener det er svært viktig å få frem egen mening i ny kommune 2 av 10 har tillit til lokalpolitikere</p> <p>Flere kommunale partigrupper har derfor åpnet opp for å lytte til innbyggernes ønsker om et nytt og felles identitetsskapende kommunenavn. Diskusjonen vil være viktig frem mot valget i 2019.</p> <p>Ettersom vår nye fylkeskommune har startet en god og demokratisk trend ved å lytte til engasjerte innbyggere og la dem få frem egen mening, eksempelvis ved utvelgelse av nytt fylkesvåpen, håper jeg dere gjør tilsvarende nå. Det vil være viktig for tilliten de regionale myndigheter. Forslaget er dermed å videreføre tradisjon og identitet ved å opprettholde navnet Sotra Videregående Skole.</p> <p>Vennlig hilsen, Linn A Forland</p>
<p>10</p>	<p>Fra: Ingrid (i-noekli@online.no) Sendt: 24.10.2018 22:31:58 Til: Hordaland Fylkeskommune - Postmottak Kopi:</p> <p>Emne: Navneforslag Vedlegg:</p> <p>Mitt forslag er å videreføre tradisjon og identitet å opprettholde navnet Sotra Videregående Skole</p> <p>mvh Ingrid Nøkling</p>

11	<p>Fra: Elsa Nordvik (elsnordv@online.no) Sendt: 24.10.2018 22:31:58 Til: Hordaland Fylkeskommune - Postmottak Kopi:</p> <p>Emne: Nye navn på skoler i Bergen og Hordaland annonse i Bt 24.10. 2018 Vedlegg:</p> <p>Til opplæringdirektøren i Hordaland. Som tidligere fylkespolitiker aktiv i fylkesskolestyret vil jeg med dette gi tilkjenne min reaksjon på annonsen i dag. Politikerkne som sitter i de tre kommunene her ute har bestemt at den nye storkommunen skal hete Øygarden kommune. Dette er bestemt over hodet på innbyggerne i kommunene og store protester blir avvist med at dette er bestemt. No blir det lagt frem forslag om at Sotra Vidaregående skule skal hete Øygarden Vidaregående skule. Det er helt urimelig at allerede etablerte institusjoner skal kalles opp etter det nye kommunenavnet. Slik situasjonen er her ute på Sotra er misnøyen så stor at det bør ikke legges opp til mer misnøye. Jeg ber om at dette forslaget blir lagt på vent. Det er bebudet ny videregående skole her ute, navnevalget kan derfor med fordel bli tatt opp ved den anledning. Med vennlig hilsen Elsa Nordvik.</p>
12	<p>Fra: Daniel Bjørkaas (bjoerkaas_1990@hotmail.com) Sendt: 24.10.2018 21:03:33 Til: Hordaland Fylkeskommune - Postmottak Kopi:</p> <p>Emne: Sotra VGS Vedlegg:</p> <p>Hei,har hørt at Sotra VGs skal skifte navn til Øygarden VGs detter er helt feil i mine ører da Sotra VGs ligger på Sotra og ikkje i Øygarden, Øygarden er en øygruppe nord for Sotra,hvorfor bruke av våre skatte penger på å forandre det om til noe som er helt feil ?</p> <p>Mvh Daniel Bjørkaas</p>
13	<p>Fra: Kenneth Heimdal (tigeren2000@hotmail.com) Sendt: 24.10.2018 22:43:06 Til: Hordaland Fylkeskommune - Postmottak Kopi:</p> <p>Emne: Skole navn Vedlegg:</p> <p>Normalt att skolen skal hete Sotra høgskole. Alt trenger ikke hete øygaren.</p>
14	<p>Fra: André Kjelby (andrekjelby@gmail.com) Sendt: 25.10.2018 03:04:49 Til: Hordaland Fylkeskommune - Postmottak Kopi:</p> <p>Emne: Høring om skolenavn Vedlegg:</p> <p>Hei! Viser til høring om navn på videregående skoler: (https://www.hordaland.no/nn-NO/politikk/du-kan-paverke/hoyring-om-skulenamn2/?fbclid=IwAR3A55FiUDj-fkZB6mzwtvI74IEg7R-zAeS80o88kBRd2cT5TBk4pbEps08) Ett av forslagene er å endre dagens Sotra videregående skole til Øygarden videregående skole. Tidligere vedtak sier at det i hovedsak er stedsnavn som er førende for navn på skoler.</p> <p>I den anledning ønsker jeg å opplyse om at det foreslåtte navnet ikke har noen oppslutning blant innbyggerne på Sotra. Folk flest følger seg fremmedgjort av navneforslaget som bryter med våres identitet. Se: 91% av innbyggerne i en innbyggerundersøkelse, foretatt av kommunene før navnevalget ble tatt, ønsket et annet navn enn "Øygarden kommune" som vårt nye kommunenavn.</p> <p>Dette understøttes blant annet av en undersøkelse som ble foratett av VestNytt, som er lokalavisen for Sotra og omegn. Ikke minst så er misnøyen om øygarden som kommunenavn meget synlig på Facebook og andre sosiale medier.</p>

	<p>Navnet «Øygarden» har ingen tilknytning til den valgte tomten for ny videregående skole (Straume / Lille Sotra). Historisk har Øygarden, i et litterært verk fra 1921, vært omtalt som øyrekken fra Austrheim til Sunnhordland. I en slik setting er det ikke hensiktsmessig å benytte navnet «Øygarden» på en skole på Sotra. I nyere tid har Øygarden vært en kommune bestående av øyer nord for Sotra. Heller ikke i med en slik definisjon er det korrekt å benytte navnet «Øygarden».</p> <p>Trolig bunner forslaget til nytt skolenavn i forslaget til nytt kommunenavn fra 1.1.2020 for Fjell, Sund og Øygarden kommune. Kommunenavnet ble foreslått uten innbyggerinvolvering og er på nåværende tidspunkt «Øygarden kommune».</p> <p>Innbyggerne sine ønsker til det nye storkommunenavnet er imidlertid veldig klare i innbyggerundersøkelser gjennomført av dagens kommuner:</p> <p>9 av 10 vil ha et annet navn Øygarden 7 av 10 mener det er svært viktig å få frem egen mening i ny kommune</p> <p>Flere kommunale partigrupper har derfor åpnet opp for å lytte til innbyggernes ønsker om et nytt og felles identitetsskapende kommunenavn. Diskusjonen vil være viktig frem mot valget i 2019.</p> <p>Ettersom vår nye fylkeskommune har startet en god og demokratisk trend ved å lytte til engasjerte innbyggere og la dem få frem egen mening, eksempelvis ved utvelgelse av nytt fylkesvåpen, håper jeg dere gjør tilsvarende nå. Det vil være viktig for tilliten de regionale myndigheter.</p> <p>Forslaget er dermed å videreføre tradisjon og identitet ved å opprettholde navnet Sotra Videregående Skole.</p> <p>Med Vennlig hilsen, André Kjelby</p>
15	<p>Fra: Nils Mæhle (nils.mahle@outlook.com) Sendt: 26.10.2018 15:47:30 Til: Hordaland Fylkeskommune - Postmottak Kopi:</p> <p>Emne: Høyring om nye skulenamn Vedlegg:</p> <p>Hei, Eg er positiv til dei nye skulenamna. Dei to første orda i dei fire namna er fullt ut dekkjande. Eg er spesielt glad for forma skule, som både er god nynorsk og samtidig har grunnlag i talemålet i dei aktuelle områda.</p> <p>Med helsing Nils Mæhle</p>
16	<p>Fra: Rune Stikholmen (rune.stikholmen@gmail.com) Sendt: 30.10.2018 06:35:41 Til: Hordaland Fylkeskommune - Postmottak Kopi:</p> <p>Emne: Høring om skulenavn. Vedlegg:</p> <p>Hei. Eg meiner Sotra Vidaregåande Skule fortsatt bør heite Sotra Vidaregåande Skule også etter kommunesamanslåinga.</p> <p>Den ligg jo i Fjell kommune i dag og har såleis ingen tradisjon for å følge kommunenavn, det har også med identitet å gjere.</p> <p>Mvh Rune Stikholmen</p>
17	<p>Fra: Kolbein Haga (kolbein.haga@lyse.net) Sendt: 31.10.2018 14:39:24 Til: Hordaland Fylkeskommune - Postmottak Kopi:</p>

	<p>Emne: Høyring om skulenamn Vedlegg:</p> <p>Men disse forslaga er jo framifrå!</p> <p>Helsing Kolbein Haga</p> <p>Associate professor of the organ Organ consultant Tutor of sacred music 0047 9754 8883</p>
18	<p>Fra: Unni Vikebø (unnivikebo@gmail.com) Sendt: 01.11.2018 10:57:42 Til: Hordaland Fylkeskommune - Postmottak Kopi:</p> <p>Emne: Endring av skolemann. Vedlegg:</p> <p>Jeg protesterer på endring på skole til skule på Åsane videregående skole og Laksevåg vidare skole. Vi bor i Bergen by og ikke på landet. Mvh Unni Vikebø.</p>
19	<p>Fra: Helge og Gunn (helglu@online.no) Sendt: 01.11.2018 11:30:19 Til: Hordaland Fylkeskommune - Postmottak Kopi:</p> <p>Emne: skoler Vedlegg:</p> <p>Bergen skulle vært eget fylke og der med kunne bestemt lite grann selv. Det er vel klart at vi ikke skal ha nynorske navn på skoler og andre instutisjoner og etater i Bergen. Hilsen en som også er i mot fylessammenslåingen. Det var veldig smart og sette inn en fylkesordfører fra Sogn da får vi det på denne måten. Hilsen Helge</p>
20	<p>Fra: Torbjørn Trageton (trageton@online.no) Sendt: 03.11.2018 10:35:33 Til: Hordaland Fylkeskommune - Postmottak Kopi:</p> <p>Emne: Skulenamn Vedlegg:</p> <p>Hei</p> <p>Takkar for høve til å gje innspel til HFK sine utkast til namn på 4 skular i fylket. Utkasta tyder på at fylkesdirektøren ikkje er kjend med at det er stadnamnlova sine rettskrivingsreglane som gjeld ved fastsetting institusjonsnamn. Hovudprinsippet i rettskrivingsreglane etter lova er at nedervd talemål skal leggjast til grunn ved fastsetting av skrivemåten av stadnamn og ikkje rettskrivingsreglane for norsk skriftspråk (nynorsk og bokmål).</p> <p>For staden der Åsane vidaregåande skule vert bygd, er Nordhordlandsmål det nedervde talemålet. Framlegget til fylkesdirektøren, Åsane vidaregåande skule, er såleis i samsvar med stadnamnlova sitt regelverk. Dette gjeld òg for skule nr. 2 og 4, men ikkje for nr. 3. I Laksevåg sokn der skulen ligg, er Bergen bymål nedervd talemål. Av professor Egil Pettersen si doktoravhandling, om Bergen bymål går, det klart fram at termen skule er nedervd term også i Bergen. Men termen vidaregåande er ikkje i samsvar med Bergen bymål. Der er termen vidaregåande. Dette tilseier at det tredje skulenamnet bør justerast til Laksevåg vidaregåande skule.</p> <p>Mvh. Torbjørn Trageton</p>
21	<p>Fra: Ingunn Stenehjem (ingunn1952@live.no)</p>

	<p>Sendt: 03.11.2018 14:25:45 Til: Hordaland Fylkeskommune - Postmottak Kopi:</p> <p>Emne: Navn på skule på SOTRA Vedlegg:</p> <p>Hei ! Den videregående skulen på Sotra,må sjølvsagt heite Sotra Videregående Skule. Fordi om kommunen dessverre skal heite Øygarden, vil Sotra alltid være Sotra.</p> <p>Mvh. Ingunn Stenehjem</p>
22	<p>Fra: Frode Aase (froaase@yahoo.no) Sendt: 03.11.2018 14:42:27 Til: Hordaland Fylkeskommune - Postmottak Kopi:</p> <p>Emne: Navn på skole Vedlegg:</p> <p>Navnet er Sotra Videregående Mvh Frode Aase a</p>
23	<p>Fra: Roy Hevrøy (roy.hevroy@yahoo.no) Sendt: 03.11.2018 17:55:51 Til: Hordaland Fylkeskommune - Postmottak Kopi:</p> <p>Emne: Navn Vedlegg:</p> <p>SOTRA</p>
24	<p>Fra: s-olt (s-olt@online.no) Sendt: 03.11.2018 18:04:24 Til: Hordaland Fylkeskommune - Postmottak Kopi:</p> <p>Emne: SOTRA VIDEREGÅENDE</p>
25	<p>Fra: Elisabeth Winther (elisabeth.winther@lieoverflate.no) Sendt: 03.11.2018 20:45:18 Til: Hordaland Fylkeskommune - Postmottak Kopi:</p> <p>Emne: Navn på ny skole bør være Øygarden skole Vedlegg:</p> <p>Med hilsen Elisabeth Winther</p> <p>Administrasjon/KS/HMS</p> <p>M // 56 33 29 90 M // 916 33 238 E // elisabeth.winther@lieoverflate.no</p>
26	<p>Fra: J EH (silkeblomsten@live.no) Sendt: 04.11.2018 11:10:58 Til: Hordaland Fylkeskommune - Postmottak Kopi:</p> <p>Emne: Skolenavn Vedlegg:</p>

	<p>Viser til høring om navn på videregående skoler. Ett av forslagene er å endre dagens Sotra videregående skole til Øygarden videregående skole. Tidligere vedtak sier at det i hovedsak er stedsnavn som er førende for navn på skoler.</p> <p>I den anledning ønsker jeg å opplyse dere om at det foreslåtte navnet ikke har noen oppslutning blant innbyggerne på Sotra. De føler seg fremmedgjort av navneforslaget som bryter med deres identitet. Dette understøttes blant annet av alle kommentarene i sosiale medier som kom da VestNytt, lokalavisen for Sotra og omegn, omtalte saken på sine Facebooksider.</p> <p>Navnet «Øygarden» har ingen tilknytning til den valgte tomten for ny videregående skole (Straume / Lille Sotra). Historisk har Øygarden, i et litterært verk fra 1921, vært omtalt som øyrekken fra Austrheim til Sunnhordland. I en slik setting er det ikke hensiktsmessig å benytte navnet «Øygarden» på en skole på Sotra. I nyere tid har Øygarden vært en kommune bestående av øyer nord for Sotra. Heller ikke i med en slik definisjon er det korrekt å benytte navnet «Øygarden».</p> <p>Trolig bunner forslaget til nytt skolenavn i forslaget til nytt kommunenavn fra 1.1.2020 for Fjell, Sund og Øygarden kommune. Kommunnavnet ble foreslått uten innbyggerinvolvering og er på nåværende tidspunkt «Øygarden kommune». Innbyggerne i den nye storkommunen er imidlertid klare i innbyggerundersøkelser gjennomført av dagens kommuner:</p> <p>9 av 10 vil ha et annet navn Øygarden 7 av 10 mener det er svært viktig å få frem egen mening i ny kommune 2 av 10 har tillit til lokalpolitikere</p> <p>Flere kommunale partigrupper har derfor åpnet opp for å lytte til innbyggernes ønsker om et nytt og felles identitetsskapende kommunenavn. Diskusjonen vil være viktig frem mot valget i 2019.</p> <p>Ettersom vår nye fylkeskommune har startet en god og demokratisk trend ved å lytte til engasjerte innbyggere og la dem få frem egen mening, eksempelvis ved utvelgelse av nytt fylkesvåpen, håper jeg dere gjør tilsvarende nå. Det vil være viktig for tilliten de regionale myndigheter.</p> <p>Forslaget er dermed å videreføre tradisjon og identitet ved å opprettholde navnet Sotra Videregående Skole.</p> <p>Vennlig hilsen, Jorunn Hellemann.</p>
27	<p>Fra: Monika Aase (monika.aase@gmail.com) Sendt: 04.11.2018 12:33:40 Til: Hordaland Fylkeskommune - Postmottak Kopi:</p> <p>Emne: Navn på skole Vedlegg:</p> <p>Den bør hete Sotra VGS. Mvh Monika Aase</p>
28	<p>Fra: Anne-marie Eliassen (ameliassen67@gmail.com) Sendt: 04.11.2018 14:27:08 Til: Hordaland Fylkeskommune - Postmottak Kopi:</p> <p>Emne: Vedlegg:</p> <p>Sotra videregående skole</p>
29	<p>Fra: Belinda Thorgersen (belindathorgersen@gmail.com) Sendt: 04.11.2018 18:45:23 Til: Hordaland Fylkeskommune - Postmottak Kopi:</p> <p>Emne: Vedlegg:</p>

	<p>Skolen heter Sotra og bør fortsette med det! Mvh Belinda Thorgersen</p>
30	<p>Fra: Anne Berit Follnes (anne.berit.follnes@outlook.com) Sendt: 08.11.2018 13:13:15 Til: Hordaland Fylkeskommune - Postmottak Kopi:</p> <p>Emne: HØYRING OM NYE SKULENAMN / SOTRA VIDEREGÅANDE SKULE Vedlegg:</p> <p>Til opplæringsdirektøren Jeg viser til annonse i BT den 24 oktober d.å. vedrørende ovennevnte, der man ber om innspill i saken innen fristen 14 desember. Jeg har bodd på Sotra siden den gang vi måtte ta ferge fra Alvøen til Brattholmen og buss videre derfra. Jeg har fulgt utviklingen i Fjell kommune i alle disse årene, på godt og vondt. Kommunen hadde i mange år store økonomiske utfordringer og oppgaver foran seg, skatteinngangen var dårlig men kommunen klarte likevel å tilrettelegge for en videre og god utvikling. Jeg har fulgt byggingen av bl.a. skoler, barnehager og rådhus, og da Sotra videregående skule endelig kunne ta imot elever, var vi veldig stolte. Siden ble skolen utvidet til også å gjelde avdeling i Sund kommune. I forbindelse med den vedtatte sammenslåingen av kommunene Fjell, Sund og Øygarden, er det vedtatt at den nye storkommunen skal hete Øygarden - som foreløpig må kalles Nye Øygarden for ikke å forveksles med (gamle) Øygarden. Jeg skal ikke komme nærmere inn på navnevalget. Imidlertid vil jeg be politikerne i Hordaland fylkeskommune besinne seg og ikke endre navn fra Sotra videregående skule til Øygarden videregående skule - et slikt navnebytte gir verken mål eller mening. Sotra-navnet er velkjent og godt innarbeidet, og det er å anmerke at det kun er navnet på den nye storkommunen som skal endres. Jeg har mange innbyggere med meg i denne saken.</p> <p>Med vennlig hilsen Anne Berit Follnes</p>
31	<p>Fra: Ann Helen og Pål (hjemme24@gmail.com) Sendt: 14.11.2018 23:50:37 Til: Hordaland Fylkeskommune - Postmottak Kopi:</p> <p>Emne: Tilbakemelding skolenavn Vedlegg:</p> <p>Hei. Skoler i Bergen må fortsette å hete skole, og ikke skule. Bergen er ikke en nynorsk kommune. Følgelig også "videregående".</p> <p>Hilsen Pål Hamre</p>
32	<p>Fra: Ranveig Bjorøy (ranveigbjoroy@gmail.com) Sendt: 21.11.2018 00:43:58 Til: Hordaland Fylkeskommune - Postmottak Kopi:</p> <p>Emne: Høyring om skulenamn Vedlegg:</p> <p>Hei. Eg meiner at Sotra vidaregåande skule ikkje bør endre namn til Øygarden vidaregåande skule. Sjølv om kommunenamnet vert endra om eit års tid, har det ikkje noko med stadsnamnet å gjere. Skulen er jo frå før uansett ikkje oppkalt etter kommunen og bør difor heller ikkje få navnet endra i samband med samanslåinga.</p> <p>Venleg helsing Ranveig Bjorøy</p>

<p>33</p>	<p>Frå Bergen maritime videregående skole:</p> <p>Høringsuttale om navn på ny videregående skole</p> <p>I forbindelse med sammenslåing av Laksevåg videregående skole og Bergen maritime videregående skole ønsker vi å komme med innspill til navn på den nye skolen.</p> <p>Fylkesdirektør opplæring sitt forslag er at den nye skolen skal hete Laksevåg vidaregåande skule. Vi mener at det er uheldig at den nye skolen skal ha samme navn som en av de to skolene som blir slått sammen.</p> <p>Bergen maritime videregående skole er i dag en skole med gode resultater og et godt rykte blant elever og bedrifter. Det er således flere gode grunner til å hevde at dette bør være navnet på den nye skolen. Når to skoler slås sammen mener vi imidlertid at det er viktig å markere at personalet blir en del av en ny felles skole der man starter med blanke ark. En ny organisasjonskultur skal bygges og det er viktig at personalet fra begge skolene opplever at de er likestilte ved starten av denne prosessen. For å ivareta dette mener vi derfor at den nye skolen bør få et helt nytt navn.</p> <p>Bergen er en by med lange maritime tradisjoner og allerede i 1853 fikk Bergen sin første institusjon for maritim utdanning. For å ivareta den maritime dimensjonen og tradisjonen, mener vi derfor at navnet på den nye skolen må ha maritime assosiasjoner.</p> <p>Vi vil foreslå at den nye skolen blir kalt opp etter den kjente krigshelten Shetlands-Larsen. Shetlands-Larsen ble født i Bergen i 1906 og allerede som 16 åring drog han til sjøs for å seile som matros. Som sjøoffiser under krigen gjorde han 52 turer mellom Norge og Shetland med flyktninger, agenter og våpen. Han fikk flere britiske og norske utmerkelser og ble den høyeste dekorerte allierte marine offiseren under hele krigen.</p> <p>Ved å oppkalle den nye skole etter Shetlands-Larsen vil vi hedre en krigshelt og samtidig gi skolen et navn med maritim tilknytning.</p> <p>Vårt forslag til navn på den nye skolen blir derfor: Shetlands-Larsen vidaregåande skule.</p> <p>Vennlig hilsen Jan Kåre Greve rektor Bergen maritime videregående skole.</p>
<p>34</p>	<p>Fra: Vidar Saetre (vi-sae@online.no) Sendt: 14.12.2018 21:38:49 Til: Hordaland Fylkeskommune - Postmottak Kopi:</p> <p>Emne: nye namn på vidaregåande skular Vedlegg:</p> <p>Eg viser til den aktuelle høyringa for namn på 4 vidaregåande skular med frist 14/12-18. Og har følgjande kommentarar:</p> <p>1. På bakgrunn av retningslinja av 7/3-17 om at stadnamn i hovudsak skal vera førande for namnsetjinga, meiner eg at 'Øygarden vidaregåande skule' er feil namn, særleg når skulen i dag heiter noko anna og ikkje ligg i da området som historisk har vorte assosiert med namnet 'Øygarden'. Rett nok skal den nye storkommunen av tidlegare Sund, Fjell og Øygarden kommunar heita '(nye) Øygarden kommune', men samtidig har Øygarden-namnet historisk ei klar avgrensa teknytning te dei mindre øyane nord for Sotra, og spesielt dei øyane - som e dei fleste av desse, som ligg innanfor dagens Øygarden kommune.</p> <p>Dei skulebygga som utgjer dagens Sotra vgs, ligg på Sotra (ved Skogsvåg) og på Bildøyne, og sistnevnte har vedtak på seg å fløtta te Litle-Sotra. Altso ingjen av desse ligg i området som tradisjonelt har heitt Øygarden. Dagens vgs i Sund, Fjell eller Øygarden kommunar har ikkje fått namnet sitt etter nokon kommune, men etter den største øya i området. Difor manglar området tradisjon for å kalla den lokale vidaregåande skulen opp etter kommunenamnet.</p> <p>Og difor bør heller ikkje skulen byta namn te Øygarden vgs. 'Sotra vgs', om enn da geografisk ikkje e eit presist namn, e i alle fall meir presist enn 'Øygarden vgs'. Og eg ser injen grunn te å endra namn når da ikkje føreligg nokon tongtvegande grunn te namneendring. For namnebyte inneber også ekstrautgifter te nye skilt og i da heila skaper eit ekstra informasjonsbehov. Og som sagt manglar namnebytet også forankring i retningslinja av 7/3-17.</p>

2. Om da e rett å konsekvent ha nynorske namn? Framlegget går ut på å la 2 skular med bokmålsnamn og 2 med nynorsknamn heretter få nynorsknamn. Sjølv om eg har eit sterkt ønskje om å fremja nynorsk, e eg likavel i tvil om denne konsekvente nynorsklinja e tenleg. For eg trur nynorske namn på skular treng lokal teslutning, nåke eg tvilar på om da har i Åsane og Laksevåg. Særleg Laksevåg manglar etter mitt skjøn nynorsk forankring. Medan Åsane har ein sterkare nynorsk-tradisjon. Kanskje lokale folkeavrøystingar e nødvendig for å sikra nynorske skulenamn skikkeleg legitimitet.

Elles e da to bergensnære yrkesskule-avdelingar med i denne diskusjonen: gamle Åsane yrkesskole og Bergen maritime, og desse har gjerne eit vidare elevgrunnlag enn skuleavdelingar kun for allmennfag. Noko som kan vera eit ekstra argument for å bruka nynorsk. Men uansett krevst også detta i vesentleg grad ein elevmasse som har nynorsk bakgrunn.

Helsing Vidar Sætre, Åstveitveien 3, 5106 Øvre Ervik, tlf 920 68 683.

Knut L. Espelid
Cand.philol
Førstebibliotekar em UiB
Åstveitakogen 57
5113 Bergen

Bergen 12.desember 2018

Hordaland fylkeskommune
Opplæringsdirektøren

Ad nye skolenavn

Herved tillater jeg meg å foreslå at det nye navn på Åsane videregående skole blir Tanks videregående skole.

Da Tanks skoles gamle bygning fra 1855 ble avløst av den nye bygning på Nygårdstangen som skulle erstatte den, burde det vært en selvfølge at denne bygning fortsatt skulle bære Tanks navn. Det skjedde ikke. Skolen ble oppkalt etter Amalie Skram, en kvinne som avskydde Bergen og Norge og som aldri interesserte seg for skolespørsmål.

Hans Tank arbeidet for sine medborgeres vel. Særlig ungdommens undervisning lå ham ham sterkt på hjertet. Han ga hele sin betydelige formue til opprettelsen av Tanks skole.. Den skulle gi undervisning til dem som ville bli handelsmenn eller håndverkere og denne skulle bestå av handelsefag og moderne språk. Barn fra fattige hjem skulle nyte fri undervisning. Dermed fikk fattige barn undervisning utover det de miserable fattigskolene kunne gi.

Rektor David W. Lysne ved Bergen Katedralskole skrev i sakens anledning bl.a. følgende til Bergen bystyre:

"Men det var den framsynte skolemannen Hans Tank som la grunnlaget for det fyrste folkegymnaset. Han er gymnasskolen sin far i Bergen, og hans namn er trygt forankra i byen sin skolehistorie. Sjølv om det er fylkeskommunensom no rår over de vidaregåande skolaNE I Hordaland, må byrådet i Bergen ikkje godta at det vert tukla med byen sin skolesoge. Det må praktiserast ein politisk og byråkratisk skolekultur som tåler historiens skarpe lys. Det omtala namnevedtaket frå fylkesutvalet vitnar ikkje om det.."

Hordaland fylkeskommune har nu muligheten til å bøte på den feil som er blitt gjort. Ellers vil den ligge å ulme i alle bergenske patrioters sinn.

Med vennlig hilsen

1 Bilag

Knut L. Espelid

Kopi til byrådsleder Harald Schjelderup.

36	<p>Fra: Vidar Sætre (vi-sae@online.no) Sendt: 14.12.2018 22:03:38 Til: Hordaland Fylkeskommune - Postmottak Kopi:</p> <p>Emne: Fwd: nye namn på vidaregåande skular Vedlegg:</p> <p>P.S: eg ser ein faktafeil i da eg skreiv nedanfor. For også avdeling Sund på Skogsvåg skal fløtta i nye lokale på Litle-Sotra om nåken år. Elles har eg ikkje historisk øvesyn øve namna på vidaregåande skular i nye Øygarden kommune/tradisjonelt Sund, Fjell eller Øygarden kommunar. Men i alle fall i nyare namnetradisjon e kommunenamn fråverande som hovudnamn på skulen, om enn avdelingar har hatt kommunenamn. Vidar Sætre.</p> <p>Helsing Vidar Sætre, Åstveitveien 3, 5106 Øvre Ervik, tlf 920 68 683.</p>
37	<p>Fra: Tove Føsund (Tove.Fosund@hfk.no) Sendt: 14.12.2018 10:43:02 Til: Hordaland Fylkeskommune - Postmottak Kopi:</p> <p>Emne: Uttale til høyring i namnesak Nye Laksevåg vidaregåande skule Vedlegg:</p> <p>Uttale til høyring i namnesak for nye Laksevåg vidaregåande skule</p> <p>Laksevåg videregående skole støttar forslaget til namn som ligg i innstillinga i namnesaken: Laksevåg vidaregåande skule.</p> <p>Vi syner her til Retningslinjer for namnefastsetjing av vidaregåande skular i Hordaland frå Fylkestinget 07032017; « Vidaregåande skular i Hordaland skal i hovudsak gjevast namn etter lokale stadnamn».</p> <p>Namnet Laksevåg vidaregåande skule har ein klar geografisk tilknytning til området der skulen skal ligge. Namnet Laksevåg har og ein lang skulehistorikk, både frå Laksevåg yrkesskule som vart oppretta like etter krigen og Laksevåg gymnas. Laksevåg som stadnamn er kjent utover området, også som tidlegare kommunenamn, og har og ein lang og rik maritim historie.</p> <p>På Laksevåg videregående skole er vi oppteken av at skulesenteret, med fagskule og vidaregåande skule, og får eitt felles namn. Dersom fellesnamnet vert Laksevåg skulesenter, er Lyderhorn vidaregåande skule eit alternativ som kan vere samlande når to skuler vert slått saman.</p> <p>Lyderhorn er og eit kjent stadnamn, knytt til området.</p> <p>Vennlig hilsen</p> <p>Tove Føsund Rektor Laksevåg videregående skole</p> <p>Tlf: 55 349850/60 Mob: 41045247</p>
38	<p>Til Birte Haugen, seksjonsleiar fellestenester opplæringsavdelinga</p> <p>Forslag til nytt navn for Bergen Maritime vgs og Laksevåg vgs.</p> <p>Å omdefinere en skole, å beholde et gammelt navn eller å finne et nytt, er ofte et tema som mange ansatte har et forhold til, på godt og vondt. Likevel drister Hovedverneombudet seg til å komme med et forslag. Hvis man fletter navnet Nygård inn i skolenavnet vil det speile Lokasjonen til den nye skolen jfr HFKs tradisjon på å gi sine skoler et stedsnavn. Nygård på Laksevåg er for oss som bor der det korrekte stedsnavnet til den delen av Laksevåg som nåværende Laksevåg videregående skole ligger på. Det er skiltet til Nygård fra alle innfartsveiene, og navnet er vel etablert, med Nygård kirke, Nygårdslie skole (barnetrinn), Nygård senter.</p> <p>Navneforslag: Nygård Maritimeskole eller Nygård videregående skole.</p>

Nedre Nygård er lokasjonen til dagens Bergen Maritime vgs. Og skolen på Nedre Nygård er en benevnelse som jeg har hørt brukt ved flere anledninger.

Et diplomatisk valg, som gir begge skolene en viss gammel tilhørighet, som spiler lokasjonen og som gis oss innbyggere i bydelen en opplevelse av å «eie» vår egen videregående skole for våre ungdommer å høre til.

Mvh Jorunn B Johannessen

Nygård (Laksevåg)

Nygård er et boligområde i Laksevåg bydel i Bergen, i dalføret mellom Damsgårdsfjellet i øst og Lyderhorn i vest. I sør ligger Lyngbø, i vest Gravdal, i nord Byfjorden, og i nordøst Kringsjø. Områdene i dette dalføret kalles ofte samlet for Ytre laksevåg. Lyderhornsveien og Lyngbøveien er hovedveiene i området. På Nygård er det mest boligområder med blandet bebyggelse. Her ligger også Nygård kirke og kirkegård, og Nygårdslie skole. Nygård omfattes av grunnkretsene Nygårdsvik og Nygårdslie, med til sammen 2 060 innbyggere 1. januar 2014 og et samlet areal på 0,83 km², hvorav 0,02 km² er ferskvann.

Nygård (Bergen)

Nygård er et strøk i Bergen som har grenser fra Lille Lungegårdsvanns vestsida gjennom Bergen kunstmuseum (Stenersens samling), gjennom Nygård skole, sørøst for St. Paul kirke gjennom kvartalet mellom Christies gate og Professor Keyzers gate, gjennom Museumsbygningens søndre fløy til Joachim Frieles gate. Dette var bygrense før byutvidelsen i 1877. Derfra grenser strøket sørøstover gjennom Olaf Ryes vei til Wolffsgate og videre i sørøstlig retning til slutten av kvartalsbebyggelsen. Her har grensen en 90 graders vinkel sørvestover til Thormøhlens gate, langs denne frem til Høyteknologi-bygget, i linje bak det og ut i bukten ved Florida sykehus. Så langs Fjøsangerveien langs den gamle strandlinjen til strømmen i Lille Lungegårdsvann.

Arkivnr: 2018/10651-7
Saksbehandlar: Matti Torgersen

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Utval for miljø og samferdsel	19/19	06.02.2019
Fylkesutvalet	32/19	20.02.2019
Fylkestinget	8/19	05.03.2019

Myndigheitskontakt og partssamarbeid innan samferdsel

Samandrag

Under handsaming av sak om «Aksjonærinvitasjon til Hordfast AS – Organisering av store samferdselsprosjekt i Hordaland», bad fylkestinget i oktober 2018 fylkesrådmannen komme tilbake med ei sak om organisering av det framtidige partssamarbeidet for samferdsel, seinast mars 2019. Denne saka følgjer opp dette.

Samferdselsdepartementet har teke over ansvaret for planprosessen med Nasjonal transportplan 2022-33. Framdriftsplan for det vidare arbeidet her er ikkje klårgjort på skrivande tidspunkt.

Fylkesrådmannen meiner det er eit stort behov for å gje ei samla retning for myndigheitsarbeidet og partskontakten i fylket. Fylkeskommunen har som ansvarleg for regionalt utviklingsarbeid ei rolle i å leie og koordinere dette arbeidet.

Neste NTP skal etter planen bli vedteke av Stortinget våren 2021, slik at vidare arbeid med organiseringa av arbeidet må skje i ein nær dialog med Sogn og Fjordane fylkeskommune fram til danninga av Vestland fylkeskommune. Denne saka er difor eit drøftingsgrunnlag, så må ein kome attende til Fellesnemda for endeleg fastsetjing av framtidig organisering av interessehevdingsarbeidet. Temaet krev og samtalar med aktuelle partnarar, noko som førebels ikkje er gjort grunna dei endringsprosessane som finn stad med etablering av Vestland fylkeskommune.

Økonomi: Ingen direkte verknader

Klima: Ingen direkte verknader

Folkehelse: Ingen direkte verknader

Regional planstrategi: Arbeid for gode regionale transportsamband er eit satsingsområde i regional planstrategi 2016-20

Forslag til innstilling

Fylkestinget meiner det er eit stort behov for å avklare organisering av myndigheitsarbeidet og partskontakten innan samferdsel i Vestland fylkeskommune, og ber fylkesrådmannen kome tilbake til sak i Fellesnemnda etter drøftingar med Sogn og Fjordane og med framtidige partnarar.

Saksprotokoll i Utval for miljø og samferdsel - 06.02.2019

Marthe Hammer (SV) sette på vegner av SV, SP, A, KRF fram slikt forslag:

«Tillegg:

Utval for miljø og samferdsel meiner at fylkesvegane i seg sjølv bør vurderast som eit stort samferdselsprosjekt, og må få sin plass i Ntp. Utval for miljø og samferdsel meiner at arbeidet må vera godt politisk forankra og rår til at leiar, nestleiar og ein representant frå opposisjonen i MISA vert med i styringsgruppa. Utval for miljø og samferdsel viser til dialogmøte oktober 2018 og rår til at den demokratiske medlemsbaserte miljørørsla vert invitert inn i samarbeidet»

Marthe Hammer (SV) trekte sitt forslag.

Marthe Hammer (SV) sette på vegner av SV, SP, KRF, AP, MDG og V fram slik protokollmerknad:

«Utval for miljø og samferdsel peiker på at fylkesvegane i seg sjølv bør vurderast som eit stort samferdselsprosjekt, og må få sin plass i Ntp. Utval for miljø og samferdsel meiner at arbeidet må vera godt politisk forankra og rår til at leiar, nestleiar og ein representant frå opposisjonen i MISA vert med i arbeidet. Utval for miljø og samferdsel viser til dialogmøte oktober 2018 og rår til at miljørørsla vert invitert inn i arbeidet.»

Røysting

Fylkesrådmannen sitt forslag vart samrøystes vedteke som innstilling til fylkesutvalet.

Innstilling til fylkesutvalet

Fylkestinget meiner det er eit stort behov for å avklare organisering av myndigheitsarbeidet og partskontakten innan samferdsel i Vestland fylkeskommune, og ber fylkesrådmannen kome tilbake til sak i Fellesnemnda etter drøftingar med Sogn og Fjordane og med framtidige partnarar.

Protokollmerknad frå SV, SP, A, KRF, MDG og V

Utval for miljø og samferdsel peiker på at fylkesvegane i seg sjølv bør vurderast som eit stort samferdselsprosjekt, og må få sin plass i Ntp. Utval for miljø og samferdsel meiner at arbeidet må vera godt politisk forankra og rår til at leiar, nestleiar og ein representant frå opposisjonen i MISA vert med i arbeidet. Utval for miljø og samferdsel viser til dialogmøte oktober 2018 og rår til at miljørørsla vert invitert inn i arbeidet.

Saksprotokoll i fylkesutvalet - 20.- 21.02.2019

Roald Kvamme (A) sette på vegne av A, Sp, Krf og SV fram slikt forslag:

Tillegg.

1. Fylkestinget meiner det er eit stort behov for å avklare organisering av myndigheitsarbeidet og partskontakten innan samferdsel i Vestland fylkeskommune, og ber fylkesrådmannen kome tilbake til sak i Fellesnemnda etter drøftingar med Sogn og Fjordane og med framtidige partnarar.

2. Fylkestinget vil understreka målsettinga i regionreforma om å styrkja fylkeskommunen si rolle som regional utviklar og dei oppgåver fylkeskommunen har for å utvikla infrastruktur i brei forstand og særskild for å sikra ein effektiv vegtrafikk utan skade på menneske og miljø.
3. Fylkestinget meiner at arbeidet med rulleringa og utforminga av ny NTP må ta opp i seg fylkeskommunen si nye rolle og utvida ansvar for m.a. viktig infrastruktur som breiband og fiskerihamner og drift av sentrale tenestetilbod som regionale flyruter og lokale togtilbod. NTP må famna om heile den nasjonale samferdsle- og infrastrukturen slik at ressursane kan prioriterast der behova er størst. Fylkestinget vil ta initiativ til at dette vert utgreia i samband med rullering av nu NTP
4. Fylkestinget vil sikra brei deltaking i arbeidet med NTP. Det skal involvera kommunar, partane i arbeidslivet, representative interesseorganisasjonar med lokal forankring og miljøørsla.
5. Arbeidet må organiserast slik at ulike interesse vert høyrd og kan medverka til eit best mogleg beslutningsgrunnlag for dei prioriteringar som dei folkevalte organa skal gjera. Prosess og deltaking må omsynta oppgåver og den rolla ulike deltakarar har.
6. Fylkestinget vil peika på den viktige rolla KS har i å koordinera fylkeskommunane sine interesser inn mot nasjonale styresmakter og vil ta initiativ til å styrkja samarbeidet kring rullering av NTP og dei målsettingane fylkestinget har for dette arbeidet.

Røysting

Innstillinga var samrøystes vedteke som innstilling til fylkestinget.

Kvamme sitt forslag vart samrøystes vedteke som innstilling til fylkestinget.

Innstilling til fylkestinget

Fylkestinget meiner det er eit stort behov for å avklare organisering av myndigheitsarbeidet og partskontakten innan samferdsel i Vestland fylkeskommune, og ber fylkesrådmannen kome tilbake til sak i Fellesnemnda etter drøftingar med Sogn og Fjordane og med framtidige partnarar.

1. Fylkestinget meiner det er eit stort behov for å avklare organisering av myndigheitsarbeidet og partskontakten innan samferdsel i Vestland fylkeskommune, og ber fylkesrådmannen kome tilbake til sak i Fellesnemnda etter drøftingar med Sogn og Fjordane og med framtidige partnarar.
2. Fylkestinget vil understreka målsettinga i regionreforma om å styrkja fylkeskommunen si rolle som regional utviklar og dei oppgåver fylkeskommunen har for å utvikla infrastruktur i brei forstand og særskild for å sikra ein effektiv vegtrafikk utan skade på menneske og miljø.
3. Fylkestinget meiner at arbeidet med rulleringa og utforminga av ny NTP må ta opp i seg fylkeskommunen si nye rolle og utvida ansvar for m.a. viktig infrastruktur som breiband og fiskerihamner og drift av sentrale tenestetilbod som regionale flyruter og lokale togtilbod. NTP må famna om heile den nasjonale samferdsle- og infrastrukturen slik at ressursane kan prioriterast der behova er størst. Fylkestinget vil ta initiativ til at dette vert utgreia i samband med rullering av nu NTP
4. Fylkestinget vil sikra brei deltaking i arbeidet med NTP. Det skal involvera kommunar, partane i arbeidslivet, representative interesseorganisasjonar med lokal forankring og miljøørsla.
5. Arbeidet må organiserast slik at ulike interesse vert høyrd og kan medverka til eit best mogleg beslutningsgrunnlag for dei prioriteringar som dei folkevalte organa skal gjera. Prosess og deltaking må omsynta oppgåver og den rolla ulike deltakarar har.

6. Fylkestinget vil peika på den viktige rolla KS har i å koordinera fylkeskommunane sine interesser inn mot nasjonale styresmakter og vil ta initiativ til å stykja samarbeidet kring rullering av NTP og dei målsettingane fylkestinget har for dette arbeidet.

Ingrid Kristine Holm Svendsen
kst. fylkesrådmann

Håkon Rasmussen
fylkesdirektør samferdsel

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift.

Fylkesrådmannen, 15.01.2019

Bakgrunn

Under handsaming av sak om «Aksjonærinvitasjon til Hordfast AS – Organisering av store samferdselsprosjekt i Hordaland», gjorde fylkestinget i oktober 2018 m.a. slikt vedtak (PS-sak 93/2018):

1. *Fylkestinget syner til innspelsdokumentet til Nasjonal Transportplan som vart utarbeida i eit samarbeid mellom Hordaland fylkeskommune (koalisjon og opposisjon), Bergen kommune, LO/NHO og Bergen næringsråd. Her er dei viktigaste samferdsleprosjekta i vårt fylke omtalt i uprioritert rekkjefølge og det er ein felles målsetting at desse skal gjennomførast og følgast opp i NTP perioden.*
2. *Fylkestinget syner til at det er starta eit arbeid med korleis det framtidige påverknadsarbeidet og samarbeidet med kommunar og interesseorganisasjonar skal organiserast i store samferdsleprosjekt. Når dette arbeidet er slutført kan fylkestinget ta stilling til eventuell deltaking i pådrivarselskap eller andre typer selskap knytt til einskildprosjekt. Fylkestinget vil difor ikkje ta stilling til kjøp av aksjar i Hordfast AS på det noverande tidspunktet.*
3. *Fylkestinget er samde i at det kan vere interessant å sjå på ulike modellar for hensiktsmessig samordning, som kan bringa naudsynte samferdsleprosjekt til raskare realisering.*
4. *Fylkestinget ber fylkesrådmannen å kome attende til fylkestinget med ei sak om organisering av det framtidige partssamarbeidet for samferdsel, seinast mars 2019.*

Fylkesrådmannen legg med dette fram sak om organisering av interessehevdingsarbeidet, jf pkt 4 ovanfor, men legg til grunn at endeleg fastsetjing av organisering av dette arbeidet må skje i Fellesnemda for Vestland fylkeskommune.

Myndigheitsarbeid og partskontakt

Eit sentralt premiss er at fylkeskommunen bør ta leiartrøya i myndigheitsarbeidet, og dermed å samordne arbeidet med andre sentrale aktørar i fylket. Det er følgjeleg to viktige delar i dette arbeidet:

- Myndigheitsarbeidet opp mot sentrale styresmakter, dvs Storting, Regjering, departement og direktorat.
- Partskontakt og koordinering av interessehevdingsarbeidet med andre sentrale aktørar i fylket, som kommunar, regionråd, arbeids- og næringslivorganisasjonar og andre organisasjonar.

I interessehevdingsarbeidet er særleg NTP-prosessen sentral. NTP er ikkje berre eit dokument for prioritering av dei viktigaste vegprosjekta og for rammer for byvekstavtaler, men er og eit dokument for den generelle samferdslepolitikken. Hovudvekta av interessehevdingsarbeidet innan samferdsel må vere knytt til NTP-prosessen. I NTP-arbeidet legg staten også opp til medverknadsprosesser som fylkeskommunen følgjer.

Vidare er det viktig å arbeide for at fylkeskommunen har gode rammevilkår innan dei fylkeskommunale ansvarsområda. Særleg er det viktig å arbeide for at fylket skal kunne redusere det samla etterslepet og at det vert tilstrekkelege rammevilkår for utvikling av kollektivtrafikken. Finansiering av det grøne skiftet innan kollektivtrafikk og ferje, samt rassikring på fylkesvegane, er også viktige tema. For fylkeskommunale rammevilkår er særleg kommuneproposisjonen og dei årlege statsbudsjetta sentrale.

På prosjektnivå for store samferdselsprosjekt har fylkeskommunen saman med kommunane og lokalt næringsliv ei oppgåve i å ivareta lokal og regionale omsyn i planlegging. Vidare har fylkeskommunen saman med dei aktuelle kommunane og Statens Vegvesen ansvar for å avklare finansiering av større vegprosjekt, under dette å fremje bompengesøknad til Stortinget.

Ny prosess for NTP 2022-33

Tidlegare år var NTP-prosessen lagt opp slik at transportetatane la fram eit grunnlagsdokument som kom på høyring. Etter det la departementet fram ei melding om NTP for Stortinget. Det vart opphavleg lagt opp til slik planprosess i komande NTP også.

Sida nemnte vedtak vart gjort, er staten si organisering av Nasjonal transportplan 2022-33 endra. Samferdselsdepartementet har i brev datert 11. januar (sjå vedlegg) lagt opp til at Samferdselsdepartementet tek over leiinga av arbeidet med NTP. Styringsgruppa for NTP blir leiar av samferdselsdepartementet ved departementsrådet, og består elles av ekspedisjonssjefane i departementet og verksemdsleiarane i transportetatane (Statens Vegvesen, Jernbanedirektoratet, Kystverket, Avinor og Nye Veier).

Transportetatane skal ikkje lenger leggje fram eit grunnlagsdokument, men skal i staden få deloppdrag frå departementet. Både oppdrag til og svar frå verksemdene vil vere offentlege.

Det er i tillegg oppretta ei politisk kontaktgruppe med KS, fylkeskommunane, dei største bykommunane og Sametinget leia av statssekretær i Samferdselsdepartementet.

Andre sentrale styremakter som Nasjonal kommunikasjonsmyndighet, Sjøfartsdirektoratet og Miljødirektoratet skal trekkjast inn i NTP-arbeidet, og også andre styresmakter når saker er relevante for desse. Det vil i tillegg bli invitert inn til innspelskonferansar for at ulike interessegrupper skal kome til orde i planarbeidet. På skrivande tidspunkt har departementet ikkje kome med ein tids- og møteplan for det vidare arbeidet. Det er difor på noverande tidspunkt ikkje klart om det blir ei eiga høyring knytt til NTP 2022-33.

Tidlegare organisering av NTP-prosessane og anna interessehevingsarbeid

Ved førre NTP-rullering i Hordaland vart det oppretta ei styringsgruppe beståande av HFK, Bergen kommune, LO, NHO og Bergen næringsråd som utarbeida eit felles NTP-innspel etter ein prosess med ulike samarbeidsavtalar. Gruppa vart leia av fylkesordførar.

Sogn og Fjordane hadde ikkje same formaliserte prosess i samband med førre rulleringa av NTP, men hadde eit møte med kommunane under arbeidet.

Begge fylkeskommunane sendte brev til ulike aktørar i fylket og bad om innspel til høyringsframlegget. Begge deltok òg i høyring i transport- og kommunikasjonskomiteen i Stortinget.

Hordaland hadde følgjeleg ei meir formell organisering av samarbeid med andre aktørar i førre NTP-rullering enn Sogn og Fjordane fylkeskommune. Dette heng nok saman med at det er fleire aktørar i Hordaland som arbeider aktivt med myndigheitskontakt, m.a. Bergen kommune. Sogn og Fjordane fylkeskommune har nok hatt ein sterkare posisjon når det gjeld å tale fylket sine interesser enn Hordaland. Ut over dette arbeider fylkeskommunane relativt likt med myndigheitsarbeidet og med NTP-prosessane. NTP-prosessane følgjer i stor grad det formelle løpet frå samferdselsetatane og regjering/Storting. Begge fylkeskommunane er vidare engasjert i myndigheitsarbeid nasjonalt, særleg gjennom KS og ulike andre nasjonale arenaer.

NTP legg elles dei nasjonale rammene for byvekstavtalene, mens det er eigne forhandlingar og eiga styringsstruktur knytt til byvekstavtalene/Miljøløftet

Vestlandsrådet er òg eit organ som arbeider med myndigheitskontakt og å tale fylka sine interesser inn mot sentrale styresmakter både innan samferdsel og generelt. Vestlandsrådet gav ei eiga uttale til grunnlagsdokumentet til transportetatane. Denne kom i tillegg til fylkeskommunane si uttale. Vestlandsrådet har tidlegare hatt særleg fokus på ferjefri E39.

Ingen av fylkeskommunane har i særleg grad kome med uttale eller stilt på komitéhøyringar til statsbudsjett og kommuneproposisjonar. Begge fylkeskommunane har møte med sine stortingsbenkar. I Hordaland blir det arrangert eit årleg nyttårsmøte som er ein møteplass mellom sentrale aktørar i fylket og stortingsbenken.

KS er ein sentral plass for interessehevingsarbeid der fylkeskommunane har felles interesser. Mykje av fylkeskommunane sitt interessehevingsarbeid skjer gjennom ulike kollegium både på politisk og administrativt nivå.

Det er i tillegg ei rekkje nasjonale nettverk som fylkeskommunane deltek i, der det er mogleg å drøfte og tale regionen sine interesser på administrativt nivå. Viktige arenaer er t.d. kollektivtrafikkforeninga og ulike nasjonale konferansar og møteplassar der tema er nasjonal politikk på samferdselsområdet. Samferdselssjefkollegiet i KS er og ei viktig arena for interessehevingsarbeid på administrativt nivå.

Når det gjeld interessehevdingsarbeid for einskildprosjekt, var det tidlegare vanleg å opprette pådrivarselskap for store samferdselsprosjekt, som både hadde ansvar for å drive politisk interessehevdning og å utarbeide bompengesøknad. Selskapa vart etter dette omdanna til bompengeselskap med ansvar for innkrevjing av bompengar. Modellen vart endra gjennom Stortinget sitt vedtak til Meld. St. 25 (2014-2015) På rett vei – Reformar i veisektoren. Dei regionale bompengeselskapa har no fått ansvar for å stå for innkrevjing av bompengar.

Grunna m.a. reforma av bompengesektoren, vart det i Hordaland oppretta kontaktutval. Kontaktutval kan bli sett på som ei form for prosjektorganisering for å arbeide fram samferdselsprosjekt. Dei kan inneha både rolla som pådrivar mot sentrale styresmakter, og/eller rolla som å utforme ein bompengesøknad. Det er m.a. oppretta eit kontaktutval for Hordfast (E39 Stord-Os) og eit for Vossabana/E16 Arna-Voss. Det har dei siste to åra ikkje vore aktivitet i desse to kontaktutvala. Andre kontaktutval i fylket har vore reine styringsgrupper for bompengesøknader og for oppfølging av bompengepakkar.

Utanom dette deltek Hordaland og Sogn og Fjordane i ulike pådrivarselskap/organisasjonar. Desse arbeider for at eit prosjekt eller ei strekning vert prioritert i Nasjonal transportplan og i påfølgjande statsbudsjett på riksveg eller jernbanenettet. Dette er følgjande selskap/organisasjonar, som alle er fylkesovergripande:

- I/S Fjordvegen /S Rv 7
- Haukelivegen AS
- Stamvegutvalet (E16)
- Forum Nye Bergensbanen
- Nasjonal Rassikringsgruppe

Sogn og Fjordane fylkeskommune deltek i tre av desse, I/S Fjordvegen, Stamvegutvalet og Nasjonal Rassikringsgruppe. Fylket har ikkje hatt tradisjonar for å organisere selskap for eigne prosjekt, og deltek ikkje i andre selskap/interesseorganisasjonar for samferdselsprosjekt.

For prosjekt som er under planlegging og utbygging, har det vore vanleg at samferdselstetane etablerer referansegrupper for prosjekt med fylkeskommunen på politisk og administrativt nivå, aktuelle kommunar og eventuelt andre. Gruppene er arena for å få informasjon ha dialog med etatane om samferdselsprosjekt. Dette kjem i tillegg til formelle høyringsprosessar i samband med kommunedelplanar og reguleringsplanar.

Moglege modellar for organisering av arbeidet med NTP-prosessane og anna interessehevdingsarbeid

I prinsippet er det fleire moglege modellar for organisering av interessehevdingsarbeidet, særleg knytt til korleis arbeidet med partskontakt vert organisert.

Høyrings- og innspelsmodellen: Dette inneber at fylkeskommunen bruker dei kanalane som blir etablerte i samband med NTP-prosessane som innspelsmøte, høyring av dokument samt høyring i Stortinget. Innspel frå partnerskapen kjem i innspelsmøte og gjennom moglegheit for skriftlege merknader.

Selskapsmodellen: Etablering av formelle selskap eller interesseorganisasjonar som arbeider for realisering av einskildprosjekt, eventuelt for heile strekningar. Denne modellen gir opning for å organisere partnerskapsarbeidet i ein formell samanheng, og er mest brukt for å fremje enkelte strekningar/vegparcellar.

Kontaktutvalsmodellen liknar på selskapsmodellen, men det vert ikkje oppretta eigne selskap. Samarbeidet har meir preg av å vere prosjektorganisert, i staden for at det blir oppretta eigne selskap.

Partnerskapsmodellen: Oppretting av eit partnerskapsorgan/styringsgruppe for eit samarbeid med ansvar for prioritering mellom prosjekt, for koordinering av arbeidet samt for å drive pådrivararbeidet opp mot sentrale styresmakter.

Modellane nemnt ovanfor kan sjølvstøtt kombinerast. Høyrings- og innspelsmodellen er nok den mest vanlege, og blir brukt av alle fylker. Hordaland brukte altså ein partnerskapsmodell i førre periode, samstundes som både kontaktutval og selskap har vore brukte for å fremje einskildprosjekt.

Fylkesrådmannen sine vurderingar

Det er mange aktørar som har interesser i ulike samband. Dette er alt frå kommunane, næringslivet og deira organisasjonar og ulike interessegrupper som trafikantorganisasjonar, miljøorganisasjonar og lokale interesseorganisasjonar. Alle desse har legitime grunner til å ha meiningar og påverke regionale politikarar. Samstundes er det viktig at aktørane i mest mogleg grad trekkjer i same retning, og at fylket sine prioriteringar er klare. Fylkeskommunen har som ansvarleg for regionalt utviklingsarbeid ansvar for å leie og koordinere dette arbeidet.

Med den nye organiseringa av NTP-prosessane og med overføring av sams vegadministrasjon til fylkeskommunane, er det all grunn til å tru at NTP blir eit enda viktigare politikkområde. Om Vestland fylkeskommune skal få større gjennomslag nasjonalt, kan dette krevje større ressursinnsats både politisk og administrativt.

Neste NTP skal etter planen bli vedteke i 2021, slik at vidare arbeid med organiseringa av arbeidet må skje i ein nær dialog med Sogn og Fjordane fylkeskommune fram til danninga av Vestland fylkeskommune. Denne saka er difor eit drøftingsgrunnlag, så må ein kome attende til Fellesnemda for endeleg fastsetjing av framtidig organisering av interessehevdingsarbeidet. Temaet krev og samtalar med aktuelle partnarar. Det har ikkje vore tid til å gjennomføre dette arbeidet, grunna dei endringsprosessane som finn stad med etablering av Vestland fylkeskommune.

Fylkesrådmannen meiner i utgangspunktet at det vil vere behov for å etablere ein overordna styringsstruktur for arbeidet som har ansvar for dei samla prioriteringane i Vestland fylke. I utgangspunktet meiner fylkesrådmannen at det vil vere fornuftig å vurdere å vidareføre den styringsgruppa som Hordaland oppretta i førre NTP-rullering, beståande av fylkeskommunen, Bergen kommune, LO, NHO og Bergen Næringsråd. Det er særleg viktig å ha ein aktiv dialog med Bergen kommune, som også deltek i Samferdselsdepartementet si politiske kontaktgruppe for NTP-arbeidet. Det må i tillegg vurderast korleis kommunar og nærings- og arbeidslivet sine organisasjonar skal inngå i arbeidet. NHO er pr i dag organisert i Vestland, slik at dei dekkjer begge fylka, mens LO etter det vi kjenner til vurderer det same. Bergen Næringsråd er ein viktig aktør innan interessehevdingsarbeid i Hordaland, og deira rolle må vurderast.

Det vil også vere behov for å ha eit formalisert samarbeid med kommunane. Det kan eventuelt skje gjennom regionråda. Korleis dette skal gjerast, må drøftast nærare.

Samstundes ser fylkesrådmannen at ei slik organisering lett vil kunne bli oppfatta som for sterkt fokusert om Bergensområdet. Det er naudsynt å drøfte samansetting av eit eventuelt styringsorgan med Sogn og Fjordane fylkeskommune.

Transportetatane vil ikkje kunne delta i eit styringsorgan for interessehevdingsarbeid, men vil vere ein viktig samarbeidspart. Statens Vegvesen er også i ei omorganisering, og det vil frametter vere behov for å drøfte samarbeidsformar med dei. Det er behov for å koordinere aktiviteten i eit eventuelt partnerskapsorgan og dei referansegruppene dei har for dei einskilde planprosessane.

Vestland fylkeskommune vil i tillegg ha behov for å vurdere partnerskapsarbeid og myndigheitskontakt i ei rekkje andre samfunnssektorar som regional utvikling, næring, skule osv. Det vil vere eit behov for å koordinere interessehevdingsarbeidet innan samferdsel med anna arbeid med sektorane. Det kan vere at eit eventuelt partnerskapsorgan kan ha andre oppgåver enn berre knytt til samferdsel, og det vil vere behov for å sjå arenavikling på tvers av ulike sektorområde.

Ut i frå dette meiner fylkesrådmannen det vil vere behov for nærare drøftingar med potensielle partnarar, og å fremje ei sak i Fellesnemda for Vestland fylkeskommune før endeleg organisering av dette arbeidet vert fastsett.

Arkivnr: 2017/15170-29

Saksbehandlar: Pål Kårbø

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Fylkestinget	9/19	05.03.2019

Oppfølging av Fylkestinget sitt vedtak i sak PS 107/18 – Selskapskontroll av Grieghallen IKS

Samandrag

I fylkestinget sitt vedtak i PS sak 107/18 var det ein heil del punkt som delvis skal følgjast opp av fylkesordfører og delvis av selskapet sjølv. Som ein konsekvens av at fung. fylkesrådmann Ingrid Holm Svendsen vart kjend ugild, er denne saka utarbeidd av politisk leiing. I saka vert dei punkta som skulle følgjast opp av fylkesordfører systematisk svara ut. Til sist i saka ligg også tilbakemeldinga frå styret i Grieghallen IKS når det gjeld deira oppfølgingspunkt.

Forslag til vedtak

1. Fylkestinget syner til tilbakemeldinga på dei enkelte vedtektpunkta frå sak 107/18, og tek oppfølginga til vitande.

2. Fylkestinget godkjenner at selskapsavtalen vert endra på følgjande 2 punkt

a) Selskapsavtalen for Grieghallen IKS § 6 endres og skal etter endringa ha slik ordlyd:

"Styret har tre medlemmer. Styret velges for 4 år. Reglene i aksjeloven § 20-6 om representasjon av begge kjønn i styret gjelder tilsvarende"

b) Selskapsavtalen for Grieghallen IKS § 5, siste ledd endres og skal etter endringa ha slik ordlyd:

"Representantskapet skal:

Velge styrets medlemmer, herunder velge styrets leder og nestleder

Vedta budsjett, økonomiplan og godkjenne regnskap

Velge revisor

Fastsette godtgjørelse til representantskapets leder, styrets leder, og til begge organers faste medlemmer"

3. Kontrollutvalet følgjer selskapkontrollen vidare opp.

Anne Gine Hestetun
fylkesordfører

Pål Kårbø
fylkesvaraordfører

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift.

Fylkesordføraren, 18.02.2019

Med bakgrunn i revisjonsrapport av september 2018, utarbeidd av revisjonsfirmaet Deloitte, ba fylkestinget i sitt vedtak av 12. desember 2018 fylkesordføraren syta for at forholda nedanfor vart handsama. Fylkesordførar har bede fylkesvaraordførar følgje opp dei einskilde punkta i vedtaket. På ovannemde bakgrunn er fylkestinget sitt vedtak fulgt opp slik det er gjort greie for under dei einskilde punkta nedanfor.

1. **Følgje opp KS og Hordaland fylkeskommune sine tilrådingar for val av styre og styrearbeid**
 - a. **grunngeving av val av styremedlemmar**
 - b. **rutinar for styrearbeid slik som styreevaluering, årsplan, instruksar m.m.**
 - c. **registrering av styreverv i KS sitt styrevervregister**

Grunngeving for val av styremedlemmar.

Rapporten peikar på at Hordaland fylkeskommune har etablert system og rutinar for oppfølging av eigarskapa sine i form av ei eigarskapsmelding og ein overordna eigarstrategi, der KS sine tilrådingar for god eigarskapsforvaltning og selskapsleiing er lagt til grunn. Det er også etablert rutinar for administrativ oppfølging av selskapa fylkeskommunen har eigarskap i, gjennom mellom anna eit administrativt eigarforum og utpeiking av tilsette som får eit eige oppfølgingsansvar for dei ulike selskapa. Vidare vert det peika på at det for Grieghallen IKS ikkje har vore særleg naudsynt med administrativ oppfølging. Dette er forklart med at det ikkje har vore trong for særskild oppfølging på grunn av selskapet si verksemd og selskapet si eigenart.

Deloitte peikar vidare på at det ikkje føreligg ei skriftleg og dokumenterbar grunngeving for val av medlemmar til styret i selskapet. Det vert understreka at det kan vere behov for å synleggjere kva prinsipp og kva vurderingar som ligg til grunn for val av styremedlemmar i selskapet og korleis fylkeskommunen som eigar vil handtere at eit styremedlem er ugild på grunn av at vedkommande har ein leiande stilling i fylkeskommunen (konstituert fylkesrådmann).

Når det gjeld det siste forholdet så er det allereie endra ved at det er gjennomført val av nytt styremedlem. Det var aldri meininga at fylkeskommunen sin øvste administrative leiar skulle vere styremedlem i selskapet. Denne dobbeltrolla oppstod då styremedlemet vart konstituert i stillinga som fylkesrådmann som følgje av ei mellombels endring i fylkesleiinga som ledd i regionreforma.

Val av styremedlemmer i selskap kor fylkeskommunen har eigarinteresser reiser både prinsipielle selskapsrettslege og politiske spørsmål.

På møtet den 12. mars 2013 gjorde fylkestinget vedtak (sak 17/2013) om mellom anna å: *"Utarbeide rutinar, saman med valnemnda, for val av styrerepresentantar, der det mellom anna kan gå fram kven som kan veljast og kva kvalifikasjonar som skal vektleggast (jf punkt 4 i fylkestingsvedtak 02/08)"*

Ein minner om at det i Hordaland fylkeskommune, i samband med konstituering etter fylkestingsval, vert oppnemnd ei valnemnd som gjev innstilling til fylkestinget i saker om val der avgjerd er lagt til fylkestinget. Oppnemning av styrerepresentantar skjer i påfølgjande fylkesting. I selskap kor fylkeskommunen berre er deleigar vil denne fylkeskommunale valnemnda koordinera og samordna sine framlegg med dei selskapsrettslege organa i dei einskilde selskap. Nokre aksjeselskap har til dømes sin eigen valkomite som avgjer framlegg til generalforsamlinga. I selskap som er 100 % eigde av fylkeskommunen, er tilsette i fylkeskommunen i nokre tilfelle valde som styremedlemmar i selskapa. Dette gjelde i hovudsak selskap utan tilsette som har administrative føremål og som ikkje har noko utprega strategisk rolle eller sentral politisk eller samfunnsmessig oppgåve.

Den politiske handsaminga av styresamansetning i selskap kor fylkeskommunen har eigarinteresser har først og fremst vore knytta til spørsmålet om ein skal nytta folkevalde representantar i slike styreverv. Når det konkret gjeld Grieghallen IKS så ligg kompetansen til å velje styremedlemmar i selskapet til representantskapet. Representantskapet består av to medlemmar, eit medlem frå kvar av dei to eigarane (Bergen kommune og Hordaland fylkeskommune). Medlemmane har ei stemme kvar. Selskapsavtalen for Grieghallen IKS har ikkje føresegner om valnemnd eller andre sakshandsamingsreglar for val av styremedlemmar i selskapet.

Formelt inneber det ovannemnde at Hordaland fylkeskommune ikkje åleine kan bestemme samansetninga av styret i selskapet. Grunngevinga for samansetjing og val av styremedlemmar vil kunne framgå av representantskapet sin møteprotokoll eller vedlegg til denne. Hordaland fylkeskommune som eigar vil også kunne gje ei nærare grunngeving for sine tilrådingar for val av styremedlemmar. I prinsippet vil det vere fylkeskommunen sitt medlem i representantskapet (p.t. fylkesordføraren) som må utarbeide og stå ansvarleg for denne. Det vert tilrådd at fylkeskommunen sitt representantskapsmedlem ber fylkesadministrasjonen utarbeide framlegg til val av styremedlemmar, og ei nærare grunngeving for dei kandidatane som vert føreslått.

Reint praktisk vert det laga sakshandsamingsrutinar som inneber at den tilsette i fylkeskommunen sin administrasjon, som har fått tildelt ansvar for Grieghallen IKS, i god tid før styreval og i nær dialog med fylkeskommunen sitt representantskapsmedlem, utarbeider ei oversikt med tilråding om val av nye styremedlemmar i selskapet. Dette vil sikra at ein følgjer opp dei generelle retningslinene som framgår av KS og fylkeskommunen sine tilrådingar, samstundes som ein ivartek dei formelle selskapsrettslege krava og uavhengigheten og ansvaret som ligg til fylkeskommunens representantskapsmedlem.

Regionalavdelinga ved regionaldirektør får i oppgåve å utarbeide generelle sakshandsamingsrutinar og syte for at desse også vert implementert for Grieghallen IKS frå og med neste styreval.

Frist: [Juni 2019]

Rutinar for styrearbeid slik som styreevaluering, årsplan, instruksar m.v.

Når det gjeld årsplanar og instruksar for styret sitt arbeid er dette noko som styret normalt utarbeider sjølv. Grieghallen IKS er eit selskap med avgrensa føremål og selskapet er skipa for å vera eit verktøy for å sikre finansieringa av eit større vedlikehalds- og ombyggingsarbeid. Behovet for formelt planverk må derfor tilpassast dei konkrete tilhøva for dette selskapet.

I rapporten frå Deloitte kjem det fram at både styremedlemmene og representantene for Hordaland fylkeskommune som er intervjuja, i det store og heile er nøgde med styret sitt arbeid, arbeidsfordeling, møtefrekvensar, sakshandsaming og drifta av selskapet.

Det kan likevel vera naudsynt å klargjera denne praksisen slik at den vert følgt i konkrete skriftlege rutinar, planar og instruksar. Dette vil også koma seinare styremedlemmar til gode.

Hordaland fylkeskommune har på grunnlag av si eigarrolle og forvaltninga av eigarinteresser i heil- og deleigde selskap nokre døme på generelle årsplanar, instruksar for styrearbeid samt modellar for evaluering av styret sitt arbeid.

Regionalavdelinga ved regionaldirektør vil i forståing med den andre eigaren og i dialog med styret i Grieghallen IKS sørge for at det vert utarbeidd eit sett med planar og instruksar som er tilpassa verksemda i Grieghallen IKS.

Frist: [Juni 2019]

Registrering av styreverv i KS sitt styrevervsregister

Kommunenes Sentralforbund (KS) har laga eit webbasert register¹ for registrering av styreverv og økonomiske interesser. Registeret er meint å skulle gje "*oversikt over folkevalgtes, ansattes og styremedlemmers verv og økonomiske interesser*".

Registrering av opplysningar i registeret er frivillig. Dette gjeld særleg for eksterne styremedlemmar. Det same gjeld i prinsippet også for tilsette i fylkeskommunen som er valde som styremedlem i selskap kor fylkeskommunen har eigarinteresser. I begge tilfelle vil det kunne gjevast ei sterk oppmoding om slik frivillig registrering.

Det er allereie i byrjinga av januar sendt ei oppmoding frå fylkesvaraordførar til styret om å foreta registrering av relevante opplysningar i styrevervsregisteret.

¹ styrevervregisteret.no

Dette punktet er egentleg «lukka», men **Regionalavdelinga ved regionaldirektør** får i ansvar å ettergå dette og evt purre om naudsynt.

Frist: [Juni 2019]

2. Sikre at talet på styremedlemmar er i samsvar med inntomsel. § 4

Lov av 29.1.1999 nr 6 om interkommunale selskap ("**interkoml**") fastset i lovas § 4 at det for interkommunale selskap skal opprettast ein skriftleg selskapsavtale. For dei einssilde deltakarane skal kommunestyret eller fylkestinget sjølv vedta avtalen. Endringar i selskapsavtalen som gjeld forhold omhandla i lovas tredje ledd må på same måte vedtakast av fylkestinget. I lovas § 4, tredje ledd nr 5 framgår det at selskapsavtalen skal innehalde bestemmelse om tal på styremedlemmar. Det framgår av Deloitte-rapporten side 17 og side 20 at representantskapet i Grieghallen IKS, i mai 2017, vedtok å redusera talet på styremedlemmar frå fem til tre medlemmar. Endringa vart ikkje godkjend av Foretaksregisteret, idet registeret peikar på at ei slik endring krev handsaming og godkjenning i fylkestinget, jf interkoml § 4.

Når ein tek omsyn til selskapets sitt føremål og den begrensa aktiviteten i selskapet har representantskapet vurdert det slik at det er tilstrekkeleg at styret har 3 medlemmar.

Den andre deltakaren i Grieghallen IKS, Bergen kommune, fremja på ovannemnde bakgrunn ei sak for bystyret i desember 2018 med framlegg om å endre § 6 selskapsavtalen for det interkommunale selskapet. I sak 295/18 gjorde Bergen bystyre følgjande vedtak om endring av selskapsavtalen si § 6:

Styret har tre medlemmer. Styret velges for 4 år. Reglene i aksjeloven § 20-6 om representasjon av begge kjønn i styret gjelder tilsvarende.

Dei kompetente organa hjå begge deltakarane i selskapet (Bergen bystyre og Hordaland fylkesting) må treffe likelyande vedtak for at endringa skal vera bindande og kunne registrerast i Foretaksregisteret. Vedtaket gjort av Bergen bystyre i desember 2018 ivaretek dei innvendingane som kjem til uttrykk i Deloitte-rapporten. Det vert difor gjort framlegg om at fylkestinget i Hordaland treff slikt likelydande vedtak om å redusera antal styremedlemmar frå 5 til 3.

Selskapsavtalen for Grieghallen IKS § 6 endres og skal ha slik ordlyd:

Styret har tre medlemmer. Styret velges for 4 år. Reglene i aksjeloven § 20-6 om representasjon av begge kjønn i styret gjelder tilsvarende

3. Oppdatere selskapsavtalen og sørge for at praksis er i samsvar med avtalen (mellom anna når det gjeld formulering av varamedlemmer, kva endringar som skal handsamast i fylkesting og bystyre, og val av styreleiar.

a) Representantskapt veljer styreleiar og nestleiar

I Deloitte-rapporten (side 18) er det peika på at det ikkje er samsvar mellom einssilde føresegner i selskapsavtalen og den praksis som er fulgt av deltakarane og organa i selskapet. Dette gjeld den praksis som er fylgd for val av styreleiar og val av varamedlemmar til styret. Selskapsavtalen for Grieghallen IKS fastset (§ 6, tredje ledd) at "*Styret velger selv styreleder og nestleder*".

Siden 2013 er styreleiar vald direkte av representantskapet.

I lov om interkommunale selskap, § 10, tredje ledd, er det bestemt at "*Representantskapet velger styrets leder og nestleder med mindre det er fastsatt i selskapsavtalen at valget foretas av styret selv*". For Grieghallen IKS er det såleis samsvar mellom lovas normalordning og den praksis som har vært fylgd for val av styreleiar. Det må leggjast til grunn at dei to deltakarane (representantskapet) har fylgd ein praksis som reflekterer eigarane si forståing av kva som utgjer den beste løysinga for styring av selskapet. Ved å legge kompetansen til val av styreleder og nestleder til representantskapet sikrar ein også at dei to deltakarane i selskapet får direkte kontroll med dei ulike posisjonane i styret.

Som nemnd er dette også i samsvar med lovas normalordning. Dette støtter at ein endrar selskapsavtalen i tråd med den faste praksis som har vært fylgd i selskapet heilt sidan skipinga i 2013.

Det vert difor gjort framlegg om at fylkestinget i Hordaland treff vedtak om endring av selskapsavtalen punkt 5, siste ledd som etter endringa skal ha slik ordlyd:

Representantskapet skal:

Velge styrets medlemmer, herunder velge styrets leder og nestleder

Vedta budsjett, økonomiplan og godkjenne regnskap

Velge revisor

Fastsette godtgjørelse til representantskapets leder, styrets leder, og til begge organers faste medlemmer

b) Val av varamedlemmer til styret

Gjeldande versjon av selskapsavtalen har i tillegg ei føresegn (§ 6, siste ledd) om at "*Representantskapet skal velge styrets medlemmer med varamedlemmer*". Det er i Deloitte-rapporten opplyst at føresegna som gjeld val av varamedlemmar til styret skal ha blitt endra i 2013 uten at den aktuelle føresegna i selskapsavtalen er retta opp. Det kan reisast spørsmål om endring av føresegna i selskapsavtalen om at representantskapet skal velje varamedlemmar til styret høyrer til dei spørsmåla som krev vedtak i høvesvis Bergen bystyre og Hordaland fylkesting.

Sett i samanheng med at ein reduserer antalet styremedlemmar frå 5 til 3 vil styret bli noko meir sårbar ved sjukdom og forfall av andre grunnar. Det vert difor lagt til grunn at ein bør oppretthalde selskapsavtalen si regulering med val av varamedlemmar til styret. Ein tenkjer seg ikkje at slike varamedlemmer skal møte i styret i andre tilfelle enn der det faste styremedlemmet melder forfall.

Det vert difor ikkje gjort framlegg om endringar i selskapsavtalen sine føresegner om at det skal veljast varamedlemmar til styret.

Regionalavdelinga ved regionaldirektør vil i samråd med fylkeskommunen sitt representantskapsmedlem syte for at det vert fremja sak om val av varamedlemmar til styret på neste ordinære møte i representantskapet.

Frist: [Juni 2019]

Når det gjeld framlegg til endringar omtala ovanfor i punkt a) og b) har det, på administrativt nivå, vore kontakt med den andre deltakararen i Grieghallen IKS, Bergen kommune. Bergen kommune er samd i dei framlegga til endringar i selskapsavtalen som vert foreslått. Kommunen si administrative leiing vil førebu ei sak der det vert fremja sak om likelydane vedtak i Bergen bystyre.

- 4. Laga ein prioritert handlingsplan innan 01.06.2019 som viser kva tiltak som skal setjast i verk for å følgja opp tilrådingane i rapporten, når tiltaka skal setjast i verk og kven som skal ha ansvaret for iverksettinga.**

Dei einskilde tilrådingane i Deloitte-rapporten er handsama i punkta 1 – 3 ovenfor. Det er også gjort greie for når tiltaka skal setjast i verk og kven som skal ha ansvaret for iverksettinga.

Grieghallen IKS

Postboks 7700

5020 Bergen

5.2.2019

Hordaland fylkeskommune

Fylkesvaraordfører Pål Kårbø

Postboks 7900

5020 Bergen

Oppfølging av selskapskontroll, Grieghallen IKS

Styret i Grieghallen IKS har i møte 1. februar drøftet hvordan vi best kan følge opp tilrådingene fra revisjonsselskapet Deloitte AS og fylkestingets vedtak av 13. desember 2018.

Før vi kommenterer de ti enkeltpunktene som er nevnt i fylkestingets vedtak vil vi gjerne på generell basis si noe om selskapets unge historie og virksomhet så langt i livet.

Det hele startet med et meget omfattende og godt saksdokument som ble parallell-behandlet i bystyre og fylkesting i 2013. Dette saksdokumentet var grunnlaget for etableringen av Grieghallen IKS sommeren 2013. Her ble prosjektets finansielle ramme fastlagt, - og kostnadsdelingen mellom de fire ulike samarbeidspartene; Kulturdepartementet, Hordaland fylkeskommune, Bergen kommune og Grieghallen AS. Vedtakene i fylkesting og bystyret forutsatte at Grieghallen AS skulle stå for utarbeidelsen av det omfattende avtaleverket som vi skulle gå inn i. Først i slutten av november 2013 kom vi i mål med det omfattende avtaleverket som ligger til grunn for etableringen av Grieghallen IKS og i tråd med forutsetningene i fylkestingets vedtak.

Grieghallen IKS' tidlige fase var også preget av å finne den beste finansieringen av prosjektet, samt få til et effektivt fungerende prosjektregnskap i samarbeid med Grieghallen AS. I ettertid kan vi konstatere at vi i hele denne perioden hadde god kontroll på prosjektets fremdrift og økonomi. Den lille økonomiske overskridelsen i prosjektet ble i sin helhet dekket inn av Grieghallen AS.

Ved vår inntreden i Grieghallen åpnet det deg også mulighet for å få tilbakeført merverdiavgift som Grieghallen AS kun hadde fått 50% refundert. De resterende 50% utgjorde ca 14 millioner kroner. Etter lov om merverdiavgifts justeringsrett klarte vi å få dette på plass etter langvarig prosess mot Skatteetaten. I tillegg til mva-problematikken hadde vi også en juridisk prosess mot Skatt vest vedrørende selskapets fritak for beskatning.

I 2016 ble ombyggingsprosjektet ferdigstilt og Grieghallen IKS kunne gå inn i en mer forutsigbar driftsfase. I dag er vi inne i det vi kan kalle selskapets forvaltningsfase. Vår oppgave er relativt begrenset. Vi skal ikke, i motsetning til tradisjonelle selskaper, drive med produktutvikling eller markedsutvikling for å optimalisere et økonomisk resultat. Vi har derimot i vår selskapsavtale § 4 at vi ikke har et ervervsmessig formål. Alle kostnader ut over de finansielle kostnadene som er avtalebestemt fordelt mellom de tre offentlige deltakerne i prosjektet, dekkes inn av Grieghallen AS. Teoretisk skal alle våre regnskaper gi et null-resultat, - noe som også har vært tilfelle.

Så til ti-punktlisten:

- 1. Innkalling til representantskapsmøtene i samsvar med IKS-lov §8 og selskapsavtalen.**
Representantskapet består av fylkesordfører og byrådsleder. Disse vil i kommende representantskapsmøter bli innkalt med 14 dagers varsel. Praksis tidligere år har vært å be byrådsleder eller fylkesordfører å finne et passende tidspunkt for avholdelse av representantskapsmøtet.
- 2. Utarbeide økonomiplan i samsvar med IKS-lov §20**
Vi vil i løpet av våren utarbeide en økonomiplan basert på en tre-årlig framskriving av årsbudsjettet korrigert for rentereduksjoner som følge av nedbetaling av lånene.
- 3. Sikre rettidig behandling av budsjett og regnskap i samsvar med IKS-lov §18.**
Vi vil bestrebe å få ferdigbehandlet årsregnskaper i tråd med lov om interkommunale selskaper. Regnskap og budsjett er normalt ferdig fra vår side i månedsskiftet januar/februar. Vi er imidlertid tidsmessig avhengig av revisjonen fra selskapets revisor Deloitte.
- 4. Formalisere rollen som arbeidende styreleder.**
Styreleder har i de vanskelige oppstartsårene påtatt seg langt mer enn det som vil være forventet av en styreleder. Dette ble tilgodesett med et ekstra honorar som arbeidende styreleder. I dagens forvaltningsfase vil vi i løpet av første halvår drøfte en formalisering av rollen, basert på dagens arbeidsdeling mellom styreleder og daglig leder.
- 5. Formalisere avtaleforholdet til innleid daglig leder.** Styret vil formalisere avtaleforholdet i løpet av første halvår 2019.
- 6. Arbeidsprosesser.**
En vil samtidig også utarbeide skriftlige rutiner for de viktigste arbeidsoppgavene i selskapet etter at selskapet nå er kommet i en normal forvaltningsfase.
- 7. Rapportering vedrørende vedlikehold av Grieghallen.**
Grieghallens IKS har god dialog med ledelsen i Grieghallen AS vedrørende byggets tekniske status. Vi vil i tillegg be AS'et om årlig tilbakemelding på vedlikehold.
- 8. Tinglyse uråderett**
Styret har vurdert det som lite formålstjenlig å tinglyse en uråderett knyttet til eiendommen.
- 9. Vurdere hvorvidt selskapet trenger både daglig leder og arbeidende styreleder.**
Styret har vurdert det positivt at selskapet har hatt en arbeidende styreleder i tillegg til daglig leder. Totalt sett er administrasjonen liten. Den er også blitt redusert med 40% i forhold til de første årene. At to personer er kjent med alle selskapets forhold har gjort oss mindre sårbar i tilfelle en av partene skulle falle fra. I løpet av noen år, - når selskapet har «satt seg» ytterligere, vil det være formålstjenlig å vurdere en annen administrativ modell for selskapet. Bergen kommune v/byrådsleder har i alle år stilt kontor og deler av nødvendig infrastruktur til selskapets disposisjon. Selskapets regnskapsprogram inklusiv datamaskin og skriver er innkjøpt av daglig leder.
- 10. Vi betrakter de ni ovennevnte punktene som en handlingsplan som vil bli fulgt opp av daglig leder og styreleder i første halvår 2019.**

1 c)

I tillegg til de ti ovennevnte punktene så er styret anmodet om å registrere styrevervene i KS sitt styrevervregister. Dette vil bli gjort når nødvendige registreringer i Brønnøysundregistrene er ferdigstilt. Dette kan først bli gjennomført når vedtak i fylkesting og bystyret har endret selskapsavtalens paragraf om antall styremedlemmer. Da først vil selskapsavtalen kunne bli oppdatert og styret registrert i Brønnøysund.

KS styrevervregister henter opplysninger fra Brønnøysund. Å slutte seg til styrevervregisteret til KS forutsetter dessuten vedtak om dette i kommunestyret/fylkestinget.

Hvis det er ønskelig å utdype deler av Grieghallens nåværende struktur/administrasjon så vil både styreleder og daglig leder stille seg positiv til et eventuelt møte med fylkeskommunens kontrollkomite.

Vennlig hilsen

Grieghallen IKS

Jan Otto Evjen

Arkivnr: 2017/2535-5
Saksbehandlar: Roald Breistein

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Kontrollutvalet	5/19	11.02.2019
Fylkestinget	10/19	05.03.2019

Årsmelding for kontrollutvalet for 2018

Samandrag

Sekretariatet har laga forslag til årsmelding for kontrollutvalet for 2018. Årsmeldinga skal gje oversikt over kva kontrollutvalet har arbeidd med i året som gjekk.

Føremålet med årsmeldinga skal og vera å tilbakemelde til fylkestinget, som er kontrollutvalet sin oppdragsgjevar, resultatata av utvalet sitt arbeid. Årsmeldinga peikar både på handsaming av saker som er slutført frå kontrollutvalet si side og på kva som må følgjast opp vidare framover.

Konklusjon:

Årsmeldinga frå kontrollutvalet må reknast som ein del av den lovpålagte rapporteringa frå utvalet til fylkestinget. Sekretariatet meiner difor at det vil vera rett at fylkestinget godkjenner årsmeldinga i eiga sak.

Forslag til innstilling

Fylkestinget godkjenner årsmelding 2018 for kontrollutvalet i Hordaland fylkeskommune.

Saksprotokoll i kontrollutvalet - 11.02.2019

Handsaming i møtet

Forslag til innstilling vart samrøystes vedteke.

Innstilling

Fylkestinget godkjenner årsmelding 2018 for kontrollutvalet i Hordaland fylkeskommune.

Hogne Haktorson
kontrollsjef

Roald Breistein
utvalgssekretær

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikke underskrift.

Vedlegg

1 Forslag til årsmelding for kontrollutvalet for 2018

HORDALAND FYLKESKOMMUNE

KONTROLLUTVALET

i

HORDALAND FYLKESKOMMUNE

ÅRSMELDING 2018

Kontrollutvalet i Hordaland fylkeskommune

Foto: Hogne Haktorson

Innhold

1. Om kontrollutvalet:.....	3
2. Fakta om verksemda i 2018.....	4
3. Måla til kontrollutvalet.....	4
4. Opplæring av kontrollutvalet og andre.....	4
5. Fylkeskommunen sin valde revisor - Deloitte AS.....	4
6. Revisjon av kontrollutvalet sine rekneskapar	5
7. Sekretariat for kontrollutvalet	5
8. Forum for Kontroll og Tilsyn (FKT).....	5
9. Kontrollutvalet til Voss.....	5
10. Den økonomiske situasjonen i fylkeskommunen	5
11. Rekneskapsrevisjonen	6
12. Kontrollutvalet si rolle i høve regionreforma	6
13. Gjennomførte forvaltningsrevisjonar	9
14. Gjennomførte selskapskontrollar.....	15
15. Andre saker	18
OPPFØLGING AV TIDLEGARE GJENNOMFØRTE FORVALTNINGSREVISJONAR OG SELSKAPSKONTROLLAR	19
1. Forvaltningsrevisjon av rusførebyggande arbeid	19
2. Forvaltningsrevisjon av skuleskyssordninga.....	20
3. Selskapskontroll av Hardanger AKS AS	20
4. Selskapskontroll av arkivplikta til selskap fylkeskommunen har eigarskap i	21
5. Forvaltningsrevisjon av NDLA 2	22
5.1. Forvaltningsrevisjon av NDLA til Økokrim.....	23
6. Forvaltningsrevisjon innan innkjøp og forretningsdrift i vgs 2	23
7. Forvaltningsrevisjon innan oppfølging av minoritetsspråklege elevar	24
8. Selskapskontroll av Hordaland Teater LL	25

1. Om kontrollutvalet:

Lovgrunnlag

Lov om kommuner og fylkeskommuner av 25.09.1992 (kommuneloven) § 77, fastset at fylkestinget skal velje eit kontrollutval.

Kommunal- og regionaldepartementet fastsette 15.06.2004, med heimel kommunelova § 77 nr. 11, "Forskrift om kontrollutvalg i kommuner og fylkeskommuner".

Kommunelova og denne forskrifta er viktig basis for kontrollutvalet si verksemd.

Oppgåver

Kontrollutvalet skal føra tilsyn og kontroll med den fylkeskommunale forvaltninga på vegne av fylkestinget og sjå til at fylkeskommunen har ei forsvarleg revisjonsordning. Hordaland fylkeskommune har konkurranseutsett revisjonsoppgåvene og det er for tida Deloitte AS som er den valde revisor.

Kontrollutvalet sitt tilsyn og kontroll vert gjort m.a. ved at:

- den valde revisor vert sett til å gjennomføre revisjon av årsrekneskapen
- den valde revisor vert sett til å gjennomføre forvaltningsrevisjon, selskapskontroll og andre revisjonsoppgåver på bestilling frå utvalet
- den valde revisor rapporterer resultatet av sitt arbeid til utvalet
- fylkestinget vert orientert om saker som det er viktig å få kunnskap om
- utvalet, gjennom den valde revisor sitt arbeid til ei kvar tid, vurderer om ein har ei forsvarleg revisjonsordning

Kontrollutvalet har eit eige sekretariat som skal yte kontrollutvalet den bistand som utvalet har trong for. Sekretariatet skal m.a. sjå til at dei saker som vert handsama i kontrollutvalet er forsvarlig utgreidd og gjer innstilling i saker til kontrollutvalet.

Sekretariat for kontrollutvalet i Hordaland fylkeskommune var også sekretariat for kontrollutvala i desse 17 kommunane i 2018: Odda, Ullensvang, Eidfjord, Ulvik, Voss, Kvam, Fusa, Stord, Bømlo, Fitjar, Tysnes, Kvinnherad, Øygarden, Sund, Samnanger, Vaksdal og Askøy. I tillegg til dette er sekretariatet sekretær for kontrollutvalet i Bergen Kirkelige Fellesråd.

For valperioden 2015 – 2019 er kontrollutvalet sett saman slik:

- Inge Reidar Kallevåg (H), leiar
- Kristian Helland (KRF), nestleiar
- Åse Gunn Husebø (Ap)
- Sara Berge Økland (H)
- Terje Kollbotn (R)

Etter søknad gav fylkestinget Sara Berge Økland (FRP) permisjon fram til 01.07.2018. I hennar permisjonstid valde fylkestinget Ruth Eriksen (FRP).

Inger Reidar Kallevåg (H), Åse Gunn Husebø (Ap) og Terje Kollbotn (R) har sete i fylkestinget.

2. Fakta om verksemda i 2018

- Kontrollutvalet hadde 8 ordinære møter
- Kontrollutvalet handsama 131 saker
- Møta vart haldne for opne dører
- Fylkesordføraren har møterett i kontrollutvalet
- Arbeidet i kontrollutvalet byggjer på saksframlegg med innstilling laga av sekretariatet. Saksframlegget baserer seg på rapportar, utgreiingar og anna skriftleg dokumentasjon som i hovudsak er motteke frå revisjonen. Vidare baserer utvalet seg på møtebøker, orienteringar frå administrasjonen og kontakt med tilsette, organisasjonar og publikum
- Kontrollutvalet har fått tilgang til all informasjon det vart bede om

3. Måla til kontrollutvalet

- Å auke tillit og tryggleik for at fylkeskommunale oppgåver vert utført på best mogleg måte og at sakshandsaminga sikrar likebehandling og rettstryggleik
- Å auke kvalitet og effektivitet i dei interne rutineane
- Å optimalisere dei totale kontrollressursane i fylkeskommunen
- Å nytte dei fylkeskommunale midlane optimalt, med utgangspunkt i oppgåver, ressursbruk og oppnådde resultat
- Å sikre ein profesjonell og effektiv revisjon
- Å sikre uavhengigheta mellom kontrollutvalet og administrasjonen på den eine sida og kontrollutvalet og den valde revisjonen på den andre sida

4. Opplæring av kontrollutvalet og andre

I januar 2018 deltok kontrollutvalet på felles folkevaldopplæring i Molde for kontrollutvala i dei 4 fylkeskommunane på Vestlandet.

I januar 2019 er det planlagt ny felles folkevaldopplæring i Stavanger (Sola) for kontrollutvala i dei 4 fylkeskommunane på Vestlandet.

I løpet av 2018 vart det i regi av Deloitte AS arrangert kurs innan «Offentlege anskaffingar, inkl. kontraktsoppfølging», «Habilitet» og «Ny kommunelov». Kostnaden til desse kursa ligg inne som ein del av fastprisen i avtalen mellom Deloitte og fylkeskommunen.

Medlem i kontrollutvalet, Terje Kollbotn, deltok på NKRF-konferansen på Gardermoen 07. – 08.02.18.

5. Fylkeskommunen sin valde revisor - Deloitte AS

Fylkestinget vedtok i marstinget 2017 å velje Deloitte AS som ekstern revisor for Hordaland fylkeskommune frå 1. juli 2017 til og med 30. juni 2021.

Ansvarlig revisor i 2018 har vore partner Bjarne Ryland. Han har levert eigenvurdering vedrørande at Deloitte er uavhengig i høve Hordaland fylkeskommune. I tillegg til dette har Deloitte orientert kontrollutvalet om vurderingar av eigen uavhengighet som dei har gjort fleire gonger i løpet av året.

6. Revisjon av kontrollutvalet sine rekneskapar

Kontrollutvalet har bede Møre og Romsdal revisjon IKS om å revidere kontrollutvalet og sekretariat for kontrollutvalet sine egne rekneskapar. Dette er gjort av omsyn til å ivareta kontrollutvalet si uavhengighet.

7. Sekretariat for kontrollutvalet

Sekretariatet har løyve til å selje tenester til andre kommunar i fylket. Dette har resultert i at sekretariatet pr. 31.12.2018 leverte sekretærtenester til kontrollutvala i desse kommunane: Voss, Øygarden, Samnanger, Stord, Kvinnherad, Bømlo, Tysnes, Ulvik, Eidfjord, Kvam, Ullensvang, Odda, Fusa, Sund, Fitjar, Vaksdal og Askøy. I tillegg til dette er sekretariatet også sekretær for kontrollutvalet i Bergen kirkelige fellesråd.

Sekretariatet disponerer pr. 31.12.18 i alt 5 tilsette med til saman 4,8 årsverk.

8. Forum for Kontroll og Tilsyn (FKT)

FKT er ein interesseorganisasjon for kontrollutvala i Noreg og deira sekretariat. Kontrollutvalet i Hordaland fylkeskommune og sekretariatet er begge medlemmer i FKT.

FKT hadde sin årlege fagkonferanse og årsmøte på Gardermoen i tidsrommet 29. – 30.05.2018. Kontrollutvalet i Hordaland fylkeskommune hadde denne gongen ein deltakar på konferansen, Terje Kollbotn.

Konferansen inneheld desse hovudtemaa: «Åpning av Stortingsrepresentant Svein Harberg», «Arbeidslivskriminalitet», «Barnevernet - Land», «Rådmann og kontrollutvalget – samarbeid eller konflikt», «Veileder kontrollutvalgets sekretariat», «Ny kommunelov» og «Etikk».

9. Kontrollutvalet til Voss

Kontrollutvalet i Hordaland fylkeskommune gjennomførte i tida 27. – 28.08.2018 studietur til fylkeskommunale einingar i Voss kommune.

Utvalet besøkte Voss kommune der tema var samarbeid mellom kommunen og fylkeskommunen. Voss herad vart også besøkt med tema utfordringar og status i kommunesamanslåinga. Vidare vart Myrkdalen fjellandsby og Voss vidaregåande skule besøkt av kontrollutvalet.

10. Den økonomiske situasjonen i fylkeskommunen

Av rekneskapen for 2017 har kontrollutvalet merka seg at netto driftsrekneskap er positivt med kr. 174,1 mill dvs. netto resultatgrad på 1,96 % (Sett opp mot sum driftsinntekter). Gjennomsnitt for alle fylkeskommunane i Noreg (utanom Oslo) ligg ifølgje opplysningar frå SSB på netto resultatgrad på 4,3 % i 2017. Teknisk beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi (TBU) tilrår at ein over tid bør ha netto resultatgrad på 3 prosent fram til 2014 for å ha ei forsvarleg økonomisk drift. Frå 2014 er dette talet oppjustert til 4,0 %.

For Hordaland fylkeskommune har netto resultatgrad vore slik dei siste 5 åra: 2013 (+ 6,62 %), 2014 (+ 0,66 %), 2015 (+ 2,07 %), 2016 (+ 2,88 %) og 2017 (+ 1,96 %). Som vi ser av desse tala har fylkeskommunen eit resultat som i 2017 er monaleg lågare enn både tilrådinga frå TBU og snittet i fylkeskommunane. Dette var og tilfelle i 2015 og 2016.

Kontrollutvalet oppsummerte slik i sin uttale til årsrekneskapen:

1. *Kontrollutvalet er uroa over at fylkeskommunen si lånegjeld framleis aukar og utgjer ved utgangen av 2017 113,4 % av fylkeskommunen sine årlege driftsinntekter.*
2. *Kontrollutvalet meiner denne utviklinga ikkje kan halda fram og ser derfor positivt på at ein har trappa opp innbetalinga av avdrag for å bremsa denne gjeldsveksten.*
3. *Kontrollutvalet er og uroa over at netto driftsresultat i 2017 vart på 2% medan målalet for fylkeskommunane bør vera på minst 4%. Kontrollutvalet har og merka seg at i 9 av dei siste 10 driftsåra er netto driftsresultat i Hordaland lågare enn gjennomsnittet av dei andre fylkeskommunane.*
4. *Kontrollutvalet har vidare merka seg at administrasjonen har sett i verk fleire prosessar som truleg vil bidra positivt.*
5. *Kontrollutvalet oppmoder fylkeskommunen om å prioritere forbetningsområda som kjem fram i revisjonsrapport 2017 nr. 19, frå Deloitte*

Fylkesrådmannen gjorde i møte 24.09.2018 greie for kva som er/vil verta gjort i høve forbetningsområda som kjem fram av revisjonsrapport nr. 19 frå Deloitte, som gjeld rekneskapsåret 2017. Kontrollutvalet sa seg nøgd med informasjonen som kom fram og tok den til orientering.

11. Rekneskapsrevisjonen

Deloitte orienterte kontrollutvalet gjennom heile året om status når det gjeld rekneskapsrevisjonen. Deira plan for rekneskapsrevisjon vart presentert for utvalet våren 2018. Vidare orienterte Deloitte om status i rekneskapsrevisjonen så langt i septembermøtet.

Dei presenterte den gjennomførte interimrevisjonen for 2018 for kontrollutvalet i siste møte i 2018. Deloitte har i samband med interimrevisjonen gjort særskilde vurderingar av rutinar innan delar av intern kontrollen i fylkeskommunen.

På bakgrunn av interimrevisjonsrapporten gjorde kontrollutvalet slikt vedtak:

«Kontrollutvalet tar interimrevisjonsrapport 2018 frå Deloitte til orientering.»

12. Kontrollutvalet si rolle i høve regionreforma

Det vart gjennomført video-møte saman med kontrollutvalet i Sogn og Fjordane fylkeskommune 04.06.2018 der desse temaa vart berørt:

- *Kontrollutvalet bør ha tett oppfølging av prosessen med samanslåing av dei to fylkeskommunane ved at prosjektleiar/fylkesrådmann vert invitert relativt hyppig til møte i kontrollutvalet for å orientere om status i arbeidet. Det kan leggjast opp til å ha forskjellige tema i dei ulike møta der også nokre av fylkesdirektørane kan inviterast til å delta.*
- *Gjennomføre felles forvaltningsrevisjonsprosjekt innan informasjonstryggleik*
- *Gjennomføre felles forvaltningsrevisjonsprosjekt innan beredskap på vegnettet (vidareføring av det arbeidet som pågår i Hordaland)*
- *Den eine fylkeskommunen kan gjennomføre ein forvaltningsrevisjon som den andre kan dra nytte av etterpå*
- *Leiar i fellesnemnda bør også inviterast til å orientere om status i arbeidet med jamne mellomrom*

- *Orienteringane frå prosjektleiar/fylkesrådmann og leiar i fellesnemnda bør samordnast slik at det kan skje i felles video-møte mellom kontrollutvala i dei to fylkeskommunane. Møteplanane bør samordnast, i alle høve når plan for 2019 skal utarbeidast.*
- *Sak om val av revisjonsordning vart også drøfta*
- *Kontroll av noverande fylkeskommune kan skje ved at fylkesrådmannen kjem i møter i kontrollutvalet for å orientere om det er «business as usual» og i tilfelle ikkje, samt kva dette eventuelt går utover*
- *Leiar i kontrollutvalet i Sogn og Fjordane fylkeskommune orienterte om prosess dei har hatt i høve SEKOM og Vest kontroll når det gjeld sekretariatsordning for deira kommunar. Leiar og nestleiar hadde møte med styreleiarane i selskapa 28.05.2018. Innstillinga til fellesnemnda går som kjent ut på at kontrollutvala i Sogn og Fjordane og Hordaland tilrår at sekretariatsordninga for Vestland fylkeskommune skal organiserast på same måte som i dag, med eigne tilsette i fylkeskommunen. Om det skal vera eit samarbeid med SEKOM og Vest kontroll må det vera på bakgrunn av ein avtale etter ein konkurranse eller vertskommune samarbeid. Vest kontroll har gjort vedtak om at dei vil ha det som i dag. Dei er likevel i dialog med SEKOM og eventuelt andre sekretariat nordover til Møre. SEKOM har ikkje bestemt kva dei vil, men vil melde tilbake over sumaren kva dei vil gå inn for. Det er planlagt nytt møte med SEKOM og Vest kontroll til 02.10.2018.*

Status i arbeidet med regionreforma:

Fylkesrådmann orienterte kontrollutvalet i møte 07.05.2018 om status for arbeidet med regionreforma og det vart gjort slikt vedtak:

«Kontrollutvalet ber om at fylkesrådmannen kjem i møte 19.11.2018 for å orientere om ny status i arbeidet med regionreforma.»

Konstituert fylkesrådmann orienterte kontrollutvalet i møte 17.12.2018 om det er «business as usual» i Hordaland fylkeskommune trass regionreforma og det vart gjort slikt vedtak:

1. *Kontrollutvalet ber om at konst. fylkesrådmannen, Ingrid Kristine Holm Svendsen, kjem i møte 11.06.2019 for å orientere om ny status.*
2. *Informasjonen vert elles teken til orientering.*

Prosjektleiar/fylkesrådmann i Vestland fylkeskommune orienterte kontrollutvalet i møte 17.12.2018 om status for arbeidet med regionreforma og det vart gjort slikt vedtak:

1. *Kontrollutvalet ber om at prosjektleiar/fylkesrådmannen, Rune Haugsdal, kjem i møte 11.06.2019 for å orientere om ny status i arbeidet med regionreforma.*
2. *Kontrollutvalet ønskjer også at denne orienteringa skal innehalde informasjon om korleis arbeidet med tilsettingar og inn plasseringar har gått.*
3. *Kontrollutvalet ber om at sekretariatet legg fram sak om m.a. tal medlemmer i kontrollutvalet i Vestland fylkeskommune, kor mange av dei som skal sitte i fylkestinget, spørsmål rundt budsjett og reglement for kontrollutvalet til møte 11.02.2019.*
4. *Informasjonen vert elles teken til orientering.*

Val av sekretariatsordning:

Kontrollutvalet handsama sak om val av sekretariatsordning for Vestland fylkeskommune i møte 12.03.2018 der det vart laga slik innstilling til fellesnemnda:

1. *Den nye fylkeskommunen held fram med å ha eige kontrollutvalssekretariat med eigne tilsette, inkl. sal av sekretariatstenester opp mot kontrollutval i kommunar mv.*
2. *Det vert oppretta eit tilsettingsutval for tilsetting av kontrollsjef som er samansett av dei to kontrollutvalsleiarane, dei to nestleiarane og to tillitsvalde. Desse innstiller overfor Fellesnemnda om kven av dei noverande kontrollsjefane som skal vera kontrollsjef for den nye fylkeskommunen.*
3. *Kontrollsjefen for den nye fylkeskommunen får fullmakt til å utgreie sak med forslag til organisering og lokalisering av sekretariat for kontrollutvalet.*

4. *Kontrollsjefen skal leggje fram forslaget for dei to kontrollutvala som vedtek innstilling overfor Fellesnemnda som gjer endeleg vedtak om organisering og lokalisering.*

Fellesnemnda handsama saka i møte 22.06.2018 og kontrollutvalet si innstilling vart samrøystes vedteke.

I tråd med punkt 2 i vedtaket over vedtok tilsettingsutvalet slik innstilling til fellesnemnda i møte 12.11.2018:

1. *Hogne Haktorson vert tilsett i stillinga som kontrollsjef i Vestland fylkeskommune.*
2. *Kontrollsjefen får ansvar for det praktiske arbeidet i samband med etablering av sekretariat for kontrollutval for Vestland fylkeskommune. I dette ligg også hovedansvar for å bistå kontrollutvala i arbeidet med konkurranseutsetting av revisjonstenestene for Vestland fylkeskommune.*
3. *Kontrollsjefen får tilsettingsmynde for tilsetting av medarbeidarar i sekretariat for kontrollutvalet i Vestland fylkeskommune.*
4. *Fellesnemnda delegerer fullmakt til eit utval bestående av dei to kontrollutvalsleiarane og dei to nestleiarane til å gjera avtale om lønsvilkår og andre vilkår. Overgangen til ny stilling skjer etter avtale med kontrollutvala i Hordaland og Sogn og Fjordane og Vestland fylkeskommune. Utvalet vert leia av kontrollutvalsleiar i Hordaland.*

Fellesnemnda handsama innstillinga i møte 19.12.2018 der det vart gjort slikt vedtak:

1. *Hogne Haktorson vert tilsett i stillinga som kontrollsjef i Vestland fylkeskommune.*
2. *Kontrollsjefen får ansvar for det praktiske arbeidet i samband med etablering av sekretariat for kontrollutval for Vestland fylkeskommune. I dette ligg også hovedansvar for å bistå kontrollutvala i arbeidet med konkurranseutsetting av revisjonstenestene for Vestland fylkeskommune.*
3. *Kontrollsjefen får tilsettingsmynde for tilsetting av medarbeidarar i sekretariat for kontrollutvalet i Vestland fylkeskommune.*
4. *Fellesnemnda delegerer fullmakt til eit utval bestående av dei to kontrollutvalsleiarane og dei to nestleiarane til å gjera avtale om lønsvilkår og andre vilkår. Overgangen til ny stilling skjer etter avtale med kontrollutvala i Hordaland og Sogn og Fjordane. Utvalet vert leia av kontrollutvalsleiar i Hordaland.*

Val av revisjonsordning:

Kontrollutvalet handsama sak om val av revisjonsordning for Vestland fylkeskommune i møte 04.06.2018 der det vart laga slik innstilling til fellesnemnda:

Vestland fylkeskommune vel å kjøpa alle revisjonstenester i marknaden.

- *Kontrollutvala i Sogn og Fjordane fylkeskommune og Hordaland fylkeskommune førebur sak om innkjøp av revisjonstenester med verknad frå 01.01.2020.*
- *Utvala knyter til seg naudsynt hjelp, dei utformar konkurransegrunnlag og førebur sak heilt fram til at dei innstiller overfor fellesnemnda på val av revisor.*

Fellesnemnda handsama saka i møte 22.06.2018 der kontrollutvalet si innstilling vart vedteke med 15 røyster for og 9 mot.

13. Gjennomførte forvaltningsrevisjonar

Forskrift om kontrollutvalg § 9. Forvaltningsrevisjon lyd slik:

”Kontrollutvalget skal påse at kommunens eller fylkeskommunens virksomhet årlig blir gjenstand for forvaltningsrevisjon i samsvar med bestemmelsene i dette kapittel. Forvaltningsrevisjon kan utføres av andre enn den som er ansvarlig for revisjon av kommunens eller fylkeskommunens årsregnskap eller et kommunalt eller fylkeskommunalt foretaks årsregnskap.”

Kontrollutvalet vurderer m.a. kvaliteten i sakshandsaminga og om vedtak og premisser er tilstrekkeleg klårt utforma til at vedtaka kan effektuerast. I punkta nedanfor kjem kort omtale av dei forvaltningsrevisjonane som kontrollutvalet har handsama i 2018.

13.1. Analyse og plan for forvaltningsrevisjon

Forskrift om kontrollutval i kommunar og fylkeskommunar § 10 Plan for gjennomføring av forvaltningsrevisjon lyd slik:

”Kontrollutvalget skal minst én gang i valgperioden og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret eller fylkestinget er konstituert, utarbeide en plan for gjennomføring av forvaltningsrevisjon. Planen vedtas av kommunestyret eller fylkestinget selv som kan delegerere til kontrollutvalget å foreta endringer i planperioden. Planen skal baseres på en overordnet analyse av kommunens eller fylkeskommunens virksomhet ut fra risiko- og vesentlighetsvurderinger, med sikte på å identifisere behovet for forvaltningsrevisjon på de ulike sektorer og virksomheter.”

13.2. Rullering av plan for forvaltningsrevisjon

Kontrollutvalet gjorde slikt vedtak i møte 05.02.2018:

1. Kontrollutvalet bestiller felles rullering av dei vedtekne planane for forvaltningsrevisjon for perioden 2016 - 2020 i Sogn og Fjordane fylkeskommune og Hordaland fylkeskommune frå Deloitte AS, med utgangspunkt i forslag til prosjektplan.
2. Det vert akseptert ein samla timerressurs på inntil det timetal som ligg i forslag til prosjektplan.
3. Kontrollutvalet ønskjer at rulleringa, inkludert forslag til oppdatert plan for forvaltningsrevisjon, er klar frå Deloitte si side innan utgangen av mai 2018.

På bakgrunn av vedtaket over vart det gjennomført eit felles videomøte med kontrollutvalet i Sogn og Fjordane fylkeskommune der m.a. prosess i samband med rullering av plan for forvaltningsrevisjon var tema. Ein del av målsettinga med fellesmøtet var å sikre at dei revisjonsprosjekta som skal gjennomførast fram til fylkessamanslåinga vil vera nyttige også for Vestland fylkeskommune. Det vart gjort slikt vedtak:

1. Kontrollutvalet sluttar seg til endringane som må gjerast i plan for forvaltningsrevisjon for perioden 2016 – 2020 for Hordaland fylkeskommune, som resultat av endra risikobilete.
2. Deloitte AS vert beden om å vurderer om nokre av dei prioriterte prosjekta kan slåast saman i ein forvaltningsrevisjon.
3. Revidert plan vert å sende sekretariatet innan 06.08.2018 for vidare handsaming i møte 27.08.2018.

Endeleg revidert plan for forvaltningsrevisjon for perioden 2016 – 2020 vart vedteke i kontrollutvalet 27.08.18. Av planen går det fram desse prosjekta skal prioriterast framover:

1. Oppfølgingstenesta (OT)
2. Bybanen utbygging

3. Psykososialt læringsmiljø
4. Innkjøp
5. Utarbeiding, inngåing og oppfølging av kontraktar knytt til samferdsel
6. Informasjonstryggleik
7. Beredskap på veg 2
8. Etterleving av barnekonvensjonen
9. Transporttenesta for forflytningshemma (TT-ordninga)
10. Etikk, habilitet og fullmakter
11. Krav til timetal i vidaregåande opplæring
12. Økonomistyring og etterleving av budsjett i skulane

13.3. Forvaltningsrevisjon innan planlegging av investeringsprosjekt

Kontrollutvalet bestilte i oktober 2016 forvaltningsrevisjon innan planlegging av investeringsprosjekt. Revisjonsrapport vart handsama i fylkestinget 06.03.2018 der det vart gjort slikt vedtak etter innstilling frå kontrollutvalet:

På bakgrunn av forvaltningsrevisjon innan planlegging av investeringsprosjekt ber fylkestinget fylkesrådmannen syta for:

1. *Etablering av system og rutinar som sikrar at usikkerheit blir kostnadsberekna i samband med kostnadskalkylar for byggeprosjekt i regi av eigeomsavdelinga, og fortløpande i prosjektgjennomføringa i samband med analyser av usikkerheit.*
2. *At usikkerheit og risiko knytt til dei tidlege kostnadsestimata for både fylkesvegprosjekt og byggeprosjekt i regi av eigeomsavdelinga blir tydeleggjort, også ovanfor politisk nivå, for å sikre at det føreligg eit forsvarleg beslutningsgrunnlag ved avgjerd om prioritering av investeringsprosjekt. I dette ligg sikring av at prisstigning vert teke omsyn til og synleggjort.*
3. *Å tydeleggjere behovet for gode totalprognosar ovanfor Statens vegvesen som Sams vegadministrasjon, og avklarar korleis slik rapportering best kan kome på plass. I dette ligg at prosjektrekneskap skal reviderast og leggast fram for kontrollutvalet, tilsvarande som prosjekt frå eigeomsavdelinga.*
4. *At delegering av mynde når det gjeld investeringar på fylkesvegnettet, til fylkesrådmannen og vidare til regionvegsejfen, er så tydeleg at det i minst mogleg grad er rom for ulike fortolkingar.*
5. *Å fastsette kriterium for kor stor grad av usikkerheit som er akseptabel i ulike fasar av eit investeringsprosjekt. Det bør vurderast om Hordaland fylkeskommune skulle ha nytta ekstern kvalitetssikring ved løyvingar til dei største investeringsprosjekta.*
6. *Å vurderer om det kan vere føremålstenleg å etablere nokre overordna prinsipp som skal liggje til grunn for prosessane med prioritering av investeringsprosjekt på tvers av sektorane*
7. *Å laga ein prioritert handlingsplan til kontrollutvalet innan 15.05.2018 som viser kva tiltak som skal setjast i verk for å følgja opp tilrådingane i rapporten, når tiltaka skal setjast i verk og kven som skal ha ansvaret for iverksettinga.*

Kontrollutvalet har handsama oppfølging av denne forvaltningsrevisjonen ved 2 høve i 2018 der det i siste handsaming i møte 19.11.2018 vart gjort slikt vedtak:

1. *Kontrollutvalet ser positivt på det forbetningsarbeidet som er gjennomført i samband med forvaltningsrevisjon innan planlegging av investeringsprosjekt.*
2. *På bakgrunn av tilbakemeldinga ber kontrollutvalet om ny status på arbeidet i form av skriftleg tilbakemelding på punkta 1, 2, 5 og 6 innan 27.05.2019.*

13.4. Forvaltningsrevisjon innan arkivering og journalføring

Kontrollutvalet bestilte hausten 2017 forvaltningsrevisjon innan arkiv og offentlegheit. Revisjonsrapport vart levert våren 2018 og fylkestinget gjorde i juniinget på bakgrunn av denne slikt vedtak:

På bakgrunn av forvaltningsrevisjon innan arkiv og offentlegheit ber fylkestinget fylkesrådmannen syta for å:

1. Sikre at arkivplanen er fullstendig jf. krava i arkivforskrifta og riksarkivaren si forskrift og at arbeidet med å oppdatere planen blir gjennomført.
2. Sikre at retningslinjer og rutinar for journalføring og arkivering av ulike typar inn- og utgåande dokument er eintydige, oppdaterte og samla på ein plass.
3. Utarbeide utfyllande rutinar for registrering av organinterne dokument og sikre at desse følgjer krava i regelverket
4. Sikre at all inngåande og utgåande korrespondanse blir journalført i samsvar med krav i regelverket, samt at:
 - a. det blir utarbeidd rutinar som sikrar at journalpostar ikkje blir liggjande opne utover det som er naudsynt for sakshandsaminga og at
 - b. arbeidet med å inkludere alle jourmaleiningane i fylkeskommunen i postlista blir gjennomført
5. Utarbeide utfyllande retningslinjer og rutinar for skjerming av informasjon i postlista
6. Sikre at retningslinjer og rutinar for meirinnsyn er i samsvar med relevante føresegner
7. Gjennomgå retningslinjer og rutinar for førehandsklassifisering, og sikre at desse er i samsvar med føresegna i regelverket
8. Sikre at retningslinjene og rutinane for handsaming av innsynskrav i saksdokument blir følgt, og at dei som handsamar innsynskrav har tilgang til tilstrekkeleg kompetanse
9. Gjennomgå reglement for sakshandsaming i folkevalde organ og sikre at dette er i samsvar med gjeldande regelverk, t.d. med omsyn til kunngjering av politiske møte
10. Sikre at reglane og prosedyrane for lukking av politiske møte blir utfyllande og tydelege, samt gjort kjende blant dei folkevalde, t.d. gjennom tilbod om ytterlegare opplæring
11. Sikre at tilsette mottar tilstrekkeleg opplæring i tema knytt til journalføring, arkivering og offentlegheit, og informere om kvar ein kan finne gjeldande rutinar og retningslinjer for dette arbeidet
12. Å laga ein prioritert handlingsplan til kontrollutvalet innan 29.10.2018 som viser kva tiltak som skal setjast i verk for å følgja opp tilrådingane i rapporten, når tiltaka skal setjast i verk og kven som skal ha ansvaret for iverksettinga.

Handlingsplan i tråd med punkt 12 i vedtaket over vart handsama i møte i kontrollutvalet 19.11.18 der det vart gjort slikt vedtak:

1. Kontrollutvalet ser positivt på det arbeidet som er starta opp i samband med forvaltningsrevisjon innan arkiv og offentlegheit.
2. På bakgrunn av handlingsplanen ber kontrollutvalet om ny status på arbeidet i form av skriftleg tilbakemelding innan 21.01.2019.

13.5. Forvaltningsrevisjon av fråfall i vidaregåande opplæring

Kontrollutvalet bestilte forvaltningsrevisjon av fråfall i vidaregåande opplæring i møte 19.11.18. Revisjonsrapport vart handsama i fylkestinget 12.12.2018 der det vart gjort slikt vedtak etter innstilling frå kontrollutvalet:

På bakgrunn av forvaltningsrevisjon innan fråfall i vidaregåande opplæring ber fylkestinget fylkesrådmannen syta for å:

1. Sikre at registrering av sluttårsak i størst mogleg grad er korrekt, slik at ein får så få feilkjelder som mogleg.
2. Sikre at det blir gjennomført systematiske analyser av fråfallsårsaker, karakteristika som påverkar fråfallet, og skulebidragsindikatoren ved den enkelte skule, for å få eit betre grunnlag for iverksetting av målretta tiltak.
3. Gjere systematiske analyser av årsaker til heving av lærekontraktar per fagområde, for å få eit

- betre grunnlag for målretta tiltak.
4. Sikre at fråfallsførebyggjande tiltak på den enkelte skule blir systematisk evaluert.
 5. Leggje ytterlegare til rette for erfaringsdeling og deling av beste praksis når det gjeld arbeid med fråfall.
 6. Analysere årsaken til at det er begrensa bruk av midlar til særleg oppfølging og/eller tilrettelegging for læringar, og vurderer eventuelle tiltak.
 7. Arbeide for å avklare og tydeleggjere ansvarsfordelinga mellom fylkeskommunen og opplæringskontora når det gjeld oppfølging av lærebedrifter som er medlem av opplæringskontor.
 8. Sette i verk tiltak for å få betre oversikt over, og kome tidlegare inn i, saker der det er utfordringar i eit læringforhold som medfører risiko for heving av kontrakt.
 9. Sikre at oppfølgings tenesta (OT), og eventuelle andre relevante aktørar, blir involvert i oppfølging av saker der det er risiko for heving av lærekontrakt.
 10. Å laga ein prioritert handlingsplan til kontrollutvalet innan 01.03.2019 som viser kva tiltak som skal setjast i verk for å følgja opp tilrådingane i rapporten, når tiltaka skal setjast i verk og kven som skal ha ansvaret for iverksettinga.
 11. Alle tiltak som vert sett inn for å førebyggja og redusera fråfall bør evaluerast.

13.6. Forvaltningsrevisjon av beredskap på vegnettet

Kontrollutvalet bestilte forvaltningsrevisjon av beredskap på vegnettet i møte 05.02.2018, Revisjonsrapport vart handsama i fylkestinget 03.10.18 der det vart gjort slikt vedtak etter innstilling frå kontrollutvalet:

På bakgrunn av forvaltningsrevisjon innan beredskap på vegnettet ber fylkestinget fylkesrådmannen syta for:

1. Å sikre tilstrekkeleg detaljert planlegging av transportberedskapen, som synleggjer korleis transporten skal gjennomførast i praksis dersom ei hending utløyer det ekstraordinære beredskapsbehovet, og oppdatert oversikt over beredskapsaktørar.
2. Å avklare med Samferdselsdepartementet kva som er lovpålagte oppgaver som fylkeskommunen har ansvar for i sivil transportberedskap.
3. Å utarbeide skriftlege rutinar knytt til oppfølging av beredskapsplanar/-arbeid.
4. At revisjonen av Transportberedskap Hordaland 2010 blir ferdigstilt, behandla og følgt opp, samt sikrar at dokumentet blir evaluert og oppdatert jamleg.
5. Å skriftleggjere praksisen som er etablert for handtering av avvik og endringar i skuleskysstilbodet som følgje av hendingar på vegnettet.
6. Å sikre at beredskapsplanar knytt til transportberedskap blir gjort kjent for alle tilsette desse er relevante for, og sørger for at alle tilsette som er involvert i arbeid med transportberedskap deltek i naudsynte øvingar og mottek opplæring knytt til eigen rolle.
7. Å ta initiativ til meir samarbeid med kommunane i Hordaland og andre fylkeskommunar om planlegging og utføring av transportberedskap.
8. Å gjennomføre årlege kontaktmøte med aktørar som kan ha ei særskilt rolle innan den sivile transportberedskapen.
9. Å informere politisk nivå om resultatet av evaluering av transportberedskapen etter ras, flom ol. hendingar som har medført større utfordringar i samferdselssektoren. Slike erfaringar bør også vurderast i arbeidet med framtidige ROS-analyser.
10. Å laga ein prioritert handlingsplan til kontrollutvalet innan 01.02.2019 som viser kva tiltak som skal setjast i verk for å følgja opp tilrådingane i rapporten, når tiltaka skal setjast i verk og kven som skal ha ansvaret for iverksettinga.

13.7. Forvaltningsrevisjon av kulturminneforvaltning

Kontrollutvalet bestilte forvaltningsrevisjon av kulturminneforvaltning i møte 05.02.2018 der det vart gjort slikt vedtak:

1. Kontrollutvalet bestiller forvaltningsrevisjon innan kulturminneforvaltning frå Deloitte AS, med utgangspunkt i forslag til prosjektplan og ev. innspel under drøftinga i møtet.
2. Ev. ny korrigert prosjektplan vert å sende sekretariatet innan 26.02.2018.
3. Det vert akseptert ein samla timeressurs på inntil det timetal som ligg i forslag til prosjektplan.
4. Det vert også akseptert opsjon på ev. presentasjon av rapporten i Hordaland fylkesting fakturert etter timeforbruk, inntil 6 timar.
5. Det er ønskeleg at Deloitte kjem med forslag til prioritering av forslag til tiltak som går fram av revisjonsrapporten.
6. Kontrollutvalet ønskjer at revisjonsrapport er klar frå Deloitte si side innan 29.10.2018, ferdig verifisert og med fylkesrådmannen sin uttale vedlagt og/eller innarbeidd.

Av den godkjende prosjektplanen går det fram at prosjektet har slikt føremål:

«Føremålet med prosjektet vil vere å vurdere om kulturminneforvaltninga i Hordaland fylkeskommune er organisert på ein føremålstenleg måte og å undersøke i kva grad fylkeskommunen utfører oppgåver i tilknytning til kulturminneforvaltninga i tråd med mål, regelverk og fylkeskommunale vedtak.»

Med bakgrunn i prosjektet sitt føremål har revisjonen formulert følgjande problemstillingar:

1. **Er den overordna styringa innan kulturminneforvaltninga i Hordaland fylkeskommune tilfredsstillande?**
 - a) I kva grad har Hordaland fylkeskommune etablert tydelege mål og planar for kulturminneforvaltninga?
 - b) I kva grad blir det rapportert omkring måloppnåing og gjennomføring innan kulturminneforvaltninga?
 - c) I kva grad er det gjennomført risikoanalyser knytt til det å ivareta fylkeskommunen sitt ansvar innan kulturminneforvaltninga?
 - d) Er det etablert tydeleg ansvars- og oppgåvedeling for dei som arbeider med kulturminneforvaltning?
 - e) Har Fylkeskommunen gjort analyser for å tilpasse kapasitet og kompetanse til å følgje opp eksisterande oppgåver og nye arbeidsoppgåver som tidlegare har vore eit statleg ansvar?
2. **I kva grad har fylkeskommunen etablert tilfredsstillande system og rutinar for å ivareta sitt ansvar for kulturminneforvaltning?**
 - a) Har fylkeskommunen tilfredsstillande retningslinjer og sakshandsamingsrutinar for å sikre sams praksis og etterleving av sentrale krav i lovverket i samband med kulturminneforvaltninga?
 - b) Har fylkeskommunen etablert tydelege kriterium knytt til tilskot til musea?
 - c) Har fylkeskommunen sikra eigna og tilstrekkelege fora for samhandling med stat, kommunar og musea om kulturminneforvaltninga?
2. **I kva grad etterlever fylkeskommunen sentrale lover, reglar og nasjonale mål i arbeidet med kulturminneforvaltninga?**
 - a) Er sakshandsaminga innan kulturminneforvaltning i tråd med lovverket og delegert ansvar på utvalde område?
 - i. I kva grad klarer fylkeskommunen å etterleve aktuelle tidsfristar for sakshandsaming?
 - ii. I kva grad blir fylkeskommunen sine sakshandsamingsrutinar følgt?
 - b) I kva grad nyttar fylkeskommunen tilgjengelege verkemiddel for å redusere tapet av verneverdige kulturminner?
 - i. I kva grad gjev fylkeskommunen pålegg om utbetring av forsømte freda byggverk jf. §17 i kulturminnelova
 - ii. I kva grad har fylkeskommunen kapasitet til å vurdere og ev. komme med motsegn i aktuelle saker frå kommunane?

13.8. Bybanen utbygging

Kontrollutvalet bestilte forvaltningsrevisjon av Bybanen utbygging i møte 24.09.2018 der det vart gjort slikt vedtak:

1. Kontrollutvalet ønskjer at det vert gjennomført forvaltningsrevisjon innan Bybanen utbygging.
2. Deloitte vert beden om å levere forslag til prosjektplan i tråd med dei føringar utvalet har gjeve, inkl. føremål, problemstillingar, ev. avgrensingar, ressursbruk og leveringstidspunkt.
3. Forslag til prosjektplan bes levert sekretariatet seinast innan 08.10.2018.
4. Kontrollutvalet gjev utvalsleiar, i samråd med sekretariatet, fullmakt til å godkjenne prosjektplanen.
5. Prosjektplanen vert lagt fram for kontrollutvalet til orientering i møte 19.11.2018.

Av den godkjende prosjektplanen går det fram at prosjektet har slikt føremål:

«Føremålet med forvaltningsrevisjonen vil vere å undersøke om Bybanen utbygging har etablert system og rutinar som sikrar at oppgåver og funksjonar som er lagt til BU blir utført på ein god måte.»

Med bakgrunn i prosjektet sitt føremål har revisjonen formulert følgjande problemstillingar:

1. I kva grad er det etablert tilfredsstillande internkontroll, under dette:
 - Kontrollmiljø
 - Risikovurderingar
 - Kontrollaktivitetar
 - Kommunikasjon og informasjon
 - Leiinga si oppfølging
2. Er det etablert tilstrekkeleg med overordna system og rutinar for prosjektstyring?
3. Er det etablert tilfredsstillande rutinar for innkjøp av tenester?
4. Er det etablert tilfredsstillande rutinar for kontraktsoppfølging?
 - Er det etablert system for registrering og oppfølging av kontraktar?
 - Blir det gjennomført kontrollar for å undersøke at kontraktar blir etterlevd?
5. I kva grad er det etablert rutinar for samhandling med sentrale aktørar knytt til utbygging av bybanen?

13.9. Transporttenesta for forflytningshemma

Kontrollutvalet bestilte forvaltningsrevisjon av transporttenesta for forflytningshemma i møte 17.12.2018 der det vart gjort slikt vedtak:

1. Kontrollutvalet ønskjer at det vert gjennomført forvaltningsrevisjon innan Transporttenesta for forflytningshemma (TT-ordninga).
2. Deloitte vert beden om å levere forslag til prosjektplan i tråd med dei føringar utvalet har gjeve, inkl. føremål, problemstillingar, ev. avgrensingar, ressursbruk og leveringstidspunkt.
3. Forslag til prosjektplan bes levert sekretariatet seinast innan 07.01.2019.
4. Kontrollutvalet gjev utvalsleiar, i samråd med sekretariatet, fullmakt til å godkjenne prosjektplanen.
5. Prosjektplanen vert lagt fram for kontrollutvalet til orientering i møte 11.02.2019.

13.10. Lovtolking i høve RS 58/18 i OPHE

Kontrollutvalet gjorde slikt vedtak i møte 17.12.18:

1. Kontrollutvalet ber Deloitte utarbeide ei vurdering av lovtolkinga i høve RS 58/18 i OPHE 6.11.2018.
2. Dei vert beden om å komme med forslag til ein plan som viser korleis dei vil gjennomføre arbeidet, kor mange timar dei reknar med går med og når arbeidet kan vera ferdig.
3. Planen skal leverast sekretariatet seinast innan 21.01.2019 og handsamast i neste møte i kontrollutvalet.

14. Gjennomførte selskapskontrollar

Forskrift om kontrollutvalg i kommunar og fylkeskommunar § 13. Selskapskontroll lyd m.a. slik:

«Kontrollutvalget skal påse at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eller fylkeskommunens interesser i selskaper m.m.»

14.1. Analyse og plan for selskapskontroll

Forskrift om kontrollutval i kommunar og fylkeskommunar § 13 Selskapskontroll lyd vidare slik:

«Kontrollutvalget skal minst én gang i valgperioden og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret eller fylkestinget er konstituert, utarbeide en plan for gjennomføring av selskapskontroll. Planen skal baseres på en overordnet analyse av kommunens eller fylkeskommunens eierskap ut fra risiko- og vesentlighetsvurderinger, med sikte på å identifisere behovet for selskapskontroll på de ulike sektorer og med de ulike selskapene. Planen skal vedtas av kommunestyret eller fylkestinget selv som kan delegerer til kontrollutvalget å foreta endringer i planperioden. Kontrollutvalget avgjør selv hvem som på dets vegne skal gjennomføre selskapskontroll.»

14.2. Selskapskontroll av Bybanen AS

Kontrollutvalet bestilte i oktober 2016 selskapskontroll av Bybanen AS. Etter at arbeidet var starta opp blei det sett i gang omorganisering av selskapet m.a. på bakgrunn av ein tilsynsrapport frå Jernbanetilsynet. Kontrollutvalet vedtok på bakgrunn av dette å utsette denne selskapskontrollen til ny organisering hadde fått virke ei stund.

I møte i kontrollutvalet 24.09.18 vart saka starta opp igjen ved at det vart gjort slikt vedtak:

1. Deloitte vert beden om å levere forslag til justert prosjektplan for selskapskontroll av Bybanen AS i tråd med dei føringar utvalet har gjeve, inkl. føremål, problemstillingar, ev. avgrensingar, ressursbruk og leveringstidspunkt.
3. Forslag til prosjektplan bes levert sekretariatet seinast innan 01.10.2018.
4. Kontrollutvalet gjev utvalsleiar, i samråd med sekretariatet, fullmakt til å godkjenne prosjektplanen.
5. Prosjektplanen vert lagt fram for kontrollutvalet til orientering i møte 19.11.2018.

Av den justerte prosjektplanen går det fram at prosjektet har slikt føremål og slike problemstillingar:

«Føremålet med selskapskontrollen er å undersøke og vurdere Hordaland fylkeskommune si eigarstyring av Bybanen AS. Selskapskontrollen vil også å undersøke om selskapet har etablert gode rutinar for informasjon om og oppfølging av hendingar som har konsekvensar for drifta. Vidare om det er etablert ei god samhandling mellom selskapet og samarbeidspartnarane.»

Med bakgrunn i prosjektet sitt føremål har revisjonen formulert følgjande overordna problemstillingar:

1. Har Hordaland fylkeskommune etablert ei eigaroppfølging av selskapet i samsvar med etablerte normer for eigaroppfølging, egne vedtak og rutinar?
 - a. I kva grad er det etablert ein eigarstrategi med mål og krav til selskapet?
 - b. I kva grad har fylkeskommunen følgt opp selskapet i samsvar med egne rutinar for eigarstyring og føringar som er gitt til selskapet?
2. Er det etablert system og rutinar som sikrar at det blir gitt naudsynt informasjon både internt, til samarbeidspartar og kundar ved eventuelle drifts- utfordringar?
3. I kva grad har Bybanen AS tilstrekkeleg med system og rutinar for å sikre at ein tar lærdom av hendingar, evalueringar, gjennomførte tilsyn m.m.

4. *I kva grad er det etablert tydeleg ansvar og rolledeling mellom Bybanen AS og andre aktuelle aktørar slik som Skyss, Bybanen Utbygging og operatørselskap når det gjeld etablering av ei trygg og føreseieleg drift av Bybanen?*

14.3. Selskapskontroll av Vigo IKS

Kontrollutvalet fekk invitasjon frå Sør-Trøndelag fylkeskommune til å delta i felles selskapskontroll av Vigo IKS. Dette selskapet skal ivareta utvikling av fylkeskommunanes IT-system innan vidaregåande opplæring. Invitasjonen vart handsama i møte 15.06.2017 der det vart gjort slikt vedtak:

1. *Kontrollutvalet i Hordaland fylkeskommune er i utgangspunktet positiv til å delta i ein felles selskapskontroll av VIGO IKS.*
2. *Endeleg vedtak vert å komme tilbake til når det ligg føre forslag til prosjektplan som inneheld m.a. føremål, problemstillingar, revisjonskriterier, metodebruk, ressursbruk og leveringstidspunkt.*

Kontrollutvalet handsama invitasjon til å delta i selskapskontroll av VIGO IKS i møte 05.02.2018 der det vart gjort slikt vedtak:

1. *Kontrollutvalet i Hordaland fylkeskommune ønskjer ikkje å gjennomføre eigarskapskontroll av VIGO IKS no.*
2. *Kontrollutvalet i Hordaland fylkeskommune seier ja til å delta i den pågåande forvaltningsrevisjonen av VIGO IKS. I dette ligg det også at Deloitte vert stilt til disposisjon for Revisjon Midt-Norge IKS, for å bidra i arbeidet med IT-anskaffelser på inntil 50 timar.*

Av prosjektplanen går det fram at prosjektet har slike føremål:

«Formålet med prosjektet er todelt:

1. *Vurdere hvordan eierfylkeskommunene/Oslo kommune følger opp sitt ansvar som eiere av selskapet.*
2. *Skaffe eiere innsikt i selskapets virksomhet og styring, herunder om VIGO IKS sine innkjøp, samhandling med leverandører, håndtering av personopplysninger og økonomistyring, er i samsvar med lov- og regelverk, vedtatte føringer og interne retningslinjer.»*

Med bakgrunn i prosjektet sitt føremål har revisjonen formulert følgjande problemstillingar:

1. *Har eier definert klare mål for selskapet?*
 - *Utøver eierfylkeskommunene/Oslo kommune sitt eierskap gjennom representantskapet?*
 - *Har fylkeskommunene/Oslo kommune etablert rutiner for oppfølging og evaluering av selskapet, og følges disse?*
 - *Er styrets virksomhet etablert i samsvar med gitt føringer og anbefalinger?*
2. *Er det etablert styringssystemer som sikrer at selskapets aktivitet er hensiktsmessig i forhold til de krav og forventinger som er stilt til selskapet, og hvordan er etterlevelsen av disse?*
 - a) *Måloppnåelse*
 - b) *Håndtering av risiko og bruk av ROS-analyser.*
 - c) *Økonomistyring.*
 - d) *Ressursstyring.*
3. *Følger Vigo IKS regelverket om offentlige anskaffelser?*
 - a) *I hvilken grad har Vigo IKS interne retningslinjer og interne rutiner for offentlige anskaffelser som er i samsvar med lov og forskriftskrav?*
 - b) *I hvilken grad er Vigo IKS sin praksis for offentlige anskaffelser i samsvar med lov og forskrift samt egne retningslinjer/rutiner?*
 - c) *I hvilken grad er innkjøpsfaglig kompetanse involvert på hensiktsmessig vis i forbindelse med anskaffelser?*
 - d) *I hvilken grad har man sikret at det utvikles funksjonelle og hensiktsmessige IKT-systemer for*

- brukerne?
- e) *I hvilken grad er man sikker på at Vigo IKS etterlever regelverk og føringer som gjelder habilitet og etikk?*
 4. *Har selskapet tilfredsstillende rutiner for håndtering av personopplysninger?*
 - a) *I hvilken grad har Vigo IKS interne retningslinjer og interne rutiner for håndtering av personopplysninger som er i samsvar med lov og forskriftskrav?*
 - b) *I hvilken grad er Vigo IKS sin praksis for håndtering av personopplysninger i samsvar med lov og forskrift samt egne retningslinjer/rutiner?»*

Føremål 1 og problemstilling 1 gjeld eigarskapskontrolldelen medan føremål 2 og problemstillingane 2 – 4 gjeld forvaltningsrevisjonsdelen.

Deloitte orienterte om status i denne selskapskontrollen i møte i kontrollutvalet 17.12.18 der det vart gjort slikt vedtak:

1. *Deloitte vert beden om å få avklart til møte 11.02.2019 når revisjonsrapport for selskapskontroll av VIGO IKS vert å levere.*
2. *Informasjonen vert teken til orientering.*

14.4. Selskapskontroll av Grieghallen IKS

Kontrollutvalet bestilte i møte 29.11.17 selskapskontroll av Grieghallen IKS. Revisjonsrapport vart handsama i fylkestinget 12.12.2018 der det vart gjort slikt vedtak:

På bakgrunn av gjennomført selskapskontroll av Grieghallen IKS ber fylkestinget **fylkesordførar** syta for å:

1. *Vurdere konsekvensen av at eit av styremedlemmane no er konstituert fylkesrådmann med omsyn til habilitet når saker vedrørende selskapet skal handsamast i fylkestinget.*
2. *Følgje opp KS og Hordaland fylkeskommune sine tilrådingar for val av styre og styrearbeid:*
 - a) *grunngeving av val av styremedlemmar.*
 - b) *rutinar for styrearbeid slik som styreevaluering, årsplan, instruksar m.m.*
 - c) *registrering av styreverv i KS sitt styrevervregister.*
3. *Sikre at talet på styremedlemmar er i samsvar med inntaksel. § 4.*
4. *Oppdatere selskapsavtalen og sørge for at praksis er i samsvar med avtalen (mellom anna når det gjeld formulering om varamedlemmar, kva endringar som skal handsamast i fylkesting og bystyre, og val av styreleiar).*
5. *Laga ein prioritert handlingsplan innan 01.06.2019 som viser kva tiltak som skal setjast i verk for å følgja opp tilrådingane i rapporten, når tiltaka skal setjast i verk og kven som skal ha ansvaret for iverksettinga.*

På bakgrunn av selskapskontroll av **Grieghallen IKS** ber fylkestinget styret syta for å:

1. *Sende innkalling til representantskapsmøta i samsvar med inntaksel. § 8 og selskapsavtalen.*
2. *Utarbeide økonomiplan i samsvar med inntaksel. § 20 og selskapsavtalen*
3. *Sikre rettidig handsaming av budsjett og rekneskap i samsvar med inntaksel § 18 og forskrift om budsjett, regnskap mm for IKS § 4.*
4. *Formalisere rolla som arbeidande styreleiar og kva oppgåver som ligg til denne rolla.*
5. *Formalisere avtaleforholdet med innleigd dagleg leiar og kva oppgåver som ligg til denne rolla.*
6. *Utarbeide skriftlege rutinar og kontrollar for dei viktigaste arbeidsprosessane i selskapet.*
7. *Be om årleg rapportering frå Grieghallen AS om vedlikehald av bygget.*
8. *Vurdere om det kan vera føremålstenleg å tinglysa ein uråderett knytt til eigedommen, ettersom det er Musikkselskabet Harmoniens fondsforvaltning som har heimel til tomta.*
9. *Vurdere om selskapet treng både dagleg leiar og arbeidande styreleiar.*
10. *Laga ein prioritert handlingsplan innan 01.02.2019 som viser kva tiltak som skal setjast i verk for å følgja opp tilrådingane i rapporten, når tiltaka skal setjast i verk og kven som skal ha ansvaret for iverksettinga.*

15. Andre saker

15.1. Uttale om prosjektrekneskapar

I løpet av 2018 har kontrollutvalet ikkje fått til handsaming prosjektrekneskapar.

Det kan i den samanheng opplysast om at fylkestinget vedtok slike nye retningslinjer i møte 12.06.2018:

1. Fylkestinget godkjenner at prosjekt med budsjett ved byggestart på over 50 mill. kr skal leggast fram for godkjenning i det politiske organet som har godkjent budsjettet.
2. Fylkestinget godkjenner at prosjektrekneskap med budsjett ved byggestart på over 25 mill. kr og der rekneskapen har avvik på meir enn 10% samanlikna med budsjett ved byggestart, skal leggast fram for godkjenning i det politiske organet som har godkjent budsjettet.

I saksutgreinga til denne saka går det m.a. fram dette:

«Den gjeldande prosedyren frå rekneskapsavslutting til godkjent prosjektrekneskap foreslår fylkesrådmannen å halde fram med. Det medfører at avslutta rekneskap vert revidert før det vert handsama i kontrollutvalet. Fylkesrådmannen utarbeider deretter sak til det organet som har fastsett budsjettet for endeleg godkjenning av prosjektrekneskapet.»

15.2. Øvrige saker i kontrollutvalet i 2018

- Fylkesrådmannen orienterte om:
 - Status på tilpassing til ny personvernlov
 - Nye rutinar når det gjeld krav om prosjektrekneskap
 - Oppfølging av tilsynsrapport fagopplæring
 - Oppfølging av tilsynsrapport vidaregåande opplæring Sotra vgs
 - Oppfølging av årsrapport frå varslingsutvalet
 - Oppfølging av tilsyn vaskehall Haugland bussanlegg
- Juridisk betenkning i frå Deloitte i i høve habilitetsvurderingar i samband med handsaming av revisjonsrapportar i fylkestinget.
- Høyringssvar til Forum for Kontroll og Tilsyn (FKT) på veileder for sekretariat fort kontrollutvalg
- Varsling for politisk nivå
- Forslag til kurs i regi av Deloitte
- Budsjettforslag for kontroll og tilsyn 2019
- Møteplan for kontrollutvalet for 2019
- Rekneskapsresultat for kontrollutvalet i løpet av året

OPPFØLGING AV TIDLEGARE GJENNOMFØRTE FORVALTNINGSREVISJONAR OG SELSKAPSKONTROLLAR

Kontrollutvalet har i løpet av 2017 følgt opp status på kva tiltak som er sett i verk i høve fylkestinget sine vedtak på tidlegare gjennomførte forvaltningsrevisjonar og selskapskontrollar. Resultatet av dette arbeidet går fram av punkta under.

Kontrollutvalet har eit særskilt ansvar for å følgje opp at fylkestinget sine vedtak i samband med handsaming av rapportar om forvaltningsrevisjon vert følgd opp. Det har vore vanleg praksis at dette også gjeld rapportar om selskapskontroll. Det vert vist til «Forskrift om kontrollutvalg i kommuner og fylkeskommuner» § 12 «Oppfølging av forvaltningsrevisjoner» der det står dette:

«Kontrollutvalget skal påse at kommunestyrets eller fylkestingets vedtak i tilknytning til behandlingen av rapporter om forvaltningsrevisjon følges opp.

Kontrollutvalget skal gi rapport til kommunestyret eller fylkestinget om hvordan kommunestyrets eller fylkestingets merknader til rapport om forvaltningsrevisjon er blitt fulgt opp. Det skal også rapporteres om tidligere saker som etter utvalgets mening ikke er blitt fulgt opp på en tilfredsstillende måte.»

1. Forvaltningsrevisjon av rusførebyggande arbeid

Kontrollutvalet bestilte i slutten av 2014 forvaltningsrevisjon av «Rusførebyggande arbeid ved vidaregåande skular». Revisjonsrapport vart levert hausten 2015 og fylkestinget gjorde i desember 2015 på bakgrunn av denne slikt vedtak:

«På bakgrunn av forvaltningsrevisjonsrapport innan "Rusførebyggande arbeid i vidaregåande skular", ber fylkestinget fylkesrådmannen syta for å:

- 1. Utarbeide retningslinjer eller rapporteringskrav for å sikre at skulane kartlegger risiko og utfordringar knytt til rus på sin skule, og følgjer kartlegginga opp som eit ledd i eit systematisk arbeid med elevane med elevane sitt psykososiale skulemiljø, jf opplæringslova § 9a*
- 2. Etablere krav om at skulane utarbeider rusførebyggjande planar, og krav til at desse planane blir følgt opp og revidert med jamne mellomrom, jf opplæringslova § 9a og retningslinjer gitt i støttemateriell frå helsedirektoratet om rusførebyggjande arbeid i skulen*
- 3. Sikre at skulane systematiserer kva tiltak dei nyttar i det rusførebyggjande arbeidet og i oppfølging av enkeltelevar*
- 4. Sikre at skulane involverer helsesøster og dei kommunale helsetenestene i rusførebyggjande arbeid i tilstrekkeleg grad både på skulane og på systemnivå jf. rettleiar til forskrift om kommunen sitt helsefremjande og førebyggjande arbeid i helsestasjon og skulehelseteneste*
- 5. Å utarbeide retningslinjer for samarbeid mellom dei vidaregåande skulane og relevante samarbeidspartnare i det rusførebyggjande arbeidet*
- 6. Sikre at elevar og føresette blir involvert i det rusførebyggjande arbeidet slik det går fram av Helsedirektoratet sitt støttemateriell for rusførebyggjande arbeid i skulen*
- 7. Laga ein handlingsplan innan 1.3.2016 som viser kva tiltak som skal setjast i verk for å følgja opp tilrådingane i rapporten, når tiltaka skal setjast i verk og kven som skal ha ansvaret for iverksettinga.*
- 8. Saka vert sendt ungdommens fylkesting for uttale. Ungdommens fylkesting og elevorg. i Hordaland vert inkluderte i arbeidet med handlingsplan.»*

Kontrollutvalet har følgt denne forvaltningsrevisjonen opp ved 6 høve igjennom 2016, 2017 og 2018. I samband med handsaming av siste tilbagemelding frå fylkesrådmannen i møte i kontrollutvalet 07.05.2018, vart det gjort slikt vedtak:

«Kontrollutvalet seier seg nøgd med det som kjem fram i tilbakemeldinga frå fylkesrådmannen når det gjeld oppfølging av forvaltningsrevisjon av rusførebyggjande arbeid og seier seg ferdig med saka.»

2. Forvaltningsrevisjon av skuleskyssordninga

Kontrollutvalet bestilte i september 2015 forvaltningsrevisjon av skuleskyssordninga. Revisjonsrapport vart handsama i fylkestinget 14.6.16 der det etter innstilling frå kontrollutvalet vart gjort slikt samrøystes vedtak:

«På bakgrunn av forvaltningsrevisjon av skuleskyss ber fylkestinget fylkesrådmannen syta for å:

1. Etablere eit forsvarleg system etter § 13-10 i opplæringslova for styring, oppfølging og kontroll av skuleskyss i Hordaland fylkeskommune. Eit slikt system bør mellom anna innehalde:
 - a) Tydeleg avklart ansvarsdeling mellom Skyss og samferdselsavdelinga, mellom Skyss og kommunar og mellom Skyss og operatørar som Skyss har kontrakt med.
 - b) Tydeleg avklarte arbeidsoppgåver og ansvarsdeling for arbeidet med skuleskyss internt i Skyss.
 - c) Oppdaterte prosedyrar, retningslinjer og rutinar for arbeidet med skuleskyss som blir revidert jamleg.
 - d) System for registrering og handsaming av klager.
2. Etablere system og rutinar for samhandling med kommunane i samsvar med krav i regelverk og interne skildringar.
3. Gjennomføre jamlege økonomiske analysar som kan leggast til grunn for ei realistisk budsjettering av forvaltninga av skuleskyss.
4. Gjennomføre tiltak for å sikre eit tilstrekkeleg kostnadseffektivt skyssstilbod, under dette
 - a) Betre heilskapleg planlegging av skyssstilbodet
 - b) Betre oppfølging av operatørar
5. Laga ein prioritert handlingsplan innan 1.9.2016 som viser kva tiltak som skal setjast i verk for å følgja opp tilrådingane i rapporten, når tiltaka skal setjast i verk og kven som skal ha ansvaret for iverksettinga.»

Kontrollutvalet har følgd opp denne forvaltningsrevisjonen ved 5 høve i 2016, 2017 og 2018. I samband med handsaming av siste tilbakemelding i møte i kontrollutvalet 04.06.2018, vart det gjort slikt vedtak:

«Kontrollutvalet seier seg nøgd med det som kjem fram i tilbakemeldinga frå fylkesrådmannen når det gjeld oppfølging av forvaltningsrevisjon av skuleskyss og seier seg ferdig med saka.»

3. Selskapskontroll av Hardanger AKS AS

Kontrollutvalet bestilte i februar 2015, etter invitasjon frå kontrollutvalet i Kvam herad, selskapskontroll av Hardanger AKS AS (tidlegare Storeholmen VTA AS). Revisjonsrapport vart handsama i fylkestinget 14.6.2016 der det etter innstilling frå kontrollutvalet vart gjort slikt samrøystes vedtak:

«På bakgrunn av selskapskontroll av Hardanger AKS AS ber fylkestinget fylkesrådmannen syta for å:

1. Setje i verk tiltak i tråd med dei 5 tilrådingane frå Deloitte som går fram av punkt 9 i rapporten.
2. Laga ein prioritert handlingsplan innan 1.10.2016 som viser kva tiltak som skal setjast i verk for å følgja opp tilrådingane i rapporten, når tiltaka skal setjast i verk og kven som skal ha ansvaret for iverksettinga.

På bakgrunn av selskapskontroll av Hardanger AKS AS ber fylkestinget styret syta for å:

1. Setje i verk tiltak i tråd med dei 16 tilrådingane frå Deloitte som går fram av punkt 9 i rapporten.
2. Laga ein prioritert handlingsplan innan 1.10.2016 som viser kva tiltak som skal setjast i verk for å følgja opp tilrådingane i rapporten, når tiltaka skal setjast i verk og kven som skal ha ansvaret for iverksettinga.»

Når det gjeld **Hardanger AKS AS** har kontrollutvalet følgd opp denne forvaltningsrevisjonen ved 3 høve i 2016 og 2017. I samband med handsaming av tilbakemelding i møte i kontrollutvalet 30.10.17, vart det gjort slikt vedtak:

«Kontrollutvalet i Hordaland fylkeskommune er nøgd med at **Hardanger AKS AS** er ferdig med sitt forbetningsarbeid i høve denne selskapskontrollen og seier seg ferdig med saka.»

Oppfølginga frå **Fylkesrådmannen** har kontrollutvalet handsama ved 5 høve i 2016, 2017 og 2018. I samband med handsaming av siste tilbakemelding i møte i kontrollutvalet 27.08.18, vart det gjort slikt vedtak:

«Kontrollutvalet er nøgd med at fylkesrådmannen er ferdig med sitt forbetningsarbeid i høve selskapskontroll av Hardanger AKS og seier seg ferdig med saka.»

4. Selskapskontroll av arkivplikta til selskap fylkeskommunen har eigarskap i

Revisjonsrapport for selskapskontroll av arkivplikta til selskap som fylkeskommunen har eigarskap i vart handsama i fylkestinget i møte 14.12.16 der det etter innstilling frå kontrollutvalet vart gjort slikt vedtak:

1. På bakgrunn av selskapskontroll av «Arkiv- og journalføringsplikt i selskap i Hordaland fylkeskommune», ber fylkestinget **fylkesrådmannen** syta for å:
 - a. Utforme retningsliner for arkiv og offentlegheit i selskap dei har eigarskap i. Dette for å sikra at selskapa følgjer regelverket, for å sikre innsyn i selskapa og for å sikre at arkivverdige dokumentasjon ikkje går tapt.
 - b. Følgje opp at det i selskapa er gjort dokumenterte vurderingar av kva krav selskapa er underlagt, knytt til arkiv og journalføring.
 - c. Laga ein prioritert handlingsplan til kontrollutvalet innan 1.3.2017 som viser kva tiltak som skal setjast i verk for å følgja opp tilrådingane i rapporten, når tiltaka skal setjast i verk og kven som skal ha ansvaret for iverksettinga.
- 2- På bakgrunn av selskapskontroll av «Arkiv- og journalføringsplikt i selskap i Hordaland fylkeskommune» ber fylkestinget **Askøy bompengeselskap AS, Beredt AS, Bybanen AS, Hardanger AKS AS, Hardangerbrua AS, Hordaland Teater L/L, Kveik AS, Moster Amfi og kyrkjehistoriske senter AS, Odda Vegfinans AS, Sunnhordland Lufthavn AS og Vestnorsk filmsenter AS** syta for å:
 - a. Følgje opp dei avvika som er nemnde i rapporten
 - b. Innføre naudsynte system og rutinar for å sikre at dei etterlever krav i regelverket
 - c. Laga ein prioritert handlingsplan til kontrollutvalet innan 1.3.2017 som viser kva tiltak som skal setjast i verk for å følgja opp tilrådingane i rapporten, når tiltaka skal setjast i verk og kven som skal ha ansvaret for iverksettinga.

Denne selskapskontrollen er fulgt opp ved 4 høve i 2017 og 2018 når det gjeld dei 11 selskapa, siste gong i møte 12.03.2018 der det vart gjort slikt vedtak for det siste selskapet:

«Kontrollutvalet er nøgd med tilbakemeldinga på selskapskontroll av arkivplikt og offentlegheit i fylkeskommunale selskap og seier seg ferdig med saka.»

Når det gjeld oppfølging av den delen av selskapskontrollen som Fylkesrådmannen har ansvar for er det gjort oppfølging ved 7 høve i 2017 og 2018, siste gong i møte 17.12.2018 der det vart gjort slikt vedtak:

«Kontrollutvalet seier seg nøgd med det som kjem fram i tilbakemeldinga frå fylkesrådmannen når det gjeld selskapskontroll av arkivplikta til selskap fylkeskommunen har eigarskap i og seier seg ferdig med saka.»

5. Forvaltningsrevisjon av NDLA 2

På bakgrunn av det som kom fram i forvaltningsrevisjon av NDLA 1 bestilte kontrollutvalet forvaltningsrevisjon NDLA – Del 2 i møte 16.2.16. Revisjonsrapport vart handsama i fylkestinget 03.10.17 og det vart gjort slikt vedtak etter innstilling frå kontrollutvalet:

På bakgrunn av forvaltningsrevisjon av Nasjonal digital læringsarena (NDLA) – Del II ber fylkestinget fylkesrådmannen og NDLA om syta for å:

1. Sikre at alle medarbeidarar i NDLA er tilstrekkeleg informert om relevante rutinar og internkontrolltiltak knytt til anskaffingar og innkjøp.
2. Etablere rutinar for fakturahandsaming som sikrar at det blir utført kontroll av at fakturaar frå leverandørar inneheld all naudsynt informasjon.
3. Fullføre arbeidet med å etablere rutinar for kommunikasjon og rapportering mellom dagleg leiing og styret
4. Tydeleggjere overfor medarbeidarane i NDLA kven som har kva roller i samarbeidet når det gjeld innkjøp, samt korleis NDLA er organisert med omsyn til bestilling og avgjersler rundt utviklingsarbeid.
5. Gå gjennom og avklarar med dei ulike involverte partane korleis handsaming av personopplysningar om NDLA sine brukarar skal organiserast og dokumenterast, og inngår databehandlaravtalar som manglar for å sikre at handsaming av personopplysningar blir regulert i samsvar med gjeldande regelverk
6. Sikre at alle medarbeidarar i NDLA er tilstrekkeleg informert om system og rutinar for:
 1. Avviksmelding og -handtering.
 2. Varsling om kritikkverdige forhold.
7. Sikre at medarbeidarar som varslar om kritikkverdige forhold i samsvar med arbeidsmiljølova, blir fulgt opp og teke hand om i samsvar med gjeldande føresegn om vern mot gjengjelding ved varsling.
8. Å laga ein prioritert handlingsplan til kontrollutvalet innan 01.12.2017 som viser kva tiltak som skal setjast i verk for å følgja opp tilrådingane i rapporten, når tiltaka skal setjast i verk og kven som skal ha ansvaret for iverksettinga.

Kontrollutvalet handsama oppfølging av denne forvaltningsrevisjonen ved 3 høve i 2017 og 2018 der det vart gjort slikt vedtak i møte 24.09.2018:

«Kontrollutvalet seier seg nøgd med det som kjem fram i tilbakemeldinga frå NDLA når det gjeld forvaltningsrevisjon av NDLA – Del 2 og seier seg ferdig med saka.»

5.1. Forvaltningsrevisjon av NDLA til Økokrim

Kontrollutvalet i Telemark fylkeskommune sendte 23.11.2017 ei bekymringsmelding til Økokrim gjeldande NDLA. Kontrollutvalet fekk denne lagt fram som referatsak RS 70/17 i møte 29.11.2017 der det vart gjort slikt vedtak:

1. *Deloitte vil lage eit notat til kontrollutvalet med eit tilsvar til RS 70/17 «Telemark kontrollutvals bekymringsmelding vedr. NDLA» innan 15.01.2018.*
2. *Sekretariatet vert beden om å førebu ei sak til møte i kontrollutvalet 05.02.2018 i høve notatet frå Deloitte. Saka skal også innehalde resultat av vedtak i fylkestinga i dei andre 17 fylkeskommunane som har eigardel i NDLA.*
3. *Sekretariatet vert også beden om å ta kontakt med økokrim for å få greie på om dei vil opne sak eller ikkje, samt korleis Økokrim generelt handterer bekymringsmeldingar ift. anmeldelse.*

Kontrollutvalet handsama notat frå Deloitte i tråd med punkt 1 i vedtaket over i møte 05.02.2018 der det vart gjort slikt vedtak:

1. *Kontrollutvalt tar notat frå Deloitte dagsett 12.01.2018, der dei kommenterer bekymringsmeldinga frå kontrollutvalet i Telemark fylkeskommune til Økokrim vedrørande NDLA og Cerpus AS, til orientering.*
2. *Kontrollutvalet meiner at det ikkje vil vera føremålstenleg at Hordaland fylkeskommune sender bekymringsmelding til Økokrim så lenge kontrollutvalet i Telemark fylkeskommune allereie har gjort det.*

Kontrollutvalet er seinare vorte gjort kjend med at Økokrim har vald å ikkje gå inn i saka.

6. Forvaltningsrevisjon innan innkjøp og forretningsdrift i vgs 2

På bakgrunn av det som kom fram i forvaltningsrevisjon innan innkjøp og forretningsdrift i vidaregåande skula - Del1 bestilte kontrollutvalet forvaltningsrevisjon innan innkjøp og forretningsdrift – Del 2 i møte 17.11.16. Revisjonsrapport vart handsama i fylkestinget i møte 06.03.2018 der det etter innstilling frå kontrollutvalet vart gjort slikt vedtak:

«På bakgrunn av forvaltningsrevisjon innan «Forretningsdrift i vidaregåande skular – Del 2» ber fylkestinget fylkesrådmannen syta for å:

1. *Etablere ein meir eintydig definisjon av oppdragsverksemd/forretningsdrift, irekna tydeleggjering av forholdet mellom skulane sine lovpålagte oppgaver og oppdragsverksemd, og sikrar at definisjonen blir gjort kjent på skulane.*
2. *Utarbeide ei overordna og felles retningsline knytt til forretningsdrift som slår fast prinsipp og forventingar til rektorane knytt til forretningsdrift ved skulane.*
3. *Sikre at rektorane sitt ansvar for økonomistyring i eiga eining går tydeleg fram av delegeringsreglement og/eller andre relevante styringsdokument.*
4. *Etablere, og halde ved like, ei oversikt over forretningsdrifta ved dei ulike skulane.*
5. *Utarbeide, og/eller revidere eksisterande retningsliner og rutinar som skal sikre tilstrekkeleg internkontroll knytt til forretningsdrift, irekna:*
 - a) *korleis forretningsdrift skal bli budsjettert*
 - b) *kva oppdrag skulane skal kunne utføre og korleis utvalsprosessen bør bli dokumentert*
 - c) *første fase av oppdragsfakturering som skulen er ansvarleg for*
 - d) *riktig fordeling av kostnader knytt til oppfølging av mva*
 - e) *eit rekneskapsmessig skilje mellom skuledrift og forretningsdrift som sikrar at det ikkje*

skjer kryss-subsidiering, m.a. korleis indirekte kostnader skal bereknast, slik som t.d. straum, reinhald, husleie

- f) rutinar for prissetting og kva prissettingsprinsipp som skal bli lagt til grunn av skulane.
6. Gjennomgå praksisen knytt til forretningsdrift/oppdragsverksemd ved skulane, og vurdere om det er behov for ytterlegare tiltak for å sikre at kryss-subsidiering og ulovleg offentleg støtte ikkje førekjem.
 7. Laga ein prioritert handlingsplan til kontrollutvalet innan 15.05.2018 som viser kva tiltak som skal setjast i verk for å følgja opp tilrådingane i rapporten, når tiltaka skal setjast i verk og kven som skal ha ansvaret for iverksettinga.

Kontrollutvalet handsama handlingsplan i tråd med punkt 7 i vedtaket over i møte 04.06.2018 der det vart gjort slikt vedtak:

1. Kontrollutvalet ser positivt på det arbeidet som er starta opp i samband med forvaltningsrevisjon innan Forretningsdrift i vidaregåande skular – Del 2.
2. På bakgrunn av handlingsplanen ber kontrollutvalet om ny status på arbeidet i form av skriftleg tilbakemelding innan 31.12.2018.

7. Forvaltningsrevisjon innan oppfølging av minoritetsspråklege elevar

Kontrollutvalet bestilte i september 2016 forvaltningsrevisjon innan oppfølging av minoritetsspråklege elevar. Revisjonsrapporten vart handsama i fylkestinget 13.06.2017 der det vart gjort slikt vedtak etter innstilling frå kontrollutvalet:

«På bakgrunn av forvaltningsrevisjon innan «opplæringstilbodet til minoritetsspråklege elevar» ber fylkestinget fylkesrådmannen syta for:

1. Å gjennomgå dei særskilde opplæringstilboda retta mot minoritetsspråklege elevar (treårig studiespesialiserande og VG1 helse- og oppvekstfag), og sikrar at fylkeskommunen etterlever reglane om organisering av klasser i opplæringslova § 8-2.
2. Å sikre at minoritetsspråklege elevar som ikkje har tilstrekkelege norskkunnskapar til å følgje den vanlege opplæringa i skulen får eit tilbod om særskild språkopplæring, jf. opplæringslova § 3-12 første ledd, og at det blir fatta enkeltvedtak om slik opplæring.
3. Å sikre at det blir gjennomført kartlegging av minoritetsspråklege elevar sine norskkunnskapar som grunnlag for å fatte enkeltvedtak om særskild språkopplæring, og at norskkunnskapane også blir kartlagt undervegs i opplæringa for elevar som får særskild språkopplæring, jf. krav i opplæringslova § 3-12 fjerde ledd.
4. At det for alle elevar med enkeltvedtak om særskild norskopplæring også blir vurdert om eleven har behov for morsmålsopplæring og/eller tospråkleg fagopplæring, jf. opplæringslova § 3-12 første ledd.
5. Å sikre at enkeltvedtak om særskild språkopplæring blir utforma med bakgrunn i den enkelte eleven sine individuelle behov.
6. At sakshandsaminga og enkeltvedtaka om særskild språkopplæring ved skulane oppfyller krav i opplæringslova og forvaltningslova, mellom anna når det gjeld:
 - a) grunngjeving av enkeltvedtak
 - b) skildring av kva det er fatta vedtak om
 - c) informasjon om klageinstans og retten til å sjå dokumenta i saka
 - d) enkeltvedtak om opphøyr av særskild språkopplæring
7. Å leggje til rette for meir erfaringsdeling og drøftingar på tvers av skulane når det gjeld organisering av tilbodet om særskild norskopplæring.
8. Å avklare og tydeleggjer ulike sider ved innføringsklassene ved dei vidaregåande skulane i Hordaland, under dette vurderer fordelar og ulemper ved å ha eit innføringsstilbod som ikkje er omfatta av opplæringslova, samt tydeleggjer kva dette har å seie for elevane.
9. At elevar som er aktuelle kandidatar for innføringsklasse blir tydeleg informert om at dei har rett til å velje ordinær opplæring framfor innføringsklasse, og om konsekvensane av valet eleven gjer
10. Å utarbeide rutinar for å tydeleggjere ytterlegare kva rettar elevane har når det gjeld val av

- målform, samt kven som har ansvar for å informere elevane om desse rettane.»*
11. *Å laga ein prioritert handlingsplan til kontrollutvalet innan 01.11.2017 som viser kva tiltak som skal setjast i verk for å følgja opp tilrådingane i rapporten, når tiltaka skal setjast i verk og kven som skal ha ansvaret for iverksettinga. Handlingsplanen skal også leggjast fram for fylkestinget via utval for opplæring og helse.»*

Oppfølging av denne forvaltningsrevisjonen er gjort ved 2 høve i 2017 og 2018 der det i møte i kontrollutvalet 27.08.2018 vart gjort slikt vedtak:

1. *Kontrollutvalet ser positivt på at det er gjennomført mykje forbetningsarbeid som oppfølging av forvaltningsrevisjon innan oppfølging av minoritetsspråklege elevar.*
2. *På bakgrunn av at det som går fram av tilbakemeldinga ber kontrollutvalet om ny status på arbeidet i form av skriftleg tilbakemelding på punkta 1, 2, 3, 4, 5, 6 og 7 i vedtaket i fylkestinget 13.06.2017, innan 31.12.2018.*

8. Selskapskontroll av Hordaland Teater LL

Kontrollutvalet bestilte i september 2016 selskapskontroll av Hordaland Teater. Revisjonsrapport vart handsama i fylkestinget 13.06.2017 der det vart gjort slikt vedtak etter innstilling frå kontrollutvalet:

«På bakgrunn av gjennomført selskapskontroll av Hordaland Teater LL ber fylkestinget fylkesrådmannen syta for å:

1. *Sikre etterleving av vedtak og retningslinjer for val av styremedlemmar, og kriteria som er etablert for vurdering av kandidatar for styreverv.*
2. *Tydeleggjere korleis eigarføringar skal bli vidareformidla og følgt opp overfor selskapa.*
3. *Sikre at deltaking på generalforsamling blir avklart i tilstrekkeleg tid slik at eigarrepresentanten kan førebu seg, og få nødvendig innspel og informasjon frå kontaktpersonen i fylkeskommunen.*
4. *Etablere rutinar, basert på ei vurdering av risiko og vesentlegheit, som sikrar at fylkeskommunen gjennom tydelege krav til rapportering og/eller gjennom eigne kontrollar kan etterprøve at krava til tilskota blir etterlevd av tilskotsmottakar.*
5. *Laga ein prioritert handlingsplan innan 1.10.2017 som viser kva tiltak som skal setjast i verk for å følgja opp tilrådingane i rapporten, når tiltaka skal setjast i verk og kven som skal ha ansvaret for iverksettinga.*

På bakgrunn av selskapskontroll av Hordaland Teater LL ber fylkestinget styret syta for å:

1. *Gjennomgå styrande dokument og instruksar og sikre at desse er eintydige og bygger opp under den organisasjonsmodell som teateret ønskjer.*
2. *Sikre etterleving av styreinstruks i styret, dette omfattar styreevaluering for å vurdere både behov for kompetanse og eventuelle forbetringar i styrearbeidet.*
3. *Ha ei risikostyring som er tilpassa føremålet for verksemda.*
4. *Gjennomgå behovet for overordna rutinar (basert mellom anna på risikovurderinga) i lys av endringane selskapet står overfor. Revisjonen vil spesielt peike på utarbeiding eller forbetring av rutinar innanfor følgjande område:*
 - *Økonomi*
 - *offentlege anskaffingar*
 - *personalområde*
 - *handsaming av avvik*
5. *Laga ein prioritert handlingsplan innan 1.10.2017 som viser kva tiltak som skal setjast i verk for å følgja opp tilrådingane i rapporten, når tiltaka skal setjast i verk og kven som skal ha ansvaret for iverksettinga.»*

Selskapskontrollen er fulgt opp ved 2 høve i 2017 og 2018 når det gjelder **Hordaland Teater LL** sitt ansvar der det vart gjort slikt vedtak i møte 27.08.2018:

- B1. *Kontrollutvalet ser positivt på at styret/dagleg leiar i **Hordaland Teater LL** i hovudsak er ferdig med å gjennomføre forbetningsarbeid etter den gjennomførte selskapskontrollen i selskapet.*
- B2. *På bakgrunn av dette seier kontrollutvalet seg nøgde med tilbakemeldinga, seier seg ferdig med saka og ønskje lukke til med det vidare forbetningsarbeidet.*

Selskapskontrollen er fulgt opp ved 3 høve i 2017 og 2018 når det gjelder **Fylkesrådmannen** sitt ansvar der det vart gjort slikt vedtak i møte 19.11.2018:

*«Kontrollutvalet seier seg nøgd med det som kjem fram i tilbakemeldinga frå **fylkesrådmannen** når det gjeld selskapskontroll av Hordaland Teater LL og seier seg ferdig med saka.»*

**Hordaland
Fylkeskommune**

Kontrollutvalet
c/o Sekretariat for kontrollutvalet
Hordaland fylkeskommune
Postboks 7900, 5020 Bergen

telefon: 55 23 90 00

e-post: hogne.haktorson@hfk.no
e-post: roald.breistein@hfk.no
e-post: kari.nygaard@hfk.no
e-post: kjartan.haugnes@hfk.no
e-post: helge.johansen@hfk.no
e-post: kontrollutvalet@hfk.no

Arkivnr: 2017/732-240

Saksbehandlar: Merethe Helland Nordnæs

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Valnemnda		05.03.2019
Fylkestinget	11/19	05.03.2019

Søknad om fritak frå verv som leiar av fylkeseldrerådet og medlem av fylkeseldrerådet

Samandrag

Kåre Ystanes har søkt om fritak frå leiarvervet i fylkeseldrerådet. Han søkjer og fritak frå vervet som medlem av fylkeseldrerådet.

Fylkesrådmannen rår til at Kåre Ystanes får fritak frå vervet som leiar i fylkeseldrerådet og fritak som medlem av fylkeseldrerådet, for resten av denne valperioden 2015-2019.

Dersom det vert innstilt på at Kåre Ystanes får fritak frå vervet som leiar av fylkeseldrerådet og vervet som medlem av fylkeseldrerådet, må det gjerast innstilling til nytt val som medlem i fylkeseldrerådet for resten av denne valperioden 2015-2019.

Økonomi: Midlar for møteverksemnda er innarbeid i budsjetta.

Klima: Inga effekt.

Folkehelse: Inga effekt.

Regional planstrategi: Inga effekt.

Forslag til innstilling

1. Kåre Ystanes får fritak frå vervet som leiar av fylkeseldrerådet og fritak frå vervet som medlem av fylkeseldrerådet for resten av denne valperioden 2015-2019.
2. For resten av denne valperioden 2015-2019 gjer fylkestinget slikt val:
 - Medlem av fylkeseldrerådet

Ingrid Kristine Holm Svendsen
kst. fylkesrådmann

Bertil Søfteland
leiar fylkessekretariatet

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift.

Fylkesrådmannen, 07.02.2019

Kåre Ystanes, leiar av fylkeseldrerådet, har i E-post motteke den 02.01.2019 søkt om fritak frå vervet som leiar av fylkeseldrerådet. Han søkjer og om fritak frå vervet som medlem av fylkeseldrerådet. Han skriv:

«Søker herved om fritak fra ledervervet i fylkeseldrerådet. Ønsker også samtidig å tre ut av fylkeseldrerådet for den resterende periode.»

Kåre Ystanes sin son, Trond Ystanes, har i E-post av 10.02.2019 kome med ei nærare grunngjeving for søknaden. Han skriv mellom anna:

«Til den det måtte angå :

På vegne av min far Kåre Ystanes, og med hans samtykke, vil jeg utdype årsaken til hans søknad om fritak fra verv som leder av fylkeseldrerådet, samt fritak fra verv som medlem av fylkeseldrerådet. Min far ble i August 2018 operert og er for tiden i rekonvalesens etter denne operasjonen. Han anser ikke at han er i stand til å virke i overnevnte roller på grunn av dette, ei heller i oversiktlig fremtid. Operasjon og rekonvalesens har krevet mye av ham, og han håper på forståelse for at han ikke ser seg i stand til å fortsette sine verv.

Jeg håper dette er grunnlag nok for å behandle søknaden om fritak i valnemnda og fylkestinget.»

Kåre Ystanes har fylgjande verv i Hordaland fylkeskommune:

- Leiar, fylkeseldrerådet
- Medlem, fylkeseldrerådet

Fylkeseldrerådet skal som regionalpolitisk pådrivar innan sitt ansvarsområde arbeida med overordna politikkkutforming for eldre i Hordaland. Fylkeseldrerådet har sju medlemmer oppnemnde av fylkestinget. Eit medlem med varamedlem vert vald mellom medlemmane i utval for miljø og samferdsel og eit medlem med varamedlem mellom medlemmene i utval for opplæring og helse. Fem medlemmer vert valde etter forslag frå fylkesomfattande pensjonistforeningar.

Rådet peikar sjølv ut leiar og nestleiar, som skal veljast ut mellom pensjonistane. Rådet vert vald for den fylkeskommunale valperioden.

Kåre Ystanes representerar Pensjonistforbundet.

Rettsleg grunnlag:

1.Fritak frå teneste i verv på grunnlag av søknad er regulert i kommunelova § 15 nr. 2 som lyder:

«2. Kommunestyret og fylkestinget kan etter søknad fritta, for et kortere tidsrom eller resten av valgperioden, den som ikke uten uforholdsmessig vanskelighet eller belastning kan skjømte sin plikter i vervet.»

Om korleis denne regelen er å forstå, går det fram i kommentarene til kommunelova (Overå/Bernt, Kommuneloven med kommentarer):

«Fritak er betinget av at vedkommande «ikke uten uforholdsmessig vanskelighet eller belastning kan skjømte sine plikter i vervet». Fritaksgrunn vil i første rekke være at søkerens arbeidsforhold, dårlig helse eller andre velferdseggrunner gjør det ekstra byrdefullt å oppfylle de plikter vervet medfører. Avgjørelsen må nødvendigvis bli temmelig skjønsmessig. Forhold som politisk motgang, endret politisk oppfatning eller utilfredshet med organets arbeid vil imidlertid etter tradisjonell lære som utgangspunkt ikke kunne kvalifisere til fritak. Men etter at man i loven nå også har tatt inn ordet «belastning» som alternativ til «vanskelighet» ,

kan man ikke helt utelukke slike forhold som fritaksgrunn i situasjoner hvor de har ført til helsemessige eller sosiale belastninger for et medlem, Jf. NOU 1990: 13 s. 185 hvor det blant annet uttales: «Utvalget vil vise til at det kan være usikkert hvor langt begrepet «uforholdsmessig vanskelighet» rekker og foreslår derfor formuleringen»den som ikke uten uforholdsmessig vanskelighet *eller belastning...*» for å klargjøre at det også kan være andre forhold enn de som er nevnt overfor som kan gjøre det svært vanskelig for en representant å fortsette i vervet, og hvor det derfor kan være rimelig å frita vedkommende.»

2. Opprykk og nyvalg er regulert i kommunelova § 16 som lyder:

- «1. Har medlemmet forfall til et møte i et folkevalgt organ, innkalles varamedlemmet såvidt mulig i nummerorden de er valgt. Varamedlemmer innkalles fra den gruppe hvor det er forfall.
2. Hvis medlemmet av kommunestyret eller fylkestinget trer endelig ut eller får varig forfall, trer varamedlemmer fra vedkommende gruppe inn i deres sted i den nummerorden de er valgt hvis organet er valgt ved forholdsvalg. Er et kommunestyre valgt ved flertallsvalg, trer varamedlemmet inn i den nummerorden de er valgt.
3. Dersom et medlem av et annet folkevalgt organ enn kommunestyre og fylkesting, kommunestyrekomite` og fylkestingskomite` trer endelig ut, velges nytt medlem, selv om det er valgt varamedlem. Organet skal suppleres fra den samme gruppe som den utredende tilhørte. Viser det seg at denne fremgangsmåten fører til at et kjønn vil bli representert med mindre enn 40 prosent av medlemmene i organet, skal det så langt det er mulig velges nytt medlem fra det underrepresenterte kjønn.
4. Trer lederen av et folkevalgt organ endelig ut av organet, skal det velges en ny leder.
5. Er antallet varamedlemmer eller en gruppes varamedlemmer til formannskapet, fylkesutvalget eller et annet folkevalgt organ valgt av kommunestyret eller fylkestinget blitt utilstrekkelig, kan kommunestyret eller fylkestinget selv velge ett eller flere faste eller midlertidige varamedlemmer. Suppleringsvalg skal skje fra den gruppen som har et utilstrekkelig antall varamedlemmer. Viser det seg at denne fremgangsmåten fører til at et kjønn vil bli representert med mindre enn 40 prosent av varamedlemmene til organet eller gruppens varamedlemmer, skal det så langt det er mulig velges nytt varamedlem fra det underrepresenterte kjønn. Myndigheten til å foreta suppleringsvalg til andre organer enn formannskapet eller fylkesutvalet kan delegeres til formannskapet eller fylkesutvalet.
6. Ved suppleringsvalg etter nr. 3 og nr. 5 kan vedkommende gruppe selv utpeke den som skal rykke inn på den ledige plassen. Gruppen underretter deretter kommunestyret eller fylkestinget, som velger vedkommende dersom de lovbestemte vilkår er oppfylt. Tilsvarende gjelder ved suppleringsvalg i henhold til nr. 5 siste punktum.»

3 Avtalevalg er regulert i kommunelova § 38 a. Her går det fram at:

- «1. *Kommunestyret eller fylkestinget kan selv enstemmig vedta at valg til folkevalgte organer skal foregå som avtalevalg etter denne paragrafen.*
2. Valget skal gjennomføres på grunnlag av innstilling med forslag til medlemmer og varamedlemmer til organet. Innstillingen skal inneholde et antall navn som tilsvarer antall medlemmer i organet med angivelse av den gruppe medlemmet representerer. I tillegg kan innstillingen inneholde et antall varamedlemmer for hver gruppe som tilsvarer antall medlemmer gruppen skal ha, med tillegg av to. Innstillingen vedtas enstemmig av kommunestyret og fylkestinget.
3. Kravene til kjønnsbalanse gjelder tilsvarende. Viser det seg at et kjønn vil få færre medlemmer enn det som følger av første punktum, skal kandidaten fra det underrepresenterte kjønn settes inn i det omfang som er nødvendig for å oppnåslig balanse. Ved valg til folkevalgte organer som etter lov bare består av medlemmer av kommunestyre eller fylkesting, og ved valg til arbeidsutvalg for folkevalgte organer, skal disse regler følges så langt det er mulig.»

4. Delegasjonsreglementet, reglement for folkevalde organ, Reglement for fylkestinget, her går det mellom anna fram:

2. Oppgaver:

Fylkestinget gjer vedtak i saker om:

Punkt 2.4.5: Val og suppleringsval til særlovsorgan og andre organ oppretta av fylkestinget, der oppnemninga er lagt til fylkestinget.

Valnemnd:

«Valnemnda gir innstilling i saker om val der avgjerda om valet ligg til fylkestinget og saker om val av skjønnsmannutval.»

Vurdering:

Det går fram av kommunelova § 15 nr. 2 at kommunestyret og fylkestinget *kan* etter søknad fritta, for eit kortare tidsrom eller for resten av valperioden, den som ikkje *uten uforholdsmessig vanskelighet eller belastning kan skjømte sine plikter i vervet*. Problemstillinga her er om Kåre Ystanes kan skjømte sine pliktar i verva i fylkeseldrerådet utan uforholdsmessige vanskelegheit eller belastningar. Det går fram av både kommunelova og kommentarane til kommunelova, at det skal mykje til for at ein representant skal få fritak frå eit politisk verv. I kommentarane til kommunelova vert det og vist til at «*Fritaksgrunn vil i første rekke være at søkerens arbeidsforhold, dårlig helse eller andre velferdsgrunner gjør det ekstra byrdefullt å oppfylle de plikter vervet medfører*».

Kåre Ystanes søker fritak på grunn av dårleg helse. Han har vore operert og er for tiden i rekonvalesens etter operasjonen. Han ser seg ikkje istand til å ha verva som medlem og leiar i fylkeseldrerådet, verke no eler i næraste framtid. Han ber om forståing for at han ikkje ser seg istand til å fortsette i sine verv. I kommentarane til kommunelova går det nettopp fram at fritaksgrunn vil i første rekke vere at søkerens arbeidsforhold eller dårleg helse gjer det ekstra byrdefullt å oppfylle dei plikter vervet medfører. Slik fylkesrådmannen vurderer det, kan Ystanes her ikkje utan uforholdsmessig vanskelegheit eller belastning skjømte sine pliktar i vervet som leiar og medlem i fylkeseldreådet.

Sjølv om det skal leggjast til grunn ei streng vurdering for å gje fritak er det fylkesrådmannen si klare vurdering at vervet som medlem og leiar av fylkeseldrerådet er vanskeleg å ivareta på ein god måte når han har dårleg helse. Fylkesrådmannen rår difor til at det vert gjeve fritak.

Dersom Ystanes får fritak frå sine politiske verv i Hordaland fylkeskommune, skal det veljast eit nytt medlem til fylkeseldrerådet.

Det går fram av delegasjonsreglementet del B, andre organ, reglement for fylkeseldrerådet at:

«Rådet peikar sjølv ut leiar og nestleiar, som skal veljast mellom pensjonistane.»

Det er difor fylkeseldrerådet sjølv som skal foreta val av ny leiar . For det tilfellet at nestleiar i rådet vert vald som ny leiar av fylkeseldrerådet, skal det og gjerast val av ny nestleiar av rådet.

Arkivnr: 2017/732-241

Saksbehandlar: Merethe Helland Nordnæs

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Valnemnda		05.03.2019
Fylkestinget	12/19	05.03.2019

Søknad om fritak frå verv som varamedlem til styret i Ferde AS

Samandrag

Thorbjørn Aarethun har søkt om fritak frå vervet som varamedlem til styret i Ferde AS. Han søker fritak frå vervet då han har fått nye arbeidsoppgåver i fylkesadministrasjonen. Han ikkje lenger er leiar av transportplanseksjonen ved samferdselsavdelinga i fylkesadministrasjonen, han har no andre arbeidsoppgåver.

Fylkesrådmannen rår til at Thorbjørn Aarethun får fritak frå vervet som varamedlem til styret i Ferde AS for resten av denne valperioden 2015-2019.

Dersom det vert innstilt på at Thorbjørn Aarethun skal få fritak frå vervet som varamedlem til styret i Ferde AS, må det gjerast innstilling til nytt val som varamedlem til styret i Ferde AS.

Økonomi: Midlar for møteverksemda er innarbeid i budsjetta

Klima: Inga effekt.

Folkehelse: Inga effekt.

Regional planstrategi: Inga effekt.

Forslag til innstilling

1. Thorbjørn Aarethun får fritak frå vervet som varamedlem til styret i Ferde AS for resten av denne valperioden 2015-2019.
2. Dersom styret i ferde AS ber Hordaland fylkeskommune om å oppnemne eit nytt varamedlem, gjer fylkestinget slikt val:

Ingrid Kristine Holm Svendsen
kst. fylkesrådmann

Bertil Søfteland
leiar fylkessekretariatet

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift.

Fylkesrådmannen, 14.02.2019

Thorbjørn Aarethun har søkt om fritak frå vervet som varamedlem i styret i Ferde AS. Han skriv:

«Underteikna vart vald til varamedlem for Hordaland fylkeskommune i styret til Ferde A/S, som leiar av transportplanseksjonen ved samferdselsavdelinga i fylkesadministrasjonen. Denne seksjonen var sterkt involvert i gjennomføringa av bompengereformen og etablering av det regionale bompengeselskapet. Etter at eg no har endra arbeidsoppgåver i fylkeadministrasjonen, og for tida er knytt til prosjektsekretariatet i Nye Vestlandet fylkeskommune, søker eg med dette om fritak for vervet som varamedlem i styret til Ferde A/S.»

Ferde AS er ett av de regionale bompengeselskapene som er opprettet som følge av Stortingets vedtak om å samle bompengeselskapene i 5 regionale selskap. Ferde AS er eid av Sogn og Fjordane, Hordaland, Rogaland, Vest-Agder og Aust-Agder fylkeskommuner. 22 eksisterende selskap og prosjekt er planlagt overført til det regionale selskapet. Videre skal alle nye bompengeprojekt i regionen legges til Ferde AS. Selskapet har hovedkontor i Bergen.

Formålet til selskapet er å forestå bompengefinansiering av utbyggingsprosjekt i eierfylkene. Selskapet skal administrere innkrevningen av bompenger i samsvar med samtykke fra Stortinget og avtaler med Statens vegvesen og Nye Veier AS, jf. Vegloven § 27, herunder også forvalte bompengemidler. Ferde skal ikke være pådriver for nye veiprosjekter, og skal heller ikke gi aksjonærene økonomisk utbytte.

Aksjonærer i Ferde AS er Hordaland fylkeskommune, Rogaland fylkeskommune, Aust-Agder fylkeskommune, Sogn og Fjordane fylkeskommune og Vest-Agder fylkeskommune.

Rettsleg grunnlag:

Fritak frå teneste i verv på grunnlag av søknad er regulert i kommunelova § 15 nr. 2 som lyder:

«2. Kommunestyret og fylkestinget kan etter søknad fritta, for et kortere tidsrom eller resten av valgperioden, den som ikke uten uforholdsmessig vanskelighet eller belastning kan skjønne sine plikter i vervet.»

Om korleis denne regelen er å forstå, går det fram i kommentarene til kommunelova (Overå/Bernt, Kommuneloven med kommentarer):

«Fritak er betinget av at vedkommande «ikke uten uforholdsmessig vanskelighet eller belastning kan skjønne sine plikter i vervet». Fritaksgrunn vil i første rekke være at søkerens arbeidsforhold, dårlig helse eller andre velferdseggrunner gjør det ekstra byrdefullt å oppfylle de plikter vervet medfører. Avgjørelsen må nødvendigvis bli temmelig skjønsmessig. Forhold som politisk motgang, endret politisk oppfatning eller utilfredshet med organets arbeid vil imidlertid etter tradisjonell lære som utgangspunkt ikke kunne kvalifisere til fritak. Men etter at man i loven nå også har tatt inn ordet «belastning» som alternativ til «vanskelighet», kan man ikke helt utelukke slike forhold som fritaksgrunn i situasjoner hvor de har ført til helsemessige eller sosiale belastninger for et medlem, Jf. NOU 1990: 13 s. 185 hvor det blant annet uttales:

«Utvalget vil vise til at det kan være usikkert hvor langt begrepet «uforholdsmessig vanskelighet» rekker og foreslår derfor formuleringen»den som ikke uten uforholdsmessig vanskelighet eller belastning...» for å klargjøre at det også kan være andre forhold enn de som er nevnt overfor som kan gjøre det svært vanskelig for en representant å fortsette i vervet, og hvor det derfor kan være rimelig å fritta vedkommende.»

Om begrepet «offentleg tillitsverv»:

Det vert her vist til brev frå Kommunal- og regionaldepartementet av 28.06.2013 ref. 12/1376-2. Denne saka gjaldt ein tolkningsuttale på om styreverv i eit aksjeselskap kunne vere eit «offentleg tillitsverv» etter kommunelova § 40 nr. 3 a.

Det går fram av uttala frå departementet at:

«Hovudomgrepet i kommunelova § 40 nr. 3 er «offentlige tillitsverv». Kva som ligg i dette omgrepet er omtalt i eit forarbeid til forvaltningslova, som og låg til grunn for endringar i tidlegare kommunestyrelova

§ 15. *Omgrepet og føresegna vart vidareført i gjeldande kommunelov, slik at forarbeidet framleis er relevant. I t.prp.nr. 3 (1976-1977) s. 104 går det fram at:*

«Uttrykket «offentlige» tillitsverv er valgt fordi kommunestyret og fylkestinget ikke bare velger kommunale og fylkeskommunale tillitsmenn, men også statlige tillitsmenn og tillitsmenn som det er uklart om skal karakteriseres som kommunale eller statlige eller begge deler.

«Dette kan tale for at val av representantar til private einingar som selskap, i utgangspunktet ikkje var tenkt omfatta av unntaket.

Departementet meiner at ordlyden i føresegna (offentlege tillitsverv) sett i lys av forarbeida tilseier at val til styreverv i selskap som er eit eget rettssubjekt i utgangspunktet ikkje blir femna om føresegna. Når ein har eit styreverv i slikt selskap skal ein ta vare interessene til selskapet. Sjå ovanfor. Dette gjeld både når selskapet har offentlege og private eigarar. Departementet kan på den bakgrunnen vanskeleg sjå at eit slikt styreverv er eit «offentlig tillitsverv».

Ferde AS er eit aksjeselskap. Aksjelova seier dette om val og tilbaketreden av styremedlem:

«§ 6-3 Valg av styremedlem

(1) Medlemmene av styret velges av generalforsamlingen, som også bestemmer om det skal velges varamedlemmer.

§ 6-7 Tilbaketreden og avsetting før tjenestetiden opphører

(1) Et styremedlem har rett til å tre tilbake før tjenestetiden er ute. Styret og den som har valgt styremedlemmet, skal gis rimelig forhåndsvarsel.»

I vedtektene til Ferde AS § 8 går det fram at:

«Selskapet skal ha eit styre på 5 medlemmer med personlege varamedlemer. Begge kjønn skal vere representerte med minst 2 styremedlemer og 2 varamedlemer. Styremedlem med varamedlem vert valde slik at funksjonstida til styremedlemane er 2 år, men slik at 2 og 3 medlemmer er på val annankvart - 2 medlemmer er på val det første året etter stiftinga. Generalforsamlinga vel styreleiar. Styret vel sjølv nestleiar. Dagleg leiar vert tilsett av styret. Fylkesordførarane utgjer generalforsamlinga og fylkesrådmennene er valkomite.»

I vedtektene § 13 går det fram:

«For alle tilhøve som ikkje er særskilt regulerte i desse vedtektene, gjeld aksjelova.»

Vurdering:

Når det gjeld fritak frå verv som varamedlem i styret i Ferde AS har ikkje fylkestinget mynde til å gje fritak. Det går fram av aksjelova § 6-7 nr. 1 ledd at eit styremedlem har rett til å tre tilbake før tenestetida er ute. Styret og den som har vald styremedlemmet skal gis rimeleg førehandsvarsel. Fylkesrådmannen legg til grunn at det «å tre tilbake før tenestetida er ute», gjeld fritak. Aarethun må sjølv kontakte styret i Ferde AS og melde frå om fritak frå vervet som varamedlem, dersom dette ikkje allereie er ordna.

For å unngå at denne saka må handsamast i to møter i valnemnda og fylkesting, rår fylkesrådmannen til at valnemnda og fylkestinget i denne saka vel eit nytt varamedlem til styret i Ferde AS. Då er namnet klart når førespurnaden kjem frå Ferde AS.

Arkivnr: 2017/732-242
Saksbehandlar: Merethe Helland Nordnæs

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Valnemnda		05.03.2019
Fylkestinget	13/19	05.03.2019

Søknad om fritak frå fylkeskommunale verv - Elise Loftheim

Samandrag

Elise Loftheim har søkt om permisjon frå politiske verv i Hordaland fylkeskommune, ut valperioden. Det er søkt om permisjon fordi ho har fått jobb i Oslo og ho melder flytting til Oslo. Ho er folkevald for partiet Høyre.

Det er søkt om permisjon ut perioden. Då permisjonen i realiteten varer ut valperioden, har administrasjonen vald å tolke søknaden som ein søknad om fritak for resten av valperioden 2015-2019. Dette er bekrefta av Loftheim.

Elise Loftheim har i møte i fylkestinget den 14.06.17 fått innvilga permisjon frå verv som varamedlem til fylkestinget, varamedlem i utval for opplæring og helse og varamedlem i Styret for Fagskolen i Hordaland ut august månad 2017. Ho har i vedtak i fylkestinget den 04.10.2017 fått innvilga ny permisjon i tida 01.09.2017 – 28.02.2018 og i tida 01.05.2018-21.12.2018 for dei same verva. I den tida var ho studentpraktikant ved Den norske ambassaden på Sri Lanka/Colombo.

Fylkesrådmannen rår til at representanten Elise Loftheim får fritak frå politiske verv i Hordaland fylkeskommune, varamedlem til fylkestinget, varamedlem i utval for opplæring og helse og varamedlem i Styret for Fagskolen i Hordaland, for resten av denne valperioden 2015-2019.

Økonomi: Midlar for møteverksemda er innarbeid i budsjetta.

Klima: Inga effekt.

Folkehelse: Inga effekt.

Regional planstrategi: Inga effekt.

Forslag til innstilling

1. Elise Loftheim får fritak frå verv som varamedlem til fylkestinget, varamedlem i utval for opplæring og helse og varamedlem i Styret for Fagskolen i Hordaland for resten av denne valperioden 2015-2019.
2. For resten av denne valperioden 2015-2019 gjer fylkestinget slike val:
 - a) Varamedlem til utval for opplæring og helse:
 - b) Varamedlem til Styret for Fagskolen i Hordaland:

Ingrid Kristine Holm Svendsen
kst. fylkesrådmann

Bertil Søfteland
leiar fylkessekretariatet

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift.

Fylkesrådmannen, 14.02.2019

Elise Loftheim har i E-post av 15.01.2019 søkt om fritak frå sine fylkeskommunale verv. Ho skriv:

«Nok en gang kommer søknad om permisjon fra meg. Eller det blir vel kanskje mer presist å kalle det for fritak denne gangen. Jeg kom nylig tilbake fra utenlandsoppholdet mitt som jeg fikk permisjon for i forrige runde, og har nå fått jobb i Oslo. Med ny jobb i ny by og ferdig som student skal jeg nå prøve å komme meg inn på boligmarkedet, og melder derfor flytting til Oslo. Det lar seg jo ikke gjøre med å være folkevalgt i Hordaland, og derfor søker jeg med dette om fritak for resten av perioden.»

Elise Loftheim har følgjande verv i Hordaland fylkeskommune:

Varamedlem til Hordaland fylkesting.
Varamedlem til utval for Opplæring og helse.
Varamedlem til Styret for Fagskolen i Hordaland.

Rettsleg grunnlag:

1.) Kommunelova § 15 nr. 1 lyder:

«Den som taper valgbarheten til et folkevalgt organ i valgperioden, trer endelig ut av dette. Hvis tap av valgbarhet skyldes registrert utflytting fra kommunen eller fylkeskommunen for to år eller mindre, trer vedkommende ut av vervet for den tid utflyttingen varer.»

2.) Opprykk og nyvalg er regulert i kommunelova § 16 som lyder:

*«1. Har medlemmet forfall til et møte i et folkevalgt organ, innkalles varamedlemmet såvidt mulig i nummerorden de er valgt. Varamedlemmer innkalles fra den gruppe hvor det er forfall.
2. Hvis medlemmet av kommunestyret eller fylkestinget trer endelig ut eller får varig forfall, trer varamedlemmer fra vedkommende gruppe inn i deres sted i den nummerorden de er valgt hvis organet er valgt ved forholdsvalg. Er et kommunestyre valgt ved flertallsvalg, trer varamedlemmet inn i den nummerorden de er valgt.
3. Dersom et medlem av et annet folkevalgt organ enn kommunestyre og fylkesting, kommunestyrekomite` og fylkestingskomite trer endelig ut, velges nytt medlem, selv om det er valgt varamedlem. Organet skal suppleres fra den samme gruppe som den utredende tilhørte. Viser det seg at denne fremgangsmåten fører til at et kjønn vil bli representert med mindre enn 40 prosent av medlemmene i organet, skal det så langt det er mulig velges nytt medlem fra det underrepresenterte kjønn.
4. Trer lederen av et folkevalgt organ endelig ut av organet, skal det velges en ny leder.
5. Er antallet varamedlemmer eller en gruppes varamedlemmer til formannskapet, fylkesutvalget eller et annet folkevalgt organ valgt av kommunestyret eller fylkestinget blitt utilstrekkelig, kan kommunestyret eller fylkestinget selv velge ett eller flere faste eller midlertidige varamedlemmer. Suppleringsvalg skal skje fra den gruppen som har et utilstrekkelig antall varamedlemmer. Viser det seg at denne fremgangsmåten fører til at et kjønn vil bli representert med mindre enn 40 prosent av varamedlemmene til organet eller gruppens varamedlemmer, skal det så langt det er mulig velges nytt varamedlem fra det underrepresenterte kjønn. Myndigheten til å foreta suppleringsvalg til andre organer enn formannskapet eller fylkesutvalget kan delegeres til formannskapet eller fylkesutvalet.
6. Ved suppleringsvalg etter nr. 3 og nr. 5 kan vedkommende gruppe selv utpeke den som skal rykke inn på den ledige plassen. Gruppen underretter deretter kommunestyret eller fylkestinget, som velger vedkommende dersom de lovbestemte vilkår er oppfylt. Tilsvarende gjelder ved suppleringsvalg i henhold til nr. 5 siste punktum.»*

3.) Avtalevalg er regulert i kommunelova § 38 a. Her går det fram at:

- «1. Kommunestyret eller fylkestinget kan selv enstemmig vedta at valg til folkevalgte organer skal foregå som avtalevalg etter denne paragrafen.
2. Valget skal gjennomføres på grunnlag av innstilling med forslag til medlemmer og varamedlemmer til organet. Innstillingen skal inneholde et antall navn som tilsvarer antall medlemmer i organet med angivelse av den gruppe medlemmet representerer. I tillegg kan innstillingen inneholde et antall varamedlemmer for hver gruppe som tilsvarer antall medlemmer gruppen skal ha, med tillegg av to. Innstillingen vedtas enstemmig av kommunestyret og fylkestinget.
3. Kravene til kjønnsbalanse gjelder tilsvarende. Viser det seg at et kjønn vil få færre medlemmer enn det som følger av første punktum, skal kandidaten fra det underrepresenterte kjønn settes inn i det omfang som er nødvendig for å oppnåslig balanse. Ved valg til folkevalgte organer som etter lov bare består av medlemmer av kommunestyre eller fylkesting, og ved valg til arbeidsutvalg for folkevalgte organer, skal disse regler følges så langt det er mulig.»

Vurdering:

Det går fram av søknaden at Elise Loftheim skal melde flytting til Oslo. Loftheim har i E-mail av 14.02.2019 bekrefta at ho har meldt flytting til Oslo, til folkeregisteret. Ho er då ikkje lenger valgbar til fylkeskommunale verv i Hordaland fylke, Jfr. kommunelova § 15 nr. 1.

Fylkesrådmannen rår difor til at det vert gitt fritak og føretekne suppleringsval.

Dersom Loftheim får fritak frå vervet som varamedlem til utval for opplæring og helse og varamedlem til styret for Fagskolen i Hordaland, skal det veljast varamedlem til utval for opplæring og helse og varamedlem Styret for Fagskolen i Hordaland for resten av valperioden 2015-2019. Kommunelova § 16 som gjeld *Opprykk og nyvalg*, regulerer dette forholdet.

I Hordaland fylkeskommune har ein avtaleval, Jfr. kommunelova § 38 a. Ifølgje kommunelova § 38 a nr. 2 vert valet gjennomført på grunnlag av innstilling med forslag til medlemmer og varamedlemmer til organet. Krava til kjønnsbalanse i § 36 nr. 2 gjeld tilsvarande. Valet vert gjennomført med forslag til varamedlemmer til utval for kultur, idrett og regional utvikling og utval for miljø og samferdsel.

Ad. fritak frå verv som varamedlem til fylkestinget:

Vervet som varamedlem til fylkestinget vert å fylla etter kommunelova § 16 nr. 5. Fylkesvalstyret føretek nytt valoppgjør for å fylla den ledige varamedlemsplassen i fylkestinget når fylkesordførar finn det nødvendig, Jfr. vallova § 14-2 nr. 2.